

ปี่ชู่

จีต่าง อางเก็งอากอ อางลีบอางลาว
ภาษา วัฒนธรรม ประเพณีของชาวปี่ชู่

ปี่ซุ

จีต่าง อางเก็งอากอ อางลืออากลา
ภาษา วัฒนธรรม ประเพณีของชาวปี่ซุ

ปี่ซุ จีต่าง อางเก็งอากอ อางลืออากลา

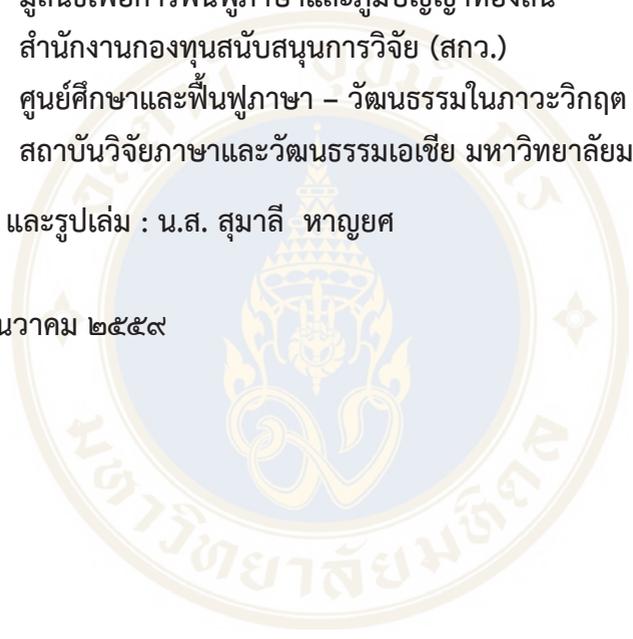
ชื่อหนังสือ : บีซู จีต่าง อางเก็งอากอ อางลีบอากลาว
ภาษา วัฒนธรรม ประเพณีของชาวบีซู

ผู้เขียน : ทีมวิจัยชุมชนชาวบีซู บ้านดอยชมภู ต.โป่งแพร์
อ.แม่ลาว จ.เชียงราย

ผู้สนับสนุน : กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม
มูลนิธิเพื่อการฟื้นฟูภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่น
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
ศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษา - วัฒนธรรมในภาวะวิกฤต
สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

ออกแบบปก และรูปเล่ม : น.ส. สุมาลี หาญยศ

ปีที่พิมพ์ : ธันวาคม ๒๕๕๙

คำนำ

หนังสือเรื่อง “**ปี่ซู่ จี๋ต่าง อางเก็งอากอ อางลีบอากลา**” มีความหมายว่า ภาษา วัฒนธรรม ประเพณีของชาวปี่ซู่ จัดทำโดยคณะวิจัยชุมชนชาวปี่ซู่ บ้านดอยชมภู ตำบลโป่งแพ้ว อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย ซึ่งเกิดขึ้นจากความตั้งใจที่ชุมชนชาวปี่ซู่ อยากจะอนุรักษ์ภาษา วัฒนธรรม ประเพณีของชาวปี่ซู่ รวมทั้งยังมีความเป็นห่วงกังวลว่าหากวันหนึ่งภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวปี่ซู่สูญหายไป คนรุ่นใหม่ก็จะไม่รู้จักภาษา วัฒนธรรม และประเพณีของตนเอง

คณะวิจัยชาวปี่ซู่ จึงได้รวบรวมและบันทึกภาษา องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวปี่ซู่ ซึ่งถือเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ ครอบคลุมเนื้อหาด้านภาษา, งานช่างฝีมือดั้งเดิม (ตาเหลว), วรรณกรรมพื้นบ้าน (นิทานพื้นบ้าน, เพลงพื้นบ้าน), กีฬาภูมิปัญญาพื้นบ้าน (การละเล่นพื้นบ้าน), แนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม และงานเทศกาล การไหว้ห่อเสื่อบ้านหรืออพยพ และความรู้และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล (อาหารพื้นบ้าน และสมุนไพรพื้นบ้าน) ทีมวิจัยชุมชนได้บันทึกโดยใช้ระบบเขียนภาษาปี่ซู่ ด้วยตัวอักษรไทย พร้อมกับความหมายภาษาไทย และความหมายแบบคำต่อคำ เพื่อเป็นประโยชน์กับชาวปี่ซู่และผู้สนใจที่จะศึกษาต่อไป

ทั้งนี้ในการจัดทำหนังสือเรื่อง “**ปี่ซู่ จี๋ต่าง อางเก็งอากอ อางลีบอากลา**” เป็นผลงานที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานใน โครงการ “บันทึกรวบรวม เพื่อการสงวนรักษาภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ : ภาษาปี่ซู่” โดยเป็นความร่วมมือระหว่างคณะทีมวิจัยและทีมวิจัยชุมชนชาวปี่ซู่ที่เกิดจากการทำงานที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหลัก โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม

คณะผู้จัดทำ

ธันวาคม ๒๕๕๙

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ภาษาปี่ซู่	๑
คำศัพท์ภาษาปี่ซู่	๓
งานช่างฝีมือดั้งเดิม : ตาเหลว	๑๙
๑. ตาแลวปานงาน (ตาเหลวปั่นขึ้น)	๑๙
๒. ตาแลวเมิง (ตาเหลวเมือง)	๒๐
๓. ตาแลวบีด ปลาโยด (ประโยชน์ของตาเหลวบีด)	๒๑
๔. ตาแลวโล่ง ปลาโยด (ประโยชน์ของตาเหลวหลวง)	๒๒
วรรณกรรมพื้นบ้าน	๒๓
๑. นิทานพื้นบ้าน	๒๓
• ฮยาบาตูปลู (ฮยาบาตูปลู)	๒๓
• อุ่เจ่น แน อี้กงตุ่แต่นตุ่ตื้อ (จักจั่นก็บ้อีกองตุ่แต่นตุ่ตื้อ)	๒๖
• อางซอง ปินตองซอก (ลูกเขยตีลังกา)	๒๘
• อางยา กาเซย เพลอ ซี้ (ลูกกลายเป็นลิง)	๒๙
• ซาตุ มาง ซาง อาเมิง แดง ซี้ ย้าง (พระสร้างบ้านสร้างเมือง)	๓๐
• อางบอานงโงง กุณ (บุญคุณพ่อแม่)	๓๒
• กอลาบา(แม่โพสพ)	๓๓
• แมมมายบอานงย่า คายยาง เกิด ซี้ (แม่หม้ายเกิดลูกเป็นกิ้งก่า)	๓๔
• ปานายค้ำม (ปลาในทอง)	๓๖

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
• อาวา นกยูง มาง แม มาง ซิ่ง (อีกาอยากสวยเหมือนนกยูง)	๓๘
• ยาเก ป่องฮนา ปอ (เด็กเลี้ยงควาย)	๓๘
• ชาง แมนือ แมปอ (เรื่องคนตาบอด)	๔๐
• พาโงง แน อางซอง (พ่อตากับลูกเขย)	๔๒
• บาโทบแลซึก (นายทบแลซึก)	๔๓
๒. เพลงพื้นบ้าน	๔๗
• เพลง กูง ปีซู (เพลง พวกเราปีซู (จากบ้านปู่คำ)	๔๗
• เพลง กูงบา ปีซู (เพลง พวกเราปีซู (จากบ้านดอยชมภู)	๔๘
• เพลง ปีซู ต่าง อางลาย (เพลง พยัญชนะภาษาปีซู)	๔๙
• เพลง ว่าย แง (เพลง การไหว้)	๕๑
• เพลง ซิ่งซื่อล่าซื่อ อางเม็ง (เพลงชื่อของผลไม้ ต่าง ๆ นานา)	๕๒
• เพลง ล่องแต่ ปา แง (เพลง ยำปลา)	๕๔
• เพลง ลาพี ช่าทอ (เพลงลาบพริก)	๕๕
กีฬาภูมิปัญญาพื้นบ้าน : การละเล่นพื้นบ้าน	๕๖
• จีจี้ กู่ลูก บ่อ (เล่นซ่อนหา)	๕๖
• เซยปองแทง (การเล่นป็นไม้ไผ่)	๕๖
• ปองเจิงบ่อ (เล่นลูกสะบ้า)	๕๗
• เตนโกลกบ่อ (เล่นชิงช้า)	๕๗
• เกิด เกิด ฮีนบ่อ (การเล่นวิ่งไล่แตะ)	๕๘
• อาญ่อมบ่อ (การเล่นหมากเก็บ)	๕๙
• ปองน่าง (โกงเกง)	๖๐

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
• อาฮู่ตุคลา (แม่ปกป้องลูก)	๖๐
• คาย ทอก ทอก (เล่นกินเมือง)	๖๑
แนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม และงานเทศกาล : ตาพย่า (การไหว้หอเสื่อบ้าน)	๖๒
๑. ตาพย่าน่าเจ้อ นาบทือ ย่าง (ความเชื่อในเรื่องการนับถือหอเสื่อบ้าน)	๖๒
๒. ตาพย่า ยุม แต่ง ย่าง (การจัดตั้งหอเสื่อบ้าน)	๖๒
๓. ตาพย่า โย้ ซึ่งซากซิด แฮ้ (เทพที่สถิตในหอเสื่อบ้าน)	๖๔
๔. ปูตาง (ปูตั้ง ผู้ประกอบพิธีกรรม)	๖๕
๕. อางลือบอวางลาว อางจาวมางนา วาย ย่าง. (พิธีกรรมไหว้เจ้าในเดือน ๔ เดือน ๘ และเดือน ๑๒)	๖๕
๖. ปี่ซู อางลือบ อางลาว (พิธีกรรมอื่น ๆ ของชาวปี่ซู)	๖๗
ความรู้และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล	๗๙
๑. อาหารพื้นบ้าน	๗๙
• ลาพี ช่าทอ (การทำลาบพริก)	๘๐
• ฮยาอุปาม (การทำไข่ปาม)	๘๓
๒. สมุนไพรพื้นบ้าน	๘๕
ถอดความหมายคำต่อคำ	๘๙
๑. งานช่างฝีมือดั้งเดิม : ตาเหลว	๘๙
๒. วรรณกรรมพื้นบ้าน	๙๒
• นิทานพื้นบ้าน	๙๒
• เพลงพื้นบ้าน	๑๓๘
๓. กีฬามิปัญญาพื้นบ้าน : การละเล่นพื้นบ้าน	๑๔๗

สารบัญ

เรื่อง

หน้า

๔. แนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม และงานเทศกาล : ๑๕๕
 ตาพย่า (การไหว้หอเสื่อบ้าน)
๕. ความรู้และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล ๑๗๙
- อาหารพื้นบ้าน ๑๗๙
 - สมุนไพรพื้นบ้าน ๑๘๖

คณะผู้จัดทำ

๑๙๑

ภาษาบิซู*

บิซู (Bisu) หรือปู้สู่มบิซูมีซู มีบิซู เลาเมียน เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาตระกูลทิเบต – พม่า สาขาโลโล คำว่า “บิซู” เป็นชื่อที่ชาวบ้านเรียกตนเองและเรียกภาษาของเขา และในทางราชการหรือคนทั่วไปเรียกชนกลุ่มนี้ว่า “ลัวะ” คนบิซูตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านดอยชมภู อำเภอแม่ลาว บ้านปุยคำ อำเภอเมือง และบ้านผาแดง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย มีจำนวนประชากรประมาณ ๕๐๐ คน

ภาษาบิซูบ้านดอยชมภู ตำบลโป่งแพ้ว อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย มีพยัญชนะต้น ๒๙ หน่วยเสียง มี ๔ หน่วยเสียงที่คนรุ่นใหม่ไม่ออกเสียง ได้แก่ ฮน ฮม ฮย และ ฮล สระมี ๑๐ หน่วยเสียง ความสั้นยาวของเสียงสระไม่มีนัยสำคัญทางความหมาย ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของภาษาตระกูลทิเบต – พม่า กล่าวคือ จะออกเสียงสระเสียงสั้นหรือยาวก็ได้ ไม่ได้ทำให้ความหมายเปลี่ยนไป เช่น ยะ – ยา “ไร่” ซึ่งต่างจากภาษาไทยที่การออกเสียงสระสั้นหรือยาว ทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง วรรณยุกต์มี ๓ หน่วยเสียง ได้แก่ เสียงระดับกลาง ระดับต่ำตก และระดับสูงขึ้น การเรียงคำในประโยคมีลักษณะแบบ ประธาน – กรรม – กริยา (SOV) เช่น กงา อ่าง จ่า <ฉัน – ข้าว – กิน> = ฉันกินข้าว เป็นต้น

ปัจจุบันสถานการณ์ภาษาบิซูอยู่ในภาวะถดถอย เด็กบิซูไม่สามารถสื่อสารด้วยภาษาบิซูกับพ่อแม่ ปู่ย่าตายาย สาเหตุของการใช้ภาษาบิซูน้อยลงเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงวิธีการเลี้ยงดูเด็กบิซูในช่วงเด็กเล็ก ที่แต่เดิมเมื่อเด็กบิซูเกิดมาผู้ที่ทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดู คือ พ่อแม่ ปู่ย่าตายาย ภาษาที่เด็กบิซูได้รู้จักและพูดได้เป็นภาษาแรก คือ ภาษาบิซู แต่ปัจจุบันจากวิถีชีวิตของชาวบิซูที่ต้องดิ้นรนในเรื่องการประกอบอาชีพ มีการทำงานรับจ้างต่างหมู่บ้าน ภาษาที่เด็กบิซูได้เรียนรู้เป็นภาษาแรกจึงกลายเป็นภาษาคำเมืองตามภาษาที่ผู้ดูแลใช้ สำหรับกลุ่มวัยกลางคนและผู้สูงอายุ มีแนวโน้มจะใช้ภาษาคำเมืองมากขึ้น แต่ก็ยังมีความสามารถในการใช้

* มยุรี ถาวรพัฒน์. (๒๕๕๗). ภาษาบิซู ใน *มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ พิธีประกาศขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๗*. (หน้า ๒๕๑ – ๒๕๓) กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม

ภาษาปืชูได้อย่างดี

การอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาปืชูเริ่มขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ มีการพัฒนาระบบตัวเขียนภาษาปืชูโดยใช้อักษรไทย การสร้างสื่อการเรียนการสอนประเภทต่าง ๆ เช่น หนังสือเล่มเล็ก หนังสือเล่มยักษ์ แบบเรียนภาษาปืชู เพลง แผนการจัดการเรียนรู้ เป็นต้น

อย่างไรก็ตามการเรียนการสอนนี้เป็นเพียงการเรียนการสอนตามอัธยาศัย และสอนในระดับเด็กก่อนวัยเรียน แต่ยังไม่ได้นำเข้าสู่การเรียนการสอนในระบบโรงเรียน ทั้งนี้โดยการสนับสนุนของเอส ไอ แอล อินเตอร์เนชั่นแนล สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษา – วัฒนธรรมในภาวะวิกฤต มหาวิทยาลัยมหิดล

ปัจจุบันชาวปืชู บ้านดอยชมภู ตำบลโป่งแพร์ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย มีความพยายามในการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเอง โดยผ่านการจัดกิจกรรมถ่ายทอดองค์ความรู้จากรุ่นสู่รุ่น รวมทั้งยังมีการบันทึกรวบรวมองค์ความรู้ทางด้านภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเอง ด้วยตนเอง โดยบันทึกด้วยภาษาปืชู ตัวอักษรไทย ซึ่งแสดงให้เห็นในหนังสือเล่มนี้

คำศัพท์ภาษาปืซู

ทีมวิจัยชุมชนชาวปืซู บ้านดอยขมภู ได้บันทึกคำศัพท์ภาษาปืซู โดยจำแนกตามหมวดได้ จำนวน ๙ หมวด ได้แก่ ๑) หมวดเครื่องแต่งกาย ๒) หมวดเครือญาติ ๓) หมวดส่วนประกอบภายในบ้าน ๔) หมวดเครื่องใช้ในครัวเรือน ๕) หมวดอาหาร ๖) หมวดสัตว์ ๗) หมวดสี ๘) หมวดอวัยวะ และ ๙) หมวดท่ามาหากิน โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. ตังโตลื้อคิง (หมวดอวัยวะ)

คำที่	ภาษาปืซู	ความหมายภาษาไทย
๑	กอกกาลิก	รักแร้
๒	กอแคง	หน้าแข้ง
๓	กู่ก้าบ	ขาหนีบ
๔	คาบ่อ	ข้อพับ
๕	ซอคอง	เข่า
๖	ซอเพ	ฟัน
๗	ซาตอง	สะดือ
๘	ต่องคล่อง	ก้น
๙	ต่องปลา	สะโพก
๑๐	ต่องพู	ก้นกบ
๑๑	ต่างคาง	หลัง
๑๒	ต่างคางซื่อ	สันหลัง
๑๓	ต่างคางอากงาว	กระดูกสันหลัง
๑๔	ตามคิง	ผม
๑๕	ตูแกล่น	หัวล้าน

คำที่	ภาษาปืชู	ความหมายภาษาไทย
๑๖	นาคาง	จมูก
๑๗	นาคาง อางมือ	ขนจมูก
๑๘	นาซิ่ง	หู
๑๙	นึ่งโค่ง	หลอดคอ
๒๐	นึ่งอน	ท้ายทอย
๒๑	นึ่งซื่อ	คอ
๒๒	ปองตุ	ขา
๒๓	ปองป่อง	ท้อง
๒๔	ป่าซิ่ง	เล็บมือ
๒๕	ป่าซื่อต่อง	ข้อศอก
๒๖	ป่าตุ	หัวเข่า
๒๗	ป่าปา	แก้ม
๒๘	ป่าฮุม	ไหล่
๒๙	มานคอ	ริมฝีปาก
๓๐	มานเต็ง	คาง
๓๑	มานป่อง	ปาก
๓๒	มานมือ	หนวด
๓๓	มานลา	ลิ้น
๓๔	แมกา	ไบหน้า
๓๕	แมคยาวมือ	คิ้ว
๓๖	แมคอง	หน้าผาก

คำที่	ภาษาปี่ชู	ความหมายภาษาไทย
๓๗	แม่มือ	ตา
๓๘	แม่มือ อางมือ	ขนตา
๓๙	ลองแปด	นม
๔๐	ลาคือ	เท้า
๔๑	ลาคือ ป่าซิ่ง	เล็บเท้า
๔๒	ลาคือ พาวา	ฝ่าเท้า
๔๓	ลาคือ แม่มือ	ตาเท้า
๔๔	ลาคือ ลาญง	นิ้วเท้า
๔๕	ลาคือ ลาบา	หัวแม่เท้า
๔๖	ลาญง	นิ้วมือ
๔๗	ลาบา	นิ้วโป้ง
๔๘	ลาปู่	มือ
๔๙	ลามอง	หลังมือ
๕๐	ลาลิ่ง	แขน
๕๑	ลาวา	ฝ่ามือ
๕๒	ลิ่งเอิก	หน้าอก
๕๓	อางจ่อ	เอว
๕๔	อางซิ่ง	ตับ
๕๕	อางตุ๋	หัว
๕๖	อางปยา	ซี่โครง
๕๗	อางมือ	ขน

คำที่	ภาษาปี่ชู	ความหมายภาษาไทย
๕๘	อางอู	ลำไส้
๕๙	อางอู อางต่อ	ลำไส้อ่อน
๖๐	อางอู อางอี	ลำไส้เล็ก
๖๑	อางอู อางฮือ	ลำไส้ใหญ่

๒. ปี่ชู จี๋ต่าง (หมวดเครือญาติ)

คำที่	ภาษาปี่ชู	ความหมายภาษาไทย
๑	ก่องกูปเจอ	ชื่อตระกูล
๒	ค่าบา	ภรรยา
๓	ค่าบาย่า	ผู้หญิง
๔	ค่าพ่าย่า	ผู้ชาย
๕	ซาล่าเจอ	ชื่อตระกูล
๖	แซนกานทาเจอ	ชื่อตระกูล
๗	ยาซางมองนาม	ญาติพี่น้อง
๘	लगซามเจอ	ชื่อตระกูล
๙	อาคอ	อาผู้หญิง
๑๐	อางซอง	ลูกเขย
๑๑	อางบลอง	สามี
๑๒	อางปี อางบลอง	สามี, ภรรยา
๑๓	อางย่า	ลูก

คำที่	ภาษาปี่ชู	ความหมายภาษาไทย
๑๔	อางย่า คำบาย่า	ลูกผู้หญิง
๑๕	อางย่า คำพาย่า	ลูกผู้ชาย
๑๖	อางย่า อางคยา	ลูกเต้า
๑๗	อางยู	ลูกสะใภ้
๑๘	อางอ่าน อางซื่อ	หลาน, เหลน
๑๙	อาซอง	พี่เขย, น้ำเขย
๒๐	อาเซ	น้ำผู้ชาย
๒๑	อ่าซื่อ	พี่สาว
๒๒	อ่าบา	แม่
๒๓	อาบา อาแดง	พ่อเฒ่า แม่เฒ่า
๒๔	อ่าบิ่ง	น้ำผู้หญิง
๒๕	อ่าโงง	พ่อ
๒๖	อาปอ	น้องสาว
๒๕	อ่าพี	ย่า, ยาย
๒๘	อาแพ	น้องชาย
๒๙	อ่ายู	ลูกสะใภ้
๓๐	อาวาง	อาผู้ชาย
๓๑	อาอาย	พี่ชาย
๓๒	อ่าอี	น้องเขย
๓๓	อ่าฮู้	ปู่, ตา

คำที่	ภาษาปี่ซุ	ความหมายภาษาไทย
๓๔	อึบา	น้องสะใภ้
๓๕	อื้อบา, อุบา	ป้า
๓๖	อื้อโป่ง, อุโป่ง	ลุง

๓. จ่างเก็ง ตางกอ (หมวดอาหาร)

คำที่	ภาษาปี่ซุ	ความหมายภาษาไทย
๑	กอเซน	ข้าวสาร
๒	กอลูม	ข้าวเปลือก
๓	ก่างบา	ผักกาด
๔	ก่างพากางลอง	ผักต่าง ๆ
๕	กุลากู	มะกอก
๖	โกยซือป่าว	มะละกอ
๗	จ่าแม	เกลือ
๘	ซื่อคอ	แตงกวา
๙	ซื่อยอ	มะไฟ
๑๐	ต่องคอ	ฟักเขียว
๑๑	ตางเกว	ฟักทอง
๑๒	แตงนาม	แตงโม
๑๓	ทุลีน	ถั่วลิสง
๑๔	นามตานปลาง	งาดำ
๑๕	นามตานป๋อน	งาขาว

คำที่	ภาษาปืชู	ความหมายภาษาไทย
๑๖	นามปลอ	แต่งไทย
๑๗	บาโกย	ฝรั่ง
๑๘	บาคาม	มะขาม
๑๙	บ่าเคอ	มะเขือ
๒๐	บาดาน	พุทรา
๒๑	บ่าปลาว	มะพร้าว
๒๒	บาปาง	มะปราง
๒๓	บาโลย	บวบงู
๒๔	บาโอ	ส้มโอ
๒๕	ป่องซาว	อ้อย
๒๖	ป่องพี	ตะไคร้
๒๗	พากลาตุน	ผักกระถิน
๒๘	พีมานตุ	ข่า
๒๙	มองมอ	มะม่วง
๓๐	มองมี	ขนุน
๓๑	มานเกว	มันเทศ
๓๒	มานเกวตุน	มันสำปะหลัง
๓๓	มานเกวฮอ	มันแกว
๓๔	มิ่งซื่อ	ขิง
๓๕	ลาง	น้ำ
๓๖	ล่าพี	พริก

คำที่	ภาษาปืชู	ความหมายภาษาไทย
๓๗	ลู่โกงมอ	ถั่วฝักยาว
๓๘	อางฮอนแน	หอมแดง
๓๙	อาซื่อ	กล้วย
๔๐	แองอาบ	บวบเหลี่ยม
๔๑	ฮอมเต็ม	กระเทียม
๔๒	ฮ่างเจ็ง	ข้าวสอย
๔๓	ฮ่างมิ่ง	ข้าวสุก (ข้าวเหนียวสุก)

๔. ยืมอังกื อางกอ จายเซ่อ (หมวดเครื่องใช้ในครัวเรือน)

คำที่	ภาษาปืชู	ความหมายภาษาไทย
๑	ก่อน	ช้อน
๒	ก่อนปาก	ทัพพี
๓	คาบัก	จอบ
๔	ต่องซุ่ม, ต่องก่าน	ครก, สาก
๕	ตาพู	เสื่อ
๖	ปี่ญ่าว	เตาไฟ
๗	ปี่ทอ	ฟืน
๘	พายางซอง	ถุงพลาสติก
๙	แพล่อง	ถุงย่าม
๑๐	มยา	มีด
๑๑	มอคาง	กระทะ

คำที่	ภาษาปี่ซุ	ความหมายภาษาไทย
๑๒	โมย	ขวาน
๑๓	ยู่กวาด	ไม้กวาด
๑๔	กลางก้อก	ชั้นน้ำ
๑๕	กลางโป	ถั่งน้ำ
๑๖	เวอ	เสียม
๑๗	อู่ซ่ง	ไหข้าว
๑๘	อู่ส่่อง	หม้อ
๑๙	อู่ส่่องมอลา	กาต้มน้ำร้อน
๒๐	ฮางปู่	นึ่งข้าว

๕. ซาดตางลาย (หมวดสัตว์)

คำที่	ภาษาปี่ซุ	ความหมายภาษาไทย
๑	ก่องกูป	นกฮูก
๒	กาเซย	ลิง
๓	คาตาย	กระต่าย
๔	คายยาง	กิ้งก่า
๕	คายยี้ก	จิ้งเหลน
๖	คื่อ	สุนัข
๗	คื่อทิด	หมาหรีง
๘	จ้อกจ้อก	จิ้งจก

คำที่	ภาษาปืซู	ความหมายภาษาไทย
๙	จากลือ	นกนางแอ่น
๑๐	จานบา	เหยี่ยว
๑๑	ซื่อซื่อ	แมงจอน
๑๒	ซุ่ล่า	เสื่อ
๑๓	แซ่	กวาง
๑๔	ต่องก่องวา	หมูป่า
๑๕	ต่างค้อ	ตัวน้่ม
๑๖	ตุน	ตัวตุ่น
๑๗	นางลีน	ชะนี
๑๘	บีโลง	ลิงลม
๑๙	ป่องฮนา	ควาย
๒๐	ปากอ	ปลาช่อน
๒๑	ปากอ	ปลากระทง
๒๒	ปาซิว	ปลาชิว
๒๓	ปานิน	ปลานิล
๒๔	ปาลามเจิง	ปลาหลด
๒๕	ป่าแฮ	อีเห็น
๒๖	ปุงลุง	ปลาก้าง (ปลากั้ง)
๒๗	แปวาแปแวน, อาวาอาแวน	ค่างควา
๒๘	ลองแต่ ป่องแปง	ปลาเสื่อ
๒๙	ลองแต่ อางป้อน	ปลาตะเพียน

คำที่	ภาษาปืชู	ความหมายภาษาไทย
๓๐	ลองโปยง	ลูกอีต
๓๑	ลองมย้าง	กึ่ง
๓๒	ลาจี	ปลาไหล
๓๓	ແ່່ນ	ตะกวด
๓๔	ว่า	หมู
๓๕	ว่าที่ต	หมูหริ่ง
๓๖	อาม่อง	ม้า
๓๗	อามูม	หมีขอ
๓๘	อ่าแมง, อู่แมง	แมว
๓๙	อ่าแมงป่อง, อู่แมงป่อง	แมวป่า
๔๐	อาวาม	หมีควาย
๔๑	อ้อบา	งูเหลือม
๔๒	อู่คย้า	ปู
๔๓	อู่คย้า นา	ปูในนา
๔๔	อู่คย้า ลางบา	ปูลำห้วย
๔๕	อูลาง	งู
๔๖	อู่สมยาง	วัว
๔๗	อู่โฮ่ง	เต่า
๔๘	ฮยา	ไก่
๔๙	ฮยาบา	ข้าง

คำที่	ภาษาปี่ซุ	ความหมายภาษาไทย
๕๐	ฮอซุ	เม่น
๕๑	ฮอเซน	กระรอกปากแหลม
๕๒	ฮอเซ็ง, ฮอตั้ง	กระรอก
๕๓	ฮอต้าม	หนู
๕๔	ฮอตั้ง	กระรอก
๕๕	ฮอปอ	ตัวอ้น
๕๖	ฮอปอง	แก้ง
๕๗	ฮายา	นก

๖. อังก่าอังกตุม (หมวดเครื่องแต่งกาย)

คำที่	ภาษาปี่ซุ	ความหมายภาษาไทย
๑	คาลา ซาพาล่อง	กระเป่าเสื่อ
๒	คาลาว	เสื่อ
๓	คาลาว คอ	คอเสื่อ
๔	คาลาว ซื่อ	เสื่อสี่เหลี่ยม
๕	คาลาว แน	เสื่อสี่แฉก
๖	คาลาว แนพลู	เสื่อสี่ชมพู
๗	คาลาว ปลาง	เสื่อสีดำ
๘	คาลาว ปอน	เสื่อสีขาว
๙	คาลาว โปยว	เสื่อลาย
๑๐	คาลาว ลาปอง	แขนเสื่อ

คำที่	ภาษาปืชู	ความหมายภาษาไทย
๑๑	คาลาว ลาป่อง ญุม	เสื่อแขนสั้น
๑๒	คาลาว ลาป่อง มอง	เสื่อแขนยาว
๑๓	คาลาว อางเคว	เสื่อสี่เหลี่ยม
๑๔	คาลาวซื่อซื่อ	เสื่อกลม
๑๕	ตึงซ่อง	กางเกง
๑๖	ตึงซ่อง	หมวก
๑๗	ตึงซ่อง ซาพาล่อง	กระเป๋ากางเกง
๑๘	ตึงซ่อง ญุม	กางเกงขาสั้น
๑๙	ตึงซ่อง แน	หมวกแดง
๒๐	ตึงซ่อง แนพลู	กางเกงสีชมพู
๒๑	ตึงซ่อง แนพลู	หมวกชมพู
๒๒	ตึงซ่อง ปลาง	หมวกดำ
๒๓	ตึงซ่อง ป่อน	หมวกขาว
๒๔	ตึงซ่อง มอง	กางเกงขายาว
๒๕	ตึงซ่อง อางคลาว	กางเกงชั้นใน
๒๖	ตึงซ่อง อางเคว	กางเกงสี่เหลี่ยม
๒๗	ตึงซ่อง อางซื่อ	กางเกงสี่เหลี่ยม
๒๘	ตึงซ่อง อางปลาง	เสื่อสีดำ กางเกงสีดำ (ชุดดำ)
๒๙	ตึงซ่อง อางป่อน	กางเกงสีขาว
๓๐	ตึงซ่อง อางไปยว	เสื่อลาย กางเกงลาย (ชุดลาย)
๓๑	ตึงซ่องอางคลาว แน	กางเกงชั้นในสีแดง

คำที่	ภาษาปืชู	ความหมายภาษาไทย
๓๒	บาตอม	กระดุม
๓๓	บาตอม จดยา	ที่ติดกระดุม (รังดุม)

๗. ซี่ต่างลาย (หมวดสี่)

คำที่	ภาษาปืชู	ความหมายภาษาไทย
๑	ซี่ปาง	สี่ม่วง
๒	แนพลู	สี่ชมพู
๓	อางเคว	สี่เขียว
๔	อางซื่อ	สี่เหลือง
๕	อางแน	สี่แดง
๖	อางปลาง	สี่ดำ
๗	อางป๋อน	สี่ขาว

๘. ขามีจ่า (หมวดห้ามาหากิน)

คำที่	ภาษาปืชู	ความหมายภาษาไทย
๑	กอดลา	ปลูกข้าว
๒	คาวโพด โชนว่า	ทำไร่ข้าวโพด
๓	ซื่อคอดลา	ปลูกแตงกวา
๔	โชนว่า	ทำสวน
๕	ต่องคลา	ปลูกผักเขียว

คำที่	ภาษาปืชู	ความหมายภาษาไทย
๖	ทุลีนคลา	ปลุกถั่วลิสง
๗	นาว่า	ทำนา
๘	นูกเบิกคลา	ปลุกถั่วเหลือง
๙	ป่าทาวคลา	ปลุกสับปะรด
10	พาทางเกวคลา	ปลุกฟักทอง
11	มานเกว ตูนคลา	ปลุกมันสำปะหลัง
12	มีงซื่อคลา	ปลุกขิง
13	มี้อคลา	ปลุกเผือก
14	อางฮอมคลา	ปลุกหอม
15	ฮย้าว่า	ทำไร่

๙. คือ ต้อง คองซาง (หมวดส่วนประกอบภายในบ้าน)

คำที่	ภาษาปืชู	ความหมายภาษาไทย
๑	กองซาง	เชิงชาน, แปะ
๒	กานฟา	กลอนระแนง, ก้านฟ้า
๓	คามปยา	ฝาบ้าน
๔	คือตอง	ชื่อ
๕	ซาวดาง	ต่างอกไก่, เสาด่าง
๖	ต่องกอลอก	ใต้ถุนบ้าน
๗	ตามปอง	บันได

คำที่	ภาษาปี่ชู้	ความหมายภาษาไทย
๘	ตามปองคาลาง	ใต้บันได
๙	ตามปองซี	ชั้นบันได
๑๐	ตามปองตู	หัวบันได
๑๑	ป่อง	หน้าต่าง
๑๒	ปานลม	กาแล
๑๓	แปจอง	อกไก่
๑๔	ยู่ป๋าม	ที่นอน
๑๕	ยุมญอ	คันที, โต้ง, คาน
๑๖	ยุมญึ่ง	เสائب้าน
๑๗	ยุมญึ่งซาวนอ	เสาต่างบน, เสาหน่อ
๑๘	ยุมญอง	จันทัน
๑๙	ยุมพ่าง	แวง
๒๐	लगกอ	ประตูบ้าน
๒๑	อางตอง	ที่รับแขก

งานช่างฝีมือดั้งเดิม : ตาเหลว

ตาเหลว ถือเป็นเครื่องจักสานที่มีบทบาทสำคัญของชาวปักษ์ โดยใช้ไม้ไผ่ เป็นวัสดุสำคัญในการจักสาน ส่วนใหญ่ชาวปักษ์ใช้ในการประกอบพิธีกรรม หรือใช้เป็นสัญลักษณ์ในการป้องกันสิ่งไม่ดี หรือสิ่งชั่วร้ายตามความเชื่อตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ปัจจุบันพบว่าชาวปักษ์ส่วนใหญ่ โดยเฉพาะในวัยกลางคน ไม่สามารถสานตาเหลวไว้ใช้เองได้ มักจะให้ผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชนสานให้ ทำให้ทีมวิจัยชุมชนได้ร่วมกัน จัดกิจกรรมการถ่ายทอดความรู้ในการสานตาเหลวภายในชุมชนขึ้น รวมทั้งยังได้ บันทึกการใช้ประโยชน์ของตาเหลวในหลายลักษณะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๑. ตาแลวปานงาน

- ๑) ยุม ซื่อ ตาเมอ ลางกอ ทาเวอ พื่อตีด.
- ๒) ปีมายเวอ แน จาย แง ชุมจ่าชาแลเมอ ชุมปอย ลาง นามโปกาน คิงปาน นามโป ท่า โย โบย เป็นยาว ลางกอท่าโย พื่อตีด.
- ๓) ยุมกานฮาเมอ แน จายแง เจ่อยาว มายปาว พา พื่อตีด.

ตาเหลวป็นชั้น

- ๑) ใช้ในงานบุญ ขึ้นบ้านใหม่ ติดบริเวณประตูหน้าบ้าน
- ๒) ใช้ในงานประเพณีสงกรานต์หรือเวลาสงเคราะห์บ้าน (สะเดาะเคราะห์) โดยนำน้ำใส่ถังแล้วหักส้มป่อยใส่ ใช้ฝ้ายมัดถังน้ำเมื่อเสร็จพิธีแล้ว เอาฝ้ายมัดติดบนประตูบ้าน
- ๓) ใช้ในเวลาถวายผีปูง่า ตายาย โดยมัดติดกับใบเปกล้าใหญ่

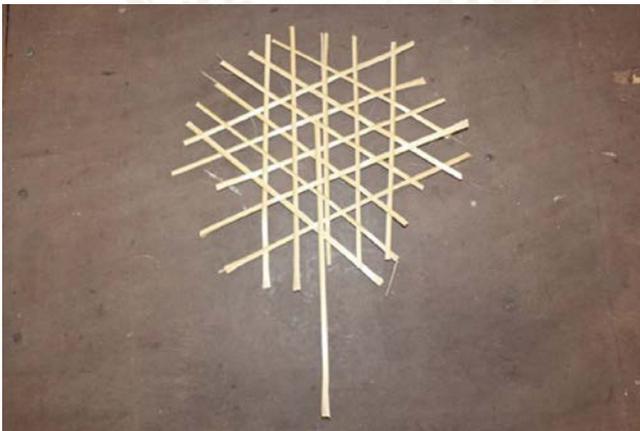
ภาพ ตาเหลวป็นชั้น

๒. ตาแลวเมิ่ง

ต้องก่อง แต้ยา แต่ง เมอ จายแง แต้ยา แต่ง จายลือ ยาว ยูน ลากา โย
ชอกแง.

ตาเหลวเมิ่ง

ใช้เวลาแก้บนผีในป่า โดยใช้ในสถานที่ประกอบพิธี ๑ อันและตอนออก
จากบ้านให้ปักไว้หน้าบ้านอีก ๑ อัน

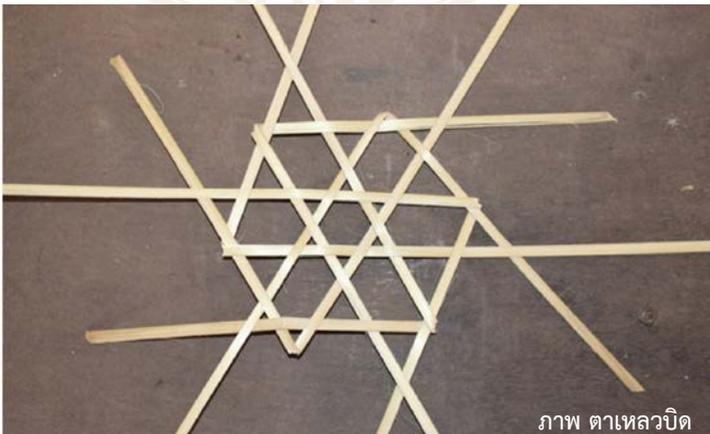
ภาพ ตาเหลวเมิ่ง

๓. ตาแลวบีด ปลาโยด

- ๑) นากอแฮก แฮก เมอ ซี้ แจง แนน ลามาย พา ซอก.
- ๒) นา กอ ตื่อ เมอ ตาลาง อางแจง โย้ ซี้ แจง แนน ซอก.
- ๓) ฮย้า กอ ซาว เมอ แนน ซี้ แจง ลามาย พา ซอก กองนึ่ง ปาตาม ซอก
มา อูบ กอ กงา จ่า ปาลาว ซาดตางลาย อาปีครืออาปีโกนลาโจ.
- ๔) อางลองดิ่งเมอ จื่อกา อู่ฮสอง เจ่อ วามตีต.
- ๕) เดินแปด ปาเวณี ปอ เมอ ซามาลาแกนน ซี้ แจง กาแจง ซอง อัน กาแน ตีต.

ประโยชน์ตาเหลวบีด

- ๑) ใช้เวลาทำนาแรกนาขวัญ โดยนำตาเหลวมัดติดกับไม้ไผ่ แล้วปักตาเหลวไว้ทั้ง ๔ ทิศ
- ๒) ใช้ตอนตีข้าว นำตาเหลวมาปักตรงมุมลานตีข้าวทั้ง ๔ ทิศ
- ๓) ใช้เวลาปลูกข้าวไร่ โดยนำตาเหลวมัดติดกับไม้ไผ่ แล้วปักทั้ง ๔ มุม และนำไม้กระทุ้งมาปักตรงกลาง บอกกล่าวว่า “ให้ได้ข้าวเยอะ ๆ อย่าให้สัตว์มารบกวน”
- ๔) ใช้เวลาแม่ลูกอ่อนอยู่ไฟ โดยสานตาเหลวแล้วนำมาปิดหม้อยาต้ม
- ๕) ใช้เวลาถวายประเพณีในเดือน ๘ โดยนำตาเหลวมาปักเชื่อมบ้านทั้ง ๔ ทิศ ทิศละ ๒ อัน

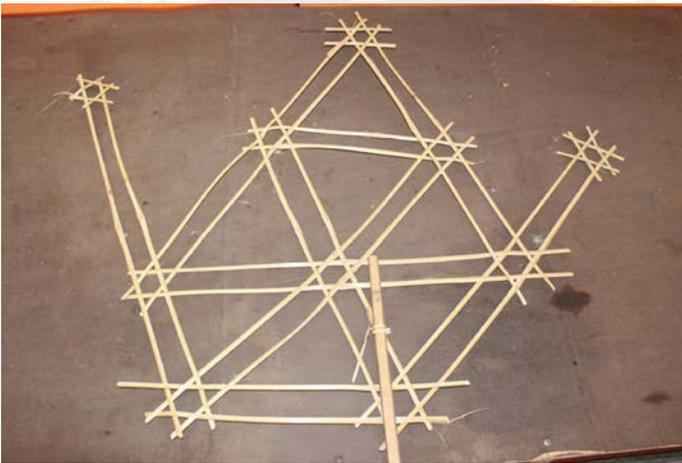
ภาพ ตาเหลวบีด

๔. ตาแลวโล่ง ปลาโยด

- ๑) นากอแอก แอก เมอ ตาแลวปัด กองนึ่ง ลามาย พาซอก มอง แน แล ปิงแง.
- ๒) เดินแปด ปาเวณี ปอ ซี้ แจง แสง กาแจง กากานกา แน พาดัด.

ประโยชน์ของตาเหลวหลวง

- ๑) ใช้ตอนแรกนาขวัญ โดยนำตาเหลวหลวงมัดติดกับไม้ยาว แล้วปักลงตรงกลาง พร้อมกับใช้ตาเหลวปิดปากทั้ง ๔ ทิศ
- ๒) ใช้ในพิธีไหว้ปู่พญาในเดือน ๘ โดยใช้ตาเหลวปักบริเวณแดนบ้านทั้ง ๔ ทิศ ทิศละ ๑ อัน

ภาพ ตาเหลวหลวง

วรรณกรรมพื้นบ้าน

นิทานพื้นบ้าน

ในอดีตชาวปักษ์มักเล่านิทานให้ลูก หลาน ของตนเองได้ฟังก่อนนอน บางครั้งเด็กๆ จะรวมกลุ่มกันมาขอให้ผู้ใหญ่เล่านิทานให้ฟัง ซึ่งนิทานของชาวปักษ์ ส่วนใหญ่นั้นแฝงไปด้วยคำสอน หรือคติสอนใจ กล่อมเกลาให้เด็กๆ มีคุณธรรม มีความกตัญญู ปัจจุบันชาวปักษ์ในหมู่บ้าน ดอยชมภู มีผู้สูงอายุที่สามารถเล่านิทาน ได้เพียงไม่กี่คนเท่านั้น ทีมวิจัยชาวปักษ์จึงได้บันทึกและรวบรวมนิทานพื้นบ้าน อันเป็นมรดกอันล้ำค่าของชาวปักษ์ไว้

ฮยาบาตูปลู่^{*}

เรื่องโดย แม่มูล มโนภัทร

เขียนโดย นางชนาภา ตีคำ

ยาช่างมองนาม ซองคุน จา. อางบา มาง อางยา เกิด ยาว. อางฮูอางพี ยุม อางคยาง ม่า ปา ปีซี. อางบา มาง ม่า ซี. ทังทัง แอโว. แตนแตน อาแอโจ ทังทัง นี อาฮูอ่าพี กิบา แตนแตน นี ฮยาบาตูปลู่ กิบา จ้า อางฮีมาง บ่านา เย. อางทัง ปากยา บ่าแอ อางแตน ปากยา อางปอ มางนา ฮีแอฮี อางปอ มาง ม่า บ่านา เย. จ้า แอ ยาว ฮยาบาตูปลู่ ยุม เคอ แอ ปานอ. ฮยาบาตูปลู่ มางเขต ปองซาว โชน บูจา. ยาช่างมองนาม เขต นา มยาง ยาว. ฮาว นา เย เก็งแอบาแจ่อฮาลือ แอ. เขต ม่า ซีเย. อาบา อางยา เกิด ยาว. อาฮูอ่าพี กอง อางคยาง ม่า ปา ปีลา. ฮยาบาตูปลู่ มางเขต ม่า เย. อาแคนโจ เซน แซ ลาปาโน. เซน แซ ปียาว โค จ่า ปีซี อางฮีม่า อี้จ่า. อางปอ ม่า อี้ฮี นามตอง คลา จ่า เป็นยาว. อางคยาง ปี ยาว. อางคยาง แส อางฮาน. อางฮืออ แสง อางฮีมาง บายู. ปองซาว ฮิด ปี่. ม่า ซี. จ่าจ่า คลา. ตางตาง คลา อาฮู ลา แบ อาพี ลา แบ จ้า อางฮีม่า ปองซาว ก่อก้อ แพ. อางปอ ม่า ก่อก้อ ปก. อางฮีมาง ปองซาว ก่อ แพ. อางปอ

^{*}ฮยาบาตูปลู่คือภูตลักษณะเป็นคนแต่ไม่ใช่คน

มา ก่อ ปก. ยุม เคอ แล ยาว. อางบา อางโงม มาง นา มา ซี. ฮยาบาตูปลูล คอง ซีย แอ ลางแง. แสงยา ยอง แค คาวจอกโค ที่อบ่า ต่อมทา ที่อบ่า กอเลิง. ที่อบ่า กอเคิง. ที่อบ่า ปี่ทอทอง. ที่อบ่า ยุมคอง อางซี มา กอเคิง ทา กองกงา วาบ. จอ คูปานอ. จ้า ฮยาบาตูปลูล มาง ลา ปานอ. ซาแลงซึก ซาแลงซึก จ้า ซาลิ่งซาลิ่ง. มาง กย่า ซี มา ซี. ซาลิ่งซาลิ่ง ต่อมทา กอเลิง กองกงา วาบ. จ้า อางซี มางนา จ่า ออน ฮาซี. ยา กอเคิง ทา ดิ่ง ซี. อางยาอางคยา อื่อนา. จ่า โคปีซี อางโงม มาง ป่าว ซาง. ฮยาบาตูปลูล มางนา แซ่เซอ. อางโงม มาง นา เย. คา ก่องคาว นา เก็งดิ่ง แง. ก่องคาว มาง พอ เย. กงา ยุมมุง ยุมคอง ดิ่ง แง. คา ปุงลุง นา เก็งดิ่ง แง. ปุงลุง มาง พอ. กงา กอเคิง กอเลิง ดิ่ง แง. คา แมมา นา เก็ง ดิ่ง แง. แมมา มาง พอ. กงา ลางปองกลางดิ่ง ดิ่งแง. คา ก่องกี่ยว นา เก็ง ดิ่ง แง. ก่องกี่ยว มาง พอ แง. กงา คาลาว ปาทาง ดิ่งแง. คา आयुชานต้าว นา เก็ง ดิ่ง แง. आयुชานต้าว มาง พอ. กงา ลางตุ้ กีบา ดิ่งแง. จ้า ก่องคาว มาง ปิ่ง แง. ตูฏุกูญ แต่ยา ตูคยาซี มีนึ่ง. ฮยาบาตูปลูล มาง นึ่งบาคา. ก่องคาว มาง นา ซาแซ่. ปี่ทอ จิ่ง ปี่คาว โม่กวาย. ปุงลุง มาง ปี่คาวคาว. เป็กกลา ปียาวคาลา. ฮยาบาตูปลูล มาง แมนือ เวอ ปลิ่ง. ฮยาบาตูปลูล มาง จี เย. กงาเมอ ลางปองกลางดิ่ง จา มา. ลางปอง กอ แมตูปอ. จ้า แมมาแอง แมนือ เวอ ปลิ่ง. ฮยาบาตูปลูล มาง จี เย. กงาเมอ คาลาว บาทาง จา เจต แลยาว. ก่องก่าว จีบ แมนือ เวอ ซอก. ฮยาบาตูปลูล มาง จี เย. กงาเมอ ลางตุ้ กีบา จา มา. ฮีนแอ आयुชานต้าว จ่าน เอิง. เซนตุ้ซ้อ เอิง ซอก ซี แอ เคอ. ยาว อางโงม มาง ป่าว. ฮยาบาตูปลูล มางนา ทอ บยา. อางตุ้ นี ลอบาลดิ่ง เฟลล. ลองแปด นี ซาฟู เฟลล. ซี่ นี คีแมง เฟลล. อางอู นี ปองเจ็ง นือ เฟลล. ลาบาลาญง นี ง่บ่าเง่ญง เฟลล. อางมีอางลานี แมงมอแมงคยาง เฟลล.

เรื่องฮยาบาตูปลูล

มีพี่น้องสองคน เมื่อแม่คลอดลูกแล้ว บอกให้ลูกทั้ง ๒ ไปขอผ้าอ้อมที่บ้านปู่ย่า แม่บอกว่าให้ไปทางที่มีห้วยรกๆ ไม่ให้ไปทางที่ไม่มีหญ้า เพราะทางที่มีห้วยรกๆ เป็นทางไปบ้านปู่ย่า ส่วนทางที่ไม่มีหญ้าเป็นทางไปหาฮยาบาตูปลูล

แต่พี่สาวไม่ยอมฟัง กลับพาน้องสาวไปทางที่ไม่มีหญ้า เมื่อไปทางนั้นจึงได้พบกับ ฮยาบาตูปุทสุสองตน กำลังดายหญ้าที่สวนอ้อย เมื่อฮยาบาตูปุทสุเห็นสองพี่น้อง จึงถามว่า “ไปไหน มาทำอะไร” สองพี่น้องบอกว่า “แม่คลอดลูกแล้ว บอกให้ไป ขอผ้าอ้อมที่ปูย่า” ฮยาบาตูปุทสุทั้งสองบอกว่า อย่าเพิ่งรีบ หาหาให้ก่อน หาหาให้แล้ว จะคว้ามาให้กิน พี่สาวจำกินๆ ส่วนน้องสาวเอาข้าวจ้ำแล้วทิ้งลงใต้ถุนบ้าน กินเสร็จ แล้วฮยาบาตูปุทสุให้ผ้าอ้อมแก่มาพร้อมกับปอกอ้อยให้กินแล้วบอกว่าให้เคี้ยว อ้อยแล้วทิ้งระหว่างทาง

พี่สาวทำตามที่ฮยาบาตูปุทสุบอก เคี้ยวแล้วก็คายทิ้งลงทาง แต่น้องสาว เคี้ยวแล้วเก็บไว้ ไม่ทิ้งลงกลางทาง เมื่อสองพี่น้องไปถึงบ้านแล้ว ได้เล่าให้พ่อแม่ฟัง ว่าไปบ้านฮยาบาตูปุทสุ พ่อแม่ได้ฟังก็กลัว พวกกันหลบซ่อน บางคนซ่อนบนเพดาน บางคนซ่อนบนหิ้ง บางคนซ่อนบนหิ้งเตาไฟ บางคนซ่อนที่กองฟืน บางคนซ่อน ที่ใต้หลังคา พี่สาวซ่อนบนหิ้งเตาไฟแล้วเอากระดิ่งปิดไว้ เมื่อฮยาบาตูปุทสุมาถึงพี่สาว และน้องสาวถูกกินก่อน เมื่อฮยาบาตูปุทสุกินลูกๆ หมดแล้ว พ่อก็ตะโกนเชิญชวนให้ ช่วยกันฆ่าฮยาบาตูปุทสุ

พ่อก็ถามว่าสหายนกเขาอยู่ที่ไหน นกเขาก็ตอบว่า ฉันอยู่บนหลังคา สหายปลาก้างอยู่ที่ไหน ปลาก้างตอบว่า ฉันอยู่บนหิ้งเตาไฟ สหายมอดอยู่ที่ไหน มอดตอบว่า ฉันอยู่ในกระบอกน้ำไม้ไผ่ สหายเข็มอยู่ที่ไหน เข็มก็ตอบว่า ฉันอยู่ สาบเสื่อ สหายตะไคร้อยู่ที่ไหน ตะไคร้ตอบว่าฉันอยู่เส้นทางไปลำห้วย แล้วนกเขาก็ตีร้องว่า ตูถูกกู หวีผีตายวันนี้ ฮยาบาตูปุทสุเจ็บใจ คิดจะฆ่านกเขา จุดไฟควนโขมก ปลาก้างทนควนไฟไม่ได้ กระโดดลงมาขี้เถ้าเต็มตาฮยาบาตูปุทสุ ฮยาบาตูปุทสุพูดว่า ฉันมีกระบอกน้ำไม้ไผ่ เอาน้ำในกระบอกไม้ไผ่ล้างหน้า แล้วขี้มอดก็เข้าเต็มตา ฮยาบาตูปุทสุพูดว่า ฉันมีสาบเสื่อ เข็มก็แทงเข้าเต็มตา ฮยาบาตูปุทสุพูดว่า ฉันมี เส้นทางไปลำห้วย วิ่งไปสั่นลิ่มตะไคร้ โคนไม้แหลมเสียบตายพอดี พ่อก็ป่าวเชิญชวน สหายฮยาบาตูปุทสุ ให้ส่วนหัวเป็นหิน นมเป็นดินจอมปลวก เลือดเป็นสนิม ไล่เป็น เครือสะบ้า นิ้วมือเป็นตัวทาก ขนเป็นยุง เป็นแมลงวัน

อุ้งจ๋น แนน อี้กงตู่แต่นตุ้ตือ

เรื่องโดย พ่ออุ้งเรือน วงศ์ล้าะ

เขียนโดย นายพิบูลย์ชัย สวัสดิ์สกุลไพร

คาแต่ เวอ จา คาบาย่า ทือ มาง จา. อางแมง อี้แซบา ต่องกอง ฮยวา
ค่อง พาว ลือ ญ่าม นา บ่า แบ กา. ทือนึ่ง จา อุ้งจ๋น มาง ลาง บึง ลา แง. แมง
แมง อี้แซบา มาง กย่า ซี้. อี้แซบา มาง ฮาวเฮย อุ้งจ๋น กงา แอ ญ่าม นา บ่า แบ
กงากา. เจ้อแม ฮาวา. อุ้งจ๋น มาง มา ปานฮา บ่าจา เซว เวอ. แอ ญ่าม เคอคา
มา ลาล้า. กงา อุ้งจ๋น แมง แมง แมง แนน บึง ยาว อางว้าย แนน ยุม แอ. วิ่งวาง ยาว
กึบา นา บ่า ฮู มยง กา. อี้แซบา มาง ยาง กูวาน กูวาน ยา. อุ้งจ๋น มาง บึง ยาว
แอ แลแง. ทือนึ่ง มาง จา แง. อุ้งจ๋น มางนา ลูม ปีซี้. จา ซาวึง ยาว อางแคน
อางฮลอง แนน แล บึง แล ซี้. แมง แมง แมง อี้แซบา มาง กย่า ยาว มุงคีศิชา. ฮั้น
คอง แอ แล ต่องคอ มานจ้อ น่าง แซ ซี้. ต่องคอ มาง ลาน แอ นามตาน จิ้ง เวอ
กงาง ซี้. นามตาน นือ ยาง ทาน ฮยา อางยา แมตือ แมนือ เวอ ออง ปี ซี้. แมนือ
ดา เป้อคยาก กว่า ซี้. ซาตาน อางป้าม เป้อ กงาง ซี้. ซาตาน มูยง พุนซาน ซี้.
ฮอซ่า มาง แอ ตาด แล ซี้. ซาตาน มาง ฮอซา มาง แลอุ เวอ ตาน ซี้. ฮอซา มางดา
พยา ตา แซ น่างกว่า ซือซือ นางแซ คลาลือ ซี้. อี้กงตู่แต่นตุ้ตือ เวอ กลา ตือ ซี้.
อี้กงตู่แต่นตุ้ตือ นึ่งบาคา คานาดนาก. อี้กงตู่แต่นตุ้ตือ ซือซือ มางนา. น้าบาเจ้อ
กงานา อางกลางตือ ลายา. ซือซือ มาง มา แง ไร่ กงากงา บ่าอ่า ฮอซา มาง เมอจาง
แง. กงานา น่าง คลา ลาง แง. อี้กงตู่แต่นตุ้ตือ ฮอซา มางนา นา ฮอซา นา
ทีแม บ่าเจ้อ ฮา นาง คลา. ฮอซา มาง มา ไร่ กงามกงา บ่าอ่า. ซาตาน มาง
เมอจาง แง กงาม ซาตากลาจ่า แอ. ซาตาน มาง แลอุ เวอ ต่าน ลางแง. อี้กง
ตู่แต่น ตุ้ตือ ซาตาน นา ทีแม บาเจ้อ ฮาต่าน แอ. ซาตาน มาง มา ฮาก ยูป้ามตึง ป้าม
นาเป้อปึง แง. ไร่ กงาม กงา บ่าอากงาม แม่นยา อางยา ฮูม จา. น้ามตาน มาง
อี้กงตู่แต่นตุ้ตือ ต่องคอ ม้ายนาทีแม ไร่ กงามกงา บ่าอ่า อี้แซ มาง เมอจาง แง.
ไร่ กงามกงา บ่าอ่า อุ้งจ๋น มาง เมอจาง แง. อี้กงตู่แต่นตุ้ตือ นา อุ้งจ๋น ม้ายนาทีแม

อู่เจ๋น ม้ายนาทีแม อู่เจ๋น ม้ายนาทีแม กยาบ จุนจัน บ่าตอบ ลือตอกา. นีก้าม แอ้งยา อีกองตุ่แต่นตุ่ตือ มาง อู่เจ๋น มาง อางอู ปลาก โคงวี ปีซี. ฮ่าง อาจา กานโจ. นา ล้าง ตาง กานโน. อามือ เคอ อู่เจ๋น อางอู บ่าจา.

เรื่อง จักจั่นกับอีกองตุ่แต่นตุ่ตือ

นานมาแล้ว มีผู้หญิงคนหนึ่งชื่อ อี้แซซา ทำไร่ในป่า เวลากลับบ้านไม่รู้เวลา มีอยู่วันหนึ่ง จักจั่นมาร้อง แมง แมง แมง นางอี้แซซา ได้ยิน อี้แซซา ก็เรียกว่า เฮ้ย จักจั่น ฉันไม่รู้เวลากลับบ้าน ทำยังไงดี จักจั่นบอกว่าไม่มีปัญหา ถึงเวลากลับ จะบอกให้ ถ้าฉันร้องว่า แมง แมง แมง ให้รีบกลับบ้าน มีดค้ำแล้วจะไม่เห็นเส้นทาง กลับบ้าน ทุกวันๆ นางอี้แซซา เมื่อได้ยินเสียงจักจั่นก็กลับบ้าน มีอยู่วันหนึ่ง จักจั่นลืมนิดมีดค้ำแล้วไปร้องแบบเร่รอน แมง แมง แมง นางอี้แซซา ได้ยินมีดค้ำแล้ว วิ่งกลับบ้าน ไปเหยียบคั่วฟักเขียวจนขาด ทำให้ฟักเขียวกลิ้งไปชนต้นงาดำ เมล็ด งาดำจึงกระเด็นเข้าตาแม่ไก่ มันเจ็บตาคุ้ยเขี่ยไปมา คุ้ยเขี่ยไปเจอรังมดดำ รังมดดำกระจาย มดดำเลยไปกัดอวัยวะเพศอี้เห็น อี้เห็นมันเจ็บก็วิ่งขึ้นลงตามต้นไม้ ไปเหยียบลูกคั่ว ซาซื่อซื่อ ซาซื่อซื่อจึงหล่นใส่หัว อีกองตุ่แต่นตุ่ตือ เจ็บใจมาก อีกองตุ่แต่นตุ่ตือ จึงถาม ซาซื่อซื่อว่า หล่นใส่ฉันทำไม ซาซื่อซื่อ ก็บอกว่า โอ้ ไม่ใช่ เพราะฉัน มันเป็นเพราะอี้เห็น อี้เห็นมันมาเหยียบจึงหล่นลงมา อี้เห็น ก็พูดว่า ไม่ใช่เพราะฉัน มันเป็นเพราะมดดำ ฉันก็ออกไปล่าหากิน มดดำมันมากัดอวัยวะเพศ อีกองตุ่แต่นตุ่ตือ ถามมดดำไปว่า กัดทำไม มดดำพูดว่า โอ้ ไม่ใช่เป็นเพราะฉัน มันเป็นเพราะแม่ไก่เลี้ยงลูกน้อย อีกองตุ่แต่นตุ่ตือ ถามต่อ แม่ไก่ไปคุ้ยเขี่ยที่นอน คนอื่นทำไม แม่ไก่บอกว่า โอ้ ไม่ใช่ฉัน ฉันก็กอดอยู่กับลูกน้อยดีๆ มันเป็นเพราะงาดำ อีกองตุ่แต่นตุ่ตือ ก็ถาม งาดำทำไมเป็นอย่างนั้น งาดำบอกว่า โอ้ไม่ใช่ฉันแต่เป็น เพราะฟักเขียว อีกองตุ่แต่นตุ่ตือ ถามฟักเขียวว่าทำไมเป็นอย่างนั้น ฟักเขียว บอกว่าไม่ใช่ฉัน แต่เป็นเพราะอี้แซ (คน) คนตอบว่า ไม่ใช่ฉัน แต่เป็นเพราะจักจั่น อีกองตุ่แต่นตุ่ตือ ถามจักจั่น ทำไมเป็นอย่างนั้น จักจั่นเจียบกริบ จนมุมตอบอะไร ไม่ได้ คราวนี้ล่ะ อีกองตุ่แต่นตุ่ตือ ควักเอาลำไส้ของจักจั่นทิ้ง ไม่ต้องกินข้าว ให้กินแต่น้ำ ทำให้ปัจจุบันทุกวันนี้จักจั่นไม่มีลำไส้

อาจซออง ปืนตอองซอก

เรื่องโดย พ่ออู่่นเรือ่น วงศ์ภักดี

เขียนโดย นายพิบูลย์ชัย สวัสดิ์สกุลไพร

คาแตยา มล่าง กษา. อาจซออง อาจซื่อ ทื่อ มาง จา เย่. ยู่ นึ่งกองกอง กูซา
กูวาน ยา. คาบา มาง ฮาว ฮ่าง จ่า ปึง. นองนึ่ง คำบา มาง อาจบลอง มาง นา.
คำวมา คำวซอน แง. ปล่องวาปล่องบู. ยาง นีก้าม ออ กิดแลกลาชี. กงา ฮ่าง
บ่าปล่องบู. กุ่มพา แต่งบ่า ปล่อง แต่งกา. แนน ฮาน ซาวา. นีก้าม ฮ่างบู๋ กุ่มพาแต่ง.
คำบา มาง ม่า แล ซี. อาว่า ฮู่ ทาลา โว. ฮยา ฮู่ ดู่่ง ลา โว. ยาง แสแม เค ฮา.
อาว่า ฮู่ ทาลา ฮยา ฮู่ ดู่่ง ลางแง. ฟ่าโปล่ง มาง อาจซออง มางนา ฮลาก. ฟ่าโปล่ง
มาง อาจซออง มางนา ม่า จ่างแง. ฮาก อาจซออง อาจซื่อ นา บ่อตา ฮู แล. ยาง
มา มา บ่อกว่า แล ซี ฮาก อาจซออง มาง ฟ่าโปล่ง มางนา ลามาย กอย ปี่ นา
มาย ซี. ออ กงา ฟ่าโปล่ง นา ลามาย บ่า กงา กอย ปี่. กงา ฟ่าโปล่ง ลามาย แต่
ยาง ทื่อ ซอ มา ยู่ ทาลายาว ฟ่าโปล่ง มางนา. อาจตอง เวอ ดึง ลอ. ลามาย ลอ
กอย ปี่. ฟ่าโปล่ง มาง ยู่ ทาลายาว แลคยา แต่ อาจตอง ดึง. นีก้าม อาจซออง มาง
ลามาย กอย ปี่. ฟ่าโปล่ง มาง กิดแลกลาชี. อาจซออง ลากาน บ่า แบ ซี. ฟ่าโปล่ง
มาง อาจซื่อ ม่า แล ซี. อาจซออง เวอ ฮาก ยู่ ทาลายาว อาจตอง บ่า ดึง โคน ปาย
โฮ ปาย ท่องจาบ กาบออลอยา. ยาง นีก้าม ยู่ ทาลายาว. ยู่ป้าม ตาม ปืนตอองซอก
ฮาย ลือ. ฟ่าโปล่ง มาง ป้องกา เวอ จ้อด.

เรื่อง ลูกเขยตีลังกา

เมื่อก่อนนานมาแล้ว มีลูกเขยใหม่คนหนึ่งซึ่งก็เลย ไม่รู้การรู้จัก ขอบนอน
ตื่นสายทุกวัน ภรรยาจะเรียกให้มากินข้าวทุกวันเป็นประจำ อยู่มาวันหนึ่ง ภรรยา
ได้บอกกับสามีว่าให้ช่วยกันทำมาหากิน สามีจึงคิดว่าตนเองไม่เคยช่วยภรรยา
หุงข้าว ทำกับข้าว ไม่เคยช่วยทำอะไรเลย หลังจากวันนั้น สามีก็ช่วยหุงข้าว ทำ
กับข้าวให้ภรรยา อยู่มาวันหนึ่ง ภรรยาได้บอกสามีให้ตื่นก่อนไก่ขัน ตื่นก่อนอีกรื่อง
สามีจึงทำอย่างนี้มาตลอด พ่อตาจึงรักลูกเขย พ่อตาได้สอนลูกเขยว่า ให้ไปดูลูกเขย

บ้านอื่นว่าเขาอยู่กันอย่างไร ลูกเขยจึงได้ไปเที่ยวดูลูกเขยของคนอื่น ลูกเขยจึงได้ไปเห็นลูกเขยบ้านอื่นยืนไม้ให้กับพ่อตา เขาจึงนึกได้ว่า เขาไม่เคยยืนไม้ให้กับพ่อตาเลย เข้าวันหนึ่ง ลูกเขยตื่นนอนแต่เช้าเพื่อไปนั่งรอพ่อตาที่กลางบ้าน พ่อตาได้ตื่นนอน และนั่งจักตอกที่กลางบ้าน ลูกเขยจึงยืนไม้ให้พ่อตา พ่อตาจึงนึกได้ว่าลูกเขยคนนี้ไม่รู้งานอะไร พ่อตาจึงได้บอกกับลูกเขยว่า ถ้าตื่นจากที่นอน คนอื่นเขาไม่นั่งที่กลางบ้าน ตื่นขึ้นมา คนอื่นเขาเอาหัวไป ก้นไป เดินแทบจะชนกัน ตื่นเข้ามาอีกวันหนึ่ง ลูกเขยจึงได้ตื่นจากที่นอนแล้วตีลังกาออกมา จึงเตะโดนระหว่างขาของพ่อตา

างยา กาเซย เพลอ ซี

เรื่องโดย แม่เหลียว ตีคำ

เขียนโดย นางชนภา ตีคำ

างปีางบลอง ซอง คุณ จาอาง ตูกองพาน. างยา ซอง คุณ จา เย. างจำ เซอ บ่าจา. ปอ เซอ บ่าจา. กอย ซิด บู จำ บ่าบู มึงกา ยาว. างม่าว เย. างยา มาง เยต นา ปอ เซอ บ่า จา. แฮ้งยา ซ็ย ต่องก่อง ตอ แลซี. ซ็อพลุม างมึง จำ กาโน แน. ซ็อพลุม มึง จำ มล่าง ลือยาว. างยา มางเยต ตองจี ออกปี ซี. ตึงโต ยาง างมือ ออก ปีซี. างบา างโงง มางเยต ่างกอ วา กงา ยาว. างยา มางเยตนา เค้ แล ซี. เคอ แล ยาว. างยา มาง เยตนา ฮาว ซา มยาง ยาว. างยา มางเยต ซาง ตาง บ่าจี ตอกา ปู้ด ปู้ด แน จี ลาซี. แฮ้งยา างบา างโงง มางเยต ต่องก่อง เวอ ซี ซี.

เรื่อง ลูกกลายเป็นลิง

มีสามี ภรรยาคนหนึ่ง มีลูกสองคน มีฐานะยากจนมาก ไม่มีข้าวจะเลี้ยงลูก จึงได้หาของป่ากิน เช่น กลอย เอามาปลอกแล้วนั่ง ถ้านั่งไม่สุข กินเข้าไปแล้วจะมีอาการเวียนหัว สามีภรรยาคนนี้ไม่มีอะไรจะเลี้ยงลูก เลยเอาลูกไปปล่อยในป่า ให้เด็ก

สองคนหาลูกมะเดื่อกิน ลูกทั้งสองคนอยู่ในป่านานเกินไป มีขน มีหางออกมา
พอกับแม่ทำไร่ข้าว พอได้ข้าวแล้ว เอาข้าวไปส่งให้ลูก พอไปถึงก็เรียกหาลูกทั้ง
สองคน ลูกทั้งสองคนพูดภาษาคนไม่ได้ ร้องได้แต่ ปู๊ด ปู๊ด พอกับแม่จึงไม่พาลูก
ทั้งสองกลับบ้าน ปล่อยให้อยู่ในป่าต่อไป

ชาตุ มาง ขาง อาเม็ง แต่ง ชีย่าง

เรื่องโดย แม่เหลียว ตีคำ

เขียนโดย นางกัลยากร สวัสดิ์สกุลไพร

ค่าแต่ค้าแต่ เวอ เงินเจอบ่า จา เย. ชาตุ ทื่อ อง จาเย. แอ้ง ยาเย.
ชาต อางฮู แน ชาต อางบา แต่ง ชี. กาย่าง กากู กานน. ยาว ขาง แต่ง ชี เย.
ค่าพ่าย่า ทื่อมาง แน ค่าบ่าย่า ทื่อมาง แน. ยาว ยู ลางกา ปี่ ชี เย. ยูซา กาลา
ยาว. อางยา ค่าพ่าย่า กงา บู น้าว ชาตุ มางนา ฮาน ซา แอ ชี เย. จ้า ชาตุ มาง
ม่า ชี เย. ย่าแน นีม้า ยา ขาง บาแมน. อางโบบง นา แซ ลือ แงแน. อาปอ จาโจ.
ต่องก่อง โย่ ชี แล ปาว. พุม ชี โว. ยาว ฮู ยอ โว จ้า อางโบบง มาง จี เย. ทำแมฮายาว
ชี คานา ย่าแน. จ้า ชาตุ มาง ม่า เย. เงินเจอบ่าลายแน. อาจามจาลาแล่ ยาว.
อางย่า ทื่อมาง เกิดแลชี เย. อางย่า ค่าพ่าย่า กงาบูแลชี เย. ชาตุ มางกอง
อามแอ ฮานทานแอ น้าว. อาจาม ชาตุ มาง นาแลชี เย. ย่าแน นีม้า ย่า ขาง
บ่าแมน. อางบานา ลือ แซ ลือ แง. แอ้งเย่ อางอาย มางก้อง พุม ชี แลชี แทกลาง
กานแน. แอ้งนึ่ง จายลา แลยาว. อางย่า ทื่อ มาง เกิด จา แลชี เย. อางย่า ค่าพ่าย่า
กงาบู แลชี เย. นีก้ามม้า ชาตุ มาง ม่า ชีเย. ย่า แน นีม้า ย่าขาง อางแมน แน
แสงยา เย. ชาตุ มาง ก่ามป่อน ปี่ ชี. ทื่อหนึ่ง จาเย. อางบา มาง ย้า แล ชื่อค้อ คลา
แล ชี เย. จ้า อางยา มาง ปา เย. กงา นาม ทื่อปาง ปี่ คลา ล่าว แล. แอ้ง เย อา
งบา มาง ทื่อปาง ปี่ คลา ชี. มีจ่า ทื่อหนึ่ง แนมบาเคอ เย่ ฮื่อมอง อางแวงแวง อางชื่อชื่อ
ลาชี แอ้งเย่ชาตุ มางนา ฮาน ทาน แอ ชี จ้า ชาตุ มาง นา เย่ นีมแมแน นางบานางโบบง
นา ทาน ยา ยาง จี พอ เย่ เอ้อแน แอ้งยา เย่ ชาตุ มาง ม่า ชี นางบานางโบบง

นา ทาน ออน ฮา ปาโน แน แฉ้งยา เย่ ยาง อางบ่าอางโงม มาง เยต นา ฮ้าน
ทาน แอซี ยาว ที่อึ่ง แปลน ลางมา ยาง ซาตุ มางนา ฮาน ทาน แอ ซี ยาว
ซาตุ มาง ยางนา ก่ามปอนปอน ปี่ น้าว ที่อึ่ง จา เย่ อางโงม มาง อางย่า วี
แล ซี มางเยตนา คำวโทม ฮู แล ซีเย่ อางอาย มาง จี่ แฉ้งยา กงก่าย่า ซีเย่ อางแพ
มางเยต ฮู กาง เย่ อี กงา อาโงม นา แซ่ลือ แอแน อางแพ มาง จี่ เย่ กงา อี อาบ
นา แซ่ ลือแอ แน แฮ้แม กงก่าย่ายาว แฉ้งยา เย่ คำบ่า มางนา ฮีน มา ลือซี ยาว
เยตมือ ซาตุ มางนา มาลือซี แฉ้งเย่ ซาตุ มาง ฮา ซี ปี่ซี.

เรื่อง พระสร้างบ้านสร้างเมือง

นานมาแล้วสมัยก่อนไม่มีอะไร มีพระองค์เดียวได้สร้างสัตว์ตัวผู้และสัตว์
ตัวเมียขึ้นมาอย่างละคู่ แล้วปั้นเป็นคนขึ้นมา ผู้ชายหนึ่งคน ผู้หญิงหนึ่งคน แล้วก็ให้
แต่งงานกัน อยู่ด้วยกันมา ได้ลูกผู้ชายคนหนึ่ง แล้วพาไปหาพระ พระได้บอกว่า
เด็กคนนี้เป็นดี เกิดมาเพื่อที่จะฆ่าพ่อ ไม่ต้องเลี้ยงเอาไปไว้ในป่าเถอะ ฝังไว้แล้วให้
ไปเฝ้าดู แม่ได้พูดว่าถ้าอย่างนั้นเด็กจะตายไหม พระบอกว่าไม่เป็นไรหรอก แล้ว
อยู่ต่อมาอีกก็ได้ลูกผู้ชาย เป็นคนที่สอง เอาไปหาพระอีก แล้วพระบอกว่า เด็กคน
นี้ไม่ดี เกิดมาเพื่อจะฆ่าแม่ เขาจึงฝังไว้ในป่า ข้างๆ พี่ชาย อยู่ต่อมาอีกก็ได้ลูกอีก
คนหนึ่ง คนที่สามเป็นผู้หญิง จึงได้พาไปหาพระอีก พระบอกว่าเด็กคนนี้เป็นคนดี
พระจึงให้พรกับเขา

อยู่มาวันหนึ่ง แม่ได้ไปปลูกแตงกวา ลูกก็ไปกับแม่ ลูกจึงขอปลูกแตงกวา
หนึ่งต้น แล้วแม่ก็ให้ปลูกหนึ่งต้น พอปลูกไปไม่ถึงวัน ต้นแตงกวาก็สูง มีดอก มีผล
ขึ้นมา เด็กผู้หญิงคนนี้ก็เลยเอาไปทำบุญให้พระ แล้วพระถามว่า ถวายให้พ่อแม่
หรือยัง เด็กคนนี้ก็จึงตอบว่า ยังเลย พระจึงบอกว่าให้ถวายพ่อแม่ก่อน เด็กคนนี้ก็เลย
ไปถวายให้พ่อแม่ก่อน พอรุ่งเช้าอีกวันหนึ่ง เขาจึงไปถวายให้พระ พระจึงได้ให้พร
อยู่มาวันหนึ่ง พ่อได้ไปแอบดูลูกสองคนที่เอาไปไว้ในป่า ได้ยินลูกสองคนคุยกัน
ว่าเราเกิดมาเพื่อที่จะฆ่าพ่อ แล้วลูกอีกคน ก็พูดอีกว่า เราเกิดมาเพื่อที่จะฆ่าแม่
พ่อได้ยินเช่นนี้ พ่อจึงรีบมาบอกกับแม่ ทั้งสองคนจึงรีบไปบอกกับพระ พระจึงทำ
ให้เด็กสองคนนี้ตาย

อางบอางโงง กุน

เรื่องและเขียนโดย นางชนาภา ตีคำ

อางปีอางบลอง ของคุณ จา. ฮัย้า วา จ่าซี อางย่าย่าค่า ที่อามาง อางบอ
มางนา ซื่อคอ อางยาว ปา คลา ซี. อางบอ มาง ซื่อคอ อางยาว ทื่อ ซื่อ แน ปี ซี.
คลา ยาว อางปยามปยาม อางซื่อซื่อ ลาซี. อางย่าย่าค่า มาง กูวาน กูวาน ยาเย่
วาซาว ยอ ซื่อคอ มาง กูวาน กูวาน ยาเย่ ฮื่อ เค แง อางย่าย่าค่า มาง อางบอ
มางนา ปา ซื่อเย่. ซื่อคอ ซื่อออน นิมา ตูปี นา ทาน แอน. อางบอ มาง ม่า ทาน
แอน ปี ซี จ่า ตูปี มาง บ่า ลาบ จ่า ม่า ซื่อแย่ อางบออางโงง นา จ่า ปี ปา โน. แสงเย่
ตูปี มาง ม่า ซี อางบออางโงง นา วาย จ่า ทาน ปา โน จางจาง ชู ลือ มาง ลาบ
จ่า กานา. แสงเย่ ฮาง กอ ซิ่งซื่อกลางซื่อ วาบู กงา ยาว อางบอ อางโงง นา ทาน
เป็นแง.

เรื่อง บุญคุณพ่อแม่

มีสามีภรรยาสองคน มีอาชีพทำไร่ มีลูกชายหนึ่งคนได้ขอเมล็ดพันธุ์แตงกวา
จากแม่ เพื่อเอาไปปลูก แม่ก็เอาเมล็ดพันธุ์แตงกวาให้ลูกชายหนึ่งเม็ด ปลูกขึ้น
เป็นเถา ออกลูกออกผล ลูกชายจะเดินไปลูบคลำผลแตงกวาทุกวันๆ ผลแตงกวา
ก็ใหญ่ขึ้นทุกวันๆ ลูกชายก็ขออนุญาตจากแม่ ขอเอาแตงกวาที่ออกผลก่อน เอาไป
ทำบุญกับพระ แม่บอกเอาไปทำบุญได้ แต่พระไม่รับฉันท์ พระบอกกับลูกชายว่า
ให้เอาแตงกวาไปทำบุญไหว้พ่อกับแม่ของเธอก่อน ให้พ่อกับแม่กินก่อน วันข้างหน้า
ค่อยเก็บมาทำบุญ แล้วพระจะรับฉันท์ นั่นแหละเป็นที่มาของการปลูกพืชผักต่างๆ
ถ้าได้ผลผลิตแล้วให้นำไปทำบุญกับพ่อแม่ก่อน

กอลาบา

เรื่องโดย แม่เหล็กยว ตีคำ
เขียนโดย นางชนาภา ตีคำ

อางบี่อางบลอง อางย่าบี่ จา แง. อ่าง จ่า เซ่อ บ่าจา แมแน. พญา มางนา
ชู ปี่ ซี. พญา มาง ซีย ปอ แลยาว. คอ ย่าบี่ เคอ ยาว. พญา มาง คำบา แต่งบูซี.
ทื่อวาน จา อางบา มาง ฮามีต แจ. กีบา เป็ด แล. อางย่าบี่ มางนา ตาด แลชี.
อางยา อางบา แน บ่าแบ กงากา. ลางแบ ลางบาตาง แลชี. พญา มาง คำบา มาง.
อ่าง ลาง จ่า ตาง ปี่ซี. อ่าง จ่าเก็ง แฮ. แมงซาคยาม เวอ กาน จ่า ปี่ซี. อ่าง จ่าเก็ง
แฮ. ซื่ออี จ่า ยาว อางอานแม ออก ลา แง. อ่าง จ่า กอ แลยาว ม่า ยู ปี่ซี. ยาว
กอลุ่ม คุ ฮอแซงปองบาอางอิด ยาเย่. คุ กาน ปี่ซี. ยาว มา ซิเย่. บากองตึงบาปาง
บ่ามยาง ยาว อาตังใจ. อางบา มาง กอลุ่ม ซอ ลือ. ฮ่านแคนแคน. กีบา เวอ ตึง.
กอลุ่ม พาทาย ปลาต ล่าซี. กอลุ่ม บ่าคูตอกา ยาว นางกอลา มางกอง แล ซี.
กอลุ่ม ทอก ลางแง. กีบา ปลั่ง ยาเย่. อางซื่อ ปี่ ลาปาโน. จ่า นางกอลา มาง. กองก่า
ฮานแอ พาทาย กู่ ยาว. กาทา มี. กอลุ่ม พาทาย เวอ กาน ปี่ซี. ม่า ซิเย่
บากองตึงบาปาง บ่ามยาง ยาว อ่าซาวใจ. แสงเย่ อางบา มาง ฮาน เวิม บ่าซาว.
กอพาทาย ซอ ลือ ซี. กอโซง เวอ เคอ. อางบลอง มางนา ม่า ซี. กอโซง กวาดลือ.
จ่า อางบลอง มาง จิเย่. ทีลอนา ลาคือนี้้ง บ่าทุมกนา. จ่า คำบา มาง กอลุ่ม
พาทาย ทอก ลือ ยาว. กอลุ่ม ชู เย่. กอโซง ปลั่ง กอลุ่ม อางบลอง มางนา ทุม
แฮ่ ซี.

เรื่อง แม่โพสพ

สามีภรรยาคนหนึ่ง มีลูกสาวหนึ่งคน ไม่มีข้าวจะกิน ก็เลยยกให้พญาเจ้าเมือง
พญาเจ้าเมืองก็พาไปเลี้ยงจนโตเป็นสาว กลายเป็นภรรยาของพญาเจ้าเมือง มีอยู่
วันหนึ่ง แม่ไปหาหน่อไม้ แล้วหลงทางไปพบกับลูกสาวโดยที่ไม่รู้ว่าเป็นแม่ลูกกัน
แม่หิวน้ำก็ขอน้ำกิน ภรรยาของพญาเจ้าเมืองก็ให้กินข้าวกินน้ำ เอาข้าวกับอาหาร
ใส่ในเปลือกลูกเต๋อยให้กิน ข้าวและอาหารที่กินอยู่ ยิ่งกินยิ่งเพิ่มขึ้นมาเหมือนเดิม

กินข้าวเสร็จแล้วก็บอกให้แม่นอน แล้วก็ตักข้าวใส่ภาชนะ (ฮอแซงปองบา) ใบเล็กๆ แล้วก็บอกว่า ถ้าไม่เห็นต้นบากองตึงบาห้ามเออวาง แม้ก็สะพายหรือแบกข้าวกลับ หนักเกินไปก็เลยวางที่ถนนหนทาง ภาชนะฮอแซงปองบา ก็แตกไม่สามารถตัก ข้าวได้ก็เลยกลับไปหาลูกหรือแม่โพสพ แล้วก็บอกว่า ภาชนะที่ใส่ข้าวไปมันแตก ข้าวเปลือกเต็มทาง ขอข้าวเพิ่มใหม่อีกครั้ง แม่โพสพก็เอาธัญพืชไปเย็บภาชนะ เป้า คาคาใส่ในภาชนะแล้วก็บอกว่า ถ้าไม่เห็นต้นบากองตึงบา ห้ามพัก จากนั้นถึงจะ หนักแม้ก็ไม่พัก สะพายหรือแบกข้าวมาเมื่อมาถึงยุงฉาง แล้วก็บอกสามีว่ากวาด ยุงฉางด้วย แล้วสามีก็พูดว่า แค่นี้หรือ แล้วภรรยา ก็เทภาชนะที่ใส่ข้าวเต็มยุงฉาง ข้าวเยอะจนกองทับสามีจนเสียชีวิต

แม่มายบาอาจย่า คายยาง เกิด ชี

เรื่องโดย แม่มุล มโนภัทร

เขียนโดย นายพิบูลย์ชัย สวัสดิ์สกุลไพร และ น.ส. พิศารัตน์ มโนภัทร

ทื่อ นิ่ง จา แง คายยาง มาง ย่าปี่ อางมาง นา แล มยาง แล ชี. ย่าปี่ ม่าซาง อางจาอางปาง. ยา นาดตา มาง คายยาง มาง ยุม พาว แอ อางบา มาง นาม่า แอ ชี. อางบา เวอ กางบา เซอ ย่าปี่ อางมาง มาง นา แลก แลเซอ จาว เวอ กางบา เซอ เซอ แน แมแลก ลาแน จ้า อางย่า คายยาง มาง บ่าจู อางบา มาง จามป็น แล แอ เคอ จางก้าม อางบา มาง ย่าปี่ อางมาง มาง ยุม เคอ แลยาว ย่าปี่ อางโงง มาง นาชี บาเจ้อ ฮา ลางแง. แม่มายบา มาง ม่า ชี. กงา อางยา นาง อางยา ย่าปี่ นา กงา ซึงแง. กางบา ปี่เซอ แลก ลาปาว. ย่าปี่ มาง อางโงง มาง ม่า ชี. กางบา เซอ เซอ แน แลก แมตอแนลา. นีแมฮาน ยาว นาง ยุม จาย กงา ยุม. ตางเกอ เคอแน คายคูคาม คายคูพลู แต่ง ลาปิว. อางบา มาง ยุม จาย ยาง ยุมเคอ กงา แต่ง แล แง. แปลน ลายาว คายคูคาม คายคูพลู แกแกซ่าง อางแซง ย่าปี่ มาง อางโงง ยูปาม เวอ ตอง แลชี. แม่มายบา อางยา คายยาง มางเขต ยุม ลากา เวอ แล จูง แลชี นีก้าม ย่าปี่

มาง. อางโงง มาง ม่า ซี. คายยาง มาง แวเยา คาน เวอ โภโยลย เป็กออง ลือซี. ดึง กาลาย ชามมือ เจตวาน. ยาว ช่าง กา-ยาว ลางตุ.ลางคลาว แลชี ลางตุ. เคอ แลยาว คายยาง มาง ย่าปี่ อางมาง มาง นา ม่าซี. อาซา ออาย ลางคลาวเมอ แม่นือ มีด โว. ย่าปี่ มาง บ่าเจ้อ จา แม่นือ คาวพอง ฮู ซี. จางก้าม คายยาง มาง อางคาบ ซอด แลชี. ยาว นี้ก้าม ลาง เวอ ลู่่ง บ่อ ลือซี ลางกึ่ง ซีย่าง ลางเจ้อเจ้อ ลา ซี ย่าปี่ อางมาง ฮู กานจาง คาพาย่า อางมาง ลางคลาว บ่อ จา ย่าปี่ อางมาง มาง แบชี-ยาว ลาปู ลานิว ลางเจ้อ เวอ จูบ ลือ-ซี. ยาว นี้ก้าม คายยาง มาง อางคาบ ยาง ลานิว เวอ ปาน ซี. ย่าปี่ อางมาง มาง ลอนา ฮู แอ ปีม อางบานอางเม็ง แอ่ยา. ค่าพ่าย่า อางมาง มาง ย่าปี่ อางมาง มางกอง บ่อ ซา. ย่าปี่ อางมาง มาง ลานิว คายยาง คอ ปาน ค่าพ่าย่า อางมาง ซูบ ออก ซี. ยาว นี้ก้าม ยาง ม่าแลชี กงา อางโต นี มามา พาญา คายยาง อางโต ปอม ลือ แอ. เยตมี ยูม ซาง กา ลือ. ยูม เคอ ลือ ยาว ฮาก เจอ พลอย. เยตมี อางปี่ อางบลอง ดึง กาแล.

แม่หม้ายเกิดลูกเป็นกิ้งก่า

มืออยู่วันหนึ่ง กิ้งก่าไปเห็นสาวสวย สาวคนนี้เป็นลูกของมหาเศรษฐี สวยมาก กิ้งก่ากลับไปบ้าน ไปบอกกับแม่ว่า แม่เอ๋ย เก็บผักกาดแลกสาวสวย แม่ตอบกลับว่า ลูกเอ๋ย แค่เก็บผักกาดไปแลกเขาไม่ยอมหรอก แต่แม่จำเป็นต้องไป เมื่อแม่ไปถึงบ้านของสาวสวย พ่อของสาวสวยถามว่ามาทำอะไร แม่หม้ายบอกว่าลูกของฉันอยากได้ลูกสาวของคุณ ขอเก็บผักกาดมาแลกได้ไหม พ่อของสาวสวยตอบไปว่า จะเก็บผักกาดมาแลกเฉยๆ ไม่ได้ ขอให้กลับไปบ้าน แล้วสร้างสะพานเงิน สะพานทองจากบ้านคุณถึงบ้านฉัน พอสว่างแล้วมีเงาแสงสะท้อนของสะพานเงินสะพานทองเข้าไปในห้องนอนของพ่อสาวสวย แม่หม้ายกับลูกชายกิ้งก่าไปยืนหน้าบ้านสาวสวย พ่อของสาวสวยบอกลูกสาวไปว่า ให้เอาพานดอกไม้มารับ สาวสวยถือพานมายื่นให้แม่กิ้งก่า กิ้งก่ากระโดดเข้าไปในพานดอกไม้ อยู่ด้วยกันมาสามถึงเจ็ดวัน แล้วชวนกันไปอาบน้ำที่ลำธารด้วยกัน พอไปถึงแล้วกิ้งก่าได้บอกกับสาวสวยว่า

เดี๋ยวถ้าพี่อาบน้ำอยู่ ให้เอามือปิดหน้า สาวสวยไม่เชื่อ แอบเปิดนิ้วมือดู จากนั้น
กิ้งก่าได้ลอกคราบเป็นคน พอลงเล่นน้ำจากน้ำใสๆ กลายเป็นน้ำไหลเขียว เป็น
น้ำขุ่น สาวสวยมองไปดู เจอผู้ชายรูปหล่อเล่นน้ำอยู่ สาวสวยอยากรู้อยากเห็น
เลยเอานิ้วมือจุ่มที่น้ำไหลเขียว จากนั้นคราบของกิ้งก่าได้ไปติดนิ้วของสาวสวย
พอสาวสวยมองไปไหนก็เห็นแต่หมู่บ้าน ผู้ชายรูปหล่อเดินไปหาสาวสวย นิ้วมือ
ของสาวสวยมีคราบกิ้งก่าติดนิ้วมืออยู่ ผู้ชายรูปหล่อได้จับบอก จากนั้นเขาได้บอก
ความจริงไปว่า ตัวตนของฉันเป็นผู้มีบุญ แต่อยู่ในร่างกิ้งก่าปลอมตัวมา ทั้งสองได้
ชวนกันกลับบ้าน พอไปถึงบ้านมีแต่คนอิจฉา ทั้งสองเป็นสามีภรรยา อยู่ด้วยกัน
อย่างมีความสุข

ปานายคาม

เรื่องโดย แม่มูล มโนภัทร

เขียนโดย นายพิบูลย์ชัย สวัสดิ์สกุลไพร และ น.ส. พิรารัตน์ มโนภัทร

อางปี่อางบลอง ที่อู่ จาเย่. ลองแต ซา ก่อง จ่างเย่. อางปี่อางบลอง
ตีเขต อางตุก. ยาว ตั่งซอง ยา อูกา ซีแย่. บาเจ้อแม ซามี จ่า แลวา.
ยาว เขต ช่างกายยาว มอฮู มางกอง ฮู แล ปยา. เจ้อแม ซามี จ่า แล วา.
มอฮู บาง ยุม เคอ แอ ยาว. มอฮู มาง นา ซีแย่ บาเจ้อ ฮา ลือแจง. ยาว
อางปี่อางบลอง มางเขต มี ม่าซี บาเจ้อ กงาย อางตุก. มอฮู มาง ม่าซี
อาซาง แล โว นอง ยุม เวอ. มอฮู มาง ฮยา ที่อ้อโต แซ่ ชู จามตึง. มอฮู
มาง ตึง ฮู อางบลอง ม่า ฮยา อางกงาว ซอ จ่า ออน. คาบา ม่า ฮยา
อางมา ยาง ซอ จ่า. มอฮู ม่า แอ ปี่ซี ยุม เคอ แล ยาว วาง กาแลโว.
ยาว กานา ลั้งบาอากา ลาโจเบ. อางปี่อางบลอง มางเขต ยุม เคอ แลยาว
วาง. กาแลซี คาบามา ซาง อางจาอางปาง นา กงาย แลซี. อางบลอง ม่า
ตุกพาน จานซา ซี. ยาว นองนึ่ง ม่า อางบลอง อางอาน มาง ฮอจั้ง จาน
ลองแต ซา ลั้ง โย้. บอ ก ฮู แกแกซาง ยุม อางมาง มายาง ซีแย่. แงน ฮู

ยม อางมาง มางนา มยาง ตาย แล ฮ่าง ปา จ่า แลแง. ยม ซึ่ง มางนา
มยาง กงา ฮ่างแบ่ คา ฮ่าง ปี่จ่า ลาวแล. คาบา มา อางบลอง อางอาน
มางนา อางจาม กงา กา. อางบลอง มา คาบา มางนา บ่าจาม กงา กา.
คาบา อางอาน มา นึ่งบา คาว กัด ซาง นี. มา บาเจ้อ อามือ อางตูกองพาน
แนงญา. คาบา อางอาน มาง มี ฮ่างชูชู คาม ฮ่าง เวอ ญาต ซี อापา ทาว
ปี่ แอ ปี่ซี มาชี ภายคุ โย้ เคอยาว อาเต่ จ่า แคนโจ. ภายคุ เวอ เคอ ยาว
ฮ่าง แบ่ ลา ปี่ซี เต่ จ่า ซี. คาบา อางอาน มาง มา แอ ซี บ่าเจ่อนา.
ฮ่าง ทาว เต่ ฮ่างชู ภายคุ ออก กลาแอ ปี่ซี. จ่า บ่า กง่า จ่า. ที่อนึ่ง เคอ
แลงมา ฮอจิ่ง จาน ลองแต่่ ซา แลชี จานตามจาน ลองแต่่ ปาคาม ที่อโต
จานกงา ซี. กียง ลองแต่่ ปาคาม มางนา ซา ก่อง แอซี. จ่า อาซาง มาง
บ่าวือ จอ แค แง. ยาง นิงยา โย้ กัดแง. ยม อางลางอางฮือ มางกอง แล
ก่อง แลนา ยาว นีก้าม ยมซึ่ง มาง ลาบ วือ ปี่ซี. ลองแต่่ มาง นา ปองปอง
เพอ แอ่งญู คาม ยาง ปลั่ง ไร่ ซาง นีม่า เจ่อนีแมนบา แน ตูกองพาน คาแน.
ยาง วีบากกาม นีแม นาตุ.

ปลาในทอง

มีสามีภรรยาคนหนึ่งหาปลาขาย สามีภรรยาทั้งสองเป็นคนจน ทั้งสองจึง
ชวนกันไปหาหมอดู และถามว่าพวกเขาจะทำมาหากินอะไรกันดี เมื่อถึงบ้าน
หมอดูแล้ว หมอดูถามพวกเขาว่ามาทำอะไรที่นี่ สามีและภรรยาถามหมอดูว่า
ทำไมพวกเขาถึงจนขนาดนี้ หมอดูบอกว่าอย่าเพิ่งกลับบ้านนะ เดี่ยวจะฆ่าไก่ให้กิน
หมอดูนั่งดูสามีที่กำลังนั่งกินกระดูกไก่ก่อน ส่วนภรรยาเอาเนื้อไก่มากินก่อน หมอดู
ตอบกลับไปว่า พอกลับถึงบ้านต้องหย่าร้างกัน แล้วหมอดูก็บอกว่าอย่าโกรธฉันเลย
เมื่อสามีและภรรยาทั้งสองไปถึงบ้านก็หย่าร้างกัน แล้วภรรยาก็ไปเจอคนที่รวยกว่า
ส่วนสามีก็จนอยู่เหมือนเดิม

มีอยู่วันหนึ่งสามีได้ไปทอดแหหาปลาที่แม่น้ำ เขาก็มุดูแล้วเห็นเงาบ้าน
ที่สวยสะอาดนอนอยู่บนผิวน้ำ เขามองดูเห็นบ้านที่สวยงามและขึ้นไปขอข่าวกิน เมื่อเขาเห็น

เจ้าของบ้านหลังนั้น คือภรรยาของเขา ภรรยาเก่าเห็นสามีคนเก่าแล้วจำได้ ส่วนสามีนั้นจำภรรยาตัวเองไม่ได้ ภรรยาคนเก่าคิดในใจว่าทำไมเขาถึงได้ยากจนขนาดนี้ ภรรยาตัดทองคำใส่ในข้าวเอาใบตองมาห่อ ภรรยาบอกไปว่าเมื่อถึงสะพานแล้วอย่าเพิ่งแกะห่อข้าวมากิน แต่เขาก็ไม่เชื่อคำที่ภรรยาเก่าได้บอกเขาไว้ เมื่อเขาถึงที่สะพานเขาจึงแกะห่อข้าวมากิน ห่อข้าวก็ตกลงไปที่ใต้สะพาน ผลสุดท้ายเขาก็ไม่ได้กิน อยู่มาวันหนึ่งเขาได้ไปทอดแหหาปลาจนได้ปลาทองหนึ่งตัว เขานำปลาทองนั้นไปขาย แต่ไม่มีใครกล้าซื้อปลาตัวนั้นเลย เขาคิดว่า เขาจะเอาปลาไปขายที่บ้านหลังใหญ่ แล้วเจ้าของบ้านคนนั้นก็รับซื้อปลา เขาจึงนำปลามาผ่าห้อง พอผ่าเสร็จในห้องปลา มีแต่ทองคำ เขาบอกว่า โอ้ คนคนนี้ทำไม่ถึงจนขนาดนี้ นี่คงเป็นวิบากกรรมของเขา

อาวา นกยูง มาง แมม มาง ซิ่ง

เรื่องโดย พ่อหนานเมือง สวัสดิ์สกุลไพร

เขียนโดย นายพิบูลย์ชัย สวัสดิ์สกุลไพร

อาวา นกยูง มาง นา ฮมยาง ยาง นกยูง มาง แมม มาง ซิ่งแง. จำ ซาต่าง ยอง แลเช่อ บ่าจา. อาวา มาง จำปลา มางกอง ซี่ แลซี่. จำ บ่างา ยอง แลกิ่ง. แมงคยง มาง ลือ มา ซี่ ป่องฮนา ซี่ ซี่ โย้. แอ ยาว กอยา จำ แอ แคน แคน แง ยางมี ซี่ กาทาง เวอ เป็ก นือ ปลางจีลาตีก. บ่ายอง แลแนะ แอ ซี่. แสง ยาวา อาวา ปลาง แง อามือ เคอ. อาวา มาง เกิง ต่าว จำปลา มาง อางซี่ เค้. อาวา มาง นา อางมือ ซิด ซิ่งแซ่ แน บึง. อาวา มาง บึง กา กา. แสง เย่ ชาง อางซี่ ติด อามือ เคอ แน เคกา.

เรื่อง อีกาอยากสวยเหมือนนกยูง

อีกาเห็นนกยูง มันก็อยากสวยเหมือนนกยูง แต่ไม่มีเงินมาประดับประดา อีกา ก็เลยขอยืมเงินกับนกแซว แต่ก็ไม่ทันประดับประดา แมลงวันมันมาบอกว่า

ควายตายอยู่โน้น ถ้าไปจะได้กินกันอิมมากเลย อีการก็รีบไปกิน มันก็กระโดดลงถึง
สี่คำปัดปี่ ไม่ทันจะได้ประดับประดา อีกาเลยดำจนถึงเดี๋ยวนี้ อีกาบินไปที่ไหน
นกแซงก็มาตามทวงหนี้ เอาจอยปากถอนขน แล้วร้องว่า ซิงแซ่ อีการก็ร้องว่า
กา กา

(ที่อีการร้องว่า กา กา หมายถึงเอาเงินไปค้ำก่อน ดังนั้นคนก็เลยตามหนี้กัน
จนถึงปัจจุบัน)

ย่าเก ป่องฮนา ปอ

เรื่องและเขียนโดย นางชนาภา ตีคำ

คาแต่ ปี่ชู ย่าเก นี้. วานขาว วานตืด เคอ ยาว ช่าง กายาว ป่องฮนา
ปอ แลงแง. อางบา อางโงง ฮ่าง จ่าเก็ง ทาว แพลอง กาน ปึงแง. ย่าเก
คำพ่าย่า คำบาย่า ยา. ป่องฮนา ตา แพลอง ช่า นาตุง เคอ แล ยาว. ป่องฮนา
แลตือ พือตอ ยาว นาทาม กางแง ลองแต่ ซา ปาวลา. ทือบ่า ป่องฮนา
เคฮู. ทือบ่า โกโลงตึง ลองแต่ ซา. นึงกอง ฮ่างแตง จ่า เซอ. ลองแต่ ซา
กกา ยาว. นึงกอง ฮ่าง จ่า ญาม เคอ ยาว ป่องฮนา เค ฮู บา อือนา. ฮาว
ลือ ปียาว. ทึงกกา ยา นึงกอง ฮ่าง แตง จ่า จ่าปือตางปือ ยา.

เด็กเลี้ยงควาย

เมื่อถึงวันเสาร์วันอาทิตย์ เด็กปี่ชูชวนกันไปเลี้ยงควาย พ่อแม่ทำอาหาร
ห่อใส่ถุง / ย่าม มีทั้งเด็กผู้ชาย เด็กผู้หญิง ชี่ควายสะพายถุง / ย่าม เมื่อไปถึงทุ่งนา
แล้ว แคะเชือกที่มัดควาย ถามกันว่าหาปลาที่ไหน กลุ่มหนึ่งก็ดูแลควาย กลุ่มหนึ่ง
ก็กั้นน้ำหาปลา เพื่อนำมาทำอาหารกลางวัน หาปลาได้แล้ว เมื่อถึงเวลากิน
ข้าวกลางวัน ก็จะเรียกกลุ่มที่ดูแลควายมาทำอาหารกลางวัน กินด้วยกันอย่าง
เอร็ดอร่อย

ช่าง แม่นือ แมปอ

เรื่องโดย แม่มูล มโนภัทร

เขียนโดย นางกัลยากร สวัสดิ์สกุลไพร และ น.ส. พิรารัตน์ มโนภัทร

มล้างคางยา คาแต ช่าง. ย่าค่า แม่นือ แมปอ คำบา กงา ซึ่งเย่.
จ้ำ ฮากนา แม่นือ แมปอ แน บ่าปีแบ เย. ทื่อเน็ง จา. มุงคิคี ยาว ซอดบ่อกว่า
แลชี. ย่าบี่ มาง ยูม ทาง กาย แล. อางโง่ง มาง. อางย่าย่าบี่ มางนา ซอน เวอ
แอ ตาด แลชี. อางยา เวอ อางบลอง ซานี่ ลาปู่ ลาคือ อางเปอ อือนา ยู
กาโน. อางย่าย่าบี่ มาง อางโง่ง มางนา นา เย่. บาเจ้อ ลาแม แบ ปิ่ง แน.
อางโง่ง มาง ม่า เย่ นาง แบ ซี้คาว. ลาปู่ โย้ ฮู กาโน. ลาปู่ แสง ซาลาล้า.
ลาคือป่าต้องจิ้งปลาก ฮู กาโน. แสมาง อางเปอ. ย่าค่า แม่นือ แมปอ มาง กย่าซี
ยาง แสง ยูม พาวแอแลชี. ยูม เคอ แอ ยาว. มุงคี่ อางเด็ก เวอ. ฮาง โคต
ตุ ลาวา โย้ ต่า แลชี. ปียาวคาลา ไน้ด ตา แลชี ยาว ย่าบี่ มาง ยูม แลชี.
ย่าบี่ มาง ยูม เคอ แลยาว. นามตองปล่อง โย้ จอก แลปี่ซี. จ้ำ ย่าบี่ มาง
ลาวา เวอ วา ฮู ยาว ซาลาล้า. ย่าบี่ มาง อางโง่ง มางนา ฮาว ม่า. โง่ง
เวอ อางเปอ มางนา ฮมยาง ยา. นีมางนา ยู แน. อางโง่ง มาง ม่า ยู ปิ่งแง
อางแมนอี่. อาซาง เวอ ตาลาโว. ย่าค่า มาง ตามปอง ซากว่า. ทองแลกวา.
ย่าบี่ มาง ฮาว แง. ตาลานปาว. อาคอกกว่ากานโฉ จ้ำ ย่าคา มาง ม่า แง.
ยูมฟ่างนี่ เฟ่น กงา กาชา. คานแตว ตามปอง บ่าซา ฮมยาง กา. ตามปอง
ฮมยาง ยาว ตาแล อูลางกายาว อางบี่ อางบลอง เพลอ. ซี้ยกา น่า ว่า
แอ ซี้. อางบลอง แม่นือ แมปอ มาง. ป่องนา ปอ แอซี. คำบา มาง นึ่งกอง
ฮ่าง แบ. คำบา มาง ฮาว นึ่งกอง ฮ่าง จ่า อางบลอง แม่นือ แมปอ มาง ฮยาซาง
ตาแล ฮ่าง ทาว นาง ปลาก ปี่ซี. จ้ำ คำบา มาง บาเจ้อฮานาง แง. จี้จี้ ซี้
จ้ำ อางบลอง แม่นือ แมปอ มาง ม่า แง จ่าญ่ามตางญาม ปูนซามา. บ่าจ่า
กานนา ป่องนา มางนา ซี้ย นา กานแอ ซี้. นาคอง แซยาวเด็ก ยาว. จ้ำ
คำบา มาง ฮาว นา แลชี อาเซ นาคอง แท. บาเจ้อ นา ทาย แซ ปี่แอ.
อางบลอง มาง ม่า แง. อางลาน อางเซ นี ปล่องกางแง. บาเจ้อลาย แง.

นาคอง นี อางซื่อ แต่ง แล่งอี ญ่ามแล่งแล่ง ยาว ยุ่ม ซึย กาแล. กงวาน
ยา คำบา มาง ลางคาม คลาว ปึงแง. แอนึ่ง คำบา มาง บาคามกึ่ง ยาง ลางคาม
คลาว แลชี จ้า นามบอ กลา แลชี. คำบา มางนา ฮาว แง เกินทองลาโว.
คาบา มาง เกิน ซา ทอง ปียาว. ตาแลลลาม แลชี. คำบา มาง ฮาว ม่า
แลชี. ลามแลยาว. อางบลองมาง ฮากนา ม่า แง ซาล่า ฮู แง. แสกาม คาบา
มาง แมนือ แมบอ แน แบชี. แพลนลายาว ก่าชี. ม่า พาง ปีชี. อางเก็งอากอ
กอ ปาว นาง ยุ่ม แอ แลปาว. ยาง อางเก็ง โปก ซ่า แลยาว. ยุ่ม ลุง แอ
ยาว. ตามปอง กลา แลชี. จ้า ฮาว ม่า แง. เบิกกลา กานา. ยุ่ม กามทื่อ
เวอ เคอ. พาโปกยาง. กามทื่อ เวอ คอง ปีชี. จ้า ฮาว ม่า แง. ป่าลาก
ลายาว อาจ่ากโจ. อาซุซึโจ ลางปองลางตั้ง เปา นาตุง ลองแอ. ลางปอง แสง
ฮางมาน กางง แอ ปึงแง. อาซาง ลอแม อุงเค่ ยาง พลาบอี่ ป่าซอ ลายาว
ป่าเจอฮาย อุงเค่.

เรื่องคนตาบอด

นานมาแล้วมีชายหนุ่มตาบอดอยากได้ภรรยา แต่ไม่ยอมให้ใครรู้ว่า
ตัวเองตาบอด มีอยู่วันหนึ่งเมื่อยามค่ำคืนได้ไปเดินเที่ยว เดินผ่านบ้านสาว ได้พบ
พ่อกำลังสอนลูกสาวว่า ลูกเอ๋ย ถ้าจะหาสามีให้หาคนที่ขยันขันแข็ง เป็นผู้นำที่มี
ความรับผิดชอบ ลูกสาวก็ถามพ่อว่าจะรู้ได้อย่างไร พ่อก็บอกว่าถ้าลูกอยากจะรู้
ก็ให้ดูที่มือ ถ้ามือหยาบสันเท้าแตก ก็ดูเถอะคนนี้แหละคือคนขยัน ชายหนุ่มตาบอด
คนนั้นได้ยิน จึงเดินกลับบ้าน พอถึงบ้านแล้วในเวลาตอนดึก เอาข้าวมาทุบมาทา
ที่ฝ่ามือ แล้วเอาขี้เถ้ามาทา แล้วก็ไปบ้านสาว เมื่อไปถึงบ้านสาว เอามือล้วง
เข้าพื้นบ้าน สาวก็ได้จับดูที่ฝ่ามือหยาบ ๆ ลูกสาวจึงบอกพ่อว่า พ่อจำได้เจอกับคน
ขยันแล้ว จะเอาคนนี้แหละ พ่อก็บอกว่าดีแล้ว ให้เอาคนนี้แหละ ใครกันให้ขึ้นมาซิ
ชายหนุ่มเดินหาบันได และคนที่บันได สาวก็เรียกขึ้นมาเถอะ อย่าทุบ อย่าต่อย
ชายหนุ่มก็บอกว่า เปลี่ยนได้แล้วที่แท้หาบันไดไม่เจอ เมื่อเจอบันไดและได้พูดจากัน
จึงเป็นสามีภรรยา กัน ก็พากันไปทำนา สามีตาบอดก็ไปเลี้ยงควาย ภรรยาหิวข้าว

เวลาเที่ยง จึงเรียกสามีกินข้าวกลางวัน สามีตบอดก็ขึ้นไปที่กระท่อม ได้เหยียบ
ห่อข้าวแตก ภรรยาถามว่า เหยียบข้าวทำไม สามีตบอดบอกว่า เลยเวลากิน
ข้าวแล้ว ไม่กินแล้ว พาควายไปไถนา ไถจนคันทนาขาด ภรรยาที่เรียกถาม ไถคันทนา
ของน้าขาดทำไม สามีตอบว่า น้ากับหลานช่วยกันไม่เป็นไรหรอก คันทนนี้ทำใหม่
ก็ได้ เมื่อถึงเวลาตอนเย็นทั้งสองก็ได้พากันกลับบ้าน ภรรยาตักน้ำให้อาบทุกวัน
วันหนึ่งภรรยาไม่ทันได้ตักน้ำ เขาตักน้ำอาบเองจึงตกที่บ่อน้ำ จึงเรียกภรรยาให้
เอาบันไดมาตั้ง เขาจึงขึ้นเลยบันได ภรรยาที่เรียกบอกขึ้นเลยบันได เกินคนอื่นแล้ว
สามีบอกว่าขึ้นไปดูเสีย ที่นี่ภรรยาเห็นว่าสามีเป็นคนตบอด เช้าวันรุ่งขึ้นก็ทะเลาะกัน
บอกให้เก็บข้าวของหนีไป ให้กลับไปบ้านตัวเอง เขาก็สะพายข้าวของลงจากบ้าน
แล้วก็ตกบันได แล้วเขาก็บอกว่าจะกระโดดลงเอง เมื่อไปถึงที่ริ้วบ้านผ้าที่ห่อไป
ได้ติดที่ริ้วบ้าน แล้วเขาก็บอกว่า ไม่รักก็ไม่ต้องมาดึงไว้ อย่าจับไว้ แยกน้ำต้นน้ำ
บอกเดินไปทางทุ่งนา ลมเข้าที่กระบอกน้ำ แล้วมีเสียงออกมาเหมือนคนร้องไห้
เขาก็หันไปดูค่า ใครร้องไห้ก็ช่างมัน ถ้าไม่รักไม่ชอบแล้วร้องไห้ตามทำไม

ฟ้าโปล่ง แนน อางซอง

เรื่องโดย พ่อหนานเมือง สวัสดิ์สกุลไพร

เขียนโดย นายพิบูลย์ชัย สวัสดิ์สกุลไพร

ฟ้าโปล่งแนน อางซอง ที่อู่จ่าเย่ ฟ้าโปล่ง มาง. ฮอดูมคามซี. ฮอปอ กาง
แลซี. ฟ้าโปล่ง มาง มา ว่าบู แต่ง ปีซี อางนาม แนน อางซอง มาง บ่าว่า. อางซอง
อางคลือ แสงเย่ ฟ้าโปล่ง มาง ว่าบูแต่ง อางฮอมพีโปลม. แต่ง เป็นยาว.
กุ่มพาแต่ง ฮอมเฮอ. ฟ้าโปล่ง มาง อางเฮว ออกแอ. อางซอง มาง กุ่มพาแต่ง
ฮลอง คาวเจ้อ. มานป่อง ฮลอง แนน. ฟ้าโปล่ง มาง พาวลา มยาง นาซี
อางซอง แท่ บาเจ้อ ฮา. ยุมญุง นาบ ฮู เกิง เตอ ลือ แอ. ฟ้าโปล่ง มาง มา
เย่. ปุงฮอน ลาง เตอลือ แอ. ปุงกอล ลาง ลือ ปุงอึง ลาง ออก ลือ แอ.

เรื่อง พ่อตากับลูกเขย

มีพ่อตากับลูกเขยคู่หนึ่ง พ่อตาได้ทำที่ตักสัตว์ไว้ แล้วตักได้ตัวอันมา พ่อตาบอกให้ลูกเขยจัดการปรุงเป็นอาหาร ลูกเขยไม่ทำบอกว่าเหม็น ลูกเขยชี้เกี้ยว นั้นแหละ พ่อตาจึงได้จัดการเตรียมเครื่องปรุงนำมาปรุงเป็นอาหาร ทำเสร็จแล้วกับข้าวหอมฟุ้ง พ่อตาได้เดินออกไปจากครัว ลูกเขยแอบชิมอาหารที่ร้อนอยู่ ปากมันร้อน เลยหงนหน้าขึ้น พ่อตากลับมาเห็น ก็เลยถามลูกเขยว่าทำอะไรอยู่ ลูกเขยบอกว่ากำลังนับโครงหลังคา ตัดจากที่ไหนมา พ่อตาก็บอกว่า ตัดมาจากโป่งน้ำร้อน ล่องมาจากโป่งเคี้ยว แล้วมาออกที่โป่งน้ำตาคลอ

บาโทบแลซีก

เรื่องโดย แม่มูล มโนภัทรและ พ่อหนานเมือง สวัสดิ์สกุลไพร

เขียนโดย นายพิบูลย์ชัย สวัสดิ์สกุลไพร

บาโทบแลซีก ขาง อางคลือ. อางบา มาง เงินเจอ ปีเซอ บ่าจา. จ้า อางบา มาง ยาง ตอคาน แอ้ง ควาด อางออม กาน ซี. อางบา มาง ซี บาทาง. อางยา มางนา ม่า ซี. อาบา ตอคาน นั้ง กาจากามจากาโน. บาโทบแลซีก อางบา มาง ตอคาน กงา ยาว ลั้งซา ฮานลาว. จ้า ฮยาพา มาง ต็อก จ่า ปีซี. บาโทบแลซีก ฮยาซัง มางนา ม่า ซี.นาง ฮยา มาง ตอคาน ลาว ซีย่าง ต็อก จ่า ลาซี. กงา นาง ฮยา มาง ยู ซาตาง บ่ายู. ฮยาซัง มาง จ้ามปีน ฮยาพา มาง โยกปี. บาโทบแลซีก ฮยาพา มาง อามแล. คองที่อคอง แล ตาด จ้า ขาง อางลอดอางตอ จา. ยาง ตา บอ ฮูฮา ขาง บ่าจา แมแน. ฮยาพา มาง ลั้งซื่อ เคลิก ขางซี มานป่อง เวอ ญาตซี. ยุมซัง มางนา ม่า ซี. กงา ฮยา มาง คาว จ่า ลาซี. ยุมซัง มาง ซาตาง ปาปี. ยาง ซาตาง บ่าตือยูกา. ขางซี มางนา ปา. ยุมซัง มาง ขางซี มางนา โยก ปี แอ เคอ. ยาง ขางซี มางนา ป่า แอ. ฮยาบา ก่องกิด ฮาน ยู อ่าแฟน เซน ยู. มานป่อง เวอ แมงปู กาน แมงปู มาง บึง วู วู วู. ขาง ทือ มาง ฮยาบา ตา ลา. บาโทบแลซีก

ยาง ลาปู่ โฌก ฮาว มา เย. นีนา อาลาโจ. อางโงง บ่าจาบ่าดิงปือ. แมงปู
มาง ปึง วู วู วู. ฮยาบา ตา ลา มาง บ่านาจา. ฮยาบา มาง ตา ลา. ซางซี
มางนา นาง กงาง. แมงปู มาง ปยาม ออก ปึงย่าง กยาบ อาแซง ยา มา
ลา แอ นีนา อ่าลาโจ. อางโงง ซี คางมา. ฮยาบาซิง มาง ซาตาง ป่าปี บ่ายู.
ฮยาบา มาง ยู แง. ฮยาบา มาง ปี่ แอ เคอ. ฮยาบา มาง กงา ยาว. ยาง
ฮยาบา มาง ตา แอ. คองทือคอง เคอ. ปอกา อู่ฮลอง ปาน จา แอ ตาด
อู่ฮลอง นาง ปลาก ปีซี. อู่ฮลอง ปอกา มาง ทาจำซี. จ้า ซาตาง ซายเซอ
บ่าจา. บาโทบแลซีก ฮยาบา มาง โฌก ปี่. อู่ฮลอง แพด กอย แอ. ยาง ย่อ
แอ นกยาง ทือ โต นาตุง กลาจำจา นา ฮมายาง. อู่ฮลอง แพด จาน แซ่.
นกญาง มาง อางซื่อ ฮาน ลุง อางซื่อ กงา เอิบ กาน. ยาง ยอ แล อางเมิง
แล ตาด. ยุม ทือ ลาง จา ยาปี นามก่ง่า จานา ฮมายาง. ลาง ปา ตาง แลซี.
ย่าปี มาง ม่าซา บ่ากิงจา. นาง ตาง แอ ปาว. บาโทบแลซีก ยาง ย่าปี
มางนา ม่า. ลาง คุย ปี ตาง ลาปาโน. ย่าปี มาง ยาง ลาง คุย แอ เมอ.
นกญาง อางซื่อ ย่าง. ย่าปี มาง อางแปน ดิง เวอ. ต่า ปีซี. จ้า นีกำม ย่าปี
มาง ลาตึง. ทากานลายาว. ยาง ง่าน โย้ กวาก กวาก แน ปึง แง. ยาปี
แฮมา ฟ่าง่า อางย่า. ฟ่าง่า แฮมาง. อาง ยา ย่าปี มางนา ฟีลอง. กงา
อางย่า ย่าปี นา บาเจอฮานปีซี. จาวมาน ค่าฟ่าย่า ตางลาย นา ป่าวปากาด
ฮา. กงา อางย่า ย่าปี นา ลอมาง ยาจำโปยว ยาว. อางย่า ย่าปี นา โฌก ปี่.
กงา อางเมิง นึ่ง โฌก ปี่. ย่าค่า ลอคู่น ยาบ่าตือโปยว กา. ฟ่าง่า ยาปี
อางโงง มาง ฮาเย่ อามื้อ บาโทบแลซีก มางจา ยาง นา ซา แอ ปาว.
นอกเมิง ดิง. จ้า จาวมาน อื้อ ฮาเย่. ทีลอนา บาโทบแลซีก เงินเจอ บ่าจา.
โอ ทีแม แมปางแน. บาโทบแลซีก นา แอ ม่า. จ้า บาโทบแลซีก ลา แก
ลาปานอ. ยาง นีกำม นกญาง อางซื่อ ย่าง. อางแปน เวอ ต่าต่า เจด. ต่าต่า
เจด. ย่าปี มาง งาน กวาก กวาก กวาก แน ปึง ย่าง กยาบ. โยยว คาปานอ.
นีกำม ฟ่าง่า มาง อางย่า ย่าปี มางนา โฌก ปี่ แอ เคอ. อางเมิง ย่าง
โฌก ปี่.

เรื่อง นายทบแลซึก

นายทบแลซึก เป็นคนขี้เกียจ แม่ไม่มีอะไรจะให้ลูก แต่แม่ก็เอามุลอวียวะเพคให้ใส่ไว้ในตลับ ก่อนแม่ใกล้จะตายก็ได้บอกกับลูกว่า เก็บมุลอวียวะเพคของแม่ไว้ ให้ทำอาชีพค้าขายนะ นายทบแลซึกได้เอามุลอวียวะเพคของแม่ไปตากแดด แล้วไก่อ้วผู้มาจิกกิน นายทบแลซึกก็บอกกับเจ้าของไก่อว่า ไก่อของเธอได้มาจิกมุลอวียวะเพคที่เราได้ตากไว้ เราจะเอาไก่อของเธอ เราจะไม่เอาเงิน เจ้าของก็จำเป็นต้องยกไก่อให้ นายทบแลซึก ได้อุ้มไก่อไปแล้วไปพบหมู่บ้านแห่งหนึ่งมีคนตาย เขาได้ขึ้นไปเยี่ยมดูแล้วไม่มีคน เขาได้หักคอไก่อ เอาไปยัดปากคนตาย บอกเจ้าของบ้านว่าขโมยไก่อเรากิน เจ้าของบ้านขอชดใช้เงินให้ เขาก็ไม่ยอมรับเงิน เขาขอคนตาย เจ้าของคนตายก็ยกคนตายให้ เขาก็ได้แบกคนตายไป เอาไปนอนไว้ที่ทางแคบเป็นทางเดินของข้าง จับแมลงภูใส่ปาก เอาผ้าห่มห่มไว้ แล้วแมลงภูก็ร้อง วู วู วู มีคนๆ หนึ่งขี่ข้างผ่านมา นายทบแลซึกเขาก็ได้ยกมือโบก เรียกบอกว่าอย่ามาทางนี้ พ่อไม่สบาย แมลงภูก็ร้อง วู วู วู คนขี่ข้างมาก็ไม่เชื่อ ขี่ข้างมาเหยียบใส่คนตาย แมลงภูก็บินออกไป เสียงที่ดังก็เจ็บบอกเมื่อกี้แล้วว่าอย่ามาทางนี้พ่อตายแล้ว เจ้าของข้างขอชดใช้เงินให้ แต่เขาไม่ยอมรับ เราจะเอาข้าง ก็เลยยกข้างให้ เมื่อเขาได้ข้างแล้ว เขาก็ได้ขี่ข้างไปถึงหมู่บ้านหนึ่ง ไปเจอข้างปั่นหม้อข้างได้เหยียบหม้อแตก พ่อค้าหม้อก็ปรับค่าเสียหาย แต่ไม่มีเงินค่าปรับให้เขา นายทบแลซึกก็ยกข้างให้ เขาก็เก็บเศษหม้อไว้ เดินไปเห็นนกยางตัวหนึ่งกำลังหากิน เขาได้โยนเศษหม้อไปโดนปากนกยางจนตาย เขาเอาน้ำมันนกยางไปเคี้ยว พอได้น้ำมันจึงเก็บใส่ตลับไว้ เขาเดินต่อไปได้พบเมืองๆ หนึ่ง มีบ้านหลังหนึ่ง มีสาวปั่นฝ้าย จึงเดินไปขอกินน้ำ สาวบอกว่าไม่มีเวลา ให้เดินไปกินคนเดียวละ นายทบแลซึกก็บอกสาวว่าตักน้ำมาให้กินหน่อย ตอนที่สาวไปตักน้ำเขาก็เอาน้ำมันนกยางทาตรงที่สาวนั่ง จากนั้นสาวก็กลับมา นั่ง พอลุกขึ้น อวียวะเพคของเธอก็ดัง กวาก กวาก กวาก สาวคนนี้เป็นลูกของเจ้าเมือง เจ้าเมืองก็ร้อนใจที่ลูกสาวเป็นอย่างนี้ ลูกสาวของเราเป็นอะไร ได้ป่าวประกาศให้ชาวบ้านที่เป็นผู้ชายทั้งหลายว่าใครรักษาลูกของเราหาย จะยกลูกสาวและเมืองให้ ชายหนุ่มคนไหนก็รักษาไม่หาย

เจ้าเมืองหรือพ่อของสาวได้พูดว่า ยังมีคนที่ชื่อนายทบแลซึก ให้ไปหาเขาที่นอกเมือง แล้วชาวบ้านก็พูดว่านายทบแลซึกไม่มีอะไร แต่มีคนพูดว่าไม่เสมอไป แล้วจึงให้คนไปบอกนายทบแลซึก แล้วนายทบแลซึกก็มารักษาให้ เขาก็เอาน้ำมันนกกอย่างทาๆ แล้วก็เช็ดที่นึ่งของสาว เสียงที่ดังกวาก กวาก กวาก ที่อวัยวะเพศของสาวก็เงียบไป จากนั้นเจ้าเมืองก็ได้ยกลูกสาวและเมืองให้ นิทานเรื่องนี้สอนให้คนรู้จักใช้ปัญญา

เพลงพื้นบ้าน

เพลง กงปี่ชู

แต่งโดย น.ส. เนวเลศ ต๊ะจันทร์ (ชาวปี่ชู บ้านดอยขมภู)

กง ปี่ชู ปี่ชู ปี่ชู. เกิงจาเกิงตัง เวิม กงปี่ชู.

กรูเทบ เวอ แอ. อางเวง แล เมอ.

กงบา จีตาง จีเป. บ่าจี ยาว เป.

จางจาง บ่าจาน ลากาน.

เพลงพวกเราปี่ชู

พวกเราชาวปี่ชู ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน พวกเราก็คชาวปี่ชู

ไปกรุงเทพ ไปในเมือง

พวกเราพูดภาษาปี่ชู ถ้าไม่พูด

ในวันข้างหน้าภาษาจะหายไป

เพลง กง ภา ปี่ชู่

แต่งโดย ทีมวิจัยชุมชนชาวปี่ชู่ (บ้านดอยชมพู)

กง,ภา ปี่ชู่หนึ่งเน. จี่ต่างตามแท นา อาลุมคูโจ.

แก๊งตึง จี่คูโว. แก๊งตึง จี่คูโว.

กงภา ปี่ชู่ อางเจออางจาด.

อ่าซ๋าจอกานโจ.

ลานปาว ลานปาว ปี่ชู่ ตาง จี่จ๋า

เพลง พวกเราชาวปี่ชู่

พวกเราชาวปี่ชู่ อย่าลืมภาษาปี่ชู่

อยู่ที่ไหนก็พูดภาษาปี่ชู่

พวกเราเป็นเชื้อชาติปี่ชู่

อย่าอาย

มาเถอะ มาพูดภาษาปี่ชู่กัน

เพลง บิซู ต่าง อางลาย

แต่งโดย นางวิไลลักษณ์ เดชศรี และทีมวิจัยชุมชนชาวบิซู (บ้านดอยชมภู)

ก ก่องกูป กงูบา อางลาย	กง กงาอางโต นึ่งยา
ค คือโฮง นา อางซอ	ง งั่งซี้ชอก ซี้ชอก
จ จ้อกจ้อก จู ๆ ๆ ๆ	จ จั้งจั้งจั้งจั้ง อางฮือ
ช ช่าง ลางบา อางมาง	ช ช่าล่า อางโซกอางล่า
ซ ซาลอง อางเก็ง กานยา	ซ ซามคือ อูฮล่อง ทองยา
ญ ญาป่าย เป็ก แอ เป็ก ลา	ด แต่ย่า กงา ว่า บ่าแค
ต ตอลออางตอง อางมาง	ท ทาง ฮมยา ทาง ยาง ว่า
น นาคาง อางซา กางญา	บ บูก่า ป่องนา อางจำ
ป ปาง อางแกน อางกึ่ง	พ แพล่อง อางเก็ง กานยา
ฟ ฟาย ลางบา โลง ยาง	ม มอง อางจำปือ มา
ย ยุม กงู ยุม ดึงยา	ล ลองฮมยาง อางจำปือยา
ว ว่า ลากคาบอโล	อ อูโฮง ย่อเมอ อางกล่าม
ฮ ฮอต่าม จิก จี้ จิก จี้ จี้	

พยัญชนะภาษาปี่ชู

ก	นกฮูกคู่ร้าย	กง	ตัวของฉัน
ค	สุนัขชอบเห่า	ง	หากดูดเลือด
จ	จิ้งจกร้อง	จ	ต้นไม้ใหญ่
ช	น้ำตกสวย	ช	เสื้อคู่ร้าย
ซ	ตะกร้าใส่ของ	ซ	เตาสามขาที่ตั้งหม้อแกง
ญ	ตุ๊กแตนกระโดดไปกระโดดมา	ด	ฉันไม่กลัวผี
ต	ผีเสื้อมีปีกสวย	ท	มีดดาบ
น	จมูกมีไว้หายใจ	บ	หญ้าเป็นอาหารของควาย
ป	ขวดแข็งใส	พ	ถุงสะพายใส่ของ
ฟ	ผายลำธารใหญ่	ม	เห็ดกินอร่อย
ย	บ้านที่เราอยู่	ล	กุ้งกินอร่อย
ว	หมูน่ารัก	อ	เตาเดินช้า
ฮ	หนูร้อง		

เพลง ว้าย แง
แต่งโดย ทีมวิจัยชุมชนชาวปืชู (บ้านดอยชมภู)

ไอ้ ลาน ลา ลาน ลาน ล้า ลาน ลา.
ไอ้ ลาน ลา ลาน ลาน ล้า ลาน ลา.
แม่ม่ามยาง ลาปุ๊ โยก วาย.
ไอ้ ลาน ลา ลาน ลาน ล้า ลาน ลา.
ไอ้ ลาน ลา ลาน ลาน ล้า ลาน ลา.
ล่าซ่าย พลาบ ลาปุ๊ โยก วาย.
ลามา พลาบ ลาปุ๊ โยก วาย.
ไอ้ ลาน ลา ลาน ลาน ล้า ลาน ลา.
ไอ้ ลาน ลา ลาน ลาน ล้า ลาน ลา.

เพลง การไหว้

ไอ้ ลาน ลา ลาน ลาน ล้า ลาน ลา.
ไอ้ ลาน ลา ลาน ลาน ล้า ลาน ลา.
พอเห็นกันก็ยกมือไหว้
ไอ้ ลาน ลา ลาน ลาน ล้า ลาน ลา.
ไอ้ ลาน ลา ลาน ลาน ล้า ลาน ลา.
หันไปทางซ้ายก็ยกมือไหว้
หันไปทางขวาก็ยกมือไหว้
ไอ้ ลาน ลา ลาน ลาน ล้า ลาน ลา.
ไอ้ ลาน ลา ลาน ลาน ล้า ลาน ลา.

เพลง ซึ่งชื่อล่าชื่อ อางเม้ง

แต่งโดย ทีมวิจัยชุมชนชาวปืซู (บ้านคอยชมพู)

แตงนาม แนน แลแซก	ชื่อ ลือแท้กแน นามปลอ
จำคาบือบอลอ	กงา อางซอ บ่า กงา วีอ
ฮาชื่อ ฮ่าง กงา กาบ	ต่องก่อง ฮลาบ จายลือชื่อ
กูบา ซึ่งชื่อกลางชื่อ	ฮอต่าม อือ มยาง ยาว กย่าง
ชื่อพานชื่อพล่อง แนน	กอยลือแอ แกบาทาง
ชื่อคา นี้ อางปลาง	นา ซามยางกางซึ่ง ฮา
ปลาง จีลือคุด ยา	นามาตา ยาคา
ซาเจอ กางซึ่ง นา	ซายูลา เนเจยปาว
ชื่อยอ นี้ อางเซน	จำ ทือบายา อางซา
แนจาง มือ มาปลาว	ลาง อางซา ตาง คาบือ
แน ฮอต่าม ชื่อคอ	เซน ซาว ลอแน ยาจา
ทือยาง จา มาพาง	อู่กย่าง มยาง ยาว อางซอ
แนแน จา แมงลอด	ปองปอง ซอด คาบอลอ
อางอี แนน กามปอ	จำ ยาว ยอ เจอบาลาย
อางชื่อ ทือ ยางจา	จีกู๋ คย่าง ยามาม่าย
เพอจาแอ บางาย	อางจี ลาย แง อาลอม
อางมา แฮอางชื่อ	จำคาบือ อางแป ฮอม
มาแปนา ซาญอม	จีกู๋ ชื่อชื่อฮอม ซี นี้ บาเจอ

เพลง ชื่อของผลไม้ต่างๆ นานา

แตงโมนี่สีแดง	สีเหลืองนี้แคนตาลูป
น้ำกินเหลือเกิน	ฉันชอบเพราะไม่ได้ซื้อ
กล้วยนี้กินกับข้าว	กำลังเอามาจากป่าไม้ใหม่ๆ
ผลไม้ขนาดของเรา	ถ้าหนูเห็นจะดีใจ
มะพร้าวกับลูกเต๋อย	เก็บมาจากข้างทาง
มะขมนี่เป็นสีดำ	เธอเคยเห็นหรือเปล่า
เป็นสีดำ ดำสุด ๆ	ชมเหลือเกิน
เธอเคยชิมไหม	จะชิมไหม เอาชิมเลย
มะไฟนั้นมีรสเปรี้ยว	แต่บางอย่างก็จะหวาน
และมะพร้าว	น้ำจะหวาน ทานอร่อย
และแตงกวาป่า	จะมีรสชาติเปรี้ยวอมหวาน
มีอีกอย่างมะพร้าว	มดแดงเห็นจะชอบมาก
สีแดงๆ นั้นมะหลอด	ดูแล้วน่าท้องเสีย
มีลูกเล็กและลูกพอดี	กินดูแล้วก็ไม่เป็นไร
มีผลไม้อีกอย่างหนึ่ง	ลูกนั้นมีแต่หนาม
ตอนผ่านนั้นไม่ง่ายเลย	มียางไหลอยู่ตลอด
เนื้อข้างในเป็นสีเหลือง	นำขวนทานมีกลิ่นหอม
เธอบอกมาอมหรือยัง	ลูกที่มีหนามกลิ่นหอมลูกนี้คืออะไร

เพลง ล่องแต่ ป่าแจ

แต่งโดย นางวิไลลักษณ์ เดชศรี

กลางตี่ง แซ่เต็ก ล่องแต่ เป็ก พล้อย พล้อย
กอยลือ ยาว ล่องซู้ แน่ ลองฮมยาง
โย้ย แปะฟาง แฮปลาก อุ๋คยา
ลาเพน ลاتا ปองบาปองแวง
ทาวแฮมา ล่องแต่ อาลา
ซี้ตซาล่าก ยาว บี้ท้อจี้ง
อาเซ นาง เวอ แลคยา ซาเตอ
อาบั้ง นาง เออ มิ่งซื่อ ซาตุ
ล่องแต่ ยู๋ นู กาน จ่าเซอ
ลานคูปาว ล่องแต่ ยู๋ ชาว

เพลง ยำปลา

ค้องควด ปลากระโดดไปกระโดดมา
เก็บหอยและกุ้ง
ที่โน้นริมลำธาร อีกฝั่งมีปู
ปลากำลังตั้งท้อง
น้ันปลาใช้ไหม
เดี๋ยวลักครูก็ก่อไฟ
นำผู้ชายจะตัดดอกไหม
นำผู้หญิงจะชูดขิงไหม
จะเอามาใส่ในยำปลากิน
รีบ ๆ มากินยำปลากันเถอะ

เพลง ลาพี ซ่าทอ

แต่งโดย ทีมวิจัยชุมชนชาวปืซู (บ้านดอยขมภู)

ซุมปอย อางญอ ลาพี ซ่าทอ
กาน จ่า ซีคา ป่องพี คาคา
แมงซื่อ พา แกซาม ฮอมปอม
จ่าแม เย แนอางฮอม
มานพี ทือกอม เวิม กงคางยา
ต่างลาง แฮ่ อ่าจ่า ยาว ฮมยา ทา ตีแสงยาวา
ยอนี้ก้าม กางพา กาบ เซ้อยา
คาคอง ซอ แม
(ที่เอเทอ ลองแลว)
ยอนี้ก้าม กางพา กาบ เซ้อยา
คาคอง ซอ แม

เพลง ลาบพริก

ยอดส้มป่อย ทำลาบพริก
ใส่ตระไคร้กินด้วย
ชิง ใบ ผักไผ่ ผักชี
เกลือ และ กระเทียม
ใส่ข่าหนึ่งท่อน
หาต่างลางกับมีดคม
หาผักจิ้มกับลาบพริ้มตามใจชอบ

กีฬาภูมิปัญญาพื้นบ้าน : การละเล่นพื้นบ้าน

จี่จี่ กูลูก บ่อ

อางมู แน บ่อ แง ช่าง ซองมู แน เป็งกังแกง. ที่อุมู มาง คาวจอเมอ ที่อุมู มาง ซา คามยาง ยา ที่อุมูมาง นา ซามยาง ยาว ที่อุมูมาง นา ซา คามยาง ยา. ซากว่าเมอ ฮาว จี่จี่กูลูก แน ฮาว ที่อูกามแสงยา แสแมม ยาว ซากว่า คามยาง ยา.

เล่นซ่อนหา

แบ่งผู้เล่นเป็น ๒ กลุ่ม ถ้าอีกกลุ่มซ่อน อีกกลุ่มต้องหาจนเจอถ้าหาอีกกลุ่มเจอแล้ว อีกกลุ่มต้องเป็นฝ่ายหาตอนที่จะตามหา ต้องส่งเสียงสัญญาณ จี่จี่กูลูก จะเรียกครั้งเดียว จากนั้นก็ตามหาให้เจอ

เซยปองแทง

มายลาย เตอ อางฮอน จาซีอื่อ อางมองแฮ่ ที่อู ปลอง. ล่ามาย ที่อู-ปลอง แสง ซองกอม แน ต่อน แง อางตุ่ ญุม. ที่อู ต่อน แฮ่ มองแน อางมอง แฮ่ อางลูก กานยา อางกินแฮ่ อางตุ่ แต่งแกง. ยาว นี้กำม ล่ามาย แต่ อางฮอน โย ซอก กงา แน ยู แง อางลูกเปอเซ่อ

การเล่นปิ่นไม้ไผ่

เตรียมไม้ไผ่ที่มีรู ความยาวประมาณ ๑ ปล้องเอาไม้มา ๑ ปล้อง ที่มีข้อ ๑ ข้อ ตัดเป็นสองท่อน ท่อนยาว และท่อนสั้น ท่อนยาวทำเป็นที่ใส่กระสุน ส่วนท่อนสั้น ทำเป็นหัว เหล่าไม้ให้เข้ากับรู แล้วเอาไม้มาเสียบที่หัวท่อนสั้น เพื่อกระแทกกระสุน

ป๋อง เจิ้งบ๋อ

ป๋องเจิ้งนื้อ อางฮอนฮอน ลามาย ซอก แง. แต่งเป็นยาว พาดบ๋อแง.
บ๋อยา แฮกึ่ง ตีเปง แน จา อางบ๋องกา กาแอนงยา กองกกา กาน บ๋อ อางกกา.
บ๋อ เมอ ลายคุ่น บ๋อ ลอมาง เฮอ พาดมล่าง แง แฮ มาง ก่าจ่างแง.

เล่นลูกสะบ้า

เอาลูกสะบ้ามาเจาะรู แล้วเอาไม้มาเสียบตรรูทำเสร็จแล้ว เอามาหมุนเล่น
สถานที่เล่น พื้นที่เรียบที่ไหนเล่นได้หมด หรือเล่นในกระดิ่งก็ได้จะเล่นกี่คนก็เล่นได้
ถ้าของใครหมุนได้นาน ถือว่าคนนั้นชนะ

เตนโกลบ๋อ

แลตื้อ เกียมเปน. ต้องคยามตึงยา. ต้องกอลอก ฟือ อางกกา จิ้งจิ้ง
ลางงาม ฟือ อางกกา. บ๋อเมอ ทือคุ่น แน บ๋อ อางกกา ซองคุ่น แน บ๋อ อางกกา.

การเล่นชิงช้า

เตรียมเชือกก่อนเตรียมไม้สำหรับรอนั่งผูกที่ใต้ถุนบ้านก็ได้ ผูกที่กิ่งไม้ก็ได้
ตอนเล่นเล่นคนเดียวก็ได้ หรือสองคนก็ได้

เกิด เกิด ฮีนบ่อ

อังกู๋ ชู. กางแง ซี้คุ่น ฮกคุ่น แปกคุ่น ทื่อแซคุ่น. ซองมู แนเป็ง กางแง ซี้คุ่น เวิมกามู ซองคุ่น ฮกคุ่น เวิม กามู ซามคุ่น แปกคุ่น เวิม กามู ซี้คุ่น ทื่อแซคุ่น เวิมกามู ฮาคุ่น. อังกู๋ ชู. กาเป็น ยาว. กามู กาแฮ่ ทื่อคุ่น โเฮนา แต่งบูแง นี้ก้าม อางเซน ปล่อง คีตกาง แง. อางเซน คีต แฮ่ ซาง บ่อวา. โเฮนา เกิด แฮ่ม่า กูซ่อง ยา ฮีนกว่า กงา. จานกลางแฮ่ คาทอง ซ่องแสงยา กว่า กงา. ลอมู บ่อ ออน ฮา อางกงา. บ่อ แฮ่อือ อางเซน แอ แอ ลา ลา แนฮีน แอ. เกิด แฮ่อือ บ่า ว่า กางชูกวาง กายาว แฮ่มูก่าจ่าง ว่า กางชูกวาง ยาว แฮ่มู กานแง นี้ก้าม เกิด แฮ่อือ บ่อ ต่อ.

การเล่นวิ่งไล่ตะเต

จับกลุ่มกันเป็นคู่ ๔ คน ๖ คน ๘ คน ๑๐ คนแบ่ง กันเป็น ๒ กลุ่ม ถ้า ๔ คน ก็กลุ่มละ ๒ คน ถ้า ๖ คน ก็กลุ่มละ ๓ คน ถ้า ๘ คน ก็กลุ่มละ ๔ คน ถ้า ๑๐ คน ก็กลุ่มละ ๕ คนจับคู่กันเสร็จแล้ว แต่ละกลุ่มแต่งตั้งหัวหน้า ๑ คน จากนั้นช่วยกันขีดเส้น การขีดเส้นแล้วแต่คนจะเล่น คนที่เป็นหัวหน้าสามารถวิ่งได้ทุกช่องที่เหลือวิ่งได้ในช่องตัวเองเท่านั้น กลุ่มไหนเล่นก่อนก็ได้ คนที่เล่นให้วิ่งไป กลับ ถ้าคนที่กั้นไว้ตะเตไม่ได้ จับไม่ได้ ถือว่ากลุ่มนั้นชนะ ถ้าตะเตหรือจับได้ ถือว่าแพ้ กลุ่มที่กั้นไว้จะได้เล่นต่อ

อาญ่อมบ่อ

ลอบา ฮาชื่อ กอซีเปิน. บ่อฮู อาลอคู่นแน บ่อ อางกงา. บ่อเมอลอบา ฮา แกน ลาปู่ ทาม ปินปอก ฮาเปิน. อาซาง ลาปู่ทาม ปินปอก ฮา กงบาย่า แสมางกงาบ่ออน. เกบ ๑ เกบ ๒ เกบ ๓ เกบ ๔. ปินปอก ฮาเปิน ปินปอก ฮาเปิน ยาว ปานโจก ฮา. ลอบา ฮา ชื่อ แสง นองนอง นาโซง แลงแง. ยาวทาย กางแง ทาย กงา ยาว บ่อฮู มาง กาน ลางยา.

การเล่นหมากเก็บ

เตรียมก้อนหินลูกเล็ก ๕ ลูก ผู้ที่เล่น เล่นกี่คนก็ได้ ผู้เล่นจะโยนก้อนหิน แล้วใช้หลังมือรับให้ได้มากที่สุด ผู้ที่รับก้อนหินได้มากที่สุดจะได้เล่นเป็นคนแรก วิธีเล่น โปรยก้อนหินทั้ง ๕ ลูก ลงบนพื้น แล้วหยิบขึ้นมา ๑ ลูก หลังจากนั้นโยน ลูกหินที่หยิบขึ้นมา แล้วเก็บทีละ ๑ ลูก จนหมดทั้ง ๔ ลูก หลังจากนั้นให้โยนก้อนหิน เหมือนครั้งแรก แล้วให้เก็บครั้งที่ ๒ เก็บครั้งละ ๒ ลูก ครั้งที่ ๓ เก็บ ๓ ลูก และ เก็บอีก ๑ ลูก ครั้งที่ ๔ เก็บ ๔ ลูก ๑ ครั้ง ผู้เล่นโยนก้อนหินขึ้น แล้วใช้หลังมือรับ แล้วโยนเก็บก้อนหินอีกครั้งหนึ่งให้ได้มากที่สุด เอาก้อนหินทั้ง ๕ ลูก ทุกับฝ่ามือ ทั้ง ๒ ข้าง แล้วเอามือซ่อนไว้ข้างหลัง จากนั้นเอามือข้างใดข้างหนึ่งให้เพื่อนทายว่า ในมือข้างนั้นมีก้อนหินกี่ลูกถ้าเพื่อนทายถูก เพื่อนคนนั้นจะได้เล่นต่อ ถ้าเพื่อน ทายไม่ถูก คนที่ให้ทายก็จะได้เล่นต่อ

ป่องนาง

มายซาง กอมเต็มแฮ่ ๑ - ๓ แม่มองแฮ่ ๖ - ๘ แม่มายลาย ลาดดา อางแก่นแฮ่อื่อ ๕ - ๖ ซอก. มายซาง อางฮอน จอ. ยาว มายลาย ลาดดา อางจา อางแก่นแฮ่งซาง. ยาว มายลาย ลาดดา อางจา โย มายซาง กอม อางฮอน จอซี้ แฮ่ง กานแฮ่ ปิ่งแง. อางมอง อางญุม แฮ่ คาทอง ซอวา.

โกองเกง

จัดเตรียมไม้ไฟ ๒ - ๓ นิ้ว ยาว ๖ - ๘ นิ้ว ใช้ไม้ไฟไรที่มีตาแข็งแรง ยาว ๕ - ๖ ซอก เจาะรูไม้ไฟที่เตรียมไว้ แล้วเหลาไม้ไฟให้แข็งแรง แล้วเอาไม้ไฟที่เจาะรูไปใส่ที่ไม้ไฟที่มีตาก็เสร็จ ระดับความสูง ต่ำ อยู่ที่ความต้องการหรือชอบ

อาฮู้ตุคลา

ซางบ่อ แฮ่ ซาม คู่่น จายแล ปิ่งแง. ที่คู่่น มางนา ซ่าล่า เพ่ลลอ ปิ่งแง. เลอลาง อีนา อางบา ที่คู่่น ต่างบู. อางบา มาง อางจอ โย ซูกายาว อางแหว แนนองนง โย. อางบามาซาลา เค เกิด นองนง อีนา บ่า ปิจ่า. อางบา มาง บาเกิด กงากายาว โมด ยา ซาลามางจ่า.

แม่ปกป่องลูก

ใช้ผู้เล่น ๓ คนขึ้นไป คนหนึ่งให้เป็นเสื่อ อีกคนให้เป็นแม่ คนที่เหลือเป็นลูก ให้จับเอวแม่ ต่อแถวไปด้านหลังแม่กันเสื่อไม่ให้กินลูกหรือคนข้างหลัง ถ้าแม่กันไม่อยู่ เสื่อจะกินหมด ทั้งแม่ทั้งลูก

ค้าย ทอก ทอก

ของคู่จนจายแล ปิง. บ่าปล่าวโกโลง แพต บ่าอ่ายาว อุฮล่องต้องคูปแพต
กามาจากแพต แน ซาซีเปน. อางเซน อางซอง คีต ตื่อแซซอง กา. ซาบอเมอ
นองนองพลาบ แน บ่าปล่าวโกโลงแพต อุฮล่องต้องคูปแพต จาน อางซอง
คลาว กลายาว แสมางบ่อออน.บ่อเมอบ่าปล่าวโกโลง อางแพตแสง ลากา แส
นอง นอง พلاب จายจาน แล บ่าจานอง ภายาว บ่ากงา บ่อ ซาง ซื่อ มางนา
บ่อ แลปิง. ลาคือ ทื่อคาง โยก คีน ทื่อคาง มาง คื่อทอกทอก แล อางตุ โย้
เคอ ซาว ทอก พาว ลือ บ่าปล่าวโกโลง แทก ออก แง นีแมนैया กูฮ่อง
ยา ทอก แล ยาว พาวลือ จ้า ลอมาง จาน แลปียาว ทานออก ยาว แสม่า กาน
กลางยา. ทื่อมาง มาง บ่อแลแลง อางอาน แสงแมนैया ลอมาง จานแลปียาว
บ่าทานออก. ยาว ก่าจานยา.ยาว นองนองพลาบ บ่าปล่าวโกโลงแพต แสง
จานอาง เม็ง ซาบู อางเม็ง กงา ยาว บ่อ ต่อ บ่อ แล ยาว อางเม็ง โย เคอ
ซาว แง จ้า ฮาก เปิก คาม บ่า คาม กงา กา ยาว กานกลางยา.

เล่นกินเมือง

เกมเล่นกินเมือง ต้องเล่น ๒ คน ขึ้นไป หาเศษมะพร้าวหรือไม่ก็เศษ
หม้อดินให้ขีดเส้น ทำช่อง ๑๐ ช่อง ก่อนจะเล่นให้หันหลัง โยนเศษกะลามะพร้าว
เศษหม้อดิน ถ้าโยนตกในช่องคนนั้นจะได้เล่น เวลาเล่นให้เล่นช่องแรกขึ้นไป โดย
ใช้เศษกะลามะพร้าว ถ้าโยนไม่เข้า ก็ไม่ได้เล่น ให้คนใหม่เล่นต่อไป เอาขาข้างหนึ่ง
ยกขึ้นอีกข้างหนึ่งกระโดด ถ้าเล่นไปถึงหัวแล้วพัก ให้กระโดดกลับมาเตะเศษ
กะลามะพร้าวออก ให้เล่นแบบนี้ทุกช่อง ถ้าคนไหนโยนแล้วกระเด็นออก คนนั้น
จะเป็นผู้แพ้ ถ้าใครเล่นก็ให้เล่นเหมือนเดิม คนไหนโยนแล้วไม่กระเด็นออก ถือว่า
คนนั้นได้เล่นต่อให้หันหลัง โยนเศษมะพร้าว เพื่อหาเมืองเอง เมื่อได้เมืองแล้วก็
เล่นต่อ เมื่อไปถึงเมืองแล้วต้องหยุดพัก แต่คนอื่นกระโดดข้าม ถ้าข้ามไม่ได้ถือว่า
แพ้

แนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม และงานเทศกาล :
ตาพย่า (การไหว้หอเสื่อบ้าน)

๑. ตาพย่านานาเจ้อ นาทือ ยาง

อางจาว มางนา เจ้อ นาทือ ยาง. ปีชูป่า นี้ อางจาว มางนา นาทือ จางแง. ซ้ากซี้ต อางจา แนนเจ้อ จ้างแง. กงนา ฮูลาพลา ลายาว อางโกลม กาล่า. นีแม แน ย่าปี ย่าค่า ยู ซา กายาว. อางยา ลูกกวา. กงา มางนา ว่า ทือโต. อางจาว มางนา ปอ แง อางจาว มาง นา กาม ป่อน ป่า. อางย่าอางคยา อางอานอางซื่อ แม่น แน กงา บู ปาลาว. ฟ่าญา ปานยา จา ปีลาว. ปอ จ่า ยาว อาปียาก อาปีกาบ ลาโจ. ยาว อางย่าอางคยา อางอานอางซื่อ นางซื่อ เฮลน ลากาน วาบูตึง. อางจาว มางนา วาย แลง แง. ปูตาง มาง ยุม เวอ. ยา อางจาว มางนา ฮูลา มาง กวาแอ ลา ยู ดี มี ชุก. โจก จา ปีลาว. เก็ง อางเวอ ลากาน วา บู ตึง เวอ มี. นีแม แนยา กาม ป่อน-ป่า-แอ-ลา-ซา-มี กามกิด ตางจาย แม กงापิว ยาว จางกาม ม้า. จาวมาน นี้ อางจาว มางนา วาย กา-ปี ซาม เทอ กา เเดิน ซี้ ทือเทอ เเดิน แปด ทือเทอ เเดิน ซิบซอง ทือเทอ. อางจาว วาย เซอ แฮ้ ฮยา แต่ค่า แปะแป ซิ่งซื่อลางซื่อ แน คานูม.

๒. ตาพย่า ยุม แต่ง ยาง

๑) ตาพย่า ยุม ดี แต่ง เมอ มอ ฮู ยาง.

• ตาพย่า ยุม ดี แต่ง เมอ. แซ มอ ฮาย ฮูม่า คอง คลาว ยามาง ยอคลา อือ.

• ซา มอ ฮา ฮู เมอ. กอซื่อ อางเมต อางเตง อือ อางฟากาน แง.

• นีแม ฮาย ยาว. อางตุ โย้ โยก ญอ แล ยาว. ซาดจา อาทิดทาน ฮาย อางจาว มางนา นา แง. ลอทิด ดิ่ง นา ซอ แง.

อวงฟา กอซื่อ กาน ซี แสง. อางตุ โย้ โยก ญอ แล ยาว. บาเจอ ลอทีดซอ
แง.กอซื่อ แสง อางกู่ แน ซี กู่ แน. กอย กงา แสง จู จ่างแง.

๒) ตาพย่า ลากซานา ยาง.

๒.๑) ตาพย่า อางฮื่อ

• คาแต ตาพย่า ยุม อางฮื่อ แต่ง แฮ้. ลามาย อางแก่น ฮื่อ แต่ง แง. แฮ้อื่อ มายซาง แอয়া. ตาพย่า อางฮื่อ ฮื่อ ยุมยี่ง
แฮ้ โห้ก ตุน กาแน ยู แง. ยุมมั่ง แฮ้ ลากจี. จ้า อามื่อ ปุน ยุม ยี่ง แอ่ยา
เพ่น แต่ง แง.

• ฮี้งทาม อางจาว นา ดิ่ง ปียาง แฮ้. อาลอ มั่ง
แน แต่ง แง. ซาง ดิ่งยา แฮ้ อางญุม แน แต่ง แง.

• อางจาว มาง อางเก็ง กอยซี ยาง ตูคู. ตาพู อางพาน
กาโลก แวย่า ซอกยา ยาว ลางดิ่ง.

• จ่าเก็งตางกอ วาย เซอ แฮ้ อางพาน เมง บูลี ลาง
ฮ่าง จ่าเก็ง ซิ่งซื่อลางซื่อ เปแป ยาว คานูม.

๒.๒) ตาพย่า อางฮื่อ

• คาแต ตาพย่า ยุม อางฮื่อ แต่ง แฮ้. ลามาย อางแก่น
ฮื่อ แต่ง แง. แฮ้อื่อ มายซาง แอয়া. ตาพย่า อางฮื่อ ฮื่อ ยุม ยี่ง แฮ้ ซี
ตุน กาแน ยู แง. อางเกอ ยุมมั่ง แฮ้ ลากจี. จาอามื่อ ปุน ยุมยี่ง เพ่น ซี
ตุน แน ยู แง. ยุมมั่ง แฮ้ กาเบ็ง.

• อางเก็งอากอ ตาพย่า อางฮื่อ โย้. บอลีวาน จาแฮ้อื่อ
ยาม่างตา ยาม่างบา อางฮูบ จางเยน อางฮูบ แน อุ่มั่ง อางปอน ซอง โต.

• จ่าเก็งตางกอ ตาพย่า อางฮื่อ โย้. ปอ เซอ แฮ้. ฮ่าง
ฮยาพู ทื่อโต คานูม แน ซิ่งซื่อลางซื่อ.

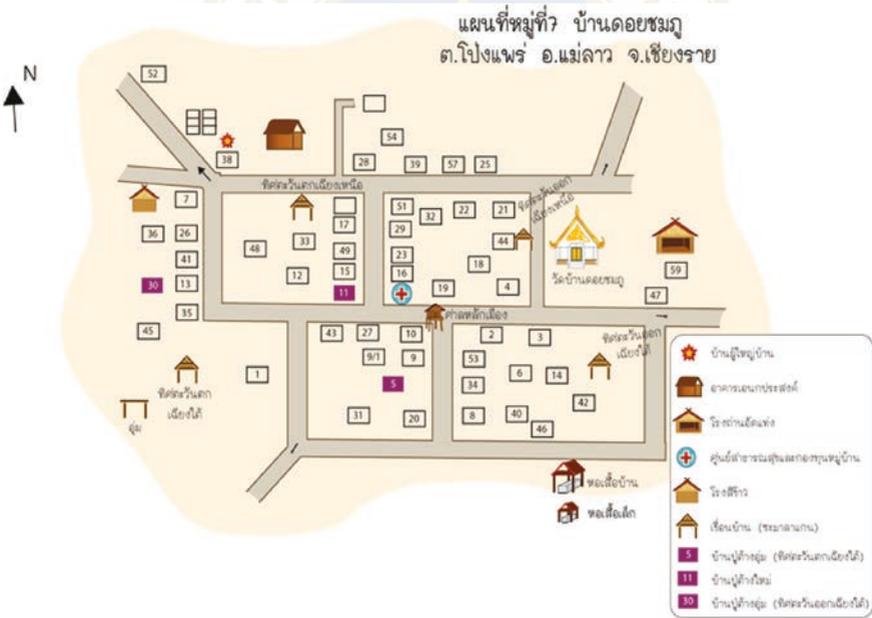
๓. ตาพย่า โย้ ซึ่งซากซิด แอ้

๑) อางจาว มาง ยาง นาที แอ้ จาวมาน นา ฮูพลา อางลาย คาคบ่าปี้จา แน.

๒) ปูล่าม มา ตาพย่า โย้. ลาคือ ลาม่า มาง ยาง นาที แอ้. อางจาว มางนา อู่ม้อง ปอ ปี้ ฮู.

๓) อู่ม มา อางจาว มาง ลาคือ ลาชาย. ยาง นาที แอ้. ซามาลาแกน วานโตก แจง ตาย ฮูพลา มาง.

๔) แตนแกว ม่า วานออก แจง ตาย ดิ่ง แจง. ยาง นาที แอ้. คองคาว อางลาย คาคบ่าปี้จา แน ฮูพลา.

แผนที่แสดงการตั้งหอเสื่อบ้านในหมู่บ้านดอยชมภู

๔. ปูตาง

๑) ปูตาง ม่า อางจาว วาย เมอ ลาก้า ออน มาง.

๒) ปูตาง มาง ลากชานา แอ้. ปี่ชูปา นายา ยู แง. ฮาก นาทือ
คาแม จา

๓) ปูตาง มางนา แซ มอ ซาบู ยาง. คองคาว จาวมาน ซาง ซาม
ซี คุณ ซาเนอ ฮา ปิงแง. ปูตาง มาง มอ กอชือ กอย อางจาว มางนา
นา แง. อาซาง นาซอ แง. ลอมาง นาซอ กอชือ อางกู่ แน กอย กงา ปี่ลาว.
ลอมางอางเมง กอย กงา แอ้. มาง ยา ปูตาง อางชือ กงา เพล่อ.

๔) ปูตาง มางนาที. ยา อางจาว มาง นา ฮูพลา ยุม ตาพย่า
ซาทานที ฮูพลา ลองนึ่ง เคอ ยาว ลาง เฟ่น กูซิ่นยา แวย่า ซอกยา ลาง
เฟ่น กูซิ่นยา ซิ่งชือลางชือ วาย ยาว วาซา เคอ ยาว ลองนึ่ง กูซิ่นกูซิ่น ยา.
อางจาว มาง นา วาด เจิน แอ ซอหาดา จาวมาน ฮ่าง จ่าเก็ง คานูม
ซิ่งชือลางชือ แวย่า ซอยลอย ปูตาง มาง ซาลอง ฮาน ซี ยาว จาวมาน
อางเก็ง จ่าเก็งตางกอ ซาลอง กาน ซี แสง อางจาว มาง นา ฮาน วาย แง.
วาซา ซาม เติน ยา.

๕. อางลืออางลาว อางจาวมางนา วาย ยาง.

๑) เติน ซี อางจาว วาย ยาง. เติน กูมพาพาน บ่าอ่า ยาว
เติน มีนาโคม เวอ.

อางจาว วาย เมอ ยาง

ตาพย่า ยุม อางฮือ ยาง

• อางจาว วาย ญาม เคอ ยาว. กูเทอยา. ปูตาง มาง ซามี ฮู
อาซาง ฮยา กงา ซู แง. อางจาว มางนา ฮาน วาย แอ เซอ. แฮแม
ฮาย ยาว. ปูตาง มาง ยอคา มางนา ม่า. อางเมง ปากาด ฮาย จาวมาน
นา แป ปิง.

- แสแม่ ฮาย ยาว. ปูตาง มาง อางนึ่งญามข้า. ปากาด ฮาย จาวมาน นานา ปิง แสนึ่ง กูกลางยา. ล่ากาน บ่า ปี่ วา.

- ซอทา โย้. จาวมาน แวยา ตองซื่อล่าน ซอยลอย. ลาพี อางจุมลาพี อางกือ ฮอมเต็ม อางฮอมแน แมงซื่อ ฟิงมานตุ ปองพี จ่าแม่ ซิ่งซื่อกลางซื่อ. ปูตาง มาง ยุม ฮาน ซอน กาแลง. บาเจอ คาด ปูตาง มาง ฮูพลา แสแม่ฮาย ยาว. จาวมาน แวยา ตองซื่อล่าน อางเก็งอากอ. ฮาน ซอน กาซีแฮ. ปล่อง แซ กางแง. ตาพย่า แวยา ตองซื่อล่าน ฮาน วาย แอแงแฮ. แวยา อางปอน

- เติน ซี อางจาว วาย แฮ ฮยา ซู ฮู. โสภ कुन แฮ ทือ कुนมา แต่ค่า ทือ โคด ออก.

- ตาพย่า โย้ เคอ แอ ยาว. ปูตาง มาง มาอุบ เป็น แสแม่ฮาย ยาว. ฮยา แซ อาง โต แน พู ฮยา อางจาว ฮาน วาย แฮ แลคยา คย่า ซี อางคอ บาปีแทก ฮยา โต บาปีซิด แสแม่ฮาย ยาว ฮยา ฮา โต แต่ค่า ทือ โคด จานกลาง แง เค็งปุง แฮ ตองซุ่ม บาทอง ลาพี ปองพี ฟิงมานตุ แฮ ซอย แมงซื่อ ฮอมเต็ม อางฮอมแน แฮ ตุ กาน.

- ยาว ฮาพา ควาก แต่ง ฮ่าง จ่าเก็ง กาน จาวตี้ มางนา วาย เซอ มานกุกปาง ตองค่า โย้.

- ปูล่าม นานา ฮยา วาย มา วาย เป็น ยาว โย้ บ่าจ่า ปูตาง มาง ยุม ฮานลาจ่า ลางแง.

- ปูล่าม นานา อางเก็ง วาย แฮ อางจาว มางนา วาย เป็น ยาว ปูล่าม นานา วาย แง.

๒) เติน แปต ปาเวณี ปอ ยาง

เติน พิตซาพาโคม บ่าอา ยาว เติน มิทูนโยน เติน แปต ปาเวณี ปอ แฮ เติน ซี แมยา จ้า ซองตี แน ปอ แง. ทือตีมา ตาพย่า เติน แปต อางจาว วาย เติน ซี แมยา บ่าตุกาแน เติน แปต เวอ ฮยา ซูฮู ทือแซ कुन กาคูน กา โต จ้า ทือคุน มา แต่ค่า ทือ คัด ออก แง. แสแม่ ฮาย ยาว ฮยา กาว โต ฮยา จานกลางแง ทือ ตี มา อุ่มแน ฮามาง ซามาลาแกน วานโตก แง ตาย นา ดิ่ง แง.

• เติน แแปด ปาเวณี ปอ นี. อุ่ม ปูตาง มาง ปูตาง อางฮือ มางก้อง
ฮยา ซี โต เป็ง แล แง

• แแฮแม ฮยา อุ่ม ปูตาง มางฮยา เป็ง ลือ. จาวมาน นา ซาม
ซี คู่่น ปา ปล่องวาปล่องบู กา ยาว ฮยา ซี โต พู อุ่ม มางนา วาย แง
จ้ำ แต่คา บาจา.

• ปล่องวาปล่องบู กา เป็น ยาว ฮยา พู มึง ยาว อุ่ม ปูตาง มาง
ฮยา พู โยก วาย ตองซื่อลาน เต่นแซ จ่อ ม่าอูบ ฮลาบ จ่า ฮลาบ ตาง
ลือ ปึง.

• ตองซื่อลาน เต่นแซ จ่อ ซีแฮง จอโค ยาว. อุ่ม ปูตาง มาง ม่าอูบ
ยาว ฮยา พู วาย เป็น ซีแฮ้ง อุ่ม ปูตางมาง ยุม โย ฮาน แอ เคอ เป็ง
กางแง ยาว เป็น ยา.

๓) เติน ซีบซอง ปาเวณี ปอ ยาง.

ติน ตูลาโคม บ่าอา ยาว เติน พิตซาจิกายอน เติน ซีบซอง
ปาเวณี ปอ แฮ. เติน ซี แมยา บ่าตุกา แน ฮยา ซูฮู โสก คู่่น โสก คู่่น
แฮ แต่คา ทือ โค้ด ออก แง. ฮยา แฮ ฮา โต จาน ลางแง.

๖. บีชู อางลืบ อางลาว

๑) ตามลามา ยาง

• ซางดา เมอ กยาง เมอ ตามลามา สู ปึงแง ซอยลอย
แต่ง มอ มาง ยุม ซาบ แอ ปึงแง มอ มาง นา ปา ตามลามา ปึงแง.

• ตามลามา ซา ลาม เมอ ลามาย ซา มอ มาง อางวา จ้าบ
แน เต ยู แง.

• ยาว มอ มาง นา ซา ปึงแง กู ทิด ยา อางซื่ออางแล จา
ยาว ลามาย ม้อง ออก แง ยาว อางซื่ออางแล บ่า จา ยาว ลามาย บ่า
เลอตา มอ มาง อางว่า โย จาบ ยา เจอ ลา ทิด กาง แลแง แฮ ทิด
ยา ออก แง.

- ซา กงา ยาว จำเก็ง จำ เซอ ตามลามา นานา แง บาเจอ จำ แงแน ยาง อางซอ อือ นานา ต้าด ยาว ลามาย มอง แง ยาง จำเก็ง บ่าซอ อือ ยาว ลามาย แฮ่ อางอาน แสงยา.

- จำเก็ง นานา เป็น ยาว อางนึ่ง ปอ จำ แสง ตามลามา นานา บ่าเจอลอ นึ่ง จำ แง ยาง แฮ่ นึ่ง ซอ แฮ่ นึ่ง ยา ปอ จำ ปึ่งแก ซา กงา ยาว แต่ลายคานลาย มางนา ม่าอูบ ออก ปี่แก ปี่คี่ มีนึ่ง จาแล ปียาว ตา กยาง โปยว ปี่ เป็น ยาว ซอยลอย ยุม เง โย้ ซี แง.

- ปอ แลง แฮ่ นึ่ง ตาแลว เจ่อ อางลา คู เก็ง แต่ง แง อางลาคู เก็งแฮ่ คาลาว ลาโงง แวยา ตองซื่อ คาเตย มางกลาง อาซื่อ ปองชาว ฮ่าง จำเก็ง ลาปู้คิ่ง พาแน พาปอน คานตาง แมงคยาง ปอ แลง แฮ่ นึ่ง มอ มาง ซางดา มาง ยุม โย้ ม่าอูบ ยาว ซึย กา ออก แล ยา นานา ทาม ซา กงา ซี โย.

- ซองก่อง เคอ แล ยาว อางกาง แต่ง ตาแลว ซอก แต่ลายคานลาย มางนา ม่าอูบ ยาว ว่านุ ปอ ยาว ตามลามา นานา แง จำ กอ ยา กอ ยาว ลามาย มอง ลางแก บ่ากอ ยาว ลามาย อางอาน แสง ยา.

- ปอ เป็น จำ ตาง ยาว มอ มาง ซางดา มาง อางคองอางล่า แมงคยาง จ่อ ยาว อางคองอางลา ฮาว ลือ ยุม เคอ ลือ ยาว ซางดา มาง ยุม โย้ ซาง ทือมาง ยุม โย้ ตึง ลอ ฮ่างเพิ่น ตึง ลอ มอ มาง ฮาว นานา เคอ ลือ ซาลา ยุม ตึง มาง พอ แง อาแซง ยา ลือ แง แฮ่แม ฮายาว มอ มาง ซางดา มางนา อางลา คู ลาปู้คิ่ง พือ ยาว เป็น ยา.

๒) อู่ปุม

อางยา ซอกาว มางนา อู่ปุมปุม เมอ ย่าเจ่ กงา ซาง

- ยาเจซาง เมอ ทือ นึ่ง ลอ ลาง แง ปอ แสง มางยา.

นี่แมฮายเป็น แง ป่าออปาง เตอ ยาว ฮานต่อน ลางแก อางปลอง ปลอง แง ยุม กาลาง ซอง ปลอง กา.

• ทื่อ ปลอง มา ชาย ปลั้ง แน กาน ทื่อ ปลอง มา ลาง ปลั้ง แน กาน แง มานปอง โย้ อาง ของ ปาน ตาง ตุ ฮีด.

• มุ่งคีคี ยาว ฮ่าง จ่า ตาง ยาว ฮาก ยู กยาบ ยาว ชาย ทอก ปยา ยุม ลากา โย้ ลาง แสง ทอก ปยา ปาออ แฮ แกบ วี ปลาก วี จี้ ลางเซ็ง ลางซาง ปยา โป้ย ยาเจ้ซาง นึ่ง อางจาว มางนา วาย เซ้อ แฮ วา ทื่อ โต ฮยา ทื่อ โต คื่อ แฮ้ มา แตนแกว โย้ เวอ วาย แง.

อางจาว มางนา วา วาย แฮ นีแม

๑) วา ทื่อ โต จ่าแม ลาพี ปองพี อางฮอมพี ซื่อลางซื่อ คานูม แปแป.

๒) ตาพย่า เคอ ยาว ปูตาง มาง อางจาว นา มาอูบ มี นึ่ง นึ่ง อางแม่น วา ฮาน ปอ วาย ลางแง ยาง ปอ ลางแง อางยาอางคยา แมกา นา มยาง แง แม่นมาง แน เกิด ล่าว ซางบาน ซางเม็ง แน เกิด ลาว ครบ ๓๒ ปรากฏาน ปอ ง่าย ปาลาว พายาด ปาแฮว อ่า ฮาน เกิด ลือ โจ ซาตี พายา จา ปี่ โว วา มาง แซ ยาว เจ็ง ปึง ทอ มึง ยาว กุ่มพา แต่ง บ่า ปี่ เจอ เค้อ อางจาว นา วาย กามปอน ปา แง.

๓) แฮแม ฮาย ยาว วา แซ ปล่องวาปล่องบู กา ยาว เป็น ยาว วา ซา ฮาน ทอ ฮาน เจ็ง แล่งแง มึง ยาว อางจาว นา โยก วาย แง.

๔) วา ซ่าเจ็ง วา ซ่า ทอ เป็น ซา วาย เมอ ซื่อลางซื่อ แปแป อางเซน อางซาว วาย เป็น แง.

๕) วา ซ่าเจ็งมึง ซ่าทอ เป็น ยาว ซื่อลางซื่อ แปแป อางเซน อางซาว จาวมาน นา โยก ปี่ จ่า ปึงแง.

๖) ปูตาง จ่าเก็งตางกอ โยก วาย ตองซื่อล่าน เต่นแซ จ่อ อางจาว มางนา มาอูบ ฮลาบ จ่า ฮลาบ ตาง ลือ โว.

๗) วาย ทื่อซิด ยาว ปูตาง มาง อาทีตทาน ฮาย กอซื่อ
กอย นาทาม จ่า กอ แลยา แฮแม ฮาย ยาว มอฮูกอซื่อ กอย อางกูแน
กงา ปิ่งแง ซี้ กู แน จ่าเก็ง วาย ซี้แฮ้ง กงา ลาบ จ่า กอ แลยา บ่ากอ
ยาว กอซื่อ บ่า กอย กงา กา ยาว อางจาว มาง จ่า กอ ยาว กอซื่อ ซี้
กู แน กอย กงา กาเทอกา บีซาม คاتا ยาว ซี้ กู แน บ่ากอย กงา
กา แฮแมฮาย ยาว บีซาม อือนา ฮาว ออก แอปิ่งแง แฮแมฮาย ยาว เป็น
ยา ปูตาง มาง ม่าอูบ กามปอน ป่า อยู่ดีมีซูก แน จา ปีลาว ยาว ปูตาง
มาง จ่าเก็งตางกอ กูยาง โยก ลุง ชาง กูบูกูคูน แน ปล่องกา ซีน่า ทิ้งกงา
แน จ่า ปิ่งแง จานลา ยาว ยุม ฮาน จ่า อางกงา

ปูล๋าม นา ยา ปอ วาย ยาง

๑) ตาพย่า อางฮือ โย้ ฮยา พู ทื่อ โต เป็ง ปูล๋าม นา วาย
ซื่อกลางซื่อ อางเซนอางซาว แน แปะแป.

๒) ฮยา เป็ง ลือ ซี้แฮง ฮยา แลคยา คย่า อางซ๋าซ๋า ซี้ ซี้ มาง.

๓) ซื่อกลางซื่อ อางเซนอางซาว แน แปะแป.

๔) ปูตาง มาง ตองซื่อล๋านเตนแซจ่อม่าอูบ จ่าเก็ง วาย
ซี้แฮง ปูล๋าม มางนา ม่า ฮลาบจ่าฮลาบตาง ลาปาว.

๕) ตองซื่อล๋าน เตนแซ จ่อกิน ยาว ปูล๋าม มาง จ่า กอ ยาว
แฮแมฮาย ยาว ปูตาง มาง ปูล๋าม นา จ่าเก็ง วาย ซี้แฮง โยกลุง ปูตาง
มาง ยุม ฮานลา แง.

๑. ความเชื่อในเรื่องการนับถือหอเสื่อบ้าน

ชาวปทุมธานีการนับถือหอเสื่อบ้าน โดยมีความเชื่อว่ามีความศักดิ์สิทธิ์สามารถช่วยดูแลรักษาให้คนเราอยู่รอดปลอดภัย เช่น บ่าวสาวที่แต่งงานได้ลูกคนแรกก่อนต้องถวายหมู ๑ ตัว ที่หอเสื่อบ้าน เพื่อขอพรให้ลูกที่เกิดออกมาให้มีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง มีสติปัญญาที่ดี และมีร่างกายครบทั้ง ๓๒ ประการ ให้ดูแลเลี้ยงดูง่ายหรือเวลาที่ลูกหลานไปเรียนหนังสือต่างจังหวัดต้องไปไหว้หอเสื่อบ้านที่บ้านปู่ตั้ง ซึ่งเป็นผู้ดูแลหอเสื่อบ้าน เพื่อให้เดินทางมีความปลอดภัย และโชคดี เวลาออกไปทำงานต่างจังหวัดต้องขอพรเหมือนกัน เพื่อให้เดินทางโดยมีความปลอดภัย ไปทำงานให้ประสบความสำเร็จมีความเจริญรุ่งเรือง นอกจากนั้นในปีหนึ่งชาวบ้านก็ต้องมีการถวาย ๓ ครั้ง คือ เดือน ๔ หนึ่งครั้ง เดือน ๘ หนึ่งครั้ง เดือน ๑๒ หนึ่งครั้ง โดยจะมีการถวายไก่ สุราขาว ข้าวต้มมัด ผลไม้ และของหวาน

๒. การจัดตั้งหอเสื่อบ้าน

๑) การเสี่ยงทายเพื่อเลือกสถานที่สร้างหอ

- การเสี่ยงทายเพื่อคัดเลือกสถานที่จัดตั้งหอเสื่อบ้านนั้นผู้ที่เสี่ยงทายต้องเป็นผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้าน
- ก่อนจะทำการเสี่ยงทายต้องจัดเตรียมข้าวเปลือกเมล็ดที่สมบูรณ์ใส่ภาชนะ
- จากนั้นก็ยกขึ้นเหนือหัวเพื่อตั้งสัจจะอธิษฐานถามปู่พญาแต่ละทิศว่าปู่พญาชอบอยู่ที่ทิศไหน โดยเอาขันที่ใส่เมล็ดพันธุ์ข้าวยกขึ้นเหนือหัว ถ้าชอบทิศใดก็ให้เก็บเมล็ดพันธุ์ข้าวได้เป็นคู่ เก็บได้ 4 คู่ ก็ถือว่าตามนั้น

๒) ลักษณะของหอเสื่อบ้าน

๒.๑) หอเสื่อบ้านหอใหญ่

- การสร้างหอเสื่อบ้านหอใหญ่ในสมัยก่อน ทำด้วยเสาไม้เนื้อแข็ง นอกนั้นก็เป็นไม้ไผ่ เสาที่ใช้ในการสร้างหอเสื่อบ้านหอใหญ่จะใช้เสา ๖ ต้น หลังคาก็มุงด้วยหญ้าคา แต่ในสมัยปัจจุบันเปลี่ยนเป็นเสาปูน ๘ ต้น หลังคามุงด้วยกระเบื้อง ส่วนพื้นเพปูนทั้งหมด

- หิ้ง คือ ที่วางของใช้สอยของปู่พญาภพพื้นชั้นสูง ถัดต่ำลงมาคือที่นั่งของปู่ตั้งแล้วถัดลงมาอีกก็จะเป็นที่นั่งของชาวบ้าน

- ของใช้ที่วางบนหิ้งของปู่พญา มีหมอน เสื่อ ชั้นใส่หมากพลู แจกันดอกไม้ และน้ำตั้น

- ของกินที่ถวายห่อเสื่อบ้านมี หมาก เมียง บุหรี น้ำ ข้าว อาหาร ผลไม้ ข้าวต้ม และขนม

๒.๒) ห่อเสื่อบ้านห่อเล็ก

- การสร้างห่อเสื่อบ้านห่อเล็กสมัยก่อน ทำด้วยเสาไม้เนื้อแข็ง นอกนั้นก็จะเป็นไม้ไผ่ เสาที่ใช้ในการสร้างห่อเสื่อบ้านห่อเล็กจะใช้เสา ๔ ต้น ยกพื้น หลังคามุงด้วยหญ้าคา แต่ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นเสาปูน ๔ ต้น หลังคากระเบื้อง

- ของที่เป็นบริวารอยู่ในห่อเสื่อบ้านห่อเล็กมี รูปปั้น ตา ยาย นางรำ และม้าสีขาว ๒ ตัว

- ของกินที่ถวายห่อเสื่อบ้านห่อเล็กมี ข้าว ไก่ต้ม ๑ ตัว ขนมของหวาน และผลไม้

๓. เทพที่สถิตในห่อเสื่อบ้าน

๑) อางจาว คือ ปู่พญา ทำหน้าที่ ปกป้องรักษาดูแลชาวบ้านไม่ให้มีอันตรายเกิดขึ้นกับชาวบ้าน

๒) ปู่ล่ำ คือ เสนาขวาของห่อเสื่อบ้าน ทำหน้าที่ เป็นคนเลี้ยงม้าของปู่พญาของห่อเสื่อบ้านใหญ่ (ห่อเล็ก)

๓) อุ่ม คือ เสนาซ้ายของปู่พญา ทำหน้าที่ ดูแลรักษาเขื่อนบ้านทางทิศตะวันตกเฉียงใต้

๔) แตนแก้ว คือ เขื่อนบ้านอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ทำหน้าที่ปกป้องดูแลรักษาไม่ให้สิ่งชั่วร้ายเข้ามาในหมู่บ้าน

๔. ปู่ตั้ง (ผู้ประกอบพิธีกรรม)

- ๑) ปู่ตั้ง คือ ผู้นำการทำพิธีไหว้เจ้า
- ๒) ลักษณะของปู่ตั้ง จะต้องเป็นคนที่น่าเชื่อถือ ต้องเป็นชนเผ่าปี่ซูเท่านั้น
- ๓) วิธีการจัดหาเสี่ยงทายให้ชาวบ้านเสนอชื่อคนในหมู่บ้านปี่ซูมาประมาณ ๓ - ๔ คน โดยการเสี่ยงทายเก็บเมล็ดข้าวให้ปู่ตั้งเป็นคนเสี่ยงทายถามอ้งจาวว่า ชอบอยู่กับคนไหน ถ้าชอบต้องเก็บเมล็ดข้าวให้ได้ ๔ คู่เท่านั้น แล้วถ้าได้ชื่อใคร คนนั้นจะต้องยอมรับเป็นปู่ตั้งคนใหม่
- ๔) หน้าที่ของปู่ตั้งปู่พญาเป็นผู้ดูแลสถานที่หอเสื่อบ้าน เปลี่ยนน้ำทุกวัน พระ แล้วเปลี่ยนแจกันดอกไม้และถวายผลไม้ทุกวันพระ แล้วพอถึงช่วงเช้าพรรษา ทุกๆวันพระ จะต้องอันเชิญอ้งจาวไปวัด ตอนเช้าชาวบ้านจะเอาข้าว อาหาร ขนม ผลไม้ และกรวยดอกไม้ เอาไปใส่ในตะกร้าของปู่พญา แล้วปู่ตั้งก็จะเอาของที่ชาวบ้านใส่ในตะกร้าไว้เอาไปถวายให้ปู่พญา ตลอดระยะเวลาสามเดือนช่วงเช้าพรรษา

๕. พิธีกรรมไหว้เจ้าในเดือน ๔ เดือน ๘ และเดือน ๑๒

- ๑) การไหว้เจ้าในเดือน ๔ ระหว่างเดือน กุมภาพันธ์ ถึงเดือน มีนาคม
ขั้นตอนการไหว้เจ้า
หอเสื่อบ้านหอใหญ่
 - การไหว้เจ้าแต่ละครั้ง ปู่ตั้ง จะเป็นคนดำเนินการจัดเรียงลำดับว่าใครจะเป็นคนนำไก่ไปรวมกันหรือเป็นเจ้าภาพ เพื่อจะนำไปไหว้เจ้า จากนั้นปู่ตั้งก็จะไปบอกให้ผู้ใหญ่บ้าน ประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านรับรู้ว่าใครเป็นเจ้าภาพนำไก่ไปถวาย
 - จากนั้นปู่ตั้งจะเป็นคนกำหนดวัน เวลา และประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านรับรู้ทั่วถึงกัน แล้ววันไหว้เจ้าชาวบ้านจะหยุดทำงานกันทุกครัวเรือน
 - ช่วงเช้าชาวบ้านจะนำกรวยดอกไม้ ธูปเทียน พริกหนุ่ม พริกแห้ง กระเทียม หอมแดง ขิง ข่า ตะไคร้ เกลือ และผลไม้ต่างๆ แล้วถ้าขาดเหลืออะไร

ปู่ตั้งจะเป็นคนดูแล จากนั้นชาวบ้านก็จะช่วยกันคัดแยก ดอกไม้ ฐูป เทียน และ สิ่งของที่เอาไปรวมกัน และดอกไม้ที่จะนำไปถวายหออเสื้อบ้าน ส่วนใหญ่จะเป็น ดอกไม้สีขาว

- การนำไม้ไปถวายในเดือน ๔ จะมีผู้นำไม้ไปถวาย ๖ คน คนละ ๑ ตัว แล้วภายใน ๖ คน จะมีคนหนึ่งที่จะนำสุราไปถวาย ดังนั้นจะเหลือไม้ ๕ ตัว สุราขาว ๑ ขวด

- เมื่อไปถึงสถานที่หออเสื้อบ้าน ปู่ตั้งก็จะบอกกล่าวก่อน หลังจากนั้น ทำการฆ่าไก่เพื่อจะเอานำไปต้มจะต้มไก่เป็นตัว ไก่ที่ถวายจะต้องทำเครื่องหมาย โดยการเอาดอกมัดไม้ไว้ แล้วแม้แต่หนังไก่อีกไม่ให้หลุดออกมา ให้มีความสมบูรณ์ ทั้งตัวของไก่ แล้วเครื่องปรุงทุกอย่างจะไม่ตำที่ครก พริก ตะไคร้ ข่า ต้องหั่น ขิง กระเทียม หอมแดง ต้องทุบใส่

- ก่อนที่จะถวายไก่ต้มจะต้องนำผลไม้ ข้าวต้มมัด ของหวาน ถวายก่อน เพราะจะเป็นของว่าง

- พอไก่ต้มสุกแล้วก็จะยกผลไม้ ข้าวต้มมัด และของหวาน ออกให้ ชาวบ้านรับประทาน

- การถวายของให้ปู่ลำนั่น ต้องถวายหออเสื้อบ้านใหญ่ก่อน แล้ว ถวายหออเสื้อบ้านเล็ก

๒) การไหว้เจ้าในเดือน ๘

ขั้นตอนการไหว้เจ้า ในเดือน ๘ ก็จะเหมือนกับการไหว้เจ้า ในเดือน ๔ แต่จะแตกต่างกันตรงที่การไหว้เจ้าเดือน ๘ จะมีการไหว้เจ้าอยู่ ๒ แห่ง คือ

แห่งที่ ๑ หออเสื้อบ้าน ขั้นตอนการไหว้เจ้าก็จะเหมือนกับเดือน ๔ แต่จะ แตกต่างกันตรงที่การไหว้เจ้าในเดือน ๘ จะมีผู้นำไม้ไปถวาย ๑๐ คน คนละ ๑ ตัว ภายใน ๑๐ คน จะมีอยู่ ๑ คนที่จะนำสุราขาวไปถวาย ๑ ขวด ดังนั้นจะเหลือไม้ ๙ ตัวสุราขาว ๑ ขวด

แห่งที่ ๒ อุ่ม จะอยู่เขื่อนบ้านทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ มีขั้นตอนการไหว้เจ้า ดังนี้

- การไหว้เจ้าในเดือน ๘ จะมีผู้ปู้ตั้งอุ้มจะขอแบ่งไก่จากปู้ตั้งจำนวน ๔ ตัว

- จากนั้นปู้ตั้งอุ้มแบ่งไก่มาแล้วก็จะขอความร่วมมือกับชาวบ้านประมาณ ๓ – ๔ คน เพื่อจะช่วยกันทำอาหารหรือต้มไก่ ๔ ตัว และจะไม่มีสุราขาว ที่จะนำถวายอุ้ม

- ถ้าทำอาหารหรือต้มไก่สุกแล้วก็จะยกไก่ต้มถวายพร้อมกับจูดรูปเทียน บอกกล่าวปู้ตั้งอุ้มจะเป็นคนบอกกล่าวให้มารับของเส้นไหว้

- หลังจากทีรูป เทียน ไหม้หมดแล้ว ปู้ตั้งก็จะบอกกล่าวขออาหาร เช่นไหว้ เพื่อเอากลับไปที่บ้านปู้ตั้งอุ้ม เพื่อตักแบ่งกัน แล้วเสร็จพิธีกรรม

๓) การไหว้เจ้าในเดือน ๑๒

ขั้นตอนการไหว้เจ้าในเดือน ๑๒ ก็จะเหมือนกับการไหว้เจ้าในเดือน ๔ แต่จะแตกต่างที่จะมีผู้นำไก่ไปถวาย ๖ คน คนละ ๑ ตัว แล้วภายใน ๖ คน จะมีคนหนึ่งที่จะนำสุราไปถวาย ดังนั้นจะเหลือไก่ ๕ ตัว สุราขาว ๑ ขวด

๖. พิธีกรรมอื่นๆของชาวบิซู

๑) การวาม้ เวลาคนไม่สบายเจ็บไข้ได้ป่วยก็จะมีพิธีเสี่ยงทายด้วยการวาม้จะมีวิธีการ ดังนี้

- ทำกรวยดอกไม้รูปเทียน แล้วเอาไปเหน็บไว้ที่บ้านพ่อหมอ ขอให้พ่อหมอเสี่ยงทายด้วยการวาม้

- ไปตัดไม้ในป่ามา แล้วไม้ที่เสี่ยงทายจะต้องตัดให้ยาวพอดีกับขาของพ่อหมอ

- พ่อหมอจะถามดูทุกทิศ ว่าถูกผีทำให้เจ็บป่วยไข้หรือไม่ ถ้าถูกผีทำให้เจ็บป่วย ไม้ที่เสี่ยงทายจะยาวออก แต่ถ้าผีไม่ได้ทำให้เจ็บป่วย ไม้ที่เสี่ยงทายจะพอดีกับขาของพ่อหมอ ถ้าผีทำให้คนไม่สบายทิศไหน ไม้ที่เสี่ยงทายก็จะยาวออกทิศนั้น

• พอเสียงทนายได้แล้ว พ่อหมอต้อถามดูว่าอาหารที่จะเลี้ยง จะกินอาหารอะไร ถ้าได้อาหารที่วิญญาณอยากจะไม่ที่เสียงทนายก็จะยาวออก อาหารที่วิญญาณไม่ชอบกินไม่ที่เสียงทนายก็จะเท่าเดิม

• เมื่อได้อาหารที่เลี้ยงแล้ว จะต้องถามวันที่จะรับอาหารว่ารับกินวันอะไร ถ้ารับกินวันไหนก็เลี้ยงวันนั้น เมื่อหาวันเวลาได้แล้ว พ่อหมอก็ได้บอกกล่าว วิญญาณว่าตั้งแต่นี้เป็นต้นไป ขอให้หายจากการเจ็บไข้ได้ป่วย จากนั้นก็เอากรวยดอกไม้ธูปเทียนไปเสียบไว้หน้าบ้าน

• วันที่ไปเลี้ยงจะได้सानตะเหลว และจะได้เตรียมของเรียกขวัญแล้ว ของที่จะเตรียมเรียกขวัญมี ดอกไม้ ธูปเทียน หมากเมี่ยง ใบพลู กล้วย อ้อย ข้าว อาหาร ด้ายผูกข้อมือ ผ้าแดง ผ้าขาว ผ้าย และขันตั้ง แล้ววันที่ไปเลี้ยง พ่อหมอบไป บ้านคนป่วย เพื่อบอกกล่าวและพากันออกไป ณ จุดที่เสียงทนายได้

• เมื่อไปถึงในป่าพ่อหมอก็จะปักตะเหลว เพื่อบอกกล่าววิญญาณ เริ่มทำพิธี เมื่อทำการเลี้ยงเสร็จพ่อหมอก็ได้ถามวิญญาณเสียงทนายด้วยการ ว่าไม่ อาหารที่เลี้ยงวันนี้ได้รับ และกินอิมหรือยัง ถ้าวิญญาณกินอิมแล้วไม่ที่ เสียงทนายก็จะยาวออก ถ้ายังกินไม่อิมไม่ที่เสียงทนายก็จะยาวพอดีกับวาของพ่อหมอบ

• เมื่อทำพิธีเลี้ยงเสร็จแล้ว พ่อหมอบและคนที่ไปช่วยงานก็ได้กินอาหาร เสร็จแล้วพ่อหมอบได้เรียกขวัญคนป่วย โดยการจุดผ้ายเพื่อเรียกขวัญ คนป่วยกลับมาบ้าน เมื่อมาถึงบ้านคนป่วยก็จะมีคนมานั่งรอ พ่อหมอบก็ถามคนที่ นั่งรอว่า ขวัญของคนป่วยมาถึงหรือยัง แล้วคนที่นั่งรอก็ได้ตอบว่า มาถึงเมื่อไหร่แล้ว พ่อหมอบก็ได้เรียกขวัญผูกข้อมือให้กับคนป่วย

๒) คนท้อง เวลาท้องลูกคนแรกจะต้องทำการถวายห่อเสื่อบ้าน ก่อนเริ่ม ทำการถวายห่อเสื่อบ้าน ๑ วัน

• จะต้องไปตัดไม้ธำมะรงค์มาตัดเป็นท่อน ๆ ปล้องของไม้ธำมะรงค์โดยตัด ตามจำนวนคร้วเรือนที่มีอยู่ในหมู่บ้าน จำนวนคร้วเรือนละ ๒ ปล้อง

• ปล้องที่ ๑ นำทรายมาใส่ในปล้องไม้ธำมะรงค์จนเต็ม และปล้องที่ ๒ นำน้ำใส่ในปล้องไม้ธำมะรงค์จนเต็ม

• พอถึงตอนกลางคืนเวลาประมาณ ๒๐.๐๐ น.- ๒๑.๐๐ น. ก็จะเอาปล้องไม้้อที่ใส่ทรายโดยการเททรายออกมาจากปล้องไม้้อ แล้วโปรยใส่ที่หน้าบ้าน และเอาปล้องไม้้อที่ใส่น้ำเอาไปเทที่หน้าบ้านทุกคร้วเรือน พอโปรยทราย และเทน้ำเสร็จก็จะบีบปล้องไม้้อจนแตกทิ้งไว้ที่หน้าบ้านของทุกคร้วเรือน

วันที่ทำการถวายห่อเสื่อบ้าน เป็นการถวายหมูเ่ก และสุนัข

วิธีการถวายหมูที่ห่อเสื่อบ้านห่อใหญ่

๑) เตรียมหมูไปที่ห่อเสื่อบ้านใหญ่ ๑ ตัว พร้อมเครื่องปรุง และผลไม้ขนมของหวาน ข้าวต้มมัด

๒) พอไปถึงที่ห่อเสื่อบ้าน ปูตั้งก็จะบอกกล่าวกับอั้งจาวว่า วันนี้เป็นวันดีมีหมูมาถวายให้คนที่ท้องนั้นมีความสุข มีลูกก็ขอให้ลูกคลอดออกมาครบ ๓๒ ประการ ขอให้ได้เลี้ยงเด็กง่าย ๆ มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง ตอนคลอดก็ขอให้คลอดลูกออกมามีความปลอดภัย

๓) จากนั้นก็ทำการฆ่าหมู และช่วยกันชำแหละ เสร็จแล้วนำเนื้อหมูไปลาบและแกง แล้วก็จะนำเอาไปถวายให้อั้งจาว

๔) ก่อนที่จะถวายแกงหมู และลาบหมูจะต้องนำผลไม้ ข้าวต้มมัด ของหวานถวายก่อน

๕) พอแกงหมูสุก และลาบหมูเสร็จแล้วก็จะยกผลไม้ ข้าวต้มมัด และของหวาน ออกให้ชาวบ้านรับประทาน

๖) ปูตั้งก็จะยกอาหารที่จะถวาย เพื่อบอกกล่าวพร้อมกับจุดธูปเทียน เพื่อให้ปู่ญามารับของที่ถวายให้มารับ

๗) เมื่อถวายได้สักครู่แล้วปูตั้งจะเป็นคนอธิฐานเก็บเมล็ดข้าว เพื่อถามว่ากินอิ่มหรือยัง หลังจากนั้นก็จะเสี่ยงทาย โดยการเก็บเมล็ดข้าวเป็นคู่ให้จับได้เป็น ๔ คู่ ว่าของที่ถวายได้รับหรือว่ากินอิ่มแล้วหรือยัง และถ้ากินไม่อิ่มก็เก็บเมล็ดข้าวเป็นคู่ไม่ได้ ปู่ญากินอิ่มแล้วเก็บเมล็ดข้าวได้เป็น ๔ คู่ บางครั้งถ้ามีคนไต่ยวนหรือคนเมื่อง ก็จะเก็บเมล็ดข้าวเป็น ๔ คู่ ไม่ได้ก็จะบอกให้ออกจากในพิธีที่บริเวณ

นั้นก่อน ถ้าเก็บข้าวได้ครบ ๔ คู่ แล้วก็เข้ามานั่งในพิธีได้ หลังจากนั้นพิธีการก็ได้เสร็จสิ้นลง ปู่ตั้งก็จะเป็นคนบอกกล่าวขอให้มีความสุขความเจริญรุ่งเรือง และก็จะยกอาหารทุกอย่างลงมา เพื่อที่จะให้ทุกคนที่ไปร่วมพิธีได้รับประทานพร้อมกัน และถ้าอาหารเหลือก็สามารถห่อกลับมากินที่บ้านได้

วิธีการถวายไก่ที่หอเสื่อบ้านหอเล็ก

๑) เตรียมไก่ไปที่หอเสื่อบ้านหอเล็ก ๑ ตัว พร้อมเครื่องปรุงและผลไม้ ขนมของหวาน ข้าวต้มมัด

๒) พอไปถึงก็นำไก่ไปต้มเป็นตุ๋น แล้วใส่เครื่องปรุง และการเอาไก่ไปต้มจะต้องเอาตอกมัดไก่ไว้ แล้วแม่แต่หนังไก่ก็ไม่ให้หลุดออกมา ให้มีความสมบูรณ์ทั้งตัวของไก่

๓) พอต้มไก่เสร็จแล้วปู่ตั้งก็จะถวายไก่ต้มให้ปู่ล่ำ พร้อมกับผลไม้ ขนมของหวาน และข้าวต้มมัด

๔) ปู่ตั้งก็จะจุดธูปเทียน บอกกล่าวให้ปู่ล่ำมารับกินอาหารที่ถวายให้

๕) พอธูปเทียนไหม้หมดแล้วก็จะถือว่าปู่ล่ำกินอาหารเสร็จแล้ว จากนั้นปู่ตั้งก็จะยกอาหารที่ถวายให้ปู่ล่ำลงมาเอากลับบ้านของปู่ตั้งเอง

ความรู้และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล อาหารพื้นบ้าน

ลาพี ช่าทอ

ปี่ชู บา จาดิ่งอองงาย. กางพากางลอง คลาซาง จ่า กานแง. ลาพี ช่าทอ จ่านี้ นึ่งกอง ฮ่าง แต่ง จ่า. ยาว ลากาน ปล่อง วา กามเอ. นาวา ยาวา มีอยู่ กามเอ. ยุม แต่ง จ่าอองงา.

ลาพี ช่าทอ ทอเซ่อ (ทือ คอ)

- ๑) แกซาม (ค่องคลาว เซอ) ลาง อางเจนจาบ คลา เซอ อางญอต่อ อางญอ ปาคา อางงา ลาปู ที่อวงมือ.
- ๒) สอมเต็ม ทือ โฮ ซอง โฮ.
- ๓) ลาพีพิกนุก ฮา-เจดแกน (ซอวา) กาด วีอ อางงา คลา จ่า อางงา.
- ๔) ลาพีอางจุ่ม อางฮือ ทือแซ-ซิบฮาแกน.
- ๕) ชุมปอย อางญอค่องคลาว กามทือ ทาง แฮฮือเมอเซอ อางงา. ชุมปอย อางญอ ทือ วอง มือ.
- ๖) สอมแปน จือซีเมอ คลา เซอ ค่องคลาว อือเมอ อางพา ที่อวงมือ.
- ๗) แมงซื่อ พา แมงซื่อ อางอู ค่องคลาว คลา จ่าอองพา ที่อวงมือ ป่าอา ยาว อางอู ทืออู กานเวอม อางงา.
- ๘) ป่องพี ค่องคลาว ยุมคลาว คลา จ่าซาม-ซี้ตุ.
- ๙) ปาฮาปาแตบอังกือ กาด วีอ ฮาโต บ่าอ่า ยาว ทือแซ โต.
- ๑๐) จ่าแม กาด วีอ อามกอลอ แน กาน แง.

อากะเก็งอากอ จายยัง

- ๑) ต่างล่องซ่องก่อง คลาว เวอเตอ แลแง ลำมายอากแแก อื้อ ยู
แง ซื่อซื่อ อื้อ ยู แ่ง กามปอ ซื่ออื้อ เตอ มอง แเฮ ปามาน ก่าซอกกา บ่าอ
ยาว ทื่อ ปล่อง อากงกา ยา ฟ่าโคบแน ปลาก ยาว จาย กงคางยา.
- ๒) ฮมยา ตู่แลม อ่าล่อ ม้อง แน.

แตงยาง

- ๑) ลาฟืออากจุ่ม แเฮ้งต่างลางโย้ กาน ทอออน ทอเมอ บ่า
ปี่ ทาน ออก.
- ๒) ป้องฟี่ ชุมปอย อากญอ, แม่งซื่อฟ่า บ่าอ่า ยาว อากอ
เฮ้ง อากงกา, ฮอมแตม, จ่าแม, ฮอมแป้น, แกซาม. ต่างล่องโย้ บินแน กานทอ.
- ๓) ปาฮาอากกือแน ฟีกนูกบินแน กาน ทอ แ่ง.
- ๔) ฮ้านจ่า ลากงคางยา. ก่างฟ่าก่างล่อง แเฮ้อ อากจุ่ม อากงกา
อากมึง อากงกา ค่าตอง ซอวา. แน ฮางมึง อากงกา.

ยางจ่าปือ ต่าง บึงย้าง

- ๑) ล่าฟี่ ซ่าทอ อากจ่าปือ นื้อ. อ่าจอก ปี่โจ. แม้น บา แน
ล่าฟืออากจุ่ม อากซื่อ อื้อ อ่ากาน บยาโจ.
- ๒) ทอ เป็น ยาว ซอก แนจ่า. อางมลาง แน อา กอย ซี่ โจ.
- ๓) กอย ซี่ แเฮ้อฟ่า ทาว เป.
- ๔) กางฟ่า กางล่องอากจุ่มไซตไซต.

ลาฟี่ ซ่าทอ ปราโยด

- ๑) ซาง นา ฮาย กางฟ่า จ่า บยา บึงแง.
- ๒) ฟ่าญาด นา กาน แ่ง ยาว ความตาน บาววาน ซาวบา
แฮอื้อ นายา
- ๓) อางโต ฮาย แคนปี่คา บึงแง.

ลาบพริก

ชนเผ่าปืซูมีวิถีชีวิตเรียบง่าย อยู่กินตามธรรมชาติด้วยการหาพืชผัก สมุนไพรมาเป็นอาหาร คือ ลาบพริกสมุนไพร ส่วนใหญ่ทำกินกันในมือกลางวัน เวลาชาวบ้านช่วยกันลงแขก หรือทำกินเองในครอบครัว

ส่วนผสมลาบพริก (สำหรับ ๑ จาน)

- ๑) ผักไผ่ (เก็บในหมู่บ้าน) หาได้บริเวณที่มีน้ำชุ่มชื้น เก็บยอดอ่อน หรือ ใบแก่ ใช้ประมาณ ๑ หยิบมือ
- ๒) กระเทียม ๑ - ๒ หัว
- ๓) พริกขี้หนู ๕ - ๗ เม็ด ตามความชอบ
- ๔) พริกหนุ่ม ซื้อมาจากตลาดหรือปลูกเอง ๑๐ - ๑๕ เม็ด
- ๕) ยอดส้มป่อย เก็บได้บริเวณริมรั้วในหมู่บ้าน ใช้ยอดประมาณ ๑ กำมือ
- ๖) ใบต้นหอม (หอมแป้น) เก็บได้บริเวณที่มีน้ำชุ่มชื้นในหมู่บ้าน ใช้ใบ ประมาณ ๑ กำมือ
- ๗) ใบขิง หรือหัวขิง ปลูกกินเองในครอบครัว ใช้ใบ ๑ กำมือ หรือใช้ หัวขิง ๑ หัวเล็ก
- ๘) ตะไคร้ประมาณ ๓ - ๔ ต้น ปลูกกินเองในครอบครัว
- ๙) ปลาแร่แห้ง ซื้อมาจากตลาด ประมาณ ๕ - ๑๐ ตัว
- ๑๐) เกลือ ซื้อมาจากตลาด ใช้ตามความเหมาะสม

อุปกรณ์ที่ใช้

- ๑) กระบอกรับไม้ไผ่ผ่าครึ่ง ไปตัดเองในป่า เลือกลำไม้ไผ่ที่แก่แล้ว ตั้งตรง ตัดให้ได้ขนาดยาวประมาณ ๑ ศอก หรือ ๑ ปล้อง ผ่าครึ่งแล้วนำมา ใช้ได้เลย
- ๒) มีดมีปลายแหลม ขนาดยาว

วิธีทำ

- ๑) นำพริกหนุ่มมาสับในกระบอกไม้ไผ่เป็นลำดับแรก จะทำให้เวลาสับแล้วไม่กระเด็นออกมา
- ๒) นำตะไคร้, ยอดส้มป่อย, ใบขิงหรือหัวขิง, กระเทียม, เกลือ, หอมแป้น, ใบผักไผ่ สับให้ละเอียดในกระบอกไม้ไผ่
- ๓) นำปลาร้าแห้ง และพริกขี้หนูสับให้ละเอียด
- ๔) นำมารับประทานพร้อมกับผักสดต่างๆ และผักลวกตามที่ชอบรับประทานกับข้าวเหนียว

เคล็ดลับความอร่อย

- ๑) ลาบพริกที่อร่อย ไม่ควรแฉะเกินไป หรือไม่ควรใส่พริกหนุ่มเยอะเกินไป
- ๒) ทำเสร็จควรกินทันที ไม่ควรเก็บไว้นาน
- ๓) วิธีเก็บควรห่อใบตอง
- ๔) ผักที่ใช้ต้องเป็นผักสด

ประโยชน์ของลาบพริก

- ๑) ทำให้คนกินผักได้เยอะ
- ๒) ป้องกันโรค เช่น ความดัน โรคเบาหวาน โรคหัวใจ เป็นต้น
- ๓) ทำให้สุขภาพร่างกายแข็งแรง

ฮยาอูปาม

อากังอากอจายแฮ

๑) ฮยาอู	ซาม แก่น
๒) จ่าแม	กามป่อ
๓) ฮอมแปนพา	ฮา จาย ทื่อแซ พาเคอ
๔) อาพา / ฮาพา	ทื่อ พา อางกงา ซอง พา อางกงา
๕) อู่ฮลอง	มอคาง ทื่อ แกน
๖) ลาคอ / ลอคอ	ทื่อ แกน
๗) ก่อน	ทื่อ บาย

แต่งจ่าเมอ

- ๑) ฮยาอู แพลก ลาคอ โยกาน ฮอมแปนพา ซอยกาน จ่าแมกาน
ก่อนกูตือซุน
- ๒) อู่ฮลอง ทอง แลยาว ฮาพาซิดลอง
- ๓) ฮยาอู ซุน ซี ซีแอง ทอกกาน ฮาพา ซิด ตืด อู่ฮลอง ตู่วาบวาบซี
- ๔) บีท้อ แฮ บ่าปีคา
- ๕) ทื่อปลากนา มิงยาว ทื่อปลากนา ฮาพา ฮลอง ปินแง
- ๖) มิง ยาว ฮยาอู แฮ กือ แนจา

วัตถุดิบที่ใช้

๑) ไข่	๓ ใบ
๒) เกลือ	พอประมาณ
๓) ใบหอมแป้น	๕ - ๑๐ ใบ
๔) ใบตอง	๑ - ๒ ใบ
๕) หม้อหรือ กระทะ	๑ ใบ
๖) ถ้วย	๑ ใบ
๗) ช้อน	๑ คัน

วิธีทำไข่ปาม

- ๑) ตีไข่ใส่ในถ้วย หั่นใบหอมแป้นใส่ในถ้วย ใส่เกลือใช้ช้อนคนตีให้เข้ากัน
- ๒) เอากระทะตั้งแล้วฉีกใบตองรอง
- ๓) ตั้งไฟอ่อน ๆ
- ๔) นำไข่ที่ผสมแล้วเทลงในกระทะ ฉีกใบตองปิดไว้ เสร็จแล้วเอาฝาปิดอีกทีหนึ่ง
- ๕) ด้านที่สุกแล้ว พลิกขึ้นข้างบน ด้านที่ยังไม่สุก พลิกลงข้างล่าง
- ๖) ถ้าไข่สุกแล้ว ไข่จะเรียบแห้ง

สมุนไพรพื้นบ้าน

บู่ก่า อุ้มแง มานมือณี.

ชาวพาคูน : บู่ก่า อุ้มแง มานมือณี. นีว เฟลลอ เมอจาย แง.

จาย แฮ่ : อางจั้ง อางพา อางเซ. ฟือตีด กายาว กอแซ เจต เมต กาน พู แง.
ยาว ลาง ตาง.

หญ่าหนดแมว

สรรพคุณ : หญ่าหนดแมวนี้ใช้เมื่อเวลาเป็นนิ่ว

วิธีใช้ : เอาตัน เอาใบ เอาราก มามัตรวมกัน ใส่ข้าวเจ้า ๗ เม็ด แล้วเอาไป
ต้ม ต้มน้ำ

ลามายนูนนาง

ชาวพาคูน : ลามายนูนนาง นี. ย่าแน่ ลองแปด ลาง บ่า จา เมอจาย แง.

จาย แฮ่ : ลามาย อางคอ แฮ่พยาก พู ตาง. ลองแปด ลาง บยา ปั้งแง.

ไม้นมนาง

สรรพคุณ : ไม้นมนางนี้ใช้เมื่อเวลาแม่ลูกอ่อนไม่มีน้ำนมเยอะ

วิธีใช้ : เอาเปลือกไม้นมนางมาต้มน้ำ แล้วดื่ม จะให้น้ำนมเยอะ

มีสิ่ง

ชาวพาคูน : มีสิ่ง นี้. ทิ้งโตลือคิง แนน ดากยาง เมอจาย แง.

จาย แฮ่ : มีสิ่ง แฮ่ ท่อง ยาว อาพา กาน ทาว แลง แง. ยาว ลาปุ
ทื่อ เบิง ลาคือ ทื่อ เบิง ทาว แลง แง. ทาว ซี ปามา น ทื่อ
โซโมงกึ่ง ยาว เต้ วี ยาว ดากยาง โปยว แง.

ใบฮ่อม

สรรพคุณ : ใบฮ่อมนี้ ใช้เมื่อเวลาปวดตามร่างกาย

วิธีใช้ : ตำใบฮ่อมแล้วเอาไปใส่ในใบตอง แล้วเอาห่อมือและเท้าอย่างละข้าง
ห่อทิ้งไว้ ประมาณ ๑ ชั่วโมงครึ่ง แล้วแกะออกแล้วจะบรรเทาอาการปวด

ปูโลย

ชาวพาคูน : ปูโลย นี้อาง. อู่ฮลองคิง เมอ แนน ย่าแน มาง ปองปอง พุกเมอจายแง.

จาย แฮ่ : อู่ฮลองคิง เมอ พู่ ตาง แง. ย่าแน ปองปอง พุก เมอ ก้อย ต่า ปึง.

ไพล

สรรพคุณ : ไพลนี้ ใช้ตอนเวลาอยู่เดือน คลอดลูกใหม่ๆ และเวลาเด็กเล็กท้องผูก

วิธีใช้ : เวลาอยู่เดือน เอาไพลมาต้ม แล้วดื่ม น้ำ และเวลาเด็กเล็กท้องผูก
ให้เคี้ยวไพล แล้วมาทาที่ท้อง

มีโล

ชาวพาคูน : มีโล นี้. เฮลิ่ง ฮา อางกูปัด เมอแน จาม เคียว เมอจาย แง.
จาย แฮ่ : มีโล ปย่าว แกบ จาก แลงแกง. เกิง ดา เกิง จาม โย้ ปย่าว จาก
แลง แกง.

พลับพลึง

สรรพคุณ : ใบพลับพลึงนี้ ใช้ตอนเวลาหกล้ม เอ็นตึง และฟกช้ำตามร่างกาย
วิธีใช้ : เอาใบพลับพลึงไปผิงไฟ เจ็บที่ตรงไหน เอาใบพลับพลึงมาประคบแล้ว
ปีบนิ้ว

ญามวาย

ชาวพาคูน : ญามวาย นี้. ฮมยา แฉ แล เมอ กาน แลงแกง.
จาย แฮ่ : อางแพ จา เมอ ตูย กาน แลง.

หญ่าสาบเสื่อ

สรรพคุณ : หญ่าสาบเสื่อนี้ เวลาถูกมีดบาดจะเอาใส่แผล
วิธีใช้ : เวลามีแผลจะหุบใส่แผลสด

ป่าวตุมแตก

ชาวพาคูน : ป่าวตุมแตก นี้. มานทางมาปอ. กาน แลง.

จาย แฮ่ : อางจี้ แฮ่ มานทางมาปอ โย แดต แลง.

ไม้เปล้าเล็ก

สรรพคุณ : ไม้เปล้าเล็กนี้ ใส่เมื่อเวลาริมปากเป็นแผล

วิธีใช้ : เอาขางไม้เปล้าเล็กไปทาที่แผลริมปาก

มายปาว อางฮือ

ชาวพาคูน : มายปาว อางฮือ นี้. อยู่ฮลองดิ่ง เมอจาย แง.

จาย แฮ่ : ป่องป่อง ป่ยาว เ่ง แลง ยาว ต่องซี้ โย ป่ยาว ฮลองดิ่ง แลง.

ไม้เปล้าใหญ่

สรรพคุณ : ไม้เปล้าใหญ่นี้ ใช้เมื่อเวลาคลอดลูกใหม่ ๆ

วิธีใช้ : เอาไปไม้เปล้าใหญ่ไปผิงไฟ แล้วเอามากดหน้าท้อง และเอารองนั่ง

มิงซื่อ

ชาวพาคูน : มิงซื่อ นี้. ชาวบา แน นิ่งคั้ง ดา แก แง.

จาย แฮ่ : มิงซื่อ ซีด ยาว ซอย พู ยาว ลาง ตาง แง. ลายเทอ พู ตาง แง.

ชิง

สรรพคุณ : ชิงนี้ใช้เมื่อเวลาเป็นหวัด หรือเจ็บคอ

วิธีใช้ : ปอกเปลือกแล้วหั่นเป็นชิ้น แล้วนำไปต้ม ต้มน้ำ สามารถดื่มกินได้หลาย ๆ ครั้ง

ถอดความหมายคำต่อคำ
งานช่างฝีมือดั้งเดิม : ตาเหลว

๑. ตาแลวปานจาน

ตาเหลวป็นชั้น

- ๑) ยุ่ม ชื่อ ตาเมอ ลาง กอ ทา เวอ พื่อ ตีด.
บ้าน ใหม่ ชั้น เมื่อ ประตุ บน คำล้งท่าย มัด ติด
- ๒) ปีมาย เวอ แน จาย แง ชุมจำซาแลเมอ ชุมปอย ลาง
สงกรานต์ คำล้งท่าย และ ใช้ คำล้งท่าย สะเดาะเคราะห์ สัมปอย น้ำ
นามโป กาน คึงปาน นามโป ทา โย โบย เป็นยาว ลางกอ
ถ้งน้ำ ใส่ ฝ่ายพัน ถ้งน้ำ บน โนน วาง เสร็จแล้ว ประตุ
ทา โย พื่อตีด.
บน โนน มัดติด
- ๓) ยุ่มกานฮาเมอ แน จาย แง เจอยาว มายปาว พา พื่อตีด.
เพื่อถวยฝิปุ่ย่าตายาย และ ใช้ คำล้งท่าย สานแล้ว ไม้เปล้า ใบ มัดติด

๒. ตาแลวเม็ง

ตาเหลวเม็ง

- ๑) ต่องก่อง แต่ยา แต่ง เมอ จาย แง แต่ยา แต่ง จายลือ
ปา ฝิ ทำ เมื่อ ใช้ คำล้งท่าย ฝิ ทำ ไปมาแล้ว
ยาว ยุ่ม ลากา โย ชอก แง.
แล้ว บ้าน หน้า โนน ปัก คำล้งท่าย

๓. ตาแลวบีดป่าโยด

ตาแลวบีด ประโยชน์

๑) นากอแฮกแฮก เมอ ซี้ แจง แน ลามาย พา ซอก.
แรกนาขวัญ เมื่อ สี่ มุม และ ไม้ มัดติด ปัก

๒) นา กอ ตื่อ เมอ ตาลาง อางแจง โย้ ซี้ แจง
นา ข้าว ตี เมื่อ ลานตีข้าว มุม โนน สี่ มุม
แน ซอก.
และ ปัก

๓) ฮย้า กอ ข้าว เมอ แน ซี้ แจง ลามาย พา ซอก
ไร่ ข้าว กระทุ้ง เมื่อ และ สี่ มุม ไม้ มัดติด ปัก
กองนึ่ง ปาดาม ซอก มา อุบ กอ กงา จ่า ปาลาว
ตรงกลาง ไม้กระทุ้ง ปัก บอก กล่าว ข้าว ได้ กิน คำลงท้าย
ชาตตางลาย อาปี้ควี่อาปี้โกนโจ.
สัตว์ทั้งหลาย อย่างมารบกว

๔) อางลองดิ่งเมอ จื่อกา อู่ฮลอง เจ้อ วามตีต.
เมื่ออยู่ไฟ ยา หม้อ สาน ปิด

๕) เดินแปด ปาเวนี้ ปอ เมอ ซามาลาแกน ซี้ แจง กา แจง ซอง อัน
เดือนแปด ประเพณี เลี้ยง เมื่อ เชื้อนบ้าน สี่ ทิศ ทิศ ละ สอง อัน
กาแน ตีด.
คำลงท้าย ดิด

๔. ตาแลวโล่ง ปราโยค

ตาเหลวหลวง ประโยชน์

๑) นากอแฮกแฮก เมอ ตาแลวปัด กองนึ่ง ลามาย พา ชอก
แรกนาขวัญ เมื่อ ตาเหลวบิต ตรงกลาง ไม้ มัดติด ปัก

มอง แน แล ปึงแง.

สูง และ ไป ค้างท้าย

๒) เดินแปด ปาเวณี ปอ ซี่ แงง แสง กาแงง กาอานกา
เดือนแปด ประเพณี เลี้ยง สี่ มุม นั้น ทิศละ หนึ่งอัน

แน พาดี้ด.

และ มัดติด

นิทานพื้นบ้าน

ฮยาบาตูปุณ

เรื่องโดย แม่มุล มโนภัทร

เรื่องโดย แม่มุล มโนภัทร

เขียนโดย นางชนาภา ตีคำ

ยาช่างมองนาม ของคุณ จา. อางบา มาง อางยา เกิด ยาว.
พี่น้อง สองคน มี แม่ นั้น ลูก เกิด คำล้งท้าย

อางฮูอางพี ยุม อางคยาง ม่า ปา ปี ซี. อางบา มาง
ปู่ย่า บ้าน ผ้าอ้อม บอก ขอ ให้ คำล้งท้าย แม่ นั้น

ม่า ซี. ทึ่งทึ่ง แอ โว. แตนแตน ออแอโจ ทึ่งทึ่ง นี้
บอก ให้ รัก ๆ ไป คำล้งท้าย โล้ง ๆ ห้ามไป รัก ๆ คำล้งท้าย

ออฮูออพี กีบ่า แตนแตน นี้ ฮยาบาตูปุณ กีบ่า จ้า
ปู่ย่า เส้นทาง โล้ง ๆ คำล้งท้าย ฮยาบาตูปุณ เส้นทาง แต่

อางซี มาง บ่านา เย. อางทึ่ง ปากยา ป่าแอ อางแตน ปากยา
พี่สาว นั้น ไม่ฟัง คำล้งท้าย รัก ทางโน้น ไม่ไป โล้ง ทางโน้น

อางปอ มางนา ซีย แอ ซี อางปอ มาง ม่า บ่านา
น้องสาว นั้น พา ไป คำล้งท้าย น้องสาว นั้น บอก ไม่ฟัง

เย. จ้า แอ ยาว ฮยาบาตูปุณ ยุม เคอ แอ ปานอ.
คำล้งท้าย แต่ ไป แล้ว ฮยาบาตูปุณ บ้าน ถึง ไป คำล้งท้าย

ฮยาบาตูปุณ มางเขต ปองซาว โชน บูจา. ยาช่างมองนาม
ฮยาบาตูปุณ สองคน อ้อย สวน ดายหล้า พี่น้อง

มางเยต นา สมยาง ยาว. ฮาว นา เย่ เก็งแอ
สองคน ค่ำล่งท่าย เห็น แล้ว เรียก ถาม ค่ำล่งท่าย ไปไหน

บาเจ้อ ฮา ลื่อ แอ. เยต ม่า ซีเย่. อาบา อางยา
อะไร ทำ มา ค่ำล่งท่าย เขา บอก ค่ำล่งท่าย แม่ ลูก

เกิด ยาว. อาฮูอาพี กอง อางคยาง ม่า ปา ปี้ลาง. ฮยาบาตุพล
คลอด แล้ว ปู่ย่า ค่ำล่งท่าย ผ้าอ้อม บอก ขอ ค่ำล่งท่าย ฮยาบาตุพล

มางเยต ม่า เย่. อาแคนโจ เซน แซ ลาปาโน. เซน แซ
๒ คน บอก ค่ำล่งท่าย อย่ารีบ เหา หา ค่ำล่งท่าย เหา หา

ปียาว โค จ่าปี ซี อางซี มา อี้อี้ จ่า. อางปอ
ค่ำล่งท่ายคั่ว กิน ให้ ค่ำล่งท่าย พี่สาว ค่ำล่งท่าย จ้า ๆ กิน น้องสาว

ม่า อี้อี้ นามตอง คลา จ่า เป็นยาว. อางคยาง ปี ยาว.
บอก จ้า ๆ ช่ง ตก กิน เสร็จแล้ว ผ้าอ้อม ให้ แล้ว

อางคยาง แฮ อางอาน. อางซื่อ แหง อางซี มาง บายู. ปองซาว
ผ้าอ้อม นั้น เก่า ใหม่ นั้น พี่สาว นั้น ไม่เอา อ้อย

ซีต ปี. ม่า ซี. จ่าจ่า คลา. ต่างต่าง คลา อาฮู ลา
ปลอก ให้ บอก ค่ำล่งท่าย กิน ๆ ตก ต้ม ๆ ตก ปู่ มา

แบ อาพี ลา แบ จ่า อางซี ม่า ปองซาว ก่อก่อก แพ.
รับ ย่า มา ู้ แต่ พี่สาว บอก อ้อย เคี้ยว ๆ คายทิ้ง

อางปอ ม่า ก่อก่อก ปก. อางซี มาง ปองซาว ก่อ แพ.
น้องสาว บอก เคี้ยว ๆ ห่อ พี่สาว นั้น อ้อย เคี้ยว คายทิ้ง

อาจปอ มา ก่อ ปก. ยุม เคอ แล ยาว. อาจบา อาจบอง
น้องสาว บอก เคี้ยว ห่อ บ้าน ถึง ไป แล้ว แม่ พ่อ

มาง นา มา ซี. ฮยาบาตูปลู คอง ซี้ แอ ลางแง.
นั่น คำลงท้าย บอก คำลงท้าย ฮยาบาตูปลู หมูบ้าน พา ไป คำลงท้าย

แสงยา ยอง แค คาวจ่อ โค ที่้อ่า ต่ามทา ที่้อ่า กอเล็ง.
นั่นแหละ พวกเรา กลัว หลบซ่อน หมด บางหมู่ เพดาน บางหมู่ บนหึ่ง

ที่้อ่า กอเค็ง. ที่้อ่า ปี่ทอกอง. ที่้อ่า ยุมคอง อาจซี มา
บางหมู่ บนหึ่งเตาไฟ บางหมู่ บนพื้น บางหมู่ บนหลังคา พี่สาว บอ

กอเค็ง ทา กองกงา วาบ. จ่อ คุปานอ. จ้า ฮยาบาตูปลู
บนหึ่งเตาไฟ บน กระดั่ง ปิด หลบ คำลงท้าย แต่ ฮยาบาตูปลู

มาง ลา ปานอ. ซาแลงซึก ซาแลงซึก จ้า ซาลิ่งซาลิ่ง. มาง
นั่น มา คำลงท้าย (เสียง) (เสียง) แต่ สัตว์ชนิดหนึ่ง นั่น

กย่า ซี มา ซี. ซาลิ่งซาลิ่ง ต่ามทา กอเล็ง กองกงา
ได้อิน คำลงท้าย บอก คำลงท้าย สัตว์ชนิดหนึ่ง เพดาน บนหึ่ง กระดั่ง

วาบ. จ้า อาจซี มางนา จ่า ออน ฮาซี. ยา กอเค็ง
ปิด แต่ พี่สาว นั่น กิน ก่อน คำลงท้าย เขา บนหึ่งเตาไฟ

ทา ดิ่ง ซี. อาจยาอาจคยา อีอนา. จ่า โค ปี่ซี
บน นั่น คำลงท้าย ลูกเต้า พวกนั้น กิน หมด คำลงท้าย

อาจบอง มาง ป่าว ซาง. ฮยาบาตูปลู มางนา แซ่เฮอ.
พ่อ นั่น ประกาศ คน ฮยาบาตูปลู นั่น คำลงท้าย

อาจโบง มาง นา เย่. คา ก่องคาว นา เก็ง ดิ่ง แง.
พอ นั้น ถาม คำลงท้าย สหาย นกเขา เธอ ไหน อยู่ คำลงท้าย

ก่องคาว มาง พอ เย่. กงา ยุมมุง ยุมคอง ดิ่ง แง.
นกเขา นั้น ตอบ คำลงท้าย ฉั้น หลังกา บนหลังกา อยู่ คำลงท้าย

คา ปุงลุง นา เก็ง ดิ่ง แง. ปุงลุง มาง พอ. กงา กอเคิง
สหาย ปลาแกง เธอ ไหน อยู่ คำลงท้าย ปลาแกง นั้น ตอบ ฉั้น บนหิ้งเตาไฟ

กอเลิง ดิ่ง แง. คา แมมมา น่า เก็ง ดิ่ง แง. แมมมา
บนหิ้ง อยู่ คำลงท้าย สหาย มอด เธอ ไหน อยู่ คำลงท้าย มอด

มาง พอ. กงา ลางปองกลางดิ่ง ดิ่ง แง. คา ก่องกยาว
นั้น ตอม ฉั้น กระบอกน้ำไม้ไผ่ อยู่ คำลงท้าย สหาย เข้ม

นา เก็ง ดิ่ง แง. ก่องกยาว มาง พอ แง. กงา
เธอ ไหน อยู่ คำลงท้าย เข้ม นั้น ตอบ คำลงท้าย ฉั้น

คาลาว ปาทาง ดิ่ง แง. คา อายุชานตัว นา เก็ง ดิ่ง
เสื่อ สาบเสื่อ อยู่ คำลงท้าย สหาย ตะไคร่น้ำ เธอ ไหน อยู่

แก. อายุชานตัว พอ. กงา ลางตุ้ กีบา ดิ่ง แง.
คำลงท้าย ตะไคร่น้ำ ตอบ ฉั้น ลำห้วย เส้นทาง อยู่ คำลงท้าย

จ้ำ ก่องคาว มาง ปิ่ง แง. ตุกฎุกุ แต่ยา ตุคยา ซี้
แต่ นกเขา นั้น ร้อง คำลงท้าย เสียงนกเขา ผี หวี ตาย

มีนี่ง. ฮยบาตุพลู มาง นิงบาคา. ก่องคาว มางนา ซาแซ่. ปี่ทอ
วันนี้ ฮยบาตุพลู นั้น โกรธ นกเขา นั้น จะฆ่า ฟิน

จิง ปิคาว โม่กาย. ปุงลุง มาง ปิคาวคว. เปิกกลา
จุด ควัน ฟุงโฆมง ปลาแกง นั้น สำลักควัน กระโดดลงมา

ปียาวคาลา. ฮยาบาตูปลู มาง แม่นือ เวอ ปลึง. ฮยาบาตูปลู มาง
ซี้เถ้า ฮยาบาตูปลู นั้น ตา คาลงท่าย เต็ม ฮยาบาตูปลู นั้น

จี้ เย. กงาเมอ ลางปองกลางตึง จา มา. ลางปอง กอ
พูด คาลงท่าย ของฉั้น กระทบก้ำน้ำไม้ไผ่ มี คาลงท่าย กระทบก้ำน้ำไม้ไผ่ เก็บ

แมตูปอ. จ้า แมมาแอง แม่นือ เวอ ปลึง. ฮยาบาตูปลู มาง
ล้าหน้า แต่ ซีมอด ตา คาลงท่าย เต็ม ฮยาบาตูปลู นั้น

จี้ เย. กงาเมอ คาลาว บาทาง จา เจด แลยาว. ก่องก่าว
พูด คาลงท่าย ของฉั้น เสื่อ สาสเสื่อ มี เซ็ด แล้วย เข็ม

จิบ แม่นือ เวอ ซอก. ฮยาบาตูปลู มาง จี้ เย. กงาเมอ
เข้า ตา คาลงท่าย ทาง ฮยาบาตูปลู นั้น พูด คาลงท่าย ของฉั้น

กลางตุ กีบา จา มา. ฮีนแอ อายุชานตัว จ่าน เอิง.
ลำห้วย เส้นทาง มี คาลงท่าย วังไป ตะไคร่น้ำ ลิ่น ลัม

เซนตุ่ซ้อ เอิง ซอก ซี้ แอเคอ. ยาว อางโงม มาง ป่าว.
ไม้แหลม ลัม ทาง ตาย คาลงท่าย แล้วย พ่อ นั้น ประกาศ

ฮยาบาตูปลู มางนา ทอ บยา. อางตุ นี้ ลอบาลอตึง เฟลล.
ฮยาบาตูปลู นั้น สาบ โปรย หัว นี้ หิน เป็น

ลองแปด นี้ ซาพู เฟลล. ซี้ นี้ คีแมง เฟลล. อางอู นี้
นม นี้ จอมปลวก เป็น เลือด นี้ ซี้สนิม เป็น ลำไส้ นี้

ปองเจิงนื้อ เฟลลอ. ลาบาลาญ นี้ เงบ่าเง่ญง เฟลลอ. อางมีอางลานี
เครื่องส่ำ เป็น นิ้วมือ นี้ ตัวทาก เป็น ขน

แมงมอแงแมงคยาง เฟลลอ.
ยุง แมลงวัน เป็น

อู่เจ๋น แนน อีกองตุ่แต่นตุ่ตื้อ
(จักจั้น และ อีกองตุ่แต่นตุ่ตื้อ)

เรื่องโดย พ่ออู่่นเรือน วงศ์ลี้วะ
เขียนโดย นายพิบูลย์ชัย สวัสดิ์สกุลไพร

คาแต่ เวอ จา คาบ่าย่า ทื่อ มาง จา. อางแมง อีแซบ
เมื่อก่อน ค่ำล่งท่าย มี ผู้หญิง หนึ่ง คน มี ชื่อ อีแซบ

ต้อง ฮยวาว ค่อง พาว ลือ ญ่าม นา บ่าแบ กงกกา.
ป่า ทำไร่ หมู่บ้าน กลับ มา เวลา ค่ำล่งท่าย ไม่รู้ ค่ำล่งท่าย

ทื่อหนึ่ง จา อู่เจ๋น มางกลาง ปึง ลา แง. แมง แมง แมง
หนึ่งวัน มี จักจั้นป่า นั้น ร้อง มา ค่ำล่งท่าย (เสียงร้องจักจั้น)

อีแซบ มาง กย่า ซี. อีแซบ มาง ฮาวเฮย อู่เจ๋น
อีแซบ นั้น ได้อิน ค่ำล่งท่าย อีแซบ นั้น เรียกกร้อง จักจั้น

กงา แอ ญ่าม นา บ่าแบ กงกกา. เจอแม ฮาวา. อู่เจ๋น
ฉั้น ไป เวลา ค่ำล่งท่าย ไม่รู้ ค่ำล่งท่าย อะไร ทำ จักจั้น

มา มา ปานฮา บ่าจา เซว เวอ. แอ ญ่าม เคอ
นั้น บอก ปัญหา ไม่มี เพื่อน ค่ำล่งท่าย ไป เวลา ถึง

ควาฆ่า ลาล้า. กงา อยู่เจิ่น แมง แมง แมง แนน ปิ่ง ยาว อางว้าย
แอบบอก มามา ฉั้น จักจั้น (เสียงร้องจักจั้น) และ ร้อง แล้ว เร็วไว

แนน ยูม แอ. วึ่งวาง ยาว กีปา นา บ่า ฮู
ค่ำล่งท่าย บ้าน ไป มีด แล้ว เส้นทาง ค่ำล่งท่าย ไม่ ดู

มยาง กา. อีแซบา มาง ยาง กูวาน กูวาน ยา.
เห็น ค่ำล่งท่าย อีแซบา นั้น เขา ทุกวัน ๆ ค่ำล่งท่าย

อยู่เจิ่น มาง ปิ่ง ยาว แอ แล่งแก. ที่อึ่ง มาง จา แก.
จักจั้น นั้น ร้อง แล้ว ไป ค่ำล่งท่าย หนึ่งวัน นั้น มี ค่ำล่งท่าย

อยู่เจิ่น มางนา ลูม ปี่ซี. จา ซาววึ่ง ยาว อางแคนอองฮลอง
จักจั้น ค่ำล่งท่าย ลีม ค่ำล่งท่าย มี ไกล้มัด แล้ว ธิบร้อง

แนน แล ปิ่ง แลซี. แมง แมง แมง อีแซบา มาง กย่า
และ ไป ร้อง ค่ำล่งท่าย (เสียงร้องจักจั้น) อีแซบา นั้น ใต้ฮิน

ยาว มุงคีชีซา. ฮี้น ค่อง แอแล ต้องคออ มานจ่อ น่าง
แล้ว มีดค้ำแล้ว วึ่ง หมูบ้าน ไป ฟักเขียว คั่ว เหยียบ

แซ ซี. ต้องคออ มาง ลาน แอ นามตาน จึ่ง เวอ
ขาด ค่ำล่งท่าย ฟักเขียว นั้น กลิ้ง ไป งาดำ ต้น ค่ำล่งท่าย

กงาง ซี. นามตาน นือ ย่าง ทาน ฮยาอองยาแมตือ
ถูก ค่ำล่งท่าย งาดำ เมล็ด ค่ำล่งท่าย กระเด็น ไก่ แม่ลูกอ่อน

แม่มือ เวอ ออง ปี่ซี. แม่มือ ตา เป๋อคยาากกว่า ซี.
ตา ค่ำล่งท่าย เข้า ค่ำล่งท่าย ตา เจ็บ คู้ยเซี่ยไปมา ค่ำล่งท่าย

ซาตาน อางป๋าม เป๋อ กงาง ซี. ซาตาน มู๋ย่าง พูนซาน ซี.
มดดำ รัง เซี่ย ถูก ค่ำล่งท่าย มดดำ หมู่ แดกกระจาย ค่ำล่งท่าย

ฮอซ่า มาง ตาด แลซี. ซาตาน มาง ฮอซา มาง แลฮู
สัตว์ชนิดหนึ่ง นั้น พบ ค่ำล่งท่าย มดดำ นั้น สัตว์ชนิดหนึ่ง นั้น อวัยวะเพศชาย

เวอ ตาน ซี. ฮอซา มาง ตา พยาตา แซ่
ค่ำล่งท่าย ต่อย ค่ำล่งท่าย สัตว์ชนิดหนึ่ง นั้น เจ็บ ไต่ขึ้น ขาด

นางกวา ซื่อซื่อ นางแซ คลาลือ ซี. อีกองตุ่แต่นตุ่ตือ
เหยียบไปมา ผลไม้ เหยียบขาด ตกมา ค่ำล่งท่าย อีกองตุ่แต่นตุ่ตือ

เวอ กลา ตือ ซี. อีกองตุ่แต่นตุ่ตือ นิ่งบาคา คานาดนาก.
ค่ำล่งท่าย ตก ใส่ ค่ำล่งท่าย อีกองตุ่แต่นตุ่ตือ โกรธ มาก ๆ

อีกองตุ่แต่นตุ่ตือ ซื่อซื่อ มางนา. น้ำบาเจ้อ กงานา อางกลางตือ ลายา.
อีกองตุ่แต่นตุ่ตือ ผลไม้ นั้น อะไร ฉัน ร่วงใส่ ค่ำล่งท่าย

ซื่อซื่อ มาง ม่า แง ไร่ กงามงกา ป่าอ่า ฮอซา
ผลไม้ นั้น บอก ค่ำล่งท่าย อ้าว ฉัน ไม่ใช่ สัตว์ชนิดหนึ่ง

มาง เมอจาง แง. กงานา นาง คลา ลางแง. อีกองตุ่แต่นตุ่ตือ
นั้น เป็นเพราะ ค่ำล่งท่าย ฉัน เหยียบ ตก ค่ำล่งท่าย อีกองตุ่แต่นตุ่ตือ

ฮอซา มางนา ฮอซา นา ทีแม ป่าเจ้อ ฮา นาง คลา.
สัตว์ชนิดหนึ่ง นั้น สัตว์ชนิดหนึ่ง เธอ อย่างนี้ อะไร ทำ เหยียบ ตก

ฮอซา มาง มา ไอ กงามกงา บ่าอ่า. ซาตาน มาง
สัตว์ชนิดหนึ่ง นั้น บอก ตัว ฉัน ไม่ใช่ มดดำ นั้น

เมอจาง แง กงาม ซาตาซากล่าจ่า แอ. ซาตาน มาง แลอุ
เป็นเพราะ ค้างท้าย ฉัน หากิน ไป มดดำ นั้น อวัยวะเพศชาย

เวอ ต่าน ลางแง. อีกงตุ่แตนตุ่ตือ ซาตาน นา ทีแม่
ค้างท้าย ต่อย ค้างท้าย อีกงตุ่แตนตุ่ตือ มดดำ เธอ อย่างนี้

บาเจ้อ ฮาต่าน แอ. ซาตาน มาง มา ฮาก ยูปามดิ่งปาม
อะไร ทำต้อย ค้างท้าย มดดำ นั้น บอก เขา ที่นอน

นาเปอปัง แง. ไอ กงามกงา บ่าอ่า กงาม แม่นยา อางยา
เขี้ย ค้างท้าย อ้าว ฉัน ไม่ใช่ ฉัน อยู่ดึ๋ง ลุก

ฮูม จา. นามตาน มาง อีกงตุ่แตนตุ่ตือ ต่องคอ ม้ายนาทีแม่
กก อยู่ งาดำ นั้น อีกงตุ่แตนตุ่ตือ ฟักเขียว ทำไมเป็นอย่างนี้

ไอ กงามกงา บ่าอ่า อีแซ มาง เมอจาง แง. ไอ กงามกงา
อ้าว ฉัน ไม่ใช่ อีแซ นั้น เป็นเพราะ ค้างท้าย อ้าว ฉัน

บ่าอ่า อยู่เจ่น มาง เมอจาง แง. อีกงตุ่แตนตุ่ตือ นา อยู่เจ่น
ไม่ใช่ จักจั้น นั้น เป็นเพราะ ค้างท้าย อีกงตุ่แตนตุ่ตือ เธอ จักจั้น

ม้ายนาทีแม่ อยู่เจ่น ม้ายนาทีแม่ อยู่เจ่น ม้ายนาทีแม่ กยาบ
ทำไมเป็นอย่างนี้ จักจั้น ทำไมทำอย่างนี้ จักจั้น ทำไมทำอย่างนี้ เจียบ

จุนจาน บ่าพอลือตอกา. นิก้าม แอ้งยา อีกงตุ่แตนตุ่ตือ มาง
จุนมม ตอบไม่ได้ ที่นี้ นั้นแหละ อีกงตุ่แตนตุ่ตือ นั้น

อยู่เจ่น มาง อางอู ปลาก โคงวี ปีชี. อ่าง อ่าจา กานใจ.
จักจั่น นั้น ลำไส้ ผ่า ควกั้ทั้ง ค่ำล่งท่าย ข้าว ไม่ต่องกิน ค่ำล่งท่าย
นา ลาง ตาง กาโน. อามือ เคอ อยู่เจ่น อางอู บ่าจา.
เรอ น้ำ ต้ม ค่ำล่งท่าย เดี่ยวนี้ ถึง จักจั่น ลำไส้ ไม่มี

อางซอง ปีนตองซอก
(ลูกเขย ตีลังกา)

เรื่องโดย พ่ออุ่นเรือน วงศ์ภักดี
เขียนโดย นายพิบูลย์ชัย สวัสดิ์สกุลไพร

คาแต่ยา มล่ำงกาซา. อางซอง อางชื่อ ที่อยู่ มาง จา เย.
เมื่อก่อน นานมาแล้ว ลูกเขย ใหม่ ๑ คน มี ค่ำล่งท่าย

อยู่ นึ่งกองกอง กูซาว กูวาน ยา. ค่าบา มาง ฮาว อ่าง
นอน ตื่นสาย ทุกเช้า ทุกวัน ค่ำล่งท่าย ภรรยา นั้น เรียก ข้าว

จ้า ปิ่ง. นองนึ่ง ค่าบา มาง อางบลอง มางนา. คำว่มา
กิน ค่ำล่งท่าย วันก่อน ภรรยา นั้น สามี นั้น แอบบอก

คำว่ซอน แง. ปล่องวาปล่องบู. ยาง นีกำม ออ กี้ดแลกลาชี.
แอบซอน ค่ำล่งท่าย ช่วยทำ เขา ที่นี้ อ้อ คิดได้แล้ว

กกา อ่าง บ่าปล่องบู. กุ่มพา แต่งบ่า ปล่อง แต่ง กา.
ฉั่น ข้าว ไม่ช่วยนึ่ง อาหาร ไม่ ช่วย ทำ ค่ำล่งท่าย

แแน ฮาน ชาวา. นีกำม ฮ่าง บู่ กุ่มพา แ่ง.
และ ทำ คำลงท้าย ที่นี่ ข้าว นึ่ง อาหาร ทำ

คาบา มาง มา แล ซี. อาว่า ฮู่ ทาลา โว.
ภรรยา นั้น บอก ไป คำลงท้าย อีกา ก่อน ตื่นนอน คำลงท้าย

ฮยา ฮู่ ดู่ ลาวโ. ยาง แฮแม เค ฮา. อาว่า ฮู่
ไก่อ ก่อน ตื่น คำลงท้าย เขา อย่างนั้น ตาม ทำ อีกา ก่อน

ทาลา ฮยา ฮู่ ดู่ ลางแง. ฟ่าโ่ง มาง อางฮ่อง
ตื่นนอน ไก่อ ก่อน ตื่น คำลงท้าย พ่อตา นั้น ลูกเขย

มางนา ฮลาก. ฟ่าโ่ง มาง อางฮ่อง มางนา มา จ่างแง.
นั้น รัก พ่อตา นั้น ลูกเขย นั้น บอก คำลงท้าย

ฮาก อางฮ่อง อางฮื่อ นา บ่อตา ฮู แล. ยาง มา มา
คนอื่น ลูกเขย ใหม่ คำลงท้าย เที้ยว ดู ไป เขา จริง ๆ

บ่อกว่า แล ซี ฮาก อางฮ่อง มาง ฟ่าโ่ง มางนา
เที้ยว ไป คำลงท้าย คนอื่น ลูกเขย นั้น พ่อตา นั้น

ลามาย กอย ปี่ นา มยาง ซี. ออ กงา ฟ่าโ่ง
ไม้ เก็บ ให้ คำลงท้าย เห็น คำลงท้าย (คำอุทาน) ฉั้น พ่อตา

นา ลามาย บ่า กงา กอย ปี่. กงา ฟ่าโ่ง ลามาย
คำลงท้าย ไม้ ไม้ ได้ เก็บ ให้ ฉั้น พ่อตา ไม้

แต่ ยาง ที่อ ซอ มา อยู่ ทาลายาว ฟ่าโ่ง มางนา.
เหลา เขา หนึ่งใน เช้า คำลงท้าย นอน ตื่นนอน พ่อตา นั้น

อาจตอง เวอ ดิ่ง ลอ. ลามาย ลอ กอย ปี่. ฟ่าโป่ง
ที่รับแขก คำลงท้าย นั่ง รอ ไม้ รอ เก็บ ให้ พ่อตา

มาง อยู่ ทาลายาว แลคยา แต่ อาจตอง ดิ่ง. นี้กำม อาจช่อง
นั้น นอน ตื่นนอน ตอก เหลล ที่รับแขก นั่ง ที่นี้ ลูกเขย

มาง ลามาย กอย ปี่. ฟ่าโป่ง มาง กัดแลกลา ชี.
นั้น ไม้ เก็บ ให้ พ่อตา นั้น คิดได้ คำลงท้าย

อาจช่อง ลากาน บ่า แบ ชี. ฟ่าโป่ง มาง อาจชื่อ
ลูกเขย งาน ไม้ รู้ คำลงท้าย พ่อตา นั้น ใหม่

มา แล ชี. อาจช่อง เวอ ฮาก อยู่ ทาลายาว
บอก ไป คำลงท้าย ลูกเขย คำลงท้าย คนอื่น นอน ตื่นนอน

อาจตอง บ่า ดิ่ง โคน ปาย โฮ ปาย ท่องจาบ กาบอลอยา.
ที่รับแขก ไม้ นั่ง กัน ไป หัว ไป ชน คำลงท้าย

ยาง นี้กำม อยู่ ทาลายาว. อยู่ปาม ตามปิ่นตองชอก ฮาย ลื่อ.
เขา ที่นี้ นอน ตื่นนอน ที่นอน ตีลังกา ทำ มา

ฟ่าโป่ง มาง ปองกา เวอ จ้อด.
พ่อตา นั้น ระหว่างขา คำลงท้าย ตรง

อาจยา กาเซย เพลอ ชี
(ลูก ลิง กลายเป็น คำลงท้าย)

เรื่องโดย แม่เหลียว ตีคำ
เขียนโดย นางชนาภา ตีคำ

อาจป้อางบลอง ซอง คุณ จา อาจตุกอาจพาน. อาจยา ซอง คุณ
สามี ภรรยา สอง คน มี ยากจน ลูก สอง คน

จา เย. ฮาง จ่า เซอ ป่า จา. ปอ เซอ ป่า จา.
แล้ว คำลงท้าย ข้าว กิน คำลงท้าย ไม่ มี เลี้ยง คำลงท้าย ไม่ มี

กอย ชืด บู จ่า บ่าบู มิ่งกา ยาว. อาจมาว เย.
กอย ปลอก นึ่ง กิน ไม่นึ่ง สุก แล้ว เวียนหัว คำลงท้าย

อาจยา มาง เยต นา ปอ เซอ ป่าจา. แฮ้งยา ชีย
ลูก คำลงท้าย พวก คำลงท้าย เลี้ยง คำลงท้าย ไม่มี นั้นแหละ พา

ต่องก่อง ตอ แลชี. ชือพลูบ อาจมิ่ง จ่า กาโน แน.
ป่า ปล่อย คำลงท้าย มะเตื่อ สุก กิน คำลงท้าย คำลงท้าย

ชือพลูบ มิ่ง จ่า มล่าง ลือยาว. อาจยา มางเยต ตองจี
มะเตื่อ สุก กิน นาน แล้ว ลูก ทั้งสอง หาง

ออกปี ชี. ตึงโต ย่าง อาจมือ ออก ปีชี. อาจบา อาจโปง
ออก คำลงท้าย ทั้งตัว คำลงท้าย คน ออก คำลงท้าย แม่ พ่อ

มางเยต ฮ่างกอ วา กงา ยาว. อาจยา มาง เยตนา
ทั้งสอง ข้าว ทำ ได้ แล้ว ลูก คำลงท้าย ทั้งสอง

เค่ แล ชี. เคอ แล ยาว. อาจยา มาง เยตนา ฮาว

ตาม ไป คำลงท้าย ถึง ไป แล้ว ลูก คำลงท้าย ทั้งสอง เรียก
ชา มยาง ยาว. อางยา มางเยด ชาง ตาง บ่าจี้ ตอกา
หา เห็น แล้ว ลูก ทั้งสอง คน คำลงท้าย ไม่พูด คำลงท้าย

ปู้ด ปู้ด แน จี่ ลาซี. แฮ้งยา อางบา อางโงง มางเยด
ปู้ด ปู้ด และ พุด คำลงท้าย นันแหละ แม่ พ่อ ทั้งสอง

ต่องก่อง เวอ ซี้ ซี้.
ป่า คำลงท้าย ไร่ คำลงท้าย

ชาตุ มาง ชาง อามิง แต่ง ซีย่าง
พระสงฆ์ องค์ คน เมือง สร้าง คำลงท้าย

เรื่องโดย แม่เหลียว ดิคำ
เขียนโดย นางกัลยากร สวัสดิ์สกุลไพร

ค่าแต่ค่าแต่ เวอ เงินเจอ บ่า จา เย. ชาตุ ที่อ อง
นานมา แล้ว อะไร ไม่ มี เลย พระ หนึ่ง องค์

จาเย แฮ้ง ยาเย. ชาด อางฮู แน ชาด อางบา แต่ง ซี้.
คำลงท้าย นั้น คำลงท้าย สัตว์ ตัวผู้ และ สัตว์ ตัวเมีย ทำ ไร่

กาย่าง กากู่ กาแน. ยาว ชาง แต่ง ซี้ เย. ค่าฟาย่า
อย่างละ หนึ่งคู่ คำลงท้าย แล้ว คน ทำ ไร่ คำลงท้าย ผู้ชาย

ที่อมาง แน ค่าบาย่า ที่อมาง แน. ยาว ยู ลางกา ปี่ ซี้ เย.
คนหนึ่ง และ ผู้หญิง คนหนึ่ง และ แล้ว เอา กัน ให้ ไร่ คำลงท้าย

ยูชา กาลา ยาว. อางยา คำพ่าย่า กงา บู น้าว ชาตุ
เอาหา มา แล้ว ลูก ผู้ชาย ได้ แล้ว คำลงท้าย พระ

มางนา ฮาน ซา แอ ซี เย. จ้า ชาตุ มาง มา ซี เย.
คำลงท้าย เอา หา ไป ไว้ คำลงท้าย และ พระ นั้น บอก ไว้ คำลงท้าย

ย่าแน นีม้า ยา ซาง บาแมน. อางโพง นา แซ่ ลือ แงแน.
เด็ก คำลงท้าย เขา คน ไม่ดี พ่อ คำลงท้าย หม่า มา คำลงท้าย

อาบอ จาโจ. ต้องก่อง โย้ ซี แล ปาว. พุม ซี โว.
ไม่เลี้ยง คำลงท้าย ป่า โนน ไว้ ไป คำลงท้าย ผัง ไว้ คำลงท้าย

ยาว ฮู ยอ โว จ้า อางโพง มาง จี เย. ทำแม่ฮายาว
แล้ว ดู เดิน คำลงท้าย คำอุทาน พ่อ นั้น พุด คำลงท้าย ถ้าอย่างนั้น

ซี คานา ย่าแน. จ้า ชาตุ มาง มา เย. เงินเจอบ่าลายแน.
ตาย คำลงท้าย เด็ก และ พระสงฆ์ องค์ บอก คำลงท้าย ไม่เป็นไร

อาก่ามจาลาแล่ ยาว. อางย่า ที่อามาง เกิดแลชี เย. อางย่า
แล้วอยู่มาไม่นาน แล้ว ลูก ๑ คน คลอดอีกแล้ว คำลงท้าย ลูก

คำพ่าย่า กงาบูแลชี เย. ชาตุ มางกอง อามแอ ฮานทานแอ
ผู้ชาย ได้อีกแล้ว คำลงท้าย พระสงฆ์ องค์นั้น อุ่มไป เอาถายไป

น้าว. อากาม ชาตุ มาง นาแลชีเย. ย่าแน นีม้า ยา ซาง
คำลงท้าย อีกแล้ว พระสงฆ์ องค์นั้น ถามอีก เด็กทารก คนนี้ เขา คน

ป่าแมน. อางบานา ลือแซ่ ลือแก. แฮังเย่ อางอาย มางก้อง
ไม่ดี แม่ มาหม่า คำลงท้าย นั้นแหละ พี่ชาย นั้น

พุม ชี แลชี แผลางกานแน. แฮ่ไน้ง จายลา แลยาว. อางย่า
ฝั่ง ไร่ ค่ำล่งท่าย ไกล่กัน วันนั้น ต่อมา อีก ลูก

ทื่อ มาง เกิด จา แลชี เย่. อางย่า ค่ำฟ่าย่า กงาบูแลชี เย่.
๑ นั้น คลอด มี อีก ค่ำล่งท่าย ลูก ผู้ชาย ได้ ค่ำล่งท่าย

นี่กำมม๊า ซาตุ มาง ม่า ชีเย่. ย่าแน นี้มา ย่า ซาง
ทื่อ พระสงฆ์ องค์ บอก ค่ำล่งท่าย เด็กทารก คนนี้ เขา คน

อางแม่่น แน แเฮงยาเย่. ซาตุ มาง กำมปอน ปี่ ชี.
ดี ค่ำล่งท่าย นั้นแหละ พระสงฆ์ องค์ พร ให้ ค่ำล่งท่าย

ทื่อไน้ง จาเย่. อางบา มาง ยา แล ซื่อค่อ คลา แล
วันหนึ่ง มีอยู่ แม่ นั้น เขา ไป แดงกวา ปลูก ไป

ชีเย่. จ้ำ อางยา มาง ปา เย่. กงานาม ทื่อปาง ปี่
ค่ำล่งท่าย แต่ ลูก นั้น ขอ ค่ำล่งท่าย ฉั้น ๑ ต้น ให้

คลา ล่าวแล. แเฮ้งเย่ อางบา มาง ทื่อปาง ปี่ คลา ชี.
ปลูก ค่ำล่งท่าย นั้นแหละ แม่ นั้น ๑ ต้น ให้ ปลูก ค่ำล่งท่าย

มีจ้ำ ทื่อไน้ง แนมบาเคอ เย่ ฮื่อมอง อางแวงแวง อางซื่อซื่อ
อ้าว ๑ วัน ไม่ถึง ลงท่าย ใหญ่สูง ออกดอก ออกผล

ลาชี แเฮ้งเย่ ซาตุ มางนา ฮาน ทาน แอ ชี จ้ำ
ค่ำล่งท่าย นั้นแหละ พระสงฆ์ องค์นั้น เอา ถวาย ไป ค่ำล่งท่าย แต่

ซาตุ มาง นา เย่ นี้แม่แน นางบา นางโงิง นา ทาน
พระสงฆ์ องค์ ถวาย ค่ำล่งท่าย อย่างนี้แหละ เธอแม่ เธอพ่อ ค่ำล่งท่าย ถวาย

ยา ย่าง จี๋ พอ เย่ เอ้อแน แอ้งยา เย่ ซาตุ
คำล้งท้าย เขา พุด ตอบ คำล้งท้าย ยังเลย นั้นแหละ คำล้งท้าย พระสงฆ์

มาง มา ซี้ นางบา นางโป้ง ทาน ออน ฮา ปาโน
องค์ บอก คำล้งท้าย เธอแม่ เธอพ่อ ถวาย ก่อน ทำ คำล้งท้าย

แอ้งยา เย่ ย่าง อางบา อางโงม มาง เยต นา ฮาน
นั้นแหละ คำล้งท้าย เขา แม่ พ่อ ฉั้น ๒ คน เอา

ทาน แอ ซี้ ยาว ที่อึ่งหนึ่ง แปลน ลางมา ย่าง ซาตุ
ถวาย ไป คำล้งท้าย แล้ว ๑ วัน สว่าง คำล้งท้าย เขา พระสงฆ์

มางนา ฮาน ทาน แอ ซี้ ยาว ซาตุ มาง ยางนา
องค์นั้น เอา ถวาย ไป คำล้งท้าย แล้ว พระสงฆ์ องค์ เขา

กำมป้อนป้อน ปี่ น้าว ที่อึ่งหนึ่ง จา เย่ อางโงม มาง
พร ให้ คำล้งท้าย ๑ วัน มี คำล้งท้าย พ่อ นั้น

อางย่า วี แล ซี้ มางเยตนา คำวโทม ฮู แล ซี้เย่
ลูก ทั้ง ไป คำล้งท้าย ๒ คน แอบ ดู ไป คำล้งท้าย

อางอาย มาง จี๋ แอ้งยา กงากย่า ซี้เย่ อางแพ มางเยต
พี่ชาย นั้น พุด นั้นแหละ ได้ยิน คำล้งท้าย น้องชาย ๒ คน

ฮู อุ กางเย่ อี กงา อาโงม นา แซ่ ลือ แอแน
ดู พุด คำล้งท้าย อ้าว ฉั้น พ่อ คำล้งท้าย ฆ่า มา คำล้งท้าย

อางแพ มาง จี๋ เย่ กงา อี อาบา นา แซ่ ลือ
น้องชาย นั้น พุด ฉั้น อ้าว คำอุทาน แม่ คำล้งท้าน ฆ่า ไป

แอ แนน แอ้แม่ กงกายยาว แอ้งยา ค่าบา มางนา
คาลงท่าย นั้นแหละ ได้นิน แล้ว นั้นแหละ ภรรยา นั้น

ฮีน มา ลือ ซี้ ยาว เยตมือ ซาตุ มางนา มาลือ
วึ่ง บอก มา คาลงท่าย แล้ว ๒ คน พระสงฆ์ องคั้นั้น บอกมา

ซี้ แอ้งเย่ ซาตุ มาง ฮา ซี้ ปี่ ซี้.
คาลงท่าย นั้นแหละ พระสงฆ์ องค် ทำ ตาย ให้ คาลงท่าย

อางบอองโบง กูน
แม่ พ่อ พระคุณ

เรื่องและเขียนโดย นางชนาภา ตีคำ

อางปีอางบลอง ของคุณ จา. ฮย้า วา จ่า ซี้ อางยายาคา
ภรรยา สามี่ สอง คน มี ไร่ ทำ กิน คาลงท่าย ลูกชาย

ทื่อ มาง อางบา มางนา ซื่อคออ อางยาว ปา คลา ซี้.
หนึ่ง คาลงท่าย แม่ คาลงท่าย แดงกวา เมล็ดพันธุ์ ขอ ปลุก คาลงท่าย

อางบา มาง ซอคออ อางยาว ทื่อ ซื่อ แนน ปี่ ซี้.
แม่ คาลงท่าย แดงกวา เมล็ดพันธุ์ หนึ่ง เม็ด คาลงท่าย ให้ คาลงท่าย

คลา ยาว อางปยามปยาม อางซื่อซื่อ ลาซี้. อางย่ายาค่า มาง
ปลุก คาลงท่าย เป็นแถว ออกลูกออกผล คาลงท่าย ลูกชาย คาลงท่าย

กูดาน กูดาน ยายเย่ วาซาบ ยอ ซื่อคออ มาง กูดาน กูดาน
ทุกวัน ทุกวัน คาลงท่าย ลูกคล่า เติง แดงกวา คาลงท่าย ทุกวัน ทุกวัน

ยาเย่ ฮื่อ เค แง อางย่าย่าค่า มาง อางบา มางนา
คำลงท้าย ใหญ่ ตาม คำลงท้าย ลูกชาย คำลงท้าย แม่ คำลงท้าย

ปา ซีเย่. ซื่อคออ ซื่อออน นีมา ตูปี นา ทาน
ขอ คำลงท้าย แต่งกวา ออกผลก่อน คำลงท้าย พระ คำลงท้าย ทำบุญ

แอ นา. อางบา มาง ม่า ทาน แอ ปี่ ซี. จ้า
ไป คำลงท้าย แม่ คำลงท้าย บอก ทำบุญ ไป ให้ คำลงท้าย แต่

ตูปี มาง บ่า ลาบ จ้า ม่า ซีเย่ อางบาอางโงง
พระ คำลงท้าย ไม่ รับ กิน บอก คำลงท้าย แม่พ่อ

นา จ้า ปี่ ปา โน. แสงเย่ ตูปี มาง ม่า ซี
คำลงท้าย กิน ให้ ขอ คำลงท้าย นั้นแหละ พระ คำลงท้าย บอก คำลงท้าย

อางบาอางโงง นา วาย จ้า ทาน ปา โน จางจาง
แม่พ่อ คำลงท้าย ไหว้ กิน ทำบุญ ขอ คำลงท้าย วันข้างหน้า

ชู ลือ มาง ลาบ จ้า กานา. แสงเย่ ฮาง กอ
เก็บ มา คำลงท้าย รับ กิน คำลงท้าย นั้นแหละ ข้าว ข้าวเปลือก

ซึ่งชื่อกลางชื่อ วาบู กงา ยาว อางบา อางโงง นา ทาน เป็นแง.
ผลไม้ต่าง ๆ ทำ ได้ แล้ว แม่ พ่อ คำลงท้าย ทำบุญ คำลงท้าย

กอลาบา
(แม่โพสพ)

โดย แม่เหล็กว ดิศำ
เขียนโดย นางชนภา ดิศำ

อางปี่อางบลอง อางยาย่าปี่ จา แง. ฮ่าง จ่า เชื้อ ป่าจา
ภรรยา สามี ลูกสาว มี ค้างท้าย ข้าว กิน ค้างท้าย ไม่มี

แมแน. พญา มางนา ชู ปี่ ซี. พญา มาง ชีย
ค้างท้าย พระยา องค์ จับ ให้ ค้างท้าย พระยา องค์ พา

ปอ แลยาว. คอ ย่าปี่ เคอ ยาว. พญา มาง คาบา
เลี้ยง ค้างท้าย โต สาว ถึง แล้ว พระยา องค์ ภรรยา

แต่งบู ซี. ที่อวาน จา อางบา มาง ฮามีต แจ. กีบ่า
ทำ ค้างท้าย หนึ่งวัน มี แม่ นั้น หน่อไม้ ฟัน เส้นทาง

เปิด แล. อางยาย่าปี่ มางนา ตาด แล ซี. อางยา
หลง ไป ลูกสาว นั้น พบ ไป ค้างท้าย ลูก

อางบา แน บ่าแบ กงกา. ลาง แบ ลาง บาตาง แล ซี.
แม่ ค้างท้าย ไม่รู้ ค้างท้าย น้ำ หิว น้ำ ขอดืม ไป ค้างท้าย

พญา มาง คาบา มาง. ฮ่าง ลาง จ่า ตาง ปี่ ซี.
พระยา องค์ ภรรยา นั้น ข้าว น้ำ กิน ดืม ให้ ค้างท้าย

ฮ่าง จ่าเก็ง แอ้. แมงซา คยาม เวอ กาน จ่า ปี่ ซี.
ข้าว อาหาร นั้น ลูกเดียว เปลือก ค้างท้าย ใส กิน ให้ ค้างท้าย

ฮ้าง จ๋า เก็ง แเฮ้. ซื่อ อี้ จ๋า ยาว อาง อานแม ออก ลา แง.
ข้าว อาหาร นั้น จ๋า กิน แล้ว เหมือนเดิม เพิ่ม มา คำลงท้าย

ฮ้าง จ๋า กอ แล ยาว ม่า ยู ปี่ ซี. ยาว
ข้าว กิน อิม ไป แล้ว บอก นอน ให้ คำลงท้าย แล้ว

กอลุ่ม คุณ ฮอแซงปองบอ อางอืด ยาเย่. คุณ กาน ปี่ ซี.
ข้าวเปลือก ตัก ภาชนะ เล็ก คำลงท้าย ตัก ใส่ ให้ คำลงท้าย

ยาว ม่า ซีเย่. บากองตั้งบาปาง บ่ามยาง ยาว อาตั้งโจ.
แล้ว บอก คำลงท้าย (ชื่อต้นไม้) ไม่เห็น แล้ว ห้ามวาง

อางบา มาง กอลุ่ม ซอ ลือ. ฮ่านแคนแคน. กีบ่า
แม่ นั้น ข้าวเปลือก สะพาย มา หนักมาก ๆ เส้นทาง

เวอ ตั้ง. กอลุ่ม พาตาย ปลาก ลาซี. กอลุ่ม บ่า
คำลงท้าย วาง ข้าวเปลือก ภาชนะ แดก คำลงท้าย ข้าวเปลือก ไม่

คุณ ตอ กา ยาว นางกอลา มางกอง แล ซี.
ตัก เป็น คำลงท้าย แล้ว แม่โพสพ นั้น ไป คำลงท้าย

กอลุ่ม ทอก ลางแง. กีบ่า ปลั่ง ยาเย่. อางซื่อ ปี่
ข้าวเปลือก เท คำลงท้าย เส้นทาง เต็ม คำลงท้าย ใหม่ ให้

ลาปาโน. จ๋า นางกอลา มาง. กองกี่ยว ฮานแอ พาตาย กู้
คำลงท้าย แต่ แม่โพสพ นั้น เข้ม เอาไป ภาชนะ เย็บ

ยาว. กาทา มี. กอลุ่ม พาตาย เวอ กาน ปี่ ซี.
แล้ว คาตา เป่า ข้าวเปลือก ภาชนะ คำลงท้าย ใส่ ให้ คำลงท้าย

ม่า ชีเย่ บากองตึ่งบาปาง บ่ามยาง ยาว อ่าชาวโจ. แสงเย่
บอก คำลงท้าย (ชื่อต้นไม้) ไม่เห็น แล้ว ห้ามพัก นั้นแหละ

อางบา มาง ฮาน เวิม บ่าชาว. กอพาดาย ชูอ ลือ ชี.
แม่ นั้น หนัก คำลงท้าย ไม่พัก ภาชนะ สะพาย มา คำลงท้าย

กอโขง เวอ เคอ. อางบลอง มางนา ม่า ชี. กอโขง
ยุ่งฉาง คำลงท้าย ถึง สามี่ นั้น บอก คำลงท้าย ยุ่งฉาง

กวาดลือ. จ้า อางบลอง มาง จี๋ เย่. ทีลอนา ลาคือนี้
กวาด แต่ สามี่ นั้น พุด คำลงท้าย แค่นั้น เท้า

บ่าทุมกงา. จ้า คำบา มาง กออู่ม พาดาย ทอก ลือ ยาว.
ไม่ท่วมได้ แต่ ภรรยา นั้น ข้าวเปลือก ภาชนะ เท มา แล้ว

กอคู่ม ชู๋ เย่. กอโขง ปลั่ง กอคู่ม อางบลอง มางนา
ข้าวเปลือก เต็ม คำลงท้าย ยุ่งฉาง เต็ม ข้าวเปลือก สามี่ นั้น

ทุม แซ่ ชี.
ท่วม ตาย คำลงท้าย

แมมายบออาจย่า คายยาง เกิด ชี
(แม่หม้าย ลูก กิ่งก่า เกิด คำลงท้าย)

เรื่องโดย แม่มูล มโนภักธ

เขียนโดย นายพิบูลย์ชัย สวัสดิ์สกุลไพร และ น.ส. พิรารัตน์ มโนภักธ

ทื่อ นิ่ง จา แง คายยาง มาง ย่าปี่ อางมาง นา แล
หนึ่ง วัน มี คำลงท้าย กิ่งก่า นั้น สาว สวย คำลงท้าย ไป

มยาง แล ชี. ย่าปี่ ม่าซาง อางจาอางปาง. ยา นาดา
เห็น ไป คำลงท้าย สาว ฉั้นคน ร่ำรวย, เศรษฐี เขา ขนาด

มาง คายยาง มาง ยุ่ม พาว แอ อางบา มาง นา
สวย กิ่งก่า นั้น บ้าน กลับ ไป แม่ นั้น คำลงท้าย

ม่า แอ ชี. อาบา เวอ กางบา เซอ ย่าปี่ อางมาง
บอก ไป คำลงท้าย แม่ คำลงท้าย ผักกาด เก็บ สาว สวย

มาง นา แลก แลเซอ จาว เวอ กางบา เซอ เซอ
นั้น คำลงท้าย แลก คำลงท้าย เจ้า คำลงท้าย ผักกาด เก็บ เก็บ

แน แม่แลก ลาแน จ้า อางย่า คายยาง มาง บ่าจู้
คำลงท้าย ไม่แลก คำลงท้าย คำลงท้าย ลูก กิ่งก่า นั้น ไม่ยอม

อางบา มาง จามปิ่น แล แอ เคอ จางก้าม อางบา มาง
แม่ คำลงท้าย จำเป็น ไป ไป ถึง ดั่งนั้น แม่ นั้น

ย่าปี่ อางมาง มาง ยุ่ม เคอ แล ยาว ย่าปี่ อางโงง
สาว สวย คำลงท้าย บ้าน ถึง ไป คำลงท้าย สาว พ่อ

มาง นา ชี บาเจ้อ ฮา ลางแง. แมมมายบา มาง
นั้น ถาม คำล่งท่าย อะไร ทำ คำล่งท่าย แม่หม้าย คำล่งท่าย

ม่า ชี. กงา อางยา นาง อางยา ย่าปี่ นา กงา ชิ่งแง.
บอก คำล่งท่าย เรา ลูก เธอ ลูก สาว คำล่งท่าย ได้ คำล่งท่าย

กางบา ปี่เซอ แลก ลาปาว. ย่าปี่ มาง อางโงง มาง
ผักกาด ให้เก็บ แลก มา สาว คำล่งท่าย พ่อ คำล่งท่าย

ม่า ชี. กางบา เซอ เซอ แนน แลก แมตอแนลลา.
บอก คำล่งท่าย ผักกาด เก็บ เก็บ และ แลก ไปได้นะ

นี่แมฮาน ยาว นาง ยุม จาย กงา ยุม. ตางเกอ เคอ
ถ้อย่างนั้น แล้ว เธอ บ้าน จาก เรา บ้าน ชาน ถึง

แน คายคูคาม คายคูพลู แต่ง ลา ปิว. อางบา มาง
และ สะพานทอง สะพานเงิน ทำ มา คำล่งท่าย แม่ คำล่งท่าย

ยม จาย ยาง ยุม เคอ กงา แต่ง แล แง. แปลน
บ้าน จาก เธอ บ้าน ถึง เรา แต่ง ไป คำล่งท่าย สว่าง

ลายาว คายคูคาม คายคูพลู แกแกข้าง อางแซง ย่าปี่ มาง
คำล่งท่าย สะพานทอง สะพานเงิน เงา แสง สาว คำล่งท่าย

อางโงง ยูป๋าม เวอ ตอง แลชี. แมมมายบา อางยา
พ่อ ที่นอน คำล่งท่าย สะทอน คำล่งท่าย แม่หม้าย ลูก

คายยาง มางเยต ยุม ลากา เวอ แล จุง แลชี
กึ่งก่า ทั้งสอง บ้าน หน้า คำล่งท่าย ไป ยืน คำล่งท่าย

นี่กำม ย่าปี่ มาง. อางโงง มาง มา ชี. คายยาง
จากนี้ สาว คำล้งท่าย พ่อ คำล้งท่าย บอก คำล้งท่าย กิ่งก่า

มาง แวยา คาน เวอ โทยโทย เป็กออง ลือ ชี.
นั้น ดอก พาน คำล้งท่าย สบาย กระโดดเข้า มา คำล้งท่าย

ตั้ง กาลาย ซามมือ เจตวาน. ยาว ช่าง กา ยาว ลางตุ.
นั่ง ด้วยกัน สามมือ เจ็ดวัน แล้ว ชวน กัน แล้ว ลำห้วย

กลางคลาว แล ชี ลางตุ. เคอ แล ยาว คายยาง
อานน้ำ ไป คำล้งท่าย ลำห้วย ถึง ไป แล้ว กิ่งก่า

มาง ย่าปี่ อางมาง มาง นา มา ชี. อาซา
นั้น สาว สวย นั้น คำล้งท่าย บอก คำล้งท่าย เดี่ยว

อาอาย ลางคลาว เมอ แม่นือ มีด โว. ย่าปี่ มาง
พี่ชาย อานน้ำ เมื่อ ตา หลับ คำล้งท่าย สาว คำล้งท่าย

บ่าเจ้อ จา แม่นือ คาว พอง ฮู ชี. จางกำม
อะไร มี ตา แอบ เปิด ดู คำล้งท่าย ดั่งนั้น

คายยาง มาง อางคาบ ซอด แล ชี. ยาว นี่กำม
กิ่งก่า นั้น คราบ ลอก ไป คำล้งท่าย แล้ว คำล้งท่าย

ล้าง เวอ ลู่ บ่อ ลือชี ลางกิ่ง ชีย่าง ลางเจ้อเจ้อ
น้ำ คำล้งท่าย ลง เล่น คำล้งท่าย น้ำใส นั้น น้ำไหลบ่า

ลา ชี ย่าปี่ อางมาง ฮู กานจาง ค่าพ่าย่า อางมาง
มา คำล้งท่าย สาว สวย ดู กันแล้ว ผู้ชาย รูปหล่อ

กลางคลาว บ่อ จา ย่าปี่ อางมาง มาง แปะซี ยาว
ออบน้ำ เล่น อยู่ สาว สวย คำลงท้าย ยอกรู้ คำลงท้าย

ลาปู ลานีว ลางเจ้อ เวอ จูบ ลือ ซี. ยาว นี้กำม
มือ นิ้วมือ น้ำไหลบ่า คำลงท้าย จุ่ม มา คำลงท้าย คำลงท้าย ดั่งนั้น

คายยาง มาง อางคาบ ยาง ลานีว เวอ ปาน ซี.
กึ่งกำ นั้น ลอกคราบ คำลงท้าย นิ้วมือ คำลงท้าย หัน คำลงท้าย

ย่าปี่ อางมาง มาง ลอนา ฮู แอ ปิม อางบานอางเม็ง
สาว สวย คำลงท้าย ทางไหน ดู ไป คำลงท้าย บ้านเมือง

แอ่യാ. คำพ่าย่า อางมาง มาง ย่าปี่ อางมาง มางกอง บ่อ
ทั้งนั้น ผู้ชาย รูปหล่อ คำลงท้าย สาว สวย คนนั้น เดิน

ซา. ย่าปี่ อางมาง มาง ลานีว คายยาง คอ ปาน
หา สาว สวย คำลงท้าย นิ้วมือ กึ่งกำ หั้น พัน

คำพ่าย่า อางมาง จูบ ออก ซี. ยาว นี้กำม ยาง ม่า
ผู้ชาย รูปหล่อ จูบ ออก คำลงท้าย คำลงท้าย ดั่งนั้น เขา บอก

แลซี กงา อางโต นี มามา พาญา คายยาง อางโต ปอม
คำลงท้าย เรา ตัว นี้ จริง ๆ ผู้มีบุญ กึ่งกำ ตัว ปลม

ลือ แอ. เยตมี ยุม ซาง กา ลือ. ยุม เคอ ลือ ยาว
มา ไป ทั้งสอง บ้าน ชวน กัน มา บ้าน ถึง มา แล้ว

ฮาก เจอ พลอย. เยตมี อางปี่ อางบลอง ตึง กาแล.
เขา อิจฉา หมด ทั้งสอง ภรรยา สามี อยู่ ด้วยกัน

ปา นาย คาม
ปลา ใน ทอง

เรื่องโดย แม่มูล มโนภักดิ์

เขียนโดย นายพิบูลย์ชัย สวัสดิ์สกุลไพร และ น.ส. พิรารัตน์ มโนภักดิ์

อางปี่อางบลอง ที่อู่ กู๋ จาเย่. ลองแต ซา ก่อง จ่าง เย่.
ภรรยาสามี หนึ่งคู่ ค้างท้าย ปลา หา ขาย กิน ค้างท้าย

อางปี่อางบลอง ดีเยด อางตุก. ยาว ตั่งซอ ย่า อูกา ซี้แย่.
ภรรยา สามี ทั้งสอง จน แล้ว ทั้งสอง ค้างท้าย พุด ค้างท้าย

บาเจ้อแม ซามี จ่า แลวา. ยาว เยดยาง ซางกายาว มอฮู
ว่าอะไร หา กิน ค้างท้าย แล้ว ทั้งสอง ขนกัน หมอดู

มางกอง ฮู แล ปยา. เจ้อแม ซามี จ่า แล วา.
คนนั้น ดู ไป ค้างท้าย อะไร หา กิน ไป ค้างท้าย

มอฮู บาง ยุม เคอ แอ ยาว. มอฮู มาง นา ซี้แย่
หมอดู นั้น บ้าน ถึง ไป แล้ว หมอดู นั้น ถาม ค้างท้าย

บาเจ้อ ฮา ลือ แง. ยาว อางปี่อางบลอง มางเยด
อะไร ค้างท้าย มา ค้างท้าย แล้ว ภรรยา สามี ทั้งสอง

มี มาชี บาเจ้อ กงาย อางตุก. มอฮู มาง มาชี
ค้างท้าย บอกกล่าว อะไร เรา จน หมอดู นั้น บอกกล่าว

อาซาง แล ไว นอง ยุม เวอ. มอฮู มาง ฮยา
เดี่ยว ไป ค้างท้าย เธอ บ้าน ค้างท้าย หมอดู ค้างท้าย ไก่

ที่โอด แซ่ ชู จามตึง. มอฮู มาง ดิ่ง ฮู อางบลอง
หนึ่งตัว ฆ่า ด้วยกัน ยกมาให้ หมอดู นั้น นั้ง ดู สามี่

ม่า ฮยา อางกงว ซอ จ่า ออน. คำบา ม่า
คำลงท้าย ไก่อ่ กระดุก หยิบ กิน ก่อน ภรรยา คำลงท้าย

ฮยา อางมา ยาง ซอ จ่า. มอฮู ม่า แอ ปี่ซี
ไก่อ่ เนื้อ คำลงท้าย หยิบ กิน หมอดู บอก ไป ให้ไว้

ยูม เคอ แล ยาว วาง กาแลโว. ยาว กานา ลีงบาอาคา ลาโจเบ.
บ้าน ถึง ไป แล้ว หย่า คำลงท้าย แล้ว ฉั้น โกรธ คำลงท้าย

อางปี่อางบลอง มางเยต ยูม เคอ แล ยาว วาง. กาแลซี
ภรรยา สามี่ ทั้งสอง บ้าน ถึง ไป แล้ว หย่า กันแล้ว

คาบาม่า ชาง อางจาอางปาง นา กงาย แล ซี.
ภรรยา คำลงท้าย คนรวย คำลงท้าย ได้ ไป คำลงท้าย

อางบลอง ม่า ตุกพาน จานซา ซี. ยาว นองนึ่ง
สามี่ คำลงท้าย จน เหมือนเดิม คำลงท้าย แล้ว อีกว้น

ม่า อางบลอง อางอาน มาง ฮอจึ่ง จาน ลองแต่
คำลงท้าย สามี่ คนเก่า คำลงท้าย แห โยน ปลา

ซา ลาง โย้. บอก ฮู แกกแกชาง ยูม อางมาง มายาง
หา น้ำ คำลงท้าย กัม ดู เจา บ้าน สวย เห็น

ซีเย่. แงน ฮู ยูม อางมาง มางนา มายาง ตาย แล
คำลงท้าย มอง ดู บ้าน สวย คำลงท้าย เห็น ขึ้น ไป

ฮ้าง ปา จ๋า แล แจ. ยูม ซึ่ง มางนา มยวง
ข้าว ขอ กิน ไป ค่ำล่งท่าย บ้าน เจ้าของ ค่ำล่งท่าย เห็น

กงา ฮ้างแบ่ คา ฮ้าง ปี่จ๋า ลาวแล. คำบา มา
นั้น หิวข้าว ค่ำล่งท่าย ข้าว ให้กิน ค่ำล่งท่าย ภรรยา ค่ำล่งท่าย

อางบลอง อางอาน มางนา อางจาม กงา กา. อางบลอง
สามี่ ของเก่า ค่ำล่งท่าย จำ ได้ ค่ำล่งท่าย สามี่

ม่า คำบา มางนา บ่าจาม กงา กา. คำบา อางอาน
ค่ำล่งท่าย ภรรยา ค่ำล่งท่าย ไม่จำ ได้ ค่ำล่งท่าย ภรรยา ของเก่า

ม่า นึ่งบา คาว กืด ชาง นี. ม่า บาเจ้อ อามือ
ค่ำล่งท่าย หัวใจ ใน คิด คน นี้ ค่ำล่งท่าย อะไร เตี้ยนี้

อางตูกอางพาน แนนญา. คำบา อางอาน มาง มี ฮ้าง
ยากจน ค่ำล่งท่าย ภรรยา ของเก่า นั้น ค่ำล่งท่าย ข้าว

ชูชู คาม ฮ้าง เวอ ญาต ชี อापา ทาว ปี่
ปั้น ทองคำ ข้าว ค่ำล่งท่าย ใส่ ค่ำล่งท่าย ใบตอง ห่อ ให้

แอ ปี่ ชี ม่า ชี ภายคู โย้ เคอยาว
ไป ให้ ค่ำล่งท่าย บอก ค่ำล่งท่าย สะพาน โนน ถึงแล้ว

อาเต๋ จ๋า แคนใจ. ภายคู เวอ เคอ ยาว ฮ้าง แบ่
ห้ามแกะ กิน อย่างพึ่ง สะพาน ค่ำล่งท่าย ถึง แล้ว ข้าว หิว

ลาชี เต๋ จ๋า ชี. คำบา อางอาน มาง มา
ค่ำล่งท่าย แกะ กิน ค่ำล่งท่าย ภรรยา ของเก่า นั้น บอก

แอ ชี บ่าเจอนา อ่าง ทาว เต่ อ่าง ชู ภายคู
ไป คำล้งท่าย ไม่เชื่อ ข้าว ห่อ แกะ ข้าว ปั้น สะพาน

ออก กลา แอ ปี่ซี. จ่า บ่า กง่า จ่า. ที่อี่นึ่ง เคอ
ได้ ตก ไป คำล้งท่าย กิน ไม่ ได้ กิน วันหนึ่ง ถึง

แลงม่า ฮอจึ่ง จาน ลองแต่ ซา แล ชี จานตามจาน
กระทั่ง แห ทอด ปลา หา ไป คำล้งท่าย ทอดไปทอดมา

ลองแต่ ปาคาม ที่อี่โต จาน กง่า ชี. กย่าง ลองแต่ ปาคาม
ปลา ทอง หนึ่งตัว ทอด ได้ คำล้งท่าย เธอ ปลา ทอง

มาง นา ซา ก่อง แอ ชี. จ้า อาซาง มาง
นั้น คำล้งท่าย หา ขาย ไป คำล้งท่าย แต่ ใคร นั้น

บ่าวื่อ จอ แค แง. ยาง นึ่งบา โย้ กัด แง.
ไม่ซื้อ กล้า กลัว คำล้งท่าย เธอ หัวใจ ไน้ คิด คำล้งท่าย

ยม อางลางอางฮื่อ มาง กอง แล ก่อง แล นา ยาว
บ้าน หลังใหญ่ นั้น คำล้งท่าย ไป ขาย ไป ถาม แล้ว

นีก้าม ยุม ซึง มาง ลาบ วื่อ ปี่ ชี. ลองแต่ มาง
ดั่งนั้น บ้าน เจ้าของ นั้น รับ ซื้อ ให้ คำล้งท่าย ปลา นั้น

นา ป่องปอง เพอ แอ่งญู คาม ยาง ปลั้ง มยาง ชี
คำล้งท่าย ท้อง ผ่า ซี้ เอา ทอง เต็ม เห็น คำล้งท่าย

โอ้ ซาง นิมา เจอนี่แมนบา แน ตุ๊กพาน คาแน. ยาง
โอ้ คน นี้ (เห็น) ทำไม คำล้งท่าย จน ขนาด เธอ

วิบากกาม นี้ แม่ นาตุ.
วิบากกรรม นี้ ค่ำล่งท่าย ค่ำล่งท่าย

อาวา นกญุง มาง แม มาง ชิ่ง
กา นกญุง นั้น ค่ำล่งท่าย สวย ค่ำล่งท่าย

เรื่องโดย พ่อหนานเมือง สวัสดิ์สกุลไพร
เขียนโดย นายพิบูลย์ชัย สวัสดิ์สกุลไพร

อาวา นกญุง มาง นา มยาง ยาง นกญุง มาง แม่
กา นกญุง นั้น ค่ำล่งท่าย เห็น นั้น นกญุง นั้น ค่ำล่งท่าย

มาง ชิ่งแง. จ้ำ ซาตาง ยอง แลเซ่อ บ่าจา. อาวา
นั้น ค่ำล่งท่าย ค่ำล่งท่าย เงิน ประดับประดา ค่ำล่งท่าย ไม่มี กา

มาง จ่าปลา มางกอง ชี่ แล ชี่. จ้ำ บ่ากวาง
นั้น นกแซว นั้น ยิม ไป ค่ำล่งท่าย ค่ำล่งท่าย ไม่ได้

ยอง แลกิ่ง. แมงคยาง มาง ลือ ม่า ชี่ ปองฮนา
ประดับประดา ไม่ทัน แมลงวัน นั้น มา บอก ค่ำล่งท่าย ควาย

ชี่ ชี่ โย้. แอ ยาว กอยา จ่า แอ แคน แคน
ตาย ค่ำล่งท่าย โน้น ไป ค่ำล่งท่าย อิมมาก กิน ไป ريب ريب

แง ยางมี ชี่ กาทาง เวอ เปิก นือ ปลาง จีลาตีก.
ค่ำล่งท่าย มัน สี กระถาง ค่ำล่งท่าย กระโดด จม ดำ ปัดปี่

บ้ายอง แล แนะ แอ ชี. แสง ยาวา อาวา ปลาง
ไม่ทันประดับ ไป นั้น ไป ค้างท้าย นั้น ค้างท้าย อีกา ต่า

แง อามือ เคอ. อาวา มาง เกิง ต่าว จ่าปลา มาง
ค้างท้าย เต๋ยวนี้ ถึง อีกา นั้น ที่ไหน จับ นกแซว นั้น

อางซี เค. อาวา มาง นา อางมื่อ ซิต ซึงแซ่ แน
หนี่ลีน ตาม อีกา นั้น ค้างท้าย ขน ถอน เสียง ค้างท้าย

บึง. อาวา มาง บึง ก้า ก้า. แสง เย่ ชาง อางซี
ร้อง อีกา นั้น ร้อง ค้า ค้า นั้น ค้างท้าย คน หนี่ลีน

ตีด อามือ เคอ แน เคกา.
ตีด เต๋ยวนี้ ถึง ค้างท้าย ตามกัน

ยาเก ป่องฮนา ปอ
(เต็ก ควาย เลี้ยง)

เรื่องและเขียนโดย นางชานภา ติคำ

คาแต่ ปีซู ย่าเก นี้. วานชาว วานตีด เคอ ยาว
เมื่อก่อน ปีซู เด็ก ค้างท้าย วันเสาร์ วันอาทิตย์ ถึง แล้ว

ช่าง กายาว ป่องฮนา ปอ แลงแง. อางบา อางโง ฮ่าง
ชวน กัน ควาย เลี้ยง ค้างท้าย แม่ พ่อ ช่าว

จ่าเก็ง ทาว แพลอง กาน ปิงแง. ย่าเก ค่าพ่าย่า ค่าบาย่า
อาหาร ห่อ ถู / ย่าม ใส่ ค้างท้าย เด็ก ผู้ชาย ผู้หญิง

ยา. ป่องฮนา ตา แพลอง ซ่า นาตุง เคอ แล ยาว.
คำลงท้าย ควาย ซี่ ญุ/ยาม สะพาย หุ่นา ถึง ไป แล้ว

ป่องฮนา แลตื่อ พื่อตอ ยาว นาทาม กางแก ลองแต่ ซา
ควาย เชือก แก้มัด แล้ว ถาม คำลงท้าย ปลา หา

ปาวลา. ทือบ่า ป่องฮนา เค ฮู. ทือบ่า โกโลงตึง ลองแต่ ซา.
กันไหม กลุ่มหนึ่ง ควาย ตาม ดู กลุ่มหนึ่ง กั้นน้ำ ปลา หา

นึ่งกอง ฮ่าง แต่ง จ่า เซอ. ลองแต่ ซา กงา ยาว. นึ่งกอง
กลางวัน ข้าว ทำ กิน เพื่อ ปลา หา ได้ แล้ว กลางวัน

ฮ่าง จ่า ญวม เคอ ยาว ป่องฮนา เค ฮู บา อีอนา.
ข้าว กิน เวลา ถึง แล้ว ควาย ตาม ดู พวก นั้น

ฮาว ลือ ปียว. ทึ่งกงา ยา นึ่งกอง ฮ่าง แต่ง จ่า
เรียก มา คำลงท้าย ด้วยกัน คำลงท้าย กลางวัน ข้าว ทำ กิน

จ่า ปือตางปือ ยา.
กิน อย่างเอร็ดอรอย คำลงท้าย

ชาง แม่นือ แมปอ
(คน ตา บอด)

เรื่องโดย แม่มูล มโนภัทร
เขียนโดย นางกัลยากร สวัสดิ์สกุลไพร และ น.ส. พิรรัตน์ มโนภัทร

มกลางคางยา คาแต่ ชาง. ย่าค่า แม่นือ แมปอ คำบา กงา
นานมาแล้ว ก่อน คน หนู่ม ตา บอด ภรรยา ได้
ซึ่งเย่. จำ ฮากนา แม่นือ แมปอ แนน ป่าปีแบ เย่.
ค้ำล้งท่าย แต่ คนอื่น ตา บอด และ ไม่ให้รู้ ค้ำล้งท่าย
ที่อึ่ง จา. มุงคี่คี่ ยาว ซอดบ่อกว่า แล ซี. ยาปี มาง
วันหนึ่ง มี มีดค้ำ แล้ว เดินเที่ยว ไป ค้ำล้งท่าย สาว นั้น
ยม ทาง กาย แล. อางโบัง มาง. อางย่าย่าปี มางนา ซอน
บ้าน ช้าง ผ่าน ไป พ่อ นั้น ลูกสาว นั้น สอน
เวอ แอ ตาด แล ซี. อางยา เวอ อางบลอง ซา
ค้ำล้งท่าย ไป พบ ไป ค้ำล้งท่าย ลูก ค้ำล้งท่าย สามี่ หา
นี่ ลาปู่ ลาคือ อางเปอ อีอานา ยู กาโน. อางย่าย่าปี
ค้ำล้งท่าย มีอ เห็น ชยัน พวกนั้น เอา ค้ำล้งท่าย ลูกสาว
มาง อางโบัง มางนา นา เย่. บาเจ้อ ลาแม แบ ปึงแน.
นั้น พ่อ นั้น ถาม ค้ำล้งท่าย อะไร อย่างไร รู้ ค้ำล้งท่าย
อางโบัง มาง มา เย่ นาง แบ ซีคาว. ลาปู่ โย้
พ่อ นั้น บอก ค้ำล้งท่าย เจอ รู้ ค้ำล้งท่าย มีอ โนน

ฮู กาโน. ลาปู่ แสง ซาลาล้า. ลาคือป่าต้องจื่อ ปลาก
ดู คำลงท้าย มือ นั้น หยาบกร้าน สันเท้า ตก

ฮู กาโน. แฮมมา อางเปอ. ย่าค่า แม่นือ แมปอ มาง
ดู คำลงท้าย คนนั้น ขยัน หนุ่ม ตา บอด ันั้น

กย่าซี ยาง แสง ยุม พาวแอแลซี. ยุม เคอ แอ ยาว.
ได้อิน เขา นั้น บ้าน กลับไป บ้าน ถึง ไป แล้ว

มุงคี่ อางเด็ก เวอ. ฮาง โคต ตู ลาวา โย้ ต่า แลซี.
กลางคืน ตอนดึก คำลงท้าย ข้าว ควัก ทูบ ฝ่ามือ ไน้น ทา คำลงท้าย

บียาวคาลา ไน้ด ตา แลซี ยาว ย่าบี่ มาง ยุม แล ซี.
ซี้ถ้ำ นวด ทา คำลงท้าย แล้ว สาว นั้น บ้าน ไป คำลงท้าย

ย่าบี่ มาง ยุม เคอ แล ยาว. นามตองปล่อง โย้ จอก แลบี่ซี.
สาว นั้น บ้าน ถึง ไป แล้ว ช่อง ไน้น ล้าง คำลงท้าย

จ่า ย่าบี่ มาง ลาวา เวอ วา ฮู ยาว ซาลาล้า. ย่าบี่
แต่ สาว นั้น ฝ่ามือ คำลงท้าย คล้า ดู แล้ว หยาบกร้าน สาว

มาง อางโบง มางนา ฮาว ม่า. โบง เวอ อางเปอ มางนา
นั้น พ่อ นั้น เรียก บอก พ่อ คำลงท้าย ขยัน นั้น

มยาง ยา. นีมางนา ยู แน. อางโบง มาง ม่า ยู
เห็น คำลงท้าย คนนี้ เอา คำลงท้าย พ่อ นั้น บอก เอา

ปึงแก อางแมนอี่. อาซาง เวอ ตาลาโว. ย่าคา มาง
คำลงท้าย ดีแล้ว ใคร คำลงท้าย ขึ้นมาเลย หนุ่ม นั้น

ตามปอง ซากว่า. ทองแลควา. ย่าปี่ มาง ฮาว แง.
บันได หา ขนทะเล สาว นั้น เรียก คำลงท้าย

ตาลานปาว. อาคอกกว่ากานโจ จ๊า ย่าคา มาง ม่า แง.
ขึ้นมาเถอะ อย่าเคาะ แต่ หนุ่ม นั้น บอก คำลงท้าย

ยมพางนี่ เฟ่น กงา กาชา. กานแต่่ว ตามปอง บ่า ซา
โครงบ้าน เปลี่ยน ได้ คำลงท้าย ที่จริง บันได ไม่ หา

มยาง กา. ตามปอง มยาง ยาว ตาแล อูกลางกายาว
เห็น คำลงท้าย บันได เห็น แล้ว ขึ้นไป พุดคุยกันแล้ว

อางปี่ อางบลอง เฟ่ลอ. ซียกา นำ ว่า แอ ซี. อางบลอง
ภรรยา สามี เปลี่ยน พา หนา ทำ ไป คำลงท้าย สามี

แม่นือ แม่ปอ มาง. ปองนา ปอ แอ ซี. คำบา มาง
ตา บอด นั้น ควาย เลี้ยง ไป คำลงท้าย ภรรยา นั้น

นึ่งกอง ฮ่าง แป้. คำบา มาง ฮาว นึ่งกอง ฮ่าง จ่า
กลางวัน ข้าว หิว ภรรยา นั้น เรียก กลางวัน ข้าว กิน

อางบลอง แม่นือ แม่ปอ มาง ฮยาซาง ตาแล ฮ่าง ทาว
สามี ตา บอด นั้น กระท่อม ขึ้นไป ข้าว ห่อ

นาง ปลาก ปี่ซี. จ๊า คำบา มาง บาเจอฮานาง แง.
เหยียบ แตก คำลงท้าย แต่ ภรรยา นั้น เหยียบท่าไม คำลงท้าย

จี่จี่ ซี จ๊า อางบลอง แม่นือ แม่ปอ มาง ม่า แง
พุดฯ คำลงท้าย แต่ สามี ตา บอด นั้น บอก คำลงท้าย

จำถ้ามตางถวม ปูนชามา. บ่าจำ กานนา ป่องนา มางนา ซีย
ยามกินยามดื่ม พัน ไม่กิน คำลงท้าย ควาย นั้น พา

นา กาน แอ ซี. นาคอง แชยวเด็ก ยาว. จำ
ทุ่งนา ใส่ ไป คำลงท้าย คันนา ขาดทะเล แล้ว แต่

ค่าบา มาง ฮาว นา แลซี อาเซ นาคอง แพ. บาเจอ
ภรรยา นั้น เรียก ถาม คำลงท้าย น้ำชาย คันนา นี้ ทำไม

นา ทาย แช ปี่แอ. อางบลอง มาง ม่า แง. อางลาน
ทุ่งนา ไถ ขาด คำลงท้าย สามี่ นั้น บอก คำลงท้าย หลาน

อางเซ นี้ บล่องกางแก. บาเจอลาย แง. นาคอง นี้
น้ำชาย คำลงท้าย ช่วยกัน ไม่เป็นไร คำลงท้าย คันนา คำลงท้าย

อางซื่อ แต่ง แล่งอี ถวมแล่งแล่ง ยาว ยุม ซีย กาแล.
ใหม่ ทำ คำลงท้าย ยามเย็น ๆ แล้ว บ้าน พา คำลงท้าย

กฐวาน ยา ค่าบา มาง ลางคาม คลาว ปึงแก. แฮนึ่ง
ทุกวัน คำลงท้าย ภรรยา นั้น ตักน้ำ อบ คำลงท้าย วันนั้น

ค่าบา มาง บาคามกึ่ง ยาง ลางคาม คลาว แลซี จำ นามบอ
ภรรยา นั้น ไม่ทันตัก เขา ตักน้ำ อบ คำลงท้าย แต่ บ่อน้ำ

กลา แลซี. ค่าบา มางนา ฮาว แง เกินทองลาโว.
ตก คำลงท้าย ภรรยา นั้น เรียก คำลงท้าย เอาบันไดไม้ไผ่หย่อนลง

คาบา มาง เกิน ซา ทอง ปียาว. ตาแลลาม แลซี.
ภรรยา นั้น บันไดไม้ไผ่ หา หย่อน คำลงท้าย ขึ้นเลยไป คำลงท้าย

ค่าบา มาง ฮาว มา แลชี ลามแลยาว. อางบลอง มาง
ภรรยา นั้น เรียก บอก ค้างท้าย ไต่บันไดขึ้นไป สามี่ นั้น

ฮากนา มา แง ซาล่า ฮู แง. แฮกาม คาบา มาง
คนอื่น บอก ค้างท้าย เสือ ดู ค้างท้าย ที่นี่ ภรรยา นั้น

แม่นือ แมปอ แน แบ ชี. แปลนลายาว ก่า ชี.
ตา บอด ค้างท้าย รู้ ค้างท้าย รุ่งเช้า ไล่ ค้างท้าย

มา พาง ปีชี. อางเก็งอากอ กอ ปาว นาง ยุม
บอก หนึ ค้างท้าย ของใช้ เก็บ ค้างท้าย เธอ บ้าน

แอ แลปาว. ยาง อางเก็ง โปก ซ่า แลยาว. ยุม
ไป ค้างท้าย เขา ของ หอบ สะพาย ค้างท้าย บ้าน

ลุง แอ ยาว. ตามปอง กลา แลชี. จ้า ฮาว มา แง.
ลง ไป แล้ว บันได ตก ค้างท้าย แต่ เรียก บอก ค้างท้าย

เปิกกลา กานา. ยุม กามทื่อ เวอ เคอ. พาโปกยาง.
กระโดดลง ค้างท้าย บ้าน รื้อ ค้างท้าย ถึง หอบผ้า

กามทื่อ เวอ คอง ปีชี. จ้า ฮาว มา แง.
รื้อ ค้างท้าย ติดค้าง ค้างท้าย แต่ เรียก บอก ค้างท้าย

บ่าลาก ลายาว อาจ้ากโจ. อาชูชีโจ ลางปองกลางตึง ปา นาตุง
ไม่รัก แล้ว อย่าดึง อย่าจับไว้ กระบอกน้ำไม้ไผ่ แบก ฟุงนา

ลองแอ. ลางปอง แสง ฮางมาน กาง แอ ปึงแง.
ล่องไป กระบอกน้ำไม้ไผ่ นั้น ลม ถูก ไป เสียงดัง

อาซาง อุง เค่ ลอแม ยาง พลาบ อี้ ป่าซอ ลายาว
ใคร ร้องให้ ตาม เท่าไร เขา หั้นหลัง ต่า ไม่ชอบ แล้ว

ป่าเจอฮาย อุง เค่.
ทำไม ร้องให้ ตาม

ฟ้าโป่ง แนน อางซออง
(พ่อตา และ ลูกเขย)

เรื่องโดย พ่อหนานเมือง สวัสดิ์สกุลไพร
เขียนโดย นายพิบูลย์ชัย สวัสดิ์สกุลไพร

ฟ้าโป่ง แนน อางซออง ที่อู่ จา เย่ ฟ้าโป่ง มาง
พ่อตา และ ลูกเขย คู่หนึ่ง มี คำลงท้าย พ่อตา นั้น

ฮอตุมคาม ซี. ฮอปอ กงางแลซี. ฟ้าโป่ง มาง. มา
ทำที่ดักสัตว์ คำลงท้าย ตัวอัน ถูกกับดัก พ่อตา นั้น บอก

ว่าบูแต่ง ปี่ซี อางนาม แนน อางซออง มาง บ่าว่า. อางซออง
ทำ คำลงท้าย เหม็น และ ลูกเขย นั้น ไม่ทำ ลูกเขย

อางคลือ แสงเย่ ฟ้าโป่ง มาง ว่าบูแต่ง อางฮอมพีโปลม. แต่ง
ซี้เกียจ นั้นแหละ พ่อตา นั้น ทำ เครื่องปรุงครบ ทำ

เป็นยาว. กุ่มพาแต่ง ฮอมเฮอ. ฟ้าโป่ง มาง อางเฮว ออกแอ.
เสร็จแล้ว กับข้าว หอมฟุ้ง พ่อตา นั้น ช่างนอก ออกไป

อาจซออง มาง กุ่มพาแต่ง ฮลอง คาวเจ้อ. มานปออง ฮลอง แงน.
ลูกเขย นั้น กับข้าว ร้อน แอบชิม ปาก ร้อน แหงน

พาโบง มาง พาวลา มยาง นา ซี อาจซออง แท้
พ่อตา นั้น กลับมา เห็น ถาม คำลงท้าย ลูกเขย นี้

บาเจ้อ ฮา. ยุมญุง นาบ ฮู เกิง เตอ ลือ แอ.
อะไร ทำ โครงหลังคา นับ ดู ที่ไหน ตัด มา ไป

พาโบง มาง มา เย. ปุงฮอน ลาง เตอ ลือ แอ.
พ่อตา นั้น บอก คำลงท้าย ไปร้อน น้ำ ตัด มา ไป

ปุงกอ ลาง ลอง ลือ. ปุงอึ้ง ลาง ออก ลือ แอ.
โปงเคี้ยว น้ำ ล่อง มา ไปน้ำตาคลอ น้ำ ออก มา ไป

บาโทบแลซึก

เรื่องโดย แม่มูล มโนภัทรและ พ่อหนานเมือง สวัสดิ์สกุลไพร
เขียนโดย นายพิบูลย์ชัย สวัสดิ์สกุลไพร

บาโทบแลซึก ชาง อาจคลือ อาจบา มาง เงินเจอ ปี เซอ
บาโทบแลซึก คน ขี้เกียจ แม่ นั้น อะไร ให้ คำลงท้าย

บ่าจา. จ้า อาจบา มาง ยาง ตอคน แอ้ง ควาด
ไม่มี แต่ แม่ นั้น เขา มุลอ้วยวะ นั้นแหละ ควัก

อาจอม กาน ชี. อาจบอ มาง ชี บอทาง. อาจยา
ตลับ ใส่ ค่ำล่งท่าย แม่ นั้น ไกล่ ตาย ลูก

มางนา มา ชี. อ่างบอ ตอคน นิ่ง กาจากามจากาโน.
นั้น บอ ค่ำล่งท่าย แม่ มุลอวัยวะ นี้ ให้ค้ำชาย

บอโทบแลซีก อาจบอ มาง ตอคน กงา ยาว ลิ่งซา ฮาน ลาว.
บอโทบแลซีก แม่ นั้น มุลอวัยวะ ได้ แล้ว แดด เอา ตาก

จ้ำ ฮยาพา มาง ต้อก จ้ำ ปีชี. บอโทบแลซีก ฮยาซิ่ง
แล้ว ไก่ตัวผู้ นั้น จิก กิน ค่ำล่งท่าย บอโทบแลซีก เจ้าของไก่

มางนา มา ชี. นาง ฮยา มาง ตอคน ลาว
นั้น บอ ค่ำล่งท่าย เธอ ไก่ นั้น มุลอวัยวะ ตาก

ซีย่าง ต้อก จ้ำ ลา ชี. กงา นาง ฮยา มาง ยู ซาต่าง
ค่ำล่งท่าย จิก กิน มา ค่ำล่งท่าย ฉั้น เธอ ไก่ นั้น เอา เงิน

บ่ายู. ฮยาซิ่ง มาง จ้ำมปีน ฮยาพา มาง โยกปี. บอโทบแลซีก
ไม่เอา เจ้าของไก่ นั้น จ้ำเป็น ไก่ตัวผู้ นั้น ยกให้ บอโทบแลซีก

ฮยาพา มาง อาม แล. คองท้อคอง แล ตาด จ้ำ
ไก่ตัวผู้ นั้น อุ่ม ไป หมูบ้านหนึ่งหมู่บ้าน ไป พบ แต่

ซาง อาจลอดอาจตอ จา. ยาง ตา บอ ฮูฮา ซาง
คน คนตาย มี เขา ขึ้น เที่ยว ดู คน

บ่าจา แมแน. ฮยาพา มาง ลิ่งซื่อ เคลิก ซางซี มานป่อง
ไม่มี ค่ำล่งท่าย ไก่ตัวผู้ นั้น คอ หัก คนตาย ปาก

เวอ ญาติ ซี. ยูมซึ่ง มางนา ม่า ซี. กงา ฮยา
คำลงท้าย ยัด คำลงท้าย เจ้าของบ้าน นั้น บอก คำลงท้าย ฉั้น ไก่อ่

มาง คาว จ่า ล่าซี. ยูมซึ่ง มาง ชาตาง ปา ปี.
นั้น ขโมย กิน คำลงท้าย เจ้าของบ้าน นั้น เงิน ขอ ให้

ยาง ชาตาง บ่าตื้อยูกา. ชางซี มางนา ปา. ยูมซึ่ง มาง
เขา เงิน ไม่ยอม คนตาย นั้น ขอ เจ้าของบ้าน นั้น

ชางซี มางนา โยก ปี แอ เคอ. ยาง ชางซี มางนา
คนตาย นั้น ยก ให้ ไป ถึง เขา คนตาย นั้น

ป่า แอ. ฮยาบา ก่องกิด ฮาน ยู อ่าเพ่น เซน ยู.
แบก ไป ช่าง ช่องทางเดินแคบ เอา นอน ผ้าห่ม ห่ม นอน

มานป่อง เวอ แมงปู กาน แมงปู มาง ปึง วู วู วู.
ปาก คำลงท้าย แมลงภู่ ใส่ แมลงภู่ นั้น ร้อง วู วู วู

ชาง ทื่อ มาง ฮยาบา ตา ลา บาโทบแลซีก ยาง ลาปู
คน หนึ่ง นั้น ช่าง ขึ้น มา บาโทบแลซีก เขา มือ

โยก ฮาว ม่า เย. นินา อาลาโจ อางโงง บ่าจาบ่าตึงปือ.
ยก เรียก บอก คำลงท้าย ทางนี้ อย่ามา พ่อ ไม่สบาย

แมงปู มาง ปึง วู วู วู. ฮยาบา ตา ลา มาง บ่านาจา.
แมลงภู่ นั้น ร้อง วู วู วู ช่าง ขึ้น มา นั้น ไม่เชื่อ

ฮยาบา มาง ตา ลา. ชางซี มางนา นาง กงาง.
ช่าง นั้น ขึ้น มา คนตาย นั้น เขี่ยบ ถูก

แมงปู้ มาง ปยาม ออก บึงย่าง กยาบ อาแซง ยา
แมลงภู๋ นั้น บิน ออก ร้อง เฌียบ เมื่อกี้ คำลงท้าย

ม่า ลา แอ นีนา อ่าลาโจ. อางโงง ซี คางมา. ฮยาบาซึ่ง
บอก มา ไป ทางนี้ อ่ามา พ่อ ตาย คำลงท้าย เจ้าของซ้าง

มาง ซาตาง ป่าปี บ่ายู. ฮยาบา มาง ยู แง.
นั้น เงิน ขอให้ ไม่เอา ซ้าง นั้น เอา คำลงท้าย

ฮยาบา มาง ปี แอเคอ. ฮยาบา มาง กงา ยาว.
ซ้าง นั้น ให้ คำลงท้าย ซ้าง นั้น ได้ แล้ว

ยาง ฮยาบา มาง ตา แอ. คองทื่อคอง เคอ. ปอกา
เขา ซ้าง นั้น ขึ้น ไป หมูบ้านหนึ่งหมู่บ้าน ถึง พ่อค้า

อู่ฮลอง ปาน จา แอ ตาด อู่ฮลอง นาง ปลาก ปีซี.
หม้อ ขึ้น มี ไป พบ หม้อ เหยียบ แดก คำลงท้าย

อู่ฮลอง ปอกา มาง ทาจ่าซี. จ้า ซาตาง ชายเซอ บ่าจา.
หม้อ พ่อค้า นั้น ปรับ แต่ เงิน ใช้คืน ไม่มี

บาโทบแลซีก ฮยาบา มาง โญก ปี. อู่ฮลอง แพด กอย แอ.
บาโทบแลซีก ซ้าง นั้น ยก ให้ หม้อ เศษหม้อ เก็บ ไป

ยาง ย่อ แอ นกยวง ทื่อ โต นาตุง กลาจ่าจา นา
เขา เดิน ไป นกยวง นึ่ง ตัว ทุ่งนา หากิน คำลงท้าย

มายาง. อู่ฮลอง แพด जान แซ่. นกยวง มาง อางซื่อ
เห็น หม้อ เศษหม้อ ขว้าง ซ่า นกยวง นั้น มัน

ฮาน ลุง อางซื่อ กงา เอิบ กาน. ยาง ยอ แล
เอา เขี้ยว มัน ได้ ตลับ ใส่ เขา เดิน ไป

อางเมิง แล ตาด. ยุม ที่อ่ ลาง จา ย่าปี่ นามก่ง่า
เมือง ไป พบ บ้าน หนึ่งใน หลัง มี สาว ปั่นฝ้าย

จา นา มยาง. ลาง ปา ตาง แลซี้. ย่าปี่ มาง
มี ค่ำล่งท่าย เห็น น้ำ ขอ ต้ม ค่ำล่งท่าย สาว นั้น

ม่าซา บ่ากึ่งจา. นาง ตาง แอ ปาว. บาโทบแลซีก
บอกแล้ว ไม่ว่าง เธอ ต้ม ไป ค่ำล่งท่าย บาโทบแลซีก

ยาง ย่าปี่ มางนา ม่า. ลาง คุย ปี่ ตาง ลาปาโน.
เขา สาว นั้น บอก น้ำ ตัก ให้ ต้ม ค่ำล่งท่าย

ย่าปี่ มาง ยาง ลาง คุย แอ เมอ. นกญาง อางซื่อ ย่าง.
สาว นั้น เขา น้ำ ตัก ไป เมื่อ นกยาง มัน นั้น

ย่าปี่ มาง อางแปน ตึง เวอ. ต่า ปี่ซี้. จ่า นี้กำม
สาว นั้น ไม้แป้น นั้ง ค่ำล่งท่าย ทา ค่ำล่งท่าย แต่ ที่นี้

ย่าปี่ มาง ลา ตึง. ทากานลาเยาว. ยาง ง่าน โย้ กวาก กวาก
สาว นั้น มา นั้ง พอลุกขึ้น เขา อ้วยวะ นั้น มีเสียงกวาก ๆ

แแน บึง แง. ย่าปี่ แสมม่า พาญ่า อางย่า. พ่าญ่า แสมมาง.
และ ร้อง ค่ำล่งท่าย สาว คนนั้น พญา ลูก พญา คนนั้น

อางย่า ย่าปี่ มางนา ฟีลอง. กงา อางย่า ย่าปี่
ลูก สาว นั้น กระวนกระวายใจ ฉั้น ลูก สาว

นา บาเจอฮานปีชี. จาวมาน คำพ่าย่า ตางลาย นา
คำล้งท่าย เป็นอะไร ชาวบ้าน ผู้ชาย ทั้งหลาย คำล้งท่าย

ป่าวปากาด ฮา. กงา อางย่า ย่าปี่ นา ลอมาง ยาจำโปยว
ประกาศ ทำ ฉั้น ลูก สาว คำล้งท่าย คนไหน รักษาให้หาย

ยาว. อางย่า ย่าปี่ นา โญก ปี่. กงา อางเม็ง นิ่ง
แล้ว ลูก สาว คำล้งท่าย ยก ให้ ฉั้น เมือง นี้

โญก ปี่. ย่าค่า ลอคู่น ยาบ่าต้อโปยว กา. ฟ่าญ่า ย่าปี่
ยก ให้ หมุ่ม คนไหน รักษาไม่หาย คำล้งท่าย พญา สาว

อางโงง มาง ฮาเย. อามื้อ บาโทบแลซีก มาง จา. ยางนา
พ่อ นั้น ว่า ตอนนี บาโทบแลซีก นั้น มี เขา

ซา แอ ปาว. นอกเม็ง ตึง. จ้า จาวมาน อื้อ ฮาเย.
หา ไป คำล้งท่าย นอกเมือง อยู่ แต่ ชาวบ้าน พวก ว่า

ทีลอนา บาโทบแลซีก เงินเจอ บ่าจา. โอ ทีแม แมปางแน.
นั่นเทรอ บาโทบแลซีก อะไร ไม่มี (คำอุทาน) อย่างนี้ ไม่แน่ทรอกนะ

บาโทบแลซีก นา แอ มา. จ้า บาโทบแลซีก ลา แก
บาโทบแลซีก คำล้งท่าย ไป บอก แต่ บาโทบแลซีก มา แกไข

ลาปานอ. ยาง นีก้าม นกญาง อางซื่อ ยาง. อางแปน เวอ
คำล้งท่าย เขา ที่นี้ นกยาง มัน นั้น ไม้แป้น คำล้งท่าย

ต่ำต่ำ เจด. ต่ำต่ำ เจด. ย่าปี่ มาง งาน กวาก กวาก กวาก
ทา ๆ เซ็ด ทา ๆ เซ็ด สาว นี้ อวัยวะ มีเสียงกวาก ๆ ๆ

แน	ปิ้ง	อย่าง	กยาบ.	โปยว	คาปานอ.	นีก้าม	พาญา
และ	ร้อง	นั้น	เจียบ	หาย	คำล้งาย	ที่นี่	พญา
มาง	อางย่า	ย่าปี่	มางนา	โญก	ปี่	แอ	เคอ.
นั้น	ลูก	สาว	นั้น	ยก	ให้	ไป	ถึง
อย่าง	โญก	ปี่.					
นั้น	ยก	ให้					

เพลงพื้นบ้าน

เพลง กง ปี่ชู

เพลง พวกเรา ปี่ชู

แต่งโดย น.ส. เนวเลศ ต๊ะจันทร์ (ชาวปี่ชู บ้านปยุคำ)

กง ปี่ชู ปี่ชู ปี่ชู. เกิงจาเกิงดิ่ง เวิม กง ปี่ชู.
พวกเรา ปี่ชู ปี่ชู ปี่ชู. อยู่ที่ไหน คำล่งท่าย พวกเรา ปี่ชู

กงเทบ เวอ แอ. อางเวง แล เมอ.
กรุงเทพ คำล่งท่าย ไป ในเมือง ไป คำล่งท่าย

กงบา จี่ต่าง จี่เป. บ่าจี่ ยาว เป.
พวกเรา คำพูด พูดด้วย ไม่พูด แล้ว คำล่งท่าย

จางจาง บ่าจาน ลากาน.
วันข้างหน้า ไม่เหลือ แล้วนะ

เฟิ่ง กงบา ปี่ชู
เพลง พวกเรา ปี่ชู
แต่งโดย ทีมวิจัยชุมชนชาวปี่ชู (บ้านดอยชมภู)

กงบา ปี่ชู นิ่ง เน. จี่ต่างตามแท นา อาลุ่มคู้ใจ.
พวกเรา ปี่ชู นี ค่ำลงท่าย ค่ำพูด ค่ำลงท่าย อย่าลืม

แก้งตั้ง จี่คูโว. แก้งตั้ง จี่คูโว.
อยู่ที่ไหน พูดด้วย อยู่ที่ไหน พูดด้วย

กงบา ปี่ชู อางเจออางจาด.
พวกเรา ปี่ชู ซาติตระกูล

อ่าซู่จอกานใจ.
ไม่ต้องอาย

ลานปาว ลานปาว ปี่ชู ตาง จี่จู้
มาเถอะ มาเถอะ ปี่ชู คำ พูดด้วย

เพลง บิซู ต่าง อางลาย

แต่งโดย นางวิไลลักษณ์ เดชศรี และทีมวิจัยชุมชนชาวบิซู (บ้านดอยขมภู)

ก ก่องกูป กูบวา อางลาย กง กงา อางโต นั้งยา

ก นกฮูก พวกเรา ตัวหนังสือ กง ฉัน ตัว นี้

ค คือ โโฮง นา อางซอ ง เ่ง ซึ่ ซอก ซึ่ ซอก

ค สุนัข เहां คำลงท้าย ซอบ ง ทาก เลือด ดูด เลือด ดูด

จ จ๊อกจ๊อก จู ๆ ๆ ๆ จ จั้งจั้ง จั้งจั้ง อางฮือ

จ จั้งจก (เสียง จู ๆ ๆ) จ ต้นไม้ ต้นไม้ ใหญ่

ช ช่าง ลางบา อางมาง ช ช่าล่า อางโซกอางล่าย

ช น้ำตก ลำห้วย สวย ช เสื่อ ด้ราย

ช ซาลอง อางเก็ง กานญา ช ซามคือ อู่ฮลอง ทองยา

ช ตะกร้า ของ ที่ใส่ ช เตาสามา หม้อ ที่ตั้ง

ญ ญ่าป่าย เปิก แอ เปิก ลา ด แต่ย่า กงา ว่า บ่าแค

ญ ตักแตน กระโดด ไป กระโดด มา ด ฝี่ ฉัน คำลงท้าย ไม่กลัว

ต ตอลอ อางตอง อางมาง ท ทาง ฮมยา ทาง ยาง ว่า

ต ฝี่เสื่อ ปีก สวย ท ดาบ มีด ดาบ นั้น คำลงท้าย

น นาคาง อางซา กางญา บ บู่ก่า ป่องนา อางจ่า

น จมูก ลม ที่หายใจ บ หล้า ควาย กิน

ป ปาง อางแกน อางกิ่ง

พ แพล่อง อางเก็ง กานยา

ป ขวด แซ็ง ไส

พ ถุง ของ ที่ใส่

ฟ ฟาย ลางบา โลง ยาง

ม มอง อางจำป้อมา

ฟ ฝาย กั้นน้ำ ใหญ่ คาลงท่าย

ม เห็น กินอร้อย

ย ยุม กงู ยุม ดึงยา

ล ลองฮมยาง อางจำป้อยา

ย บ้าน พวกเรา บ้าน ที่อยู่

ล กุ้ง กินอร้อย

ว ว่า ลากคาบอลลอ

อ อูโฮง ย่อเมอ อางกล่าม

ว หมู นารัก

อ เต่า เดิน ซ้ำ

ฮ ฮอต่าม จิก จี้ จี้ก จี้ จี้

ฮ หนู (เสียงหนูร้อง)

เฟ่ง ว้าย แจง
เพลง ไหว้ คำลงท้าย

แต่งโดย ทีมวิจัยชุมชนชาวปืชู (บ้านดอยชมภู)

ไอ้ ลาน ลา ลาน ลาน ล้า ลาน ลา.

ไอ้ ลาน ลา ลาน ลาน ล้า ลาน ลา

ไอ้ ลาน ลา ลาน ลาน ล้า ลาน ลา.

ไอ้ ลาน ลา ลาน ลาน ล้า ลาน ลา

แมก้า มยาง ลาปุ๋ โยก วาย.

กัน เห็น มือ ยก ไหว้

ไอ้ ลาน ลา ลาน ลาน ล้า ลาน ลา.

ไอ้ ลาน ลา ลาน ลาน ล้า ลาน ลา

ไอ้ ลาน ลา ลาน ลาน ล้า ลาน ลา.

ไอ้ ลาน ลา ลาน ลาน ล้า ลาน ลา

ล่าซ่าย พลาบ ลาปุ๋ โยก วาย.

ทางซ่าย หั้น มือ ยก ไหว้

ลามา พลาบ ลาปุ๋ โยก วาย.

ทางขวา หั้น มือ ยก ไหว้

ไอ้ ลาน ลา ลาน ลาน ล้า ลาน ลา.

ไอ้ ลาน ลา ลาน ลาน ล้า ลาน ลา

ไอ้ ลาน ลา ลาน ลาน ล้า ลาน ลา.

ไอ้ ลาน ลา ลาน ลาน ล้า ลาน ลา

เพลง ซึ่งชื่อล่าชื่อ อางแม้ง
เพลง ผลไม้ คำลงท้าย
แต่งโดย ทีมวิจัยชุมชนชาวปืชู (บ้านดอยขมภู)

แตงนาม แนน แลแซก	ชื่อ ลือแท้กแน นามปลอก
แตงโม แดง มาก	เหลื่อง และ แดงไท
จ่าคาบือบอลอก	กงา อางซอ บ่า กงา วือ
กินนา อร่อย	ฉั้น ชอบ ไม่ ได้ ชื่อ
ฮาชื่อ ฮ่าง กงา กาบ	ต้องก่อง ฮอลาบ จาย ลือชื่อ
กล้วย ข้าว ฉั้น กิน	ป่า หาบ มา ใหม่
กุบา ซึ่งชื่อกลางชื่อ	ฮอต่าม อือ มยาง ยาว กย่าง
พวกเรา ผลไม้	หนู พวก เห็น แล้ว ดีใจ
ชื่อพานชื่อพลอง แนน	กอย ลือ แอ แกบา ทาง
ลูกเดือย และ	เก็บ มา ไป ทาง ริม
ชื่อคา นี้ อางปลาง	นา ซามยางกางซึ่ง ฮา
มะขม นี้ ดำ	เธอ เคยเห็นไหม คำลงท้าย
ปลาง จิลีคูต ยา	นามาตา ยาคา
ดำ ปืดปี คำลงท้าย	มาก ขม
ซาเจอ กางซึ่ง นา	ซายูลา เนเจย ปาว
ชิม เคย เธอ	เอาไหม เอา ชิมเลย
ชื่อยอ นี้ อางเซน	จ้ำ ทือบายา อางซา
มะไฟ นี้ เปรี้ยว	แต่ บางอย่าง หวาน

แนจาง มือ มาปลาว
ที่นี้ มี มะพร้าว

ลาง อางชาว ตาง คาป้อ
น้ำ หวาน ต้ม น้า

แน ฮอต่าม ซื่อคออ
และ หนู แดงกวา

เซน ชาว ลอแน ยาจา
เปรี๊ยะ หวาน คำล้งท่าย มี

ทืออย่าง จา มาพาง
อีกอย่าง มี มะปราง

อุ่กอย่าง มยาง ยาว อางซอ
มดแดง เห็น แล้ว ซอบ

แนแน จา แมงลอค
แดง ๆ มี มะหลอค

ปองปอง ซอค คาบลอค
ท้อง เสี้ย คำล้งท่าย

อางอี แน กามปอ
เล็ก และ พอดี

จ่า ยาว ยอ เจอบาลาย
กิน แล้ว คำล้งท่าย ไม่เป็นเลย

อางซื่อ ทืออย่าง จา
ผล อีกอย่าง มี

จี้กู๋ คย่าง ยามาม่าย
หนาม แหลม คำล้งท่าย

เพอจาแอ บางาย
ผ่า ไม่ง่าย

อางจี้ ลาย แง อาลอม
ยาง ไหล คำล้งท่าย เมื่อไหร่

อางมา แฮ่อางซื่อ
เนื้อ นันแหละ

จ่าคาป้อ อางแป ฮอม
กินอ่อย กลิ่น หอม

มาแปนา ซาญอม
บอกซิเธอ ยอมไหม

จี้กู๋ ซื่อซื่อ ฮอม ซี้ นีบาเจอ
หนาม ผล หอม คำล้งท่าย นีอะไร

เพลง ล่องแต่ ป่าแจ

เพลง ปลา ยำ

แต่งโดย นางวิไลลักษณ์ เดชศรี

กลางตี่ง แซ่เต็ก ล่องแต่ เป็ก พล่อยพล่อย
ค้อง ขาดซำรุด ปลา กระโดด เยอะ ๆ

กอยลือ ยาว ล่องชู้ แน่ ลองฮมยาง
กลับมา แล้ว หอย และ กุ้ง

โย้ย แปะฟาง แสปลาก อู่คยา
โน้น ตลิ่ง ฟังโน้น ปู

ลาเพน ลาดา ปองบาปองแวง
ปลาตะเพียน ปลาขาว ปลาตั้งท้อง

ทาวแฮมา ล่องแต่ อาลา
แล้วตัวนั้น ปลา ไข่ใหม่

ซี้ดซาล่าก ยาว ปี่ท้อจึ่ง
เดี่ยวลักครู้ แล้ว ก่อไฟ

อาเซ นาง เวอ แลคยา ซาเตอ
น้ำชาย เธอ คำลงท้าย ตอก ตัดใหม่

อาบึง นาง เออ มิ่งซื่อ ซาตู
น้ำสาว เธอ คำลงท้าย จิง ชุดใหม่

ล่องแต่ ยู๋ นู๋ กาน จ่าเซอ
ปลา ยำ นี้ ใส่ กิน
ลานคูปาว ล่องแต่ ยู๋ ชาว
มากันเถอะ ปลา ยำ หวาน

เพลง ฟริก ลาบ

แต่งโดย ทีมวิจัยชุมชนชาวบิซู (บ้านคอยชมภู)

ชุมปอย อางญอ ลาพี ซ่าทอ
ส้มปอย ยอด ฟริก ลาบ

กาน จ่า ซีคา ป่องพี คาตา
ไล่ กิน คำลงท้าย ตะไคร้ ด้วย

แมงซื่อ พา แกซาม ฮอมปอม
จิง ไบ ผักไผ่ ผักซี

จ่าแม เย แน อางฮอม
เกลือ คำลงท้าย และ กระเทียม

มานพี ทื่อ กอม เวิม กงาคางยา
ซ่า หนึ่ง ท่อน คำลงท้าย ได้แล้ว

ต่างกลาง แเฮ้อ อ่าจ่า ยาว ฮมยา ทา ตีแสงยาวา
กระบอกไม้ไผ่ที่ผ่าแล้ว นั้น ไม้ไผ่ คำลงท้าย มีด คม นั้นแหละ

ยอนี้ก้าม กางพา กาบ เซ้อยา
จากนั้น ผัก ผักสำหรับจิ้มน้ำพริก คำลงท้าย

คาตอง ซอ แม
ฉัน / คุณ ชอบ คำลงท้าย

(ทื่อเทอ ลองแลว)
ซ้ำทั้งหมด

ยอนี้ก้าม กางพา กาบ เซ้อยา
จากนั้น ผัก ผักสำหรับจิ้มน้ำพริก คำลงท้าย

คาตอง ซอ แม
ฉัน / คุณ ชอบ คำลงท้าย

กีฬาภูมิปัญญาพื้นบ้าน : การละเล่นพื้นบ้าน

จี้จี้ กูลูก บ่อ

อามู แน บ่อ แง ช่าง ซอง มู แน เป็งกงาง แง.
เป็นกลุ่ม และ เล่น ค่ำล่งท่าย ขวน สอง กลุ่ม และ แบ่งกัน ค่ำล่งท่าย

ที่อูมูมาง คาวจอ เมอ ที่อูมูมาง ซา ความยาง ยา. ที่อูมูมาง
อีกลุ่ม แอบซอน เมื่อ อีกลุ่ม หา จนเจอ ค่ำล่งท่าย อีกลุ่ม

นา ซามยาง ยาว ที่อูมูมาง นา ซา ความยาง ยา. ซากว่าเมอ
นั้น หาเจอ แล้ว อีกลุ่ม นั้น หา จนเจอ ค่ำล่งท่าย เมื่อตามหา

ฮาว จี้จี้กูลูก แน ฮาว ที่อูมูมางแสงยา แสแม ยาว ซากว่า
เรียก ให้สัญญาเสีย และ เรียก ครั้งเดียว จากนั้น แล้ว ตามหา

ความยาง ยา.
จนเจอ ค่ำล่งท่าย

เซยปองแทง

มายลาย เตอ อางฮอน จา ซี้ฮื้อ อางมอแงแฮ ที่อูมูมาง ปลอง.
ไมไร ตัด รู มี นั้น ความยาว หนึ่ง ปล้อง

ล่ามาย ที่อูมูมาง ปลอง แสง ซอง กอม แน ต่อน แง อางตุ๋
ไมไร หนึ่ง ปล้อง นั้น สอง ท่อน และ ตัด ค่ำล่งท่าย หัว

อูม. ที่อูมูมาง ต่อน แเฮ มอแง แน อางมอแง แเฮ อางลูก
สั้น หนึ่ง ท่อน นั้น ยาว และ ท่อนยาว นั้น ลูกกระสุน

กานยา อางกิน แฮ่ อางตุ๋ แต่ง แง. ยาวนี่กำม ลำมาย
ที่ใส่ ทอนสั้น นั้น หัว ทำ ค้างท้าย แล้วที่นี้ ไม้

แต่ อางฮอน โย ซอก กงา แน ยู แง อางลูก
เหลา รุ โนน เสียบ ได้ และ เอา ค้างท้าย ลูกกระสุน

เปอ เช่อ.
ยิง ค้างท้าย

ป่องเจิ้งบ่อ

ป่องเจิ้งนือ อางฮอนฮอน ลามาย ซอก แง. แต่ง เป็น ยาว
ลูกสะบ้า เจาะรู ไม้ เสียบ ค้างท้าย ทำ เสรีจ แล้ว

พาดบ่อ แง. บ่อยา แฮ่ เก็ง ตีเปง แน จา อางบ่อ
หมุนเล่น ค้างท้าย ที่เล่น นั้น ไหน ที่เรียบ และ มี เล่น

กงา กาแอนยา กองกงา กาน บ่อ อางกงา. บ่อ เมอ
ได้ ค้างท้าย กระดัง ใส่ เล่น ได้ เล่น เมื่อ

ลายคู่่น บ่อ ลอมาง เฮอ พาด มล่าง แง. แอมาง ก่าจ่าง
หลายคน เล่น คนไหน ของ หมุน นาน ค้างท้าย คนนั้น ชนะ

แกง.

ค้างท้าย

เตนโกลกบ่อ

แลตือ เถียม เปน. ต่องคยามตึงยา. ต่องกอลอก พื่อ อางงา.
เชือก เตรียมเล่นชิงช้า ค้างท่าย ไม้สำหรับรอนั่ง ได้ถุนบ้าน ผูก ได้

จึ่งจึ่ง ลางงาม พื่อ อางงา. บ่อ เมอ ทื่อคุ่น แน บ่อ
ตันไม้ กิ่งไม้ ผูก ได้ เล่น เมื่อ หนึ่งคน และ เล่น

อางงา ซองคุ่น แน บ่อ อางงา
ได้ สองคน และ เล่น ได้

เกิด เกิด ฮั้นบ่อ

อางกู่ ชู. กางแก ซื่อ คุ่น ฮกคุ่น แปดคุ่น ทื่อแซ่ คุ่น.
คู้ จับ ค้างท่าย สี่ คน หกคน แปดคน สิบ คน

ซองมู แน เป็ง กางแก ซื่อคุ่น เวิม กามู ซองคุ่น ฮกคุ่น
สองกลุ่ม และ แบ่ง ค้างท่าย สี่คน ค้างท่าย หมู่ละ สองคน หกคน

เวิม กามู ซามคุ่น แปดคุ่น เวิม กามู ซื่อคุ่น ทื่อแซ่คุ่น
ค้างท่าย หมู่ละ สามคน แปดคน ค้างท่าย หมู่ละ สี่คน สิบคน

เวิม กามู ฮาคุ่น. อางกู่ ชู. กาเปน ยาว. กามู กาแฮ
ค้างท่าย หมู่ละ ห้าคน คู้ จับ เสร็จ แล้ว หมู่ละ ค้างท่าย

ทื่อคุ่น โฮนา แต่งบู แง นีกำม อางเซน ปล่อง คืด กางแก.
หนึ่งคน หัวหน้า ทำ ค้างท่าย ทีนี้ ซ่อง ช่วย ซิด ค้างท่าย

อาจเซน คืด แเฮ่ ซาง บ่อวา. โสหนา เกิด แฮ่ม่า กูช่อง
ช่อง ชิด นั้น คน แล้วแต่เล่น หัวหน้า กั้น คนนั้น ทุกช่อง

ยา ฮีนกว่า กงา. จานกลางแฮ่ คาคตอง ช่อง แฮงยา กว่า กงา.
คำลงท้าย วิ่ง ได้ ที่เหลือ ตัวเรา ช่อง นั้น ได้ ได้

ลอมู บ่อ ออน ฮา อางกงา. บ่อ แฮ้อือ อางเซน แอ แอ ลา ลา
กลุ่มไหน เล่น ก่อน ทำ ได้ เล่น หมุ่นั้น ช่อง ไป ไป มา มา

แน ฮีน แอ. เกิด แฮ้อือ บ่า วา กงาง ชูกงาง กายาว
และ วิ่ง ไป กั้น หมุ่นั้น ไม่ ตะ ถูก จับถูก แล้ว

แฮมู กำจ่าง ว่า กงาง ชูกงาง ยาว แฮมู กาน แง
หมุ่นั้น ชนะ ตะ ถูก จับถูก แล้ว หมุ่นั้น แพ้ คำลงท้าย

นี่กำม เกิด แฮ้อือ บ่อ ต่อ.
ที่นี่ กั้น หมุ่นั้น เล่น ต่อ

อาญ่อมบ่อ

ลอบา ฮาซื่อ กอซี้ เป็น. บ่อฮู อาลอคู่น แน บ่อ อางกงา.
หิน หัวลูก เก็บไว้ คำลงท้าย ผู้เล่น ก็คน และ เล่น ได้

บ่อ เมอ ลอบา ฮา แกน ลาปู่ ทาม ปีนปอก ฮาเป็น.
เล่น เมื่อ หิน หัว ลูก มือ ถือ พลิกมือ ทำก่อน

อาซาง ลาปู่ ทาม ปีนปอก ฮา กงา บอย่า แฮมาง กงา บ่อ ออน.
ใคร มือ ถือ พลิกมือ ทำ ได้ เยอะ คนนั้น ได้ เล่น ก่อน

เกบ ๑ เกบ ๒ เกบ ๓ เกบ ๔. ปีนปอก ฮาเป็น ปีนปอก ฮาเป็น ยาว
เก็บ ๑ เก็บ ๒ เก็บ ๓ เก็บ ๔ พลิกมือ ทำก่อน พลิกมือ ทำก่อน แล้ว

ปานโจก ฮา. ลอบา ฮา ชื่อ แสง นองนอง นาโซง แลงแก.
ทำ หิน ห้า ลูก นั้น ข้างหลัง ซ่อน คำลงท้าย

ยาวทาย กางแก ทาย กงา ยาว บ่อฮู มาง กาน ลางยา.
แล้วทาย คำลงท้าย ทาย ได้ แล้ว ผู้ล่น นั้น แพ้ คำลงท้าย

ป่องนาง

มายซาง กอม เตมแฮ่ ๑ - ๓ แม่ มองแฮ่ ๖ - ๘ แม่. มายลาย ลาดา
ไม้ไผ่ ท่อน เตريم ๑ - ๓ นิ้ว ยาว ๖ - ๘ นิ้ว ไม้ไร่ ตาไม้

อางแก่น แฮ่อือ ๕ - ๖ ซอก. มายซาง อางฮอน จอ. ยาว มายลาย
แข็งแรง นั้น ๕ - ๖ ซอก ไม้ไผ่ รุ เจาะ แล้ว ไม้ไร่

ลาดา อางจา อางแก่น แสง ซาง. ยาว มายลาย ลาดา อางจา
ตาไม้ มี แข็งแรง นั้น เหลา แล้ว ไม้ไร่ ตาไม้ มี

โย มายซาง กอม อางฮอน จอซี แสง กาน แอ ปิ่งแก.
โน่น ไม้ไผ่ ท่อน รุ เจาะไว้ นั้น ใส่ ไป คำลงท้าย

อางมอง อางญุม แฮ่ คาทอง ซอวา.
ความยาว ความสั้น นั้น ตัวเรา ชอบ

อาฮู้ตุคลา

ซางบ่อ แอ๋ ซามคู่น จายแล ปิ่งแง. ที่อคู่น มางนา ซาล่า
คนเล่น นั้น สามคน ขึ้นไป ค้างท้าย หนึ่งคน นั้น เสือ

เพ็ลล่อ ปิ่งแง. เลอลาง อีอนา อางบา ที่อคู่น ต่างบู. อางบา
เป็น ค้างท้าย ที่เหลือ พวกนั้น แม่ หนึ่งคน แต่งตั้ง แม่

มาง อางจอ โย ชุกายาว อางแหว แนน นองนง โย.
นั้น เอว โนน จับ เป็นแถว และ ซ้างหลัง โนน

อางบามาซาลา เค เกิด นองนง อีอนา บ่า ปี่จ่า. อางบา
แม่เสือ ตาม กัน ซ้างหลัง พวกนั้น ไม่ ให้กิน แม่

มาง บากเกิด กงากา ยาว โมด ยา ซาลา มาง จ่า.
นั้น ไม่กัน ได้ แล้ว หมด ค้างท้าย เสือ นั้น กิน

คาย ทอก ทอก

ซองคู่น จายแล ปิ่ง. บ่าปล่าวโกโลง แพต บ่าอ่า ยาว อู้อล่องต่องคูบ
สองคน ขึ้นไป ค้างท้าย กะลามาพะร้าว เศษ ไม่ใช่ แล้ว หม้อดิน

แพต กามางกาแพต แนน ซา ซี เป็น. อางเซน อางซอง คีต
เศษ คนละอัน และ หา ไว้ ค้างท้าย เส้น ซ่อง ซิต

ตื้อแซ ซอง กา. ซาบอเมอ นองนงพลาบแนน บ่าปล่าวโกโลง
สับ ซ่อง ค้างท้าย ก่อนจะเล่น หันหลัง กะลามาพะร้าว

แพต อู่ฮ์ล่องต่องคูป แพต จาน อางของ คลาว กลายาว
เศษ หม้อดิน เศษ โยน ช่อง ใน ตกแล้ว

แสมาง บ่อออน. บ่อ เมอ บ่าปล่าวโกโลง อางแพต แสง ลากา
คนนั้น เล่นก่อน เล่น เมื่อ กะลามาพร้าว เศษ นั้น หน้า

แฮ นองนองพลาบ จายจาน แล บ่าจานออง กายาว บ่ากงา บ่อ
นั้น หันหลังกลับ ขึ้นไปโยน ไป ไมโยนเข้า แล้ว ไม่ได้ เล่น

ซาง ซื่อ มางนา บ่อ แลปึง. ลาคือ ทื่อคาง โยก คีน
คน ใหม่ นั้น เล่น คำล้งท้าย เท้า หนึ่งข้าง ยก ขึ้น

ทื่อคาง มาง คือทอกทอก แล อางตุ โย้ เคอ ซาว ทอก
หนึ่งข้าง นั้น กระโดด ไป หัว โน่น ถึง พัก กระโดด

พาว ลือ บ่าปล่าวโกโลง แทก ออก แง นี้แมแนยา กูช่อง
กลับ มา กะลามาพร้าว เตะ ออก คำล้งท้าย อย่างนั้นแหละ ทุกช่อง

ยา ทอก แล ยาว พาวลือ จ้าลอมาง จาน แลปียาว
คำล้งท้าย กระโดด ไป แล้ว กลับมา แต่คนไหน โยน ไปแล้ว

ทานออก ยาว แสมม่า กาน ลางยา. ทื่อมาง มาง บ่อแลแลง อางอาน
กระเด็นออก แล้ว คนนั้น แพ้ คำล้งท้าย หนึ่งคน นั้น เล่นต่อไป เหมือนเดิม

แสแมแนยา ลอมาง จานแลปียาว บ่าทานออก. ยาว กำจานยา.
เหมือนเดิมนั้นแหละ คนไหน โยนไปแล้ว ไม่กระเด็นออก แล้ว ชนะออก

ยาว นองนองพลาบ บ่าปล่าวโกโลง แพต แสง จาน อางเม็ง
แล้ว หันหลังกลับ กะลามาพร้าว เศษ นั้น โยน เม็ง

ซาบู่ อ่างเมือง กงา ยาว บ่อ ต่อ บ่อ แล ยาว อ่างเมือง
หา เมือง ได้ แล้ว เล่น ต่อ เล่น ไป แล้ว เมือง

โย เคอ ชาว แง จ้า ฮาก เป็ก คาม บ่า คาม กงา
โน้น ถึง พัก คำลงท้าย แต่ คนอื่น กระโดด ซ้ำม ไม่ ซ้ำม ได้

กา ยาว กานกลางยา.
คำลงท้าย แล้ว แพ้แล้ว

แนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม และงานเทศกาล : ตาพย่า (การไหว้หอเสื่อบ้าน)

ตาพย่า
หอเสื่อบ้าน

๑. ตาพย่า นาเจ้อ นาทือ ยาง

หอเสื่อบ้าน เชื้อ นับถือ คำลงท้าย

อางจาว มางนา เจ้อ นาทือ ยาง. ปี่ชูป่า นี้ อางจาว
ปู่พญา องค์นี้ เชื้อ นับถือ คำลงท้าย ชาวบี่ชู คำลงท้าย ปู่พญา

มางนา นาทือ จางแง. ซากซีต อางจา แนน เจ้อ จ่างแง.
องค์นี้ นับถือ คำลงท้าย คักดีสิทธิ มี คำลงท้าย เชื้อ คำลงท้าย

กงุณา ฮูลาพลา ลายาว อางโกลม กาล่า. นีแม แนน ย่าปี่
พวกเรา ดูแล คำลงท้าย คุ่มครอง คำลงท้าย สมมติว่า คำลงท้าย หลิงสาว

ย่าค่า ยู ซา กายาว. อางยา ลูกกาว. กงา มางนา ว่า
ชายหนุ่ม เอา หา คำลงท้าย ลูก ลูกคนโต ได้ องค์นี้ หมู

ทื่อโต. อางจาว มางนา ปอ แง อางจาว มางนา กาม ป่อน ป่า.
หนึ่งตัว ปู่พญา องค์นี้ ถวาย คำลงท้าย ปู่พญา องค์นี้ คำ พร ขอ

อางย่าอางคยา อางอานอางซื่อ แม่น แนน กงา บู ปาลาว.
ลูก หลาน ดี คำลงท้าย ได้ เล่น คำลงท้าย

พ่าพญา ปานยา จา ปี่ลาว. ปอ จ่า ยาว อ่าปี่ยาก
ปัญญา ปัญญา ได้ คำลงท้าย เลี้ยง กิน คำลงท้าย ไม่ให้เหนียว

อาปีกาบ ลาโจ. ยาว อางย่าอางคยา อางอานอางชื่อ
ไมให้ลำบาก คำลงท้าย คำลงท้าย ลูก หลาน

นางชื่อ เล่น ลากาน วาบูตึง. อางจาว มางนา วาย
หนังสือ เรียน งาน ทำอยู่ ปู่พญา องค์นี้ ไหว้

แลง แง. ปูตาง มาง ยุม เวอ. ยา อางจาว มาง
ไป คำลงท้าย ผู้ดูแล องค์ บ้าน คำลงท้าย คุณ ปู่พญา องค์

นา ฮูพลา มาง กวาแอ ลา อยู่ ดี มี ชุก. โจก จา
นี้ ดูแล องค์ ไปมา มา นอน ดี ความสุข โชค มี

ปีลาว. เก็ง อางเวอ ลากาน วา บูตึง เวอ มี.
คำลงท้าย ที่ไหน ไกล งาน ทำอยู่ ไกล คำลงท้าย

นี่แม แนยา กาม ป่อน ป่า แอ ลา ซ้ำ มี กามกิด
อย่างนี้ คำลงท้าย คำ พร ขอ ไป มา หา คำลงท้าย ความคิด

ตางจาย แม กงาปีว ยาว จางกาม ม้า. จาวมาน
ตั้งใจ คำลงท้าย ได้ คำลงท้าย แล้วก็ คำลงท้าย ชาวบ้าน

นี้ อางจาว มางนา วาย กา ปี ซาม เทอ กา
คำลงท้าย ปู่พญา องค์นี้ ไหว้ หนึ่ง ปี สาม ครั้ง คำลงท้าย

เดิน ซี่ ทื่อ เทอ เดิน แปร ทื่อ เทอ เดิน ซีบซอง ทื่อ เทอ.
เดือน สี่ หนึ่ง ครั้ง เดือน แปร หนึ่ง ครั้ง เดือน สิบสอง หนึ่ง ครั้ง

อางจาว วาย เซอ แฮ ฮยา แต่ค่า แปะแป ซึ่งชื่อกลางชื่อ แน คานุม.
ปู่พญา ไหว้ ของ นั้น ไก่ สุรา ข้าวต้มมัด ผลไม้ และ ขนม

๒. ตาพยำ ยุม แต่ง ยาง
หออเสื้อบ้าน บ้าน สร้าง คำล้งท้าย

๑) ตาพยำ ยุม ตี แต่ง เมอ มอ ฮู ยาง.

หออเสื้อบ้าน บ้าน ที่ สร้าง คำล้งท้าย เสี่ยงทาย ดู คำล้งท้าย

- ตาพยำ ยุม ตี แต่ง เมอ. แซ มอ
หออเสื้อบ้าน บ้าน ที่ สร้าง คำล้งท้าย จัด เสี่ยงทาย

ฮาย ฮู ม่า คลอง คลาว ยาม่าง ยอคลา อื่อ.
ทำ ดู บอก หมู่บ้าน ใน ผู้เฒ่า ผู้แก่ คำล้งท้าย

- ซา มอ ฮา ฮู เมอ. กอซื่อ อางเมด
หา เสี่ยงทาย ทำ ดู คำล้งท้าย ข้าวเปลือก เมล็ด

อางเตง อื่อ อางฟา กาน แง.
สมบูรณ คำล้งท้าย ภาชนะ ใส่ คำล้งท้าย

- นีแม ฮาย ยาว. อางตู โย้ โยก ญอ แล
อย่างนี้ ทำ คำล้งท้าย หัว โนน ยก เหนือ ไป

ยาว. ซาดจา อาทิตทาน ฮาย อางจาว มางนา นา แง.
คำล้งท้าย สัจจะ อธิษฐาน ทำ ปู่พญา คำล้งท้าย ถาม คำล้งท้าย

ลอ ทิด ดิ่ง นา ซอ แง. อางฟา กอซื่อ กาน ซี
ไหน ทิศ นั่ง คำล้งท้าย ชอบ คำล้งท้าย ภาชนะ ข้าวเปลือก ใส่ ไว้

แสง. อางตู โย้ โยก ญอ แล ยาว. บาเจอ ลอ ทิด
นั่น หัว โนน ยก เหนือ ไป คำล้งท้าย อะไร ไหน ทิศ

ซอ แง. กอซื่อ แสง อางกู แนน ซี่ กู้ แนน.
ชอบ คำลงท้าย ข้าวเปลือก นั้น คู่ คำลงท้าย สี่ คู่ คำลงท้าย

กอย กงา แสง จู จ้างแง.
เก็บ ได้ นั้น ตามนั้น คำลงท้าย

๒) ตาพย่า ลากชานา ยาง.

หอเสื่อบ้าน ลักษณะ คำลงท้าย

๒.๑) ตาพย่า (อางฮื่อ)

หอเสื่อบ้าน ใหญ่

• คาแต่ ตาพย่า ยุม อางฮื่อ แต่ง แฮ้.
เมื่อก่อน หอเสื่อบ้าน บ้าน ใหญ่ สร้าง คำลงท้าย

ลามาย อางแก่น ฮื่อ แต่ง แง. แฮ้อฮื่อ มายซาง แอয়া.
ไม้ แข็ง คำลงท้าย สร้าง คำลงท้าย นั้น ไม้ไผ่ ทั้งนี้

ตาพย่า อางฮื่อ ฮื่อ ยุมยั้ง แฮ้ โยก ตุน กาแน ยู
หอเสื่อบ้าน ใหญ่ คำลงท้าย บ้านเสา คำลงท้าย ๖ ต้น จำกัด เอา

แง. ยุมมุ้ง แฮ้ ลาจี้. จ้าอามือ ปุน ยุม ยั้ง เฟ่น แอয়া
คำลงท้าย หลังคา หรือ หล้าคา แต่เดี๋ยวนี้นี้ ปุน บ้าน เสา เปลี่ยน ไปแล้ว

เฟ่น แต่ง แง.
เปลี่ยน สร้าง คำลงท้าย

• ฮึงทาม อางจาว นา ตึง ปียง แฮ้.
หึ่ง ปูพญา คำลงท้าย อยู่ นั้น คำลงท้าย

อาลอ ม้อง แนน แต่ง แง. ชาง ตึง ยา แฮ็ อางญุม
พอดี้ สูง ค้างท่าย สร้าง ค้างท่าย คน นั้ง ค้างท่าย นั้ง ต่ำ

แนน แต่ง แง.

และ สร้าง ค้างท่าย

- อางจาว มาง อางเก็ง กอย ซี ยาง ตูคู.
ปูญญา องค์ ของ เก็บ ไร่ ค้างท่าย หมอน

ตาพู อางพานกาโลก แวย่า ซอกยา ยาว ลางตึง.
เสื่อ หมาก ภาชนะ ดอกไม้ แจกัน แล้วย น้ำตัน

- จ่าเก็งตางกอ วาย เซอ แฮ็ อางพาน เมง
อาหาร ไหว้ ของ นั้ง หมาก เมียง

บูลี ลาง ฮ่าง จ่าเก็ง ซึ่งชื่อลางชื่อ แปแป ยาว คาญุม.
บุหรี น้ำ ข้าว อาหาร ผลไม้ ข้าวต้มมัด แล้วย ขนม

๒.๒) ตาพย่า (อางอี)

หออเสื่อบ้าน เล็ก

- คาแต ตาพย่า ยุม อางอี แต่ง แฮ็.
เมื่อก่อน หออเสื่อบ้าน บ้าน เล็ก สร้าง นั้ง

ลามาย อางแก่น อื้อ แต่ง แง. แฮ็อื้อ มายชาง แอয়া.
ไม้ แข็ง ค้างท่าย สร้าง ค้างท่าย นั้ง ไม้ไผ่ ทั้งนั้ง

ตาพย่า อางอี อื้อ ยุม ยั้ง แฮ็ ซี ตูน
หออเสื่อบ้าน เล็ก ค้างท่าย บ้าน เสา นั้ง ๔ ตัน

กาแเน ยู แง. อางเกอ ยุมมั้ง แอ้ ลาจี้. จาอามือ
จำกั๊ด เอา ค้างท่าย ชั้น (วางของ) หลังกาบ่าน นั้น หลู้คา เต๋ยวนี้

ปุ่น ยุม ยี้ง เฟ่น ซี ตุ่น แน ยู แง. ยุมมั้ง แอ้ กาเบ็ง.
ปุ่น บ่าน เสา เปลี่ยน ๔ ตัน และ เอา ค้างท่าย หลังกา นั้น กระเบ็ง

• อางเก็งอากอ ตาพย่า อางอี โย้.
ข้าวของ หอเสื่อบ้าน เล็ก โน้น

บอสิวาน จาแฮอื่อ ย่าม่างตา ย่าม่างบา อางฮูบ จางเอน
บริวาร นอกจากนั้น ตา ยาย รูป นางรำ

อางฮูบ แน อุ้ม้อง อางปอน ซอง โต.
รูป และ ม้า ชาว สอง ตัว

• จ่าเก็งตางอ ตาพย่า อางอี โย้.
อาหาร หอเสื่อบ้าน เล็ก โน้น

ปอ เซอ แอ้. ฮ่าง ฮย้าพู ที่ โต คานูม แน ซิ่งซื่อกลางซื่อ.
เลี้ยง ของ นั้น ข้าว ไก่ต้ม หนึ่ง ตัว ขนม และ ผลไม้

๓. ตาพย่า โย้ ซิ่งซากซิด แอ้
หอเสื่อบ้าน โน้น สิ่งศักดิ์สิทธิ์ นั้น

๑) อางจา มาง ยาง นาที แอ้ จาวมาน นา ฮูพลา
ปูพญา องค์ ค้างท่าย หน้าที่ นั้น ชาวบ้าน ค้างท่าย ดูแล
อางลาย คาดบ่าปีจา แน.
ไม่ให้มีอันตรายใด ๆ ค้างท่าย

๒) ปูล่าม มา ตาพย่า โย้. ลาคือ ลาม่า มาง ยาง
ปูล่าม ค้างท่าย หอเสื่อบ้าน โน้น เขา ชาว ค้างท่าย เขา

นาที่ แอ้. อางจาว มาง นา อู่ม็อง ปอ ปี่ ฮู.
หน้าที่ นั้น ปู่พญา องค์ คำลงท้าย ม้า เลี้ยง คำลงท้าย ดู

๓) อู่ม็อง มา อางจาว มาง ลาคือ ลาชาย. ยาง นาที่
อู่ม็อง คำลงท้าย ปู่พญา องค์ ขา ซ้าย เขา หน้าที่

แอ้. ซามาลาแกน วานโตก แจง ตาย ฮูพลา มาง.
นั้น เชื้อบ้าน (ทิศ) ตะวันตก มุม ใต้ ดูแล องค์

๔) แตนแก้ว มา วานออก แจง ตาย ดิ่ง แจง.
แตนแก้ว คำลงท้าย ตะวันออก มุม ใต้ อยู่ คำลงท้าย

ยาง นาที่ แอ้. คองคาว อางลาย คาดบาปี่จา แน ฮูพลา.
เขา หน้าที่ นั้น ในหมู่บ้าน ไม่ให้มีอันตรายใดๆ และ ดูแล

๔. ปูตาง ปูตั่ง

๑) ปูตาง มา อางจาว วาย เมอ ลาก้า ออน มาง.
ปูตั่ง คำลงท้าย ปู่พญา ไหว้ เมื่อ หน้า นำ คำลงท้าย

๒) ปูตาง มาง ลากชานา แอ้. ปี่ชูบา นายา ยู แจง.
ปูตั่ง คำลงท้าย ลักษณะ นั้น ชาวปี่ชู คำลงท้าย เอา คำลงท้าย

ฮาก นาบที่อ คอแม จา.
เขา นับถือ คำลงท้าย มี

๓) ปูตาง มางนา แซ่ มอ ชาบู ยาง. คองคลาว
ปูตั่ง คำลงท้าย คัด เสียงทาย หา คำลงท้าย ในหมู่บ้าน

จาวมาน ขาง ซาม ซี คุณ ซาเนอ ฮา ปิงแง. ปูตาง มาง
ชาวบ้าน คน สาม สี่ คน เสนอ ทำ ค้างท้าย ปูตั่ง ค้างท้าย

มอ กอชื่อ กอย อางจาว มาง นา นา แง.
เสี่ยงทาย เมล็ดข้าว เก็บ ปูพญา องค์ ค้างท้าย ถาม ค้างท้าย

อาซาง นาซอ แง. ลอมาง นาซอ กอชื่อ อางกู่ แนน
ใคร ชอบ ค้างท้าย ใครกัน ชอบ เมล็ดข้าว คู่ และ

กอย กงา ปีลาว. ลอมาง อางเมง กอย กงา แฮ้. มาง
เก็บ ได้ ค้างท้าย ใครกัน ชื่อ เก็บ ได้ นั้น ค้างท้าย

ยา ปูตาง อางชื่อ กงา เพล่อ.
คุณ ปูตั่ง ใหม่ ได้ เป็น

๓) ปูตาง มาง นาที. ยา อางจาว มาง นา ฮูพลา
ปูตั่ง ค้างท้าย หน้าที่ คุณ ปูพญา องค์ นี้ ดูแล

ยม ตาพยา ซาทานที ฮูพลา ลองนึ่งเคอ ยาว ลาง เฟ่น
บ้าน หอเสื่อบ้าน สถานที่ ดูแล วันพระถึง แล้ว น้ำ เปลี่ยน

กูชินยา แวย่า ซอกยา ลาง เฟ่น กูชินยา ซึ่งชื่อกลางชื่อ วาย
ทุกวันพระ ดอกไม้ แจกัน น้ำ เปลี่ยน ทุกวันพระ ผลไม้ ไหว้

ยาว วาซา เคอ ยาว ลองนึ่ง กูชิน กูชิน ยา. อางจาว มาง นา
แล้ว เข้าพรรษา ถึง แล้ว วันพระ ทุกวันพระ ค้างท้าย ปูพญา องค์ นี้

วาด เงิน แอ ซอทาตา จาวมาน ฮ่าง จ่าเก็ง คานูม ซึ่งชื่อกลางชื่อ
วัด เสิญ ไป ตอนเช้า ชาวบ้าน ข้าว อาหาร ขนม ผลไม้

เว่ย่า ซอยลอย ปูตาง มาง ซาลอง ฮาน ซี้ ยาว จาวมาน
ดอกไม้ กรวย ปู้ตั่ง คำลงท้าย ตะกร้า เอาไป ไว้ แล้ว ชาวบ้าน

อางเก็ง จ่าเก็งตางกอ ซาลอง กาน ซี้ แสง อางจาว มาง นา
ของ อาหาร ตะกร้า ใส่ ไว้ นั้น ปูพญา องค์ นี้

ฮาน วาย แง. วาซา ซาม เดิน ยา.
เอาไป ไหว้ คำลงท้าย เข้าพรรษา สาม เดือน คำลงท้าย

๕. อางลืบอางลาว อางจาว มางนา วาย ยาง.

พิธีกรรม ปูพญา คำลงท้าย ถวาย คำลงท้าย

๑) เดิน ซี้ อางจาว วาย ยาง. เดิน กุมพาทาน บ่าอ่า
เดือน สี่ ปูพญา ไหว้ คำลงท้าย เดือน กุมภาพันธุ์ ไม่ใช่

ยาว เดิน มีนาโคม เวอ.
หรือ เดือน มีนาคม คำลงท้าย

อางจาว วาย เมอ ยาง
ปูพญา ไหว้ เมื่อ คำลงท้าย

ตาทพยา ยุม อางฮือ ยาง
หอเสื่อบ้าน บ้าน ใหญ่ คำลงท้าย

• อางจาว วาย ญาม เคอ ยาว. กูเทอยา. ปูตาง
ปูพญา ไหว้ เวลา ถึง แล้ว ทุกครั้ง ปูตั่ง

มาง ซามี ฮู อางซาง ฮยา กงา ชู แง. อางจาว
คำลงท้าย หา ดู ใคร ไก่ ได้ จับ คำลงท้าย ปูพญา

มานา ฮาน วาย แอ เซอ. แฮแม ฮาย ยาว. ปูตาง
องค์นี้ เอา ไหว้ ไป ของ จากนั้น ทำ แล้ว ปูตั่ง

มาง ยอคา มานา มา. อางเมง ปากาด ฮาย จาวมาน
คำลงท้าย ผู้ใหญ่ คำลงท้าย บอก ชื่อ ประกาศ ทำ ชาวบ้าน

นา แปะ ปิง.

คำลงท้าย รู้ คำลงท้าย

• แฮแม ฮาย ยาว. ปูตาง มาง อางนึ่ง ญาม
อย่างนี้ ทำ แล้ว ปูตั่ง คำลงท้าย วัน เวลา

ซา. ปากาด ฮาย จาวมาน นาแบ ปิง แฮนึ่ง ภูกลางยา.
หา ประกาศ ทำ ชาวบ้าน รู้ คำลงท้าย วันนั้น ทุกคร้วเรือน

ล่ากาน บ่า ปี่ วา.
งาน ไม่ ให้ ทำ

• ซอ ทา โย้. จาวมาน แวยา ตองซื่อล้าน ซอยลอย.
ตอน เข้า โนน ชาวบ้าน ดอกไม้ เทียน กรวย

ลาพี อางจุม ลาพี อางกือ ฮอมเต็ม อางฮอมแน แมงซื่อ ฟิงมานตุ
พริก ดิบ พริกแห้ง กระเทียม หอมแดง จิง ตะไคร้

ป่องพี จ่าแม ซิ่งซื่อกลางซื่อ. ปูตาง มาง ยุม ฮาน ซอน กาแลง.
ตะไคร้ เกลือ ผลไม้ ปูตั่ง คำลงท้าย บ้าน เอาไป รวม คำลงท้าย

บาเจอ คาด ปูตาง มาง ฮูพลา แฮแมฮาย ยาว. จาวมาน แวยา
อะไร ขาด ปูตั่ง คำลงท้าย ดูแล จากนั้น แล้ว ชาวบ้าน ดอกไม้

ตองซื่อลาน อางเก็งอากอ. ฮาน ขอน กาซีแสง. ปล่อง แซ กางแง.
เทียน ข้าวของ เอาไป รวม นั้น ช่วย คัด ค้างท้าย

ตอพย่า แวยา ตองซื่อล้าน ฮาน วาย แอง อี้. แวยา อางปอน
ปูปญา ดอกไม้ เทียน เอาไป ไหว้ ค้างท้าย นั้น ดอกไม้ สีขาว

• เดิน ซื่อ อางจาว วาย อี้. ฮยา ชู ฮู.
เดือน สี่ ปูปญา ไหว้ นั้น ไก่ จับ ดู
โหยก คู่ณ อี้ ทื่อ คู่ณ มา แต่คา ทื่อ โคด ออก.
หก คน นั้น หนึ่ง คน ค้างท้าย สุรา หนึ่ง ขวด ออก

• ตอพย่า ไย้ เคอ แอ ยาว. ปูตาง มาง
ปูปญา โน่น ถึง ไป ค้างท้าย ปูตั้ง ค้างท้าย
มาอุบ เป็น แสแมฮาย ยาว. ฮย่า แซ อาง โต แน
บอกกล่าว เสร็จ จากนั้น แล้ว ไก่ ซ่า ทั้ง ตัว นั้น

พู ฮย่า อางจาว ฮาน วาย อี้ แลคยา คย่า ซื่อางคอ
ต้ม ไก่ ปูปญา เอาไป ไหว้ นั้น ดอก มัด ไว้หนึ่ง

บาปีแตก ฮย่า โต บาปีซิด แสแมฮาย ยาว ฮย่า ฮา โต
ไม้ให้ถลอก ไก่ ตัว ไม้ให้ขาด จากนั้น แล้ว ไก่ ห้า ตัว

แต่คา ทื่อ โคด จานกลาง แง เค็งปุง อี้ ตองซุ่ม บาห้อง
สุรา หนึ่ง ขวด ที่เหลือ ค้างท้าย เครื่องปรุง นั้น ครก ไม้ตำ
ลาพี ป่องพี ฟิงมานตุ แส ซอย แมงซื่อ ฮอมเต็ม อางฮอมแ
พริก ตะไคร้ ข่า นั้น หั้น จิง กระเทียม หอมแดง

แฮ ตุ กาน.
นั้น ทูบ ใส่

• ยาว ฮาพา ควาก แต่ง อ่าง จ่าเก็ง กาน
 แล้ว ใบตอง กระทง สร้าง ข้าว อาหาร ใส่

จาวตี้ มางนา วาย เซอ มานกุกปาง ต้องก่า โย้.
 เจ้าที่ ค่ำล่งท่าย ไห้ว ของ ต้นกุก ใต้ โนน

• ปูล่าม นา ฮย้า วาย ม่า วาย เป็น ยาว
 ปูล่าม ค่ำล่งท่าย ไก่ ไห้ว บอก ไห้ว เสร็จ แล้ว

โย้ บ่าจ่า ปูตาง มาง ยุม ฮาน ลาจ่า ลางแง.
 โนน ไมกิน ปูตั่ง ค่ำล่งท่าย บ้าน เอา มากิน ค่ำล่งท่าย

• ปูล่าม นา อางเก็ง วาย แฮ้ อางจาว มางนา
 ปูล่าม ค่ำล่งท่าย ของ ไห้ว นั้น ปูพญา องคี่

วาย เป็น ยาว ปูล่าม นา วาย แง.
 ไห้ว เสร็จ แล้ว ปูล่าม ค่ำล่งท่าย ไห้ว ค่ำล่งท่าย

๒) เติน แปด ปาเวณี ปอ ยาง
 เติน แปด ประเพณี เลี้ยง ค่ำล่งท่าย

ติน พืดซาพาโคม ป่าอา ยาว เติน มีทุนาโยน
 เดือน พฤษภาคม ไม่ใช่ หรือ เดือน มิถุนายน

ติน แปด ปาเวณี ปอ แฮ้ เติน ซี แมया จ้า ของ ตี
 เดือน ๘ ประเพณี เลี้ยง นั้น เดือน ๔ เหมือน แท้ สอง ที่

แน ปอ แง. ทือตีมา ตาพย่า เติน แปด อางจาว วาย
 และ เลี้ยง ค่ำล่งท่าย อีกที่หนึ่ง หอเสื่อบ้าน เดือน ๘ ปูพญา ไห้ว

ติน ซี แมया บ่าตุกาแน เติน แปด เวอ ฮย้า ชู ฮู
 เดือน ๔ เหมือน ไม่เหมือน เดือน ๘ ค่ำล่งท่าย ไก่ จับ ดู

ที่อแซ คู่่น กาคู่่น กา โต จ้า ที่อคู่่น มา แต่ค่า
๑๐ คน คนละ ๑ ตัว แต่ ๑ คน ค่ำล่งท่าย เหล้า

ที่อไค้ด ออก แง. แฮแม ฮาย ยาว ฮย้า กาว โต ฮยา
๑ ขวด ออก ค่ำล่งท่าย อย่างนั้น ทำ แล้ว ไก่ ๙ ตัว ไก่

จวนลางแง ที่อ ตี้ มา อุ่ม แน ฮามาง ซามาลาแกน
เหลือ ๑ ที่ ค่ำล่งท่าย อุ่ม และ ค่ำล่งท่าย เชื้อนบ้าน

วานโตก แง ตาย นา ดิ่ง แง.
ตะวันตกเฉียงใต้ ค่ำล่งท่าย อยู่ ค่ำล่งท่าย

• เดิน แปด ปาเวนี ปอ นีอุ่ม ปูตาง มาง
เดือน ๘ ประเพณี เลี้ยง นีอุ่ม ปูตั่ง ค่ำล่งท่าย

ปูตาง อางฮื้อ มางก้อง ฮย้า ซี้ โต เป็ง แล แง
ปูตั่ง ใหญ่ ค่ำล่งท่าย ไก่ ๔ ตัว แบ่ง ไป ค่ำล่งท่าย

• แฮแม ฮาย อุ่ม ปูตาง มาง ฮย้า เป็ง ลือ.
จากนั้น ทำ อุ่ม ปูตั่ง ค่ำล่งท่าย ไก่ แบ่ง มา

จาวมาน นา ซาม ซี้ คู่่น ปา ปล่องวาปล่องนู กา
ชาวบ้าน ค่ำล่งท่าย ๓ ๔ คน ขอ ช่วยกันทำ ค่ำล่งท่าย

ยาว ฮย้า ซี้ โต ฟู่ อุ่ม มางนา วาย แง จ้า
แล้ว ไก่ ๔ ตัว ต้ม อุ่ม ค่ำล่งท่าย ไหว้ ค่ำล่งท่าย แต่

แต่ค่า บาจ.
เหล้า ไม่มี

• ปล่องวาปล่องบุ ก่า เป็น ยาว ฮย่า พู่ มิ่ง
ช่วยกันทำ ค่ำล่งท่าย เสร็จ แล้ว ไก่อ่ ต้ม สุก

ยาว อุ่ม ปูตาง มาง ฮย่า พู่ โยเก วาย ตองซื่อลั่น
แล้ว อุ่ม ปูตั่ง ค่ำล่งท่าย ไก่อ่ ต้ม ยก ไหว้ เทียน

เต๋นแซ จ่อ มาอูบ ฮลาบ จ่า ฮลาบ ตาง ลื่อ ปิ่ง.
รูป จุด บอกล่าว รับ กิน รับ ต้ม มา ค่ำล่งท่าย

• ตองซื่อลั่น เต๋นแซ จ่อ ซื่อเสง จอโค ยาว.
เทียน รูป จุด นั้น ไหม้หมด แล้ว

อุ่ม ปูตาง มาง มาอูบ ยาว ฮย่า พู่ วาย เป็น
อุ่ม ปูตั่ง ค่ำล่งท่าย บอกล่าว แล้ว ไก่อ่ ต้ม ไหว้ เสร็จ

ซื่อแฮ้ง อุ่ม ปูตาง มาง ยุ่ม โย้ ฮาน แอ เคอ เป็ง
นั้น อุ่ม ปูตั่ง ค่ำล่งท่าย บ้าน โนน เอา ไป ถึง แบ่ง

กางแง ยาว เป็น ยา.
ค่ำล่งท่าย แล้ว เสร็จ ค่ำล่งท่าย

๓) เต็น ซีบซอง ปาเวณี ปอ ยาง.
เดือน ๑๒ ประเพณี เลี้ยง ค่ำล่งท่าย

เต็น ตุลาโคม ป่าอา ยาว เต็น พืดซาจีกาโยน
เดือน ตุลาคม ไม่ใช่ หรือ เดือน พฤตจิกายน

เต็น ซีบซอง ปาเวณี ปอ แอ. เต็น ซื่อ แมया ป่าตุกา
เดือน ๑๒ ประเพณี เลี้ยง นั้น เดือน ๔ เหมือนกัน ไม่เหมือนกัน

แแน ฮยา ชู ฮู โฮก คู่่น โฮก คู่่น แอ่ แต่ค่า ที่ื่อ คัด
ที่ ไก่อ่ จับ ผู้ ๖ คน ๖ คน นั้น เหล้า หนึ่ง ขวด

ออก แง. ฮยา แเฮ้ ฮา โต จาน ลางแก.
 ออก คำลงท้าย ไก่ นั้น ๕ ตัว เหลือ คำลงท้าย

๖. ปี่ซุ อางลึบ อางลาว

พิธีกรรมต่าง ๆ ของปี่ซุ

๑) ตามลาลมลาม ยาง

วาไม้ การ

• ชางดา เมอ กยาง เมอ ตามลาลมลาม ฮู ปึงแก
 คนเจ็บ เมื่อ ปวย เมื่อ วาไม้ ดู คำลงท้าย

ชอยลอย แต่ง มอ มาง ยุม ชาบ แอปึงแก มอ
 กรวย ทำ หมอ คำลงท้าย บ้าน เสียบ คำลงท้าย หมอ

มาง นา ปา ตามลาลมลาม ปึงแก
 คำลงท้าย ลาม ขอ วาไม้ คำลงท้าย

• ตามลาลม ชู ลาม เมอ ลามาย ชู มอ
 วาไม้ หา วา เมื่อ ไม้ หา หมอ

มาง อางวา จ้าบ แน เต ยู แง.
 คำลงท้าย วา พอดี คำลงท้าย วัด เอา คำลงท้าย

• ยาว มอ มาง นา ชู ปึงแก กู ทิด
 แล้ว หมอ คำลงท้าย ลาม หา คำลงท้าย ทุก ทิศ

ยา อางซื่อางแล จา ยาว ลามาย ม้อง ออก แง
 คำลงท้าย ผี มี แล้ว ไม้ ยาว ออก คำลงท้าย

ยาว อางซีอางแล บ่า จา ยาว ลามาย บ่า เลอลา
แล้ว ผี ไม่ มี แล้ว ไม้ ไม่ เหลือ

มอ มาง อางว่า โย้ จาบ ยา เจอ ลา ทืด กาง
หมอ คำลงท้าย วาไม้ นั้น ดี คำลงท้าย อะไร ไหน ทิศ ถูก

แลงแก แเฮ ทืด ยา ออก แกง.
คำลงท้าย นั้น ทิศ คำลงท้าย ออก คำลงท้าย

• ซา กงา ยาว จ่าเก็ง จ่า เซอ ตามลามลาม
หา ได้ แล้ว อาหาร กิน ของ วาไม้

นำ แง บาเจอ จ่า แงแน ยางอางซอ อื้อ นา
ถาม คำลงท้าย อะไร กิน คำลงท้าย เขาชอบ คำลงท้าย ถาม

ต้าด ยาว ลามาย มอง แง ยาง จ่าเก็ง บ่าซอ
ถูก คำลงท้าย ไม้ ยาว คำลงท้าย เขา อาหาร ไม่ชอบ

อื้อ ยาว ลามาย แเฮ อางอาน แสงยา
คำลงท้าย แล้ว ไม้ นั้น เหมือนเดิม นั้นแหละ

• จ่าเก็ง นา เป็น ยาว อางนึ่ง ปอ จ่า แสง
อาหาร ถาม เสร์จ คำลงท้าย วัน เลี้ยง กิน นั้น

ตามลามลาม นา บาเจอ นึ่ง จ่า แง ยาง แสล
วาไม้ ถาม อะไร วัน กิน คำลงท้าย เขา นั้น

นึ่ง ซอ แเฮ นึ่ง ยา ปอ จ่า ปึงแก ซา กงา ยาว
วัน ชอบ นั้น วัน คำลงท้าย เลี้ยง กิน คำลงท้าย หา ได้ แล้ว

แต่ลายคานลาย มางนา มาอูบ ออก ปึงแก ปืดี้ มีนึ่ง
ผี คำลงท้าย บอกกล่าว ออก คำลงท้าย คินนี้ วันนี้

จาแล ปี้ยว ดา กย้าง โปยว ปี่ เป็น ยาว
ต่อไป คำล้งท่าย เจ็บ ป่วย หาย คำล้งท่าย เสรีจ แล้ว

ชอยลอย ยุ่ม เง โย้ ซี แง
กรวย บ้าน นอก ไน้น ไว้ คำล้งท่าย

• ปอ แล่ง แเฮ นึ่ง ตาแลว เจื่อ อางลา
เลี้ยง คำล้งท่าย ไน้น กิน ตะเหลว สาน ขวัญ

คู เกิง แต่ง แง อางลา คู เกิง แเฮ แวয়া ตองซื่อ
เรียก ของ ทำ คำล้งท่าย ขวัญ เรียก ของ ไน้น ดอก เทียน

คาเตย มางลาง อาซื่อ ปองชาว ฮ่าง จ่าเกิง ลาปุคิง พาแน
พลู หมาก กล้วย อ้อย ข้าว อาหาร มือด้าย ผ้าแดง

พาปอน คานตาง แมงคยาง ปอ แล่ง แเฮ นึ่ง มอ
ผ้าขาว ขันตั้ง ฝ่าย เลี้ยง ไป ไน้น วัน หมอ

มาง ชางดา มาง ยุ่ม โย้ ม่าอูบ ยาว ซี้ย กา
คำล้งท่าย คนเจ็บ คำล้งท่าย บ้าน ไน้น บอกกล่าว แล้ว พา กัน

ออก แล ยา นา ทาม ซา กงา ซี้ โย้
ออก ไป คำล้งท่าย ถาม ถาม หา ได้ ไว้ ไน้น

• ซองก่อง เคอ แล ยาว อางกาง แต่ง ตาแลว
ป่า ถึง ไป แล้ว ค้าง ทำ ตำเหลว

ซอก แต่ลายคานลาย มางนา ม่าอูบ ยาว ว่านุ ปอ ยาว
ปัก ผี คำล้งท่าย บอกกล่าว แล้ว ทำ เลี้ยง แล้ว

ตามลามา นานา แง จ่า กอ ยา กอ ยาว ลามาย
วาไม้ ถาม คำล้งท่าย กิน อิม คำล้งท่าย อิม แล้ว ไม้

มอง ลางแง บ่ากอ ยาว ลามาย อางอาน แสง ยา
ยาว คำล่งท่าย ไม้่อ้ม แล้ว ไม้ เหมือนเดิม นั้น คำล่งท่าย

• ปอ เป็น จ่า ตาง ยาว มอ มาง
เลี้ยง เสรีจ กิน ตี้ม แล้ว หมอ คำล่งท่าย

ซางดา มาง อางคองอางลา แมงคยาง จื่อ ยาว อางคองอางลา
คนเจ็บ คำล่งท่าย ขวัญ ฝ่าย จุด แล้ว ขวัญ

ฮาว ลือ ยุม เคอ ลือ ยาว ซางดา มาง ยุม โย้
เรียก มา บ้าน ถึง มา แล้ว คนเจ็บ คำล่งท่าย บ้าน โน้น

ซาง ทือมาง ยุม โย้ ตึง ลอ มอ มาง ฮาว นา
คน หนึ่งคน บ้าน โน้น อยู่ รอ หมอ คำล่งท่าย เรียก ถาม

เคอ ลือ ซาลา ยุม ตึง มาง พอ แง อาแซง
ถึง มา คำล่งท่าย บ้าน อยู่ คำล่งท่าย ขานตอบ คำล่งท่าย เมื่อกี้

ยา ลือ แง แสแม ฮา ยาว มอ มาง
คำล่งท่าย มา คำล่งท่าย อย่างนั้น คำล่งท่าย แล้ว หมอ คำล่งท่าย

ซางดา มางนา อางลา คุ ลาปูคิง พือ ยาว เป็น ยา
คนเจ็บ คำล่งท่าย ขวัญ เรียก มือด้าย มัด แล้ว เสรีจ คำล่งท่าย

๒) อุ้ม อางยา ซอกาว มางนา อุ้มปุ้มเมอ
 คนท้อง ลูก คนแรก คำล้งท่าย คนท้อง เมื่อ

ย่าเจ้ กงา ซาง
 คำเฉพาะ (คนท้อง) ได้ คำเฉพาะ

• ย่าเจ้ซาง เมอ ทื่อ นิ่ง ลาง แง. นี๊แม่
 คำเฉพาะคนท้อง เมื่อ หนึ่ง วัน เตรียม คำล้งท่าย อย่างนี้

ฮาย เป็น แง ปาออปาง เตอ ยาว ฮาน ต่อน ลางแก
 ทำ เสร็จ คำล้งท่าย ต้นอ้อ ตัด แล้ว เอา ตัด คำล้งท่าย

อางปลอง ปลอง แนน ยุ่ม กาลาง ซอง ปลอง กา.
 เป็นปลอง ปล้อง คำล้งท่าย บ้าน หนึ่งหลัง สอง ปล้อง คำล้งท่าย

• ทื่อ ปลอง ม่า ซาย ปลิ่ง แนน กาน
 หนึ่ง ปล้อง คำล้งท่าย ทราย เต็ม คำล้งท่าย ใส่

ทื่อ ปลอง ม่า ลาง ปลิ่ง แนน กาน แง
 หนึ่ง ปล้อง คำล้งท่าย น้ำ เต็ม คำล้งท่าย ใส่ คำล้งท่าย

• มุ่งคี่คี่ ยาว ฮ่าง จ่า ตาง ยาว ฮาก
 กลางคีน แล้ว ข้าว กิน ตีม แล้ว คนอื่น

ยู กยาบ ยาว ซาย ทอก ปยา ยุ่ม ลากา โย้ ลาง
 หลับ เจียบ แล้ว ทราย เท โปรย บ้าน หน้า โนน น้ำ

แสง ทอก ปยา ปาออ แฮ แกบ วี ปลาก วี ย่าเจ้ซาง
 นั้น เท โปรย ต้นอ้อ นั้น บิบ ทัง แดก ทัง คำเฉพาะคนท้อง

นึ่ง อางจาว มางนา วาย เซ้อ แฮ วา ทื่อ โต
 วัน ปูพญา คำล้งท่าย ไหว้ คำล้งท่าย นั้น หมู หนึ่ง ตัว

ฮยา ทื่อ โต คือ แฮ่ มา แตนแกว โย
ไก่อ หนึ่ง ตัว หมา นั้น คำลงท้าย แตนแก้ว โนน

เวอ วาย แจง.
คำลงท้าย ไหว้ คำลงท้าย

อางจา ว มางนา วา วาย แฮ่ นีแม
ปูพญา คำลงท้าย หมู ไหว้ นั้น อย่างนี้

๑) วา ทื่อ โต จ่าแม ลาพี ป่องพี อางฮอมพี
หมู หนึ่ง ตัว เกลือ พริก ตะไคร้ กระเทียม ข่า

ชื่อกลางชื่อ คานูม แปะแป.
ผลไม้ ขนม ข้ามต้มมัด

๒) ตาพย่า เคอ ยาว ปูตาง มาง อางจา ว นา
หออเลื่อ บ้านถึง แล้ว ปูตั้ง คำลงท้าย ปูพญา คำลงท้าย

มาอูบ มี หนึ่ง หนึ่ง อางแมน วา ฮาน ปอ วาย
บอกกล่าว นี้ วัน วัน ดี หมู เอา เลี้ยง ไหว้

ลางแจ ยาง ปอ ลางแจ อางยาอากคยา แมกา นา
คำลงท้าย เขา เลี้ยง คำลงท้าย ลูกเต้า หน้า คำลงท้าย

มายาง แจง แม่นมาง แน เกิด ล่าว ซางบาน ซางเม็ง
เห็น คำลงท้าย ดิงาม คำลงท้าย เกิด คำลงท้าย สร้างบ้าน สร้างเมือง

แน เกิด ลาว ครบ ๓๒ ปากาน ปอ ง่าย
คำลงท้าย เกิด คำลงท้าย ครบ ๓๒ ประการ เลี้ยง ง่าย

ปาลาว พายาด ปาแฮว อ่า ฮาน เกิด ลือ โจ
คำลงท้าย โรค ภัย อย่า เอา เกิด มา คำลงท้าย

ชาติ พายา จา ปี่ โว วา มาง แซ่ ยาว
สติ ปัญญา มี ให้ คำลงท้าย หมู คำลงท้าย ช่า แล้ว

เจิ้ง ปิง ทอ มิ่ง ยาว กุ่มพา แต่ง บ่า ปี่ เจอ
ถึง ย่าง ลาบ สุก แล้ว ผัก ทำ ไม่ ให้ ชิม

เคื่อ อางจาว นา วาย กามปอน ปา แง.
ตัก ปู่พญา คำลงท้าย ไหว้ พร ขอ คำลงท้าย

๓) แฮแม ฮาย ยาว วา แซ่ ปล่องวาปล่องบู กา
จากนั้น ทำ แล้ว หมู ช่า ช่วยกันทำ คำลงท้าย

ยาว เป็น ยาว วา ซา ฮาน ทอ ฮาน เจิ้ง แลงแก
แล้ว เสร็จ แล้ว หมู เนื้อ เอา ลาบ เอา แกง คำลงท้าย

มิ่ง ยาว อางจาว นา โยก วาย แง.
สุก แล้ว ปู่พญา คำลงท้าย ยก ไหว้ คำลงท้าย

๔) วา ช่า เจิ้ง วา ช่า ทอ เป็น ซา วาย
หมู เนื้อ แกง หมู เนื้อ ลาบ แล้ว หา ไหว้

เมอ ชื่อกลางชื่อ แปะแป อางเซน อางซาว วาย เป็น แง.
เมื่อ ผลไม้ ข้าวต้มมัด ของคาว ของหวาน ไหว้ เสร็จ คำลงท้าย

๕) วา ช่า เจิ้ง มิ่ง ช่าทอ เป็น ยาว ชื่อกลางชื่อ
หมู เนื้อ แกง สุก ลาบ เสร็จ แล้ว ผลไม้

แปแป อางเซน อางซาว จาวมาน นา โยก ปี่ จ่า ปี่แกง.
ข้าวต้มมัด ของคาว ของหวาน ชาวบ้าน คำลงท้าย ยก ให้ กิน คำลงท้าย

๖) ปูตาง จ่าเก็งตางกอ โยก วาย ตองชื่อล้าน เต่นแซ
ปูตั่ง อาหาร ยก ไหว้ เทียน รูป

จ๋อ อางจาว มางนา มาอุบ ฮลาบ จ่า ฮลาบ ตาง ลือ โว.
 จุด ปุพญา องคนี้ บอกล่าว รับ กิน รับ ต้ม มา ค้างท้าย

๗) วาย ทื่อซิด ยาว ปูตาง มาง อาทิตทาน ฮาย
 ไหว สักครุ แล้ว ปูตั้ง ค้างท้าย อธิษฐาน ทำ
 กอซื่อ กอย นาทาม จ่า กอ แลยา แสแม ฮาย ยาว
 ข้าวเปลือก เก็บ ถาม กิน อิ่ม หรือยัง จากนั้น ทำ แล้ว

มอ ฮู กอซื่อ กอย อางกูแน กงา ปิ่งแง ซี กู
 เสี่ยงทาย ดู ข้าวเปลือก เก็บ เป็นคู่ ได้ ค้างท้าย ๔ คู่

แน จ่าเก็ง วาย ซีแอ้ง กงา ลาบ จ่า กอ แลยา
 ค้างท้าย อาหาร ไหว นั้น ได้ รับ กิน อิ่ม หรือยัง

บ่ากอ ยาว กอซื่อ บ่า กอย กงา กา ยาว อางจาว
 ไม่อิ่ม แล้ว ข้าวเปลือก ไม่ เก็บ ได้ ค้างท้าย แล้ว ปุพญา

มาง จ่า กอ ยาว กอซื่อ ซี กู แน กอย กงา
 องค กิน อิ่ม แล้ว ข้าวเปลือก 4 คู่ ค้างท้าย เก็บ ได้

กาเทอกา ปีชาม คاتا ยาว ซี กู แน บ่า กอย
 บางครั้ง ไตยวน ด้วย แล้ว ๔ คู่ ค้างท้าย ไม่ เก็บ

กงา กา แสแม ฮาย ยาว ปีชาม อีอนา ฮาว ออก
 ได้ ค้างท้าย จากนั้น ทำ แล้ว ไตยวน พวก เรียก ออก

แอ ปิ่งแง แสแม ฮาย ยาว เป็น ยา ปูตาง มาง
 ไป ค้างท้าย จากนั้น ทำ แล้ว เสร็จ ค้างท้าย ปูตั้ง ค้างท้าย

มาอุบ ก่ามปอน ป่า อยู่ดีมีซูก แน จา ปีลาว ยาว
 บอกล่าว พร ขอ อยู่ดีมีสุข ค้างท้าย มี ค้างท้าย แล้ว

ปูตาง มาง จ่าเก็งตางกอ กูยาง โยก ลุง ชาง กูปูกูคุณ
ปูตั่ง ค่ำล่งท่าย อาหาร ทุกอย่าง ยก ลง คน ทุก ๆ คน

แน ปล่องกา ซีนา ทึ่งกกา แน จ่า ปิ่งเง
ค่ำล่งท่าย ช่วยกัน ค่ำล่งท่าย ด้วยกัน ค่ำล่งท่าย กิน ค่ำล่งท่าย

จานลา ยาว ยุ่ม ฮาน จ่าอางกกา
เหลือ แล้ว บ้าน เอา กินได้

ปูล่ำม นา ฮยา ปอ วาย ยาง
ปูล่ำม ค่ำล่งท่าย ไก่ เลี้ยง ไหว้ ค่ำล่งท่าย

๑) ตาพย่า อางฮื่อ โย้ ฮยา พู ทื่อ โต เป็ง
หอเสื่อบ้าน ใหญ่ ไน้ ไก่ ต้ม หนึ่ง ตัว แบ่ง

ปูล่ำม นา วาย ซื่อลางซื่อ อางเซน อางชาง แน แปะแป.
ปูล่ำม ค่ำล่งท่าย ไหว้ ผลไม้ ของคาว ของหวาน และ ข้าวต้มมัด

๒) ฮยา เป็ง ลื่อ ซื่อแแสง ฮยา แลคยา คย่า อางช่าช่า
ไก่ แบ่ง มา จากนั้น ไก่ ตอก มัด เครื่องหมาย

ซี ซี มาง.
ไว้ ไว้ ค่ำล่งท่าย

๓) ซื่อลางซื่อ อางเซน อางชาง แน แปะแป
ผลไม้ ของคาว ของหวาน และ ข้าวต้มมัด

๔) ปูตาง มาง ตองซื่อล่าน เต้นแซ จ่อม่า อูบ จ่าเก็ง
ปูตั่ง ค่ำล่งท่าย เทียน รูป จุดบอก กล่าว อาหาร

วาย ซื่อแแสง ปูล่ำม มาง นา ม่า ฮลาบ จ่า ฮลาบ
ไหว้ จากนั้น ปูล่ำม ค่ำล่งท่าย ค่ำล่งท่าย บอก รับ กิน รับ

ต่าง ลาปาว
ตี๋มรับ คำลงท้าย

๕) ตองซื่อล้าน เต่นแซ จ่อ กีน ยาว ปูล่าม มาง
เทียน รูป จุด สิ้น แล้ว ปูล่าม คำลงท้าย

จ่า กอ ยาว แฮแมฮาย ยาว ปูตาง มาง ปูล่าม มาง
กิน อิ่ม แล้ว หลังจากนั้น แล้ว ปูตั่ง คำลงท้าย ปูล่าม คำลงท้าย

นา จ่าเก็ง วาย ซี้แฮง โยก ลุง ปูตาง มาง ยุม
คำลงท้าย อาหาร ไห้ว จากนั้น ยก ลง ปูตั่ง คำลงท้าย บ้าน

ฮาน ลา แง
เอา มา คำลงท้าย

ความรู้และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล
อาหารพื้นบ้าน

ลาพี ช่าทอ

พริก ลาบ

ปี่ซู่	บา	จาตึ่ง	อางงาย.	กางพากางลอง	คลาซาง	จ่า			
ปี่ซู่	ขาว	วิธีชีวิต	เรียบง่าย	พีซผัก	ปลูก	กิน			
กานแวง.	ลาพี	ช่าทอ	จ่า	นี	นึ่งกอง	ฮ่าง	แต่ง	จ่า.	
คาลงท่าย	พริก	ลาบ	กิน	คาลงท่าย	กลางวัน	ข้าว	ทำ	กิน	
ยาว	ลากาน	ปล่อง	วา	กาเมอ.	นา	วา	ยา	วา	มื่อยู
แล้วก็	งาน	ช่วย	ทำ	คาลงท่าย	นา	ทำ	ไร่	ทำ	ลงแขก
กาเมอ.	ยุม	แต่ง	จ่า	อางกงา.					
คาลงท่าย	บ้าน	ทำ	กิน	ได้					
ลาพี	ช่าทอ	ทอเซ่อ	(ทื่อ คอ)						
พริก	ลาบ	ส่วนผสม	(หนึ่ง ถ้วย)						
๑) แกซาม	(ค่องคลาว	เซ่อ)	ลาง	อางเจนจาบ	คลา	เซอ			
ผักไผ่	หมู่บ้าน	เก็บ	น้ำ	ซุ่มขึ้น	ปลูก	ชอบ			
อางญอ	ด้อ	อางญอ	ปาคา	อางกงา	ลาปู	ทื่อ	วอง	มื่อ	
ยอด	อ่อน	ยอด	ใบแก่	ได้	มื่อ	หนึ่ง	กำ	มื่อ	
๒) ฮอมแตม	ทื่อ	โฮ	ซอ	โฮ					
กระเทียม	หนึ่ง	หัว	สอง	หัว					
๓) ลาพีพิกนูก	ฮา - เจต	แกน	(ซอวา)	กาด	วื่อ	อางกงา			
พริกชี้หนู	๕ - ๗	เม็ด	ตามชอบ	ตลาด	ซื้อ	ได้			

คลา จ่า อางกกา
ปลุก กิน ได้

๔) ลาฟี่อางจุ่ม อางฮื่อ ทื่อแซ - ซีบฮา แกน
พริกหนุ่ม ใหญ่ ๑๐ - ๑๕ เม็ด

๕) ชูมปอย อางญอ ค่องคลาว กามทื่อ ทาง แฮอื่อเมอ
ส้มปอย ยอด หมูบ้าน รั้ว ริม คำลงท้าย

เซอ อางกกา. ชูมปอย อางญอ ทื่อ วอง มี
เก็บ ได้ ส้มปอย ยอด หนึ่ง กำ มี

๖) ฮอมแปน จื่อ ซีมื่อ คลา เซอ ค่องคลาว อื่อเมอ
หอมแปน ชุ่มชื้น คำลงท้าย ปลุก เก็บ หมูบ้าน คำลงท้าย

อางพา ทื่อ วองมี
ใบ หนึ่ง กำมี

๗) แมงซื่อ พา แมงซื่อ อางอู ค่องคลาว คลา จ่า อางพา
ซิง ใบ ซิง หัว หมูบ้าน ปลุก กิน ใบ

ทื่อ วองมี บ่าอา ยาว อางอู ทื่อ อู กานเวอม อางกกา.
หนึ่ง กำมี ไม้ แล้ว หัว หนึ่ง หัว คำลงท้าย ได้

๘) ป่องฟี่ ค่องคลาว ยุม คลาว คลา จ่า ซาม- ซี่ ตู.
ตะไคร้ หมูบ้าน บ้าน ใน ปลุก กิน ๓ - ๔ ต้น

๙) ปาฮาปาแตบ อางกื่อ กาด วื่อ ฮาโต บ่าอ่า ยาว
ปลาห้าแฉก แห้ง ตลาด ซื่อ ๕ตัว หรือ แล้ว

ทื่อแซ โต.
สิบ ตัว

๑๐) จ่าแม กาด วือ อามกอลอ แเน งาน แง.
เกลือ ตลาด ซื้อ พอเค้ม คำล้งท่าย ใส่ คำล้งท่าย

อางเก็งอางกอ จายย่าง อุปกรณ์ ที่ใช้

๑) ต่างล่าง ช่องก่อง คลาว เวอ เตอ แลแง
กระบอกไม้ไผ่ผ่าครึ่ง ป่า ใน คำล้งท่าย ตัด คำล้งท่าย

ลำมายอางแก อือ ยู แง ซือซืออือ ยู แง กามปอ ซืออือ
ไม้ไผ่ที่แก่ นั้น เอา แหละ ตรงนั้น เอา แหละ พอตี คำล้งท่าย

เตอ มอง แฮ ป่ามาน ก่าชอกกา บ่าอา ยาว ทือ ปล่อง
ตัด ยาว คำล้งท่าย ประมาณ หนึ่งศอก ไม่ใช่ หรือ หนึ่ง ปล้อง

อางงา ยา พา โคบ แเน ปลาก ยาว จาย กงาคางยา.
ได้ คำล้งท่าย ผ่า ครึ่ง แล และ ผ่า แล้ว ใช้ ได้แล้ว

๒) สมยา ตูแลม อ่าลือ ม้อง แเน.
มีด ปลายแหลม ขนาด ยาว คำล้งท่าย

แต่งยาง วิธีทำ

๑) ลาฟี่อางจุ่ม แอ้งต่างล่างโย้ กาน ทอ ออน ทอ เมอ
พริกหนุ่ม กระบอกไม้ไผ่ผ่าครึ่ง ใส่ ลาบ ก่อน ลาบ เพื่อ

บ่า ปี่ ทาน ออก.
ไม้ ให้ กระเด็น ออก

๒) ป่องฟี่ ชุมปอย อางญอ, แม่งซือ ฟ่า บ่าอา ยาว
ตะไคร้ สัมปอย ยอด จิง ใบ ไม่ใช่ หรือ

อาจอ แอ้ง อาจงกา, ฮอมเตม, จ่าแม, ฮอมแป้น, แกงขาม.
หัว นั้น ได้ กระเทียม กลือ หอมแป้น ผักไผ่

ต่างล่างโย้ ปิ่น แนน กาน ทอ
กระบอกไม้ไผ่ นั้น ละเอียด และ ใส่ ลาบ

๓) ปาฮาอาจกือ แนน ฟักนูก ปิ่น แนน กาน ทอ แง.
ปาร้าแห่ง และ พริกชี้หนู ละเอียด และ ใส่ ลาบ คำลงท้าย

๔) ฮ้าน จ่า ลากงคางยา. ก่างพ่าก่างลอง แอ้ อาจจุ่ม
นำมา กิน ได้แล้ว ผักต่าง ๆ นั้น ดิบ

อาจงกา อาจมีง อาจงกา คำตอง ซอวา. แนน ฮ่างมีง อาจงกา.
ได้ สุก ได้ ตัวเอง ชอบ และ ข้าวเหนียว ได้

ยางจ่าบือ ต่าง ปึงย่าง
เคล็ดลับ ความอร่อย

๑) ล่าพี ช่าทอ อาจ จ่า บือ นี้. อา จอก ปี้ใจ.
พริก ลาบ คำลงท้าย กิน อร่อย นี้ ไม่ แฉะ คำลงท้าย

แม่น บา แนน ล่าพีอาจจุ่ม อาจซื่อ ฮือ้อ อา กาน บย่า โจ
ไม่ ควร คำลงท้าย พริกหนุ่ม สุก ใหญ่ ไม่ ควร เยอะ คำลงท้าย

๒) ทอ เป็น ยาว ซอก แนน จ่า. อาจกลาง แนน
ลาบ เสร็จ แล้ว ทันที้ คำลงท้าย กิน นาน คำลงท้าย

อา กอย ซี้ โจ.
อย่า เก็บ ไว้ คำลงท้าย

๓) กอย ซี้ แอ้ อาพ่า ทาว เป.
เก็บ ไว้ วิธี ใบตอง ห่อ ด้วย

๔) กางพ่า กางล่องอาจจุ่ม โซด โซด.
ผักต่าง ๆ ดิบ สด ๆ

ลาพี ช่าทอ ปาโยด
พริก ลาบ ประโยชน์

๑) ช่าง นานา ฮาย กางพ่า จ่า บย่า ปึงแง
คน คำลงท้าย ทำ ผัก กิน มาก คำลงท้าย

๒) พ่าญาติ นานา กาน แง ยาว ความตาน
โรคภัย คำลงท้าย ป้องกัน คำลงท้าย แล้ว ความดัน

บาววาน ชาวบา แฮอื่อ นานา
เบหวน หวัด เป็นต้น คำลงท้าย

๓) อาจโต ฮาย แกน ปีกา ปึงแง.
ร่างกาย ทำ แข็ง แรง คำลงท้าย

ฮยาอูปาม
ไซ่ปาม

อาจเก็งอาจกอยแฮ
วัตถุดิบที่ใช้

๑) ฮยาอู ซาม แก่น
ไซ่ ๓ ใบ

๒) จ่าแม กามปอ
เกลือ พอดี

๓) ฮอมแปนพา ฮา จาย ทื่อแซ พาเคอ
ใบหอมแป้น ๕ ถึง ๑๐ ใบ

๔) อาพา / ฮาพา ที่ื่อ พา อางกงา ซอง พา อางกงา
ใบตอง ๑ ใบ ก็ได้ ๒ ใบ ก็ได้

๕) อู่ฮลอง มอคาง ที่ื่อ แกน (กระทะ)
หม้อ กระทะ ๑ ใบ

๖) ลาคอ ที่ื่อ แกน
ถั่ว ๑ ใบ

๗) ก๋อน ที่ื่อ บาย
ซ๋อน ๑ คั้น

แต่งจ่าเมอ

วิธีทำ

๑) ฮย้าอู แพลล ก ลาคอ โย กาน ฮอมแปน พา
ไก่ไข่ ตี ถั่ว โน่น ใส่ หอมแป้น ใบ

ชอย กาน จ่าแม กาน ก๋อน กู ตื่อ ชุน
หั่น ใส่ เกลือ ใส่ ซ๋อน คน ตี ผสม

๒) อู่ฮลอง ทอง แลยาว ฮาพา ซีด ลอง
หม้อ ตั้ง แล้ว ใบตอง ฉีก รอง

๓) ฮยาอู ชุน ซี ซีแอง ทอก กาน ฮาพา ซีด ตีด
ไก่ไข่ ผสม ไว้ คำลงท้าย เท ใส่ ใบตอง ฉีก ปิด

อู่ฮลอง ตู่วาบ วาบซี
หม้อ ผ่าปิด ปิดไว้

๔) ปีท้อ แฮ่ บ่าปีคา
พิน นั้น ไม่ให้แรง

๕) ที่อุปโลกนา มิ่ง ยาว ที่อุปโลกนา ฮาพา ฮลอง
อีกด้าน สุข แล้ว อีกด้าน ไบตอง รอง

ปิ่น แง
พลิก คำลงท้าย

๖) มิ่ง ยาว ฮยาอู แฮ่ กือ แนจจา
สุข แล้ว ไก่อไซ นั้น แฮ่ง คำลงท้าย

สมุนไพรรักษาบ้าน

บู่กำ
หญ้ำ

อู่แมง
แมว

มานมื่อ
หนวด

นี.
นี

ซาบพาคูน : บู่กำ อู่แมง มานมื่อ นี. นีว เฟลล เมอ
สรรพคุณ หญ้ำ แมว หนวด นี นีว เป็น เมื่อ

จาย แง.
ใช้ ค่ำล่งท้ำย

จาย แฮ่ : อางจั้ง อางพา อางเซ. พื่อ ตี้ด กายาว กอแซ
ใช้ หนั้น ต้น ใบ ราก มัด ติด แล้ว ข้ำวเจ้า

เจด เมด กาน พู แง. ยาว ลาง ตาง.
เจ็ด เม็ด ใส่ ต้ม ค่ำล่งท้ำย แล้ว น้ำ ต้ม

ลามายนูนนาง ไม้นมนาง

ซาบพาคูน : ลามาย นูนนาง นี. ยาแน่ ลองแปด ลาง บ่า
สรรพคุณ ไม้ นมนาง นี เด็ก นม น้ำ ไม้

จา เมอ จาย แง.
มี เมื่อ ใช้ ค่ำล่งท้ำย

จาย แฮ่ : ลามาย อางคอ แฮ่ พย่ำก พู่ ตาง. ลองแปด
ใช้ หนั้น ไม้ เปลือก หนั้น กาก ต้ม ต้ม นม

ลาง บย่ำ ปั้งแก.
น้ำ เยอะ ค่ำล่งท้ำย

มีฮิ่ง

ใบฮ่อม

ซาบพาคูน : มีฮิ่ง นี้. หิ้งโตลือคิง แนน ดากยาง เมอ จาย แง.
สรรพคุณ ใบฮ่อม นี้ หิ้งตัว และ เจ็บป่วย เมื่อ ใช้ ค้างท่าย

จาย แฮ่ : มีฮิ่ง แฮ่ ท่อง ยาว อาพา กาน ทาว แลงแกง.
ใช้ นั้น ใบฮ่อม นั้น ตำ แล้ว ใบตอง ใส่ ห่อ ค้างท่าย

ยาว ลาปุ๋ ทื่อ เบิง ลาคือ ทื่อ เบิง ทาว แลงแกง.
แล้ว มี ๑ ข้าง เท้า หนึ่งใน ข้าง ห่อ ค้างท่าย

ทาว ซี ปามาณ ทื่อ โซโมง กิ่ง ยาว เต๋
ห่อ ไว้ ประมาณ ๑ ชั่วโมง ครึ่ง แล้ว กะ

วี ยาว ดากยาง โปยว แง.
หิ้ง แล้ว เจ็บป่วย หาย ค้างท่าย

บูโลย

ไพล

ซาบพาคูน : บูโลย นี้. อู่ฮลองคิง เมอ แนน ยาแน มาง
สรรพคุณ ไพล นี้ อยู่ไฟ เมื่อ และ เด็กทารก นั้น

ป่องป่อง พุก เมอ จาย แง.
ท่อง ผูก เมื่อ ใช้ ค้างท่าย

จาย แฮ่ : อู่ฮลองคิง เมอ พู่ ตาง แง. ยาแน
ใช้ นั้น อยู่ไฟ เมื่อ ต้ม ต้ม ค้างท่าย เด็กทารก

ป่องป่อง พุก เมอ ก้อย ต่า ปิ่ง.
ท่อง ผูก เมื่อ เคี้ยว ทา ค้างท่าย

มีโล

พลับพลึง

ชาบพาคูน : มีโล นี้ เฮลิ่ง ฮา อ่างกู่ ปืด เมอ แน
สรรพคุณ พลับพลึง นี้ หกล้ม ค่ำลงท่าย เส้นเอ็น เคล็ด เมื่อ และ

จาม เคียว เมอ จาย แง.
ซ้า เขียว เมื่อ ใช้ ค่ำลงท่าย

จาย แเฮ้ : มีโล ปย่าว แกบ จาก แล่งแกง. เก็ง ดา เก็ง
ใช้ นั้น พลับพลึง ย่าง นวด ดิ่ง ค่ำลงท่าย ที่ไหน เจ็บ ที่ไหน

จาม โย้ ปย่าว จาก แล่งแกง.
ซ้า โนน ย่าง ดิ่ง ค่ำลงท่าย

ญามวาย

หญ้าสาบเสือ

ชาบพาคูน : ญามวาย นี้. ฮมยา แจ แล เมอ กาน แล่งแกง.
สรรพคุณ หญ้าสาบเสือ นี้ มีด บาด ไป เมื่อ ใส ค่ำลงท่าย

จาย แเฮ้ : อางแพ จา เมอ ตุย กาน แล่ง.
ใช้ นั้น แผล มี เมื่อ ทูป ใส ค่ำลงท่าย

ป่าวตุมแตก

ไม้เปกล้าเล็ก

ชาบพาคูน : ป่าวตุมแตก นี้. มานทางมาปอ. กาน แล่ง.
สรรพคุณ ไม้เปกล้าเล็ก นี้ ปากนกระจอก ใส ค่ำลงท่าย

จาย แเฮ้ : อางจี้ แเฮ้ มานทางมาปอ โย้ แดต แล่ง.
ใช้ นั้น ยาง นั้น ปากนกระจอก โนน ตะตะ ค่ำลงท่าย

มายปาว อางฮือ

ไม้เปล้าใหญ่

ซาบพาคูน : มายปาว อางฮือ นี้. อู่ฮลองตั้ง เมอ จาย แง.
สรรพคุณ ไม้เปล้า ใหญ่ นี้ อยู่ไฟ เมื่อ ใช้ ค้างท้าย

จาย แฮ่ : ป่องป่อง ปยาว ง่ แลง ยาว ต้องชี้ โย้
ใช้ นั้น ท้อง ย่าง นวด ค้างท้าย แล้ว กัน โนน

ปยาว ฮลองตั้ง แลง.
ย่าง รอนั่ง ค้างท้าย

มิงชื่อ

ชิง

ซาบพาคูน : มิงชื่อ นี้. ชาวบา แน นิ่งโค้ง ดา แก แง.
สรรพคุณ ชิง นี้ ไอ และ หลอดลม เจ็บ แก่ ค้างท้าย

จาย แฮ่ : มิงชื่อ ชืด ยาว ซอย พู ยาว ลาง ตาง แง.
ใช้ นั้น ชิง ปอก แล้ว หั้น ต้ม แล้ว น้ำ ต้ม ค้างท้าย

ลายเทอ พู ตาง แง.
หลายครั้ง ต้ม ต้ม ค้างท้าย

คณะผู้จัดทำ

๑. นายพิบูลย์ชัย สวัสดิ์สกุลไพร
๒. นายอุ้นเรือน วงศ์ลี้วะ
๓. นายดวงแสง เจษฎาไกรศรี
๔. นางชนาภา ตีคำ
๕. นางกัลยากร สวัสดิ์สกุลไพร
๖. นางสาวศุจินันท์ วงศ์ลี้วะ
๗. นางวิวรรณ วงศ์ลี้วะ
๘. นายเกตุ มโนภัทร
๙. นางอุ้นแก้ว วงศ์ลี้วะ
๑๐. นางยุพารัตน์ วันรส
๑๑. นายพงศ์พัฒน์ ตาแปง
๑๒. นางสาวพิรารัตน์ มโนภัทร
๑๓. นายชัยชนะ ต๊ะจันทร์

ปราชญ์ผู้ให้ข้อมูล

๑. แม่มูล มโนภัทร
๒. พ่ออุ้นเรือน วงศ์ลี้วะ
๓. แม่เหลียว ตีคำ
๔. พ่อหนานเมือง สวัสดิ์สกุลไพร
๕. พ่อเฮือน วงศ์ลี้วะ
๖. พ่อคำมา วงศ์ลี้วะ